

**ESAD MEHMED EFENDİ'NİN
HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ
VE
ŞÂHİDÜ'L-MÜVERRİHİN
ADLI ESERİNİN
METNİ**

Hazırlayan

Rıza OĞRAŞ

EDİRNE – 1995

©
T. C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜTÜPHANELER VE YAYIMLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

3220
KÜLTÜR ESERLERİ

471
ISBN 978-975-17-3436-5

www.kulturturizm.gov.tr

[e-posta: yayimlar@kulturturizm.gov.tr](mailto:yayimlar@kulturturizm.gov.tr)

[Bu kitap internet ortamında ilk kez yayımlanmaktadır.](#)

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM	1
I. ESAD MEHMED EFENDİ’NİN HAYATI	1
II. ESAD MEHMED EFENDİ’NİN ESERLERİ	8
1- ŞÂHİDÜ’L-MÜVERRİHİN	8
2. Târîh :.....	9
3. Üss-i Zafer :	10
4. Zîbâ-yı Tevârîh :.....	11
5. Teşrifât-ı Kadîme:	11
6. Sefer-nâme-i Hayr :	12
7. Bağçe-i Safâ-endûz :	12
8. Âyâtü’l-Hayr :	12
9. Münşe’ât :.....	12
10. Dîvân-ı Eş’âr :.....	13
11. Terceme-i Mustazraf :.....	13
12. Es’ile ve Ecvibe :.....	14
13. El-Virdü’l-Müfid fî Şerhi’t-Tecvîd :	14
14. Risâleler	14
15. Pendnâme	15
16. Mesh-i Riel ve Mesh-i Huff	15
17. İhtilâfü’t-Tevrâtîn.....	15
18. Nasr Azîz.....	15
19. Mehâsin-i Mecîdiyye	15
20. Kevkebü’l-Mes’ûd fî Kevkebeti’l-Cünûd	15
III. ESAD MEHMED EFENDİ’NİN EDEBÎ KİŞİLİĞİ	15
İKİNCİ BÖLÜM	19
ŞÂHİDÜ’L-MÜVERRİHİN’İN TENKİTLİ METNİ	19
<i>Ta’rif-i Târîh-i Makbûl</i>	29
<i>Aksâm-ı Mecâz</i>	29
<i>Tezkîr-i Diğer</i>	38
<i>Tabıra</i>	54
<i>Mühimme</i>	54
<i>Beyân-ı Târîh-i Musanna’a</i>	55
<i>Ba’zı Fevâ'id-i İmlâ der İnşâ Husûsan der ‘İbâre-i Şi’r ve Târîh</i>	99
<i>Ba’zı Rüsûmât-ı İmlâ der Mürekkebât u İnşâ ve İhtârât-ı Hasbiyye</i>	165
<i>Netice</i>	221
<i>Terâcüm-i Mecelle-i Şu‘arâ der-în İntihâb-nâme Tevârîh-işân Nüvişte</i>	221
<i>Harf-i Elif</i>	221
1. İhyâ	221
2. Es’ad-ı Mürettibü’l-Hurûf.....	222
3. Emîn.....	222
4. Eşref.....	222
5. Ülfetî	222
6. Agehî.....	222
7. Emînî.....	222

8. Emîrî	222
9. Emîrî-i Dîger	223
10. Emîrî-i Dîger	223
11. Emînî-i Sipâhî.....	223
<i>Harfû 'l-Bâ</i>	223
1. 'Uşşâkî-zâde Bâkî.....	223
2. Sünbül-zâde Bâkî.....	223
3. Pertev	223
4. Bülbülî	223
5. Belîg	224
6. Bahâr	224
7. Bahârî	224
8. Behcet.....	224
9. Behcet.....	224
10. Behrâm	224
11. Beyânî.....	224
<i>Harfû 't-Tâ'</i>	224
1. Tâ'ib.....	224
2. Tâ'ib-i Dîger.....	225
3. Tecellî.....	225
4. Tevfîk.....	225
5. Tîrî.....	225
6. Tîgî.....	225
<i>Harfû 's-Sâ'</i>	225
1. Sâbit	225
2. Sâkîb	225
<i>Harfû 'l-Cîm</i>	226
1. Cemâl	226
2. Celâlî.....	226
3. Cem'î.....	226
4. Cenâb	226
5. Cevdet	226
6. Cevrî	226
<i>Harfû 'l-Hâ, Hâ</i>	226
1. Hâzîk	226
2. Hâkim.....	226
3. Hâletî	227
4. Hâmid.....	227
5. Hüsâmî	227
6. Hasîb-i Üsküdârî	227
7. Hikmet	227
8. Hilmî	227
9. Hamdî.....	227
1. Hızr Beg	228
<i>Harfû 'd-dâl, râ</i>	228
1. Dürrî	228
2. Dervîş	228
3. Reşîd	228
<i>Harfû 's-sîn</i>	228
1. Sırrî.....	228
2. Sa'îd	228
<i>Harfû 'l-'Ayn, Fâ</i>	228

1.'İzzet Ankaravî.....	228
2.'Arif Süleymân Beg	228
1. Edirneli Fehîm.....	229
<i>Harfû'n-Nûn</i>	229
1. Nâ'ilî	229
2. Süleymân Neş'et HVâce.....	229
3. Nevres	229
<i>Harfû'l-Vâv, Yâ</i>	229
1.Vâsıf Osmân-ı Enderûnî	229
2. Yesârî.....	229

BİRİNCİ BÖLÜM

I. ESAD MEHMED EFENDİ'NİN HAYATI

Sahhaflar Şeyhi-zâde Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, 1201 H. / 1786 M. da İstanbul'da Ayasofya **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yakınlarında doğmuştur. Medîne-i Münevvere **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Kadısı Sahhaflar Şeyhi-zâde Elhâc Ahmed Efendi'nin oğludur . Künyesi kendi dilinden şöyledir: k..... 'alâ-iştihâretin bihâ Şeyh-zâde ve 'alemim Mehmed, lakab-ı mahlasım Es'addır. Kalem-i kâsırım mutlakâ imzâ-yı kemterânemi harrerehu'l-fakîr Şeyh-zâde es-Seyyid Mehmed Es'ad **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** el-Hanefî el-Mâtürîdî en-Nakş-bendî el-İslâmbol **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** en-Nakîbü'l-Eşrâf müteşerrifen bi-rütbeti'l-kâdî bi-'asâkir-i Rûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ili ....k . Bazı eserlerde 1204 H. / 1789 M. tarihinde doğduğu yazılı ise de kaynakların çoğu 1201 H. / 1786 M. da doğduğunda ittifak ederler.

Babası Elhâc Ahmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, III. Selîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân devri ülemâsından olup Medine kadısı olduğunda görev yerine gemi ile giderken geminin Süveys **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** te batması sonucu boğularak vefat etmiştir .

Esad Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1220 H. / 1805 M. te boğulan babası için sonradan şu ölüm tarihini söylemiştir:

Medîne **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mansıbıyla
 'azm iderken vâlid-i mâcid
 Ecel gedi ana 'ömri tükendi gitdi 'âlemden
 Şikest oldı sefine ez-kazâ deryâ-yı kulzümde
 Meded hem-seng-i fazl-ı Taşkendî gitdi 'âlemden
 Bükâ-yı bî-nihâyetle didi târihini Esad
 Tarîk-i Mekke Ahmed Efendi gitdi 'âlemden
 NdmüAo Ydtyk Ydnfa dmqa DdHkm

éyr |

-1220-

1193 H. / 1278 M. de vefat eden Şeyhülislâm Şerif-zâde Mehmed Efendi'nin hafidi Rumeli kazaskerlerinden Mustafa Edib Efendi'nin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** damadıdır. Esad Efendi, damatlığını Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi nr. 2265 deki Devhatü'l-Meşâyih'in kenarına işaret etmiştir.

Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bölüğü çağına

gelince, babası Ahmed Efendi ve bazı âlimlerden din ilimleri ve Arapça **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dersleri aldı. 1213 H. / 1298 M. de babası Kudüs kadısı olunca o da bir yıl müddetle Kudüs'te kaldı. İstanbul'a döndükten iki üç yıl sonra babası Medîne-i Münevvere **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kadısı olarak tayin edilince âilece deniz yoluyla Hicâz'a giderlerken bindikleri gemi battı.

Batan gemide bulunan Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve aynı yaşlarda bulunan biraderinin oğlu Abdurrahman Efendi bir sütuna tutunarak bir gün bir gece denizde kaldıktan sonra sağ salim bir köyün sahiline ulaşmayı başarırlar. Bu sırada Mısır vâlisi olan Sadr-ı Esbak Hurşit Paşa bu gençlerle ilgilenir. İzzet ve ikram ettikten sonra İstanbul'a dönmelerini sağlar.

Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile birlikte sağ kurtulan biraderinin oğlu olan Abdurrahman Efendi, Divan-ı Hümayun kâtiplerinden olup Boğaziçi'nde İstinye denilen yerde boğularak vefat etmiştir.

Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** İstanbul'a döndükten sonra kendini ilim tahsiline vermiş ve devrinin meşhur âlimlerinden Hoca Emîn Efendi'nin derslerine devam etmiştir.

Esad Mehmed Efendi'nin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** annesi sonradan Defter-emîni Selîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendî-zâde 'Abdü'l-Ganî Efendi ile evlenmiştir. Müellif, üvey babasından saygı ile bahsetmektedir.

Aynı zamanda meşhur Hâlet Efendi'ye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** intisap eden Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, ruûs-ı tedrîs ve maîşet-i müderrisîne nâil olmuş, fakat ailesinin geçimini sağlama mecburiyetinden dolayı müderrisliği bırakarak çeşitli görevlerde bulunmuştur.

8 Mayıs 1808'de iptidâ-i hâriç derecesi ile müderris olan ve 15 Kânûn-ı Evvel 1845'te hareket-i dâhil derecesine terfi eden Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, maîşet sıkıntısı yüzünden, müderrisliği bırakarak, 1817'de Adapazarı nâipliğinde, 1819'da meşîhat mektupçuluğu yamaklığında, daha sonra müteaddit nâipliklerde bulunmuş ve nihayet ikinci defa tayin edildiği İstanbul **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kadılığı vekâyi kitâbetinde iken 15 Safer 1241 H. /1825'te Şânî-zâde Atâullah'ın **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Tire **Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı.'ye sürülmesiyle boşalan vak'anüvisliğe getirildi .

Keçeci-zâde İzzet Molla'nın**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu münâsebetle yazdığı bir tarih manzûmesinde şu beyitler mevcuttur:

Dest-i meşşâta-i takdîr ile Şânî-zâde
 Bir zamân görmüş idi dest-i vakâyi'den sûd
 Bâ-cenâh olmag ile nazm ile nesr itdi kerem
 Bâ-cenâhım kuluna şimdi şeh-i sâhib-i cûd
 Nazmen ü nesren o hâkâna zafer-nâme yazup
 Ne imiş bildirelim şevket-i Sultân Mahmûd**Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı.

Yazmadan 'âciz ola vak'a-nüvîs ü şâ'ir
 Ol kadar eyleye kim 'ömrini Bârî memdûd
 Nusret-i şâh-ı cihânı yaza her târîhe
 Hâme-i vak'anüvîsi ide Es'ad ma'bûd
 dvbum dusa Ddya Ysyvn Hu!v RmA-

Devrinin önemli olaylarında ismi geçen Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, yeniçeriliğin kaldırılması için bazı yeniçeri ileri gelenlerinin ikna edilerek, yemin ettirilmelerine dair gizlice hazırlanan hücceti kaleme aldı ve yeniçeriliğin kaldırılmasına dair 1826'da sâdir olup Pertev Efendi tarafından yazılan fermanı Sultan Ahmet Câmii'nde okudu.

1828 senesinde Rusya**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** seferi açıldığından Selim Mehmed Paşa kumandasında gönderilen orduya Edirne pâyesi ile ordu kadısı tayin edilen Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Rumeli'ye gitti. Yerine Çerkeşî Mehmed Efendi tayin olununca İstanbul'a geri döndü ve aynı yıl Üsküdar kadılığına nasbolundu. 1829'da Mekke pâyesini Yalova (Yalakâbâd)**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** arpalığı ile uhdesine alan Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, 1831'de Sofya**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Şehirköyü**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** taraflarına nüfus sayımı için gönderildi.

1831'de ilk defa olarak Türkçe Takvim-i Vakâyi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gazetesinin faaliyetleri için kullanılan ve önceleri Üsküdar'da bulunan Matbaa-i Âmire**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Bâb-ı Seraskerî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yakınlarına taşınmış ve sonradan Takvim-i Vakâyi Nezâreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ne dönüştürülerek Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ilk nâzırı olmuştur. Bu görevinden uzun süren hastalığı sebebiyle Takvim-

i Vakâyi Nezâreti'nin hesaplarını vaktinde veremediği için Mâliye Nâzırı Nâfiz Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile araları bozulmuş ve 1837'de azledilmiştir.

31 Mayıs 1833'te İstanbul**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** pâyesini Sakız arpalığı ile ihrâz eden Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, 5 Eylül 1834'te bilfiil İstanbul kadısı olmuş ve müddet-i örfiyyesinin hitâmında memuriyeti dört ay uzatılmıştır. Gazi Antepli Aynî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** divanında “Hâlâ bâ-pâye-i Rûm ili şeref-yâb-ı câh-ı nekâbet-i eşrâf ve vakâyi'-nüvîs-i Devlet-i 'Aliyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tedkîk ittisâf Esad Efendinin mukaddemâ İstanbul kâdîsi olduğına târîhdir” başlığıyla bir manzûme kayıtlıdır:

1250 H. / 1834 M. senesinde İran şahının vefatı üzerine Esad Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Anadolu pâyesi ihsânıyla ve geçici büyük elçilikle yeni şah olan Feth Ali Şah'ın cülûsunu tebrik için gönderilmiş ve maîyetine Farsça**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tercümanı olarak Kemal Efendi ve ser kitâbetine de o vaktin şâirlerinden Ayaşlı Veli Efendi memur edilmiştir. Biryıl süren bu sefâretten döndükten sonra uzun süren hastalıkları sebebiyle Takvim-hâne hesaplarını vaktinde vermediğinden dolayı zamanın Mâliye Nâzırı Nâfiz Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile araları açıldı ve 1837'de Takvim-i Vakâyi Nezâreti'nden azledildi.

1254 H. / 1838 M. senesinde kurulmuş olan Karantina Nezâreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ne halk pek yabancı olduğundan alıştırılmaları için ilmiye ricâlinden Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile sudûrdan Abdülhak Molla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Karantina Meclisi'ne**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âzâ seçildiler . Daha sonra Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Karantina Nezâreti'ne**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nâzır oldu. Aynı yıl Rumeli pâyesi aldı.

1255 H. / 1839 M. yılında Meclis-i Ahkâm-ı Adliye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âzâlığına getirildi. İki yıl bu görevde kaldıktan sonra azledildi. 1257 H. / 1841 M. de Nakîbü'l-Eşrâf es-Seyyid Abdürrahim Efendi'nin vefâtı üzerine onun yerine Nakîbü'l-Eşrâf oldu. Bu tayinle ilgili olarak, kTürk 'Osmân Paşa merhûmun mahdûmı Mîralay-ı Redîf Eyâlet-i Erzurum Erzincânî 'İzzet Begin fakîre nazm eylediği nikâbet târîh-i müntehabıdır:

Müjdeler oldı nakîb Al-i Rasûlu'llâha
Hazret-i Es'ad bü'l-fadl-ı celîlü'l-eltâf

Söyledi bende-i dîrînesi ‘İzzet târîh
Es’ad-ı Al-i Rasûl oldu nakîb-i eşrâfk (1257)
FarŞa By!n Ydüva lvsr lWdusa

Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1260 H. / 1844 M. de Rumeli kazaskeri oldu ve yedi ay bu görevde kaldıktan sonra sıbyan mekteplerinin ıslâhı için kurulan Meclis-i Muvakkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**’a âzâ oldu. 1263 H. / 1847’de ilk defa kurulan Maârif-i Umûmiye Nezâreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**’ne nâzır oldu ve ilk Maârif nâzırını ünvanını aldı. 1264 H. / 1847 M. sonlarında nezâretten azledilerek Meclis-i Maârif**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** reisi oldu ve nezâret ünvanını Mekâtib Müdüriyeti’ne dönüştürüldü.

Çok istediği halde şeyhülislâmlık makâmına ulaşamadı. Lütfi Efendi Tarihi’nin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sekizinci cildini tahşiye ve neşreden Abdurrahman Şeref Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, hâşiyede diyor ki:

kEsad Efendi, tûl-i emel ashabından olup makam-ı meşihat-i İslâmiyeye pek ziyade yeltenir ve ortalığa tebeddül-i meşihat havadisi çıkdıkça pek kulak kabartırmış. Nazardan dür olmamak için hava soğuk olduğu zaman Kanlıcadaki yalisından pazar kayığına tandır kodurarak muâyede-i hümâyûna gittiğini işitmişimk. Ben de işitmişim.

Makam-ı meşihata nasb olunacağını intizar etmekte iken o makamın Ârif Hikmet Bey’e**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** verilmesi üzerine fevkalâde müteessir olarak şu kıtayı söylemiştir:

Bu beytim yâdigâr olsun cihâna
Tahallüfden derûnum gamla doldı
Bana lâyıık iken câ-yı meşihat
Hudânın hikmeti ‘Arif Beg oldı

Ârif Bey de:

Hikmetinden ‘Arifâ itme su’âl
Şeyhü’l-İslâm eyledi Yezdân beni

beytini söylemiştir.

1264 H. / 1848 M. de vefât etti. Sultan Ahmed Câmii**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** musallâsında devrin ilim ve devlet adamlarının hazır bulunduğu kalabalık bir cemaatle cenâze namazı kılındıktan sonra Yerebatan**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** semtinde bulunan kütüphânesinin avlusuna defnedildi.

Esad Mehmed Efendi’nin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oğlu Ahmed Ziyaeddin, 1247 H. / 1831 M. de doğmuştur. Gaziantep’li Aynî’nin şu tarih manzumesi vardır:

Hazret-i Vak‘a-nüvîs Es‘ad Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kim o zât

Tıfl-ı ebced-hân ider HVâce Cihânı bî-riyâ
 Bü's-Su'ûd İbn-i Melek Dâmâd u Kâdı-zâdeyi
 Eylemişdir ‘âlem-i ervâhda fikh-âşinâ
 Her kemâl ü ma‘rifet kim anda mâder-zâddır
 Hüsn-i hulkı tev'em itmişdir o mahdûma Hudâ
 Rûşen olsun çeşm-i ebnâ-yı zamân sad-şevk ile
 Hakk o zâta virdi bir necl-i necîl-i meh-likâ
 Çerh-i mehde oldı târîhim süreyyâ ‘Ayniyâ
 Müjde geldi dehre virdi tal‘at Ahmed Ziyâ
 Ay{ dmqa Tuü| Ydryv Drhd Ydük Ddjm
 - 1247 -

Oğlunun hayatı ve kişiliği hakkındaki bilgilerimiz sınırlıdır. Oğlunun müderris olduğunu, sonradan meslek değiştirerek sâlise rütbesini elde ettiğini, babasına çekmeyip bazı değerli kitapları zâyi ettiğini ve 1271 yılında yirmi dört yaşında vefat ederek babasının yanına defn edildiğini bazı kaynaklardan öğreniyoruz.

Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hakkında bilgi veren kaynakların biri haricinde tamamı onun âlim, zeki, çalışkan bir kişi olduğunda ittifak ederler. Bunlardan bazıları:

kKuvve-i nutkiye sahibi, daima mütâlaa ile meşgul bir zat idi. Kütübhanesindeki kitapların bazılarında tâlikatı vardır. Tesvid ettiği sahâifin başlarına kHüve‘l-Mu‘înk yazardık.

Lütfi Efendi tarihinde der ki:

kNahîfü‘l-mizâc ve gâyet fatîn ve ‘ârif ve her bir umûra vâkıf zevkini mütâla‘a-i kütüb ve âsâra sârif bir nüsha-i nâdire-i ma‘ârif idi. Takvîm-i Vakâyi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**‘de matbû‘ bunca âsâr-ı kalemiyesiyle şi‘r ve inşâ ve terâcime dâ‘ir pek çok eserleri var ise de ekseri vefâtından sonra zâyi‘ olmuşdurk.

Esad Mehmed Efendi‘nin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gördüğü itibarı ve bazı şairler yanındaki değerini belirtmesi açısından olan kendisi için yazılmış pek çok şiir vardır.

Es‘âd Hızır Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile‘l-fakîr tebrîken li‘s-seneti‘l-cedîde:

Geldi mübârek sâl-i nev hakkâ kemâl-i yümnile
 İtdi kudûm-i sa‘d ile kevn ü mekânı pür-safâ
 Kılsun cenâb-ı Es‘ada Rabbü‘l-verâ anı sa‘îd
 Olsun kudûsile hemân her sâl ü meh behcet-fezây
 Peyveste mecd ü şânla bulsun dıraht-ı matlabı
 Mânende-i serv-i sehî Yâ Rab güzel neşv ü nemây

Bir nehc-i maksûd u merâm zât-ı mu'allâ hilkati
 Olsun Hudâyâ dem-be-dem mesrûr bâl ü dil-güşâ
 Çıkdı dilimden bir güzel târîh-i tâmmı Hızriyâ
 Sa'd eyleye sâl-i nevi Es'ad Efendiye Hudây
 Yad- Hydnfa dusa Yvn lAs Hyüya dus
 -1256-

Hızr Efendinin başka bir tarihi:

Velehû eyzan min-hattihî
 Bâ-kudret-i Perverdigâr geldi nev-sâl-i dil-güşâ
 Virdi cihâna Hudâ zevk ü meserret ü safây
 Târîh-i tâmmı Hızriyâ oldu bu vechile 'ayân
 Sa'd eyleye sâl-i nevi Es'ad Efendiye Hudây
 Yad- Hydnfadusa Yvn lAs Hyüya dus

- 1257 -

Tâlib Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Tebrîk-i Sâli:
 Hazret-i Es'ad Efendi devlet ü ikbâl ile
 Her murâdın sâl neve geldikçe 'âlemde bula
 Eyledim târîhle tebrîkle Tâlib ictisâr
 Nev-sene Es'ad Efendiye **Hata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı.** Hudâyâ sa'd ola
 Hüva dus Ayad- Hy Ydnfa dusa Hns vn
 -1257 -

Bi-hamdihî te'âlâ Tâlib Efendi'ni **Hata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı.**n fakîre nazm itdiği târîh-i müntehab ve belîgdir:
 Zuhûr-ı sâl-i nevde hazret-i Es'ad Efendiye **Hata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı.**
 Hudâ-yı müste'ân devletle kılsun nâ'il-i maksûd
 Yine târîhle tebrîke Tâlib eyledim cür'et
 Hudâ Es'ad Efendiye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 ide sâl-i nevi mes'ûd
 dvusm Yvn lAs Ddya Hy Ydnfa dusa ad-
 - 1257 -

Tâlib Efendinin fakîre tebrîk-i sâlde nazm itdiği târîhdir:
 Kerem-perver hünerdir hazret-i Es'ad Efendi **Hata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin
 İlâhî sâl-i nev geldikce efzûn olsun ikbâli
 Yazıldı Tâlibâ târîh-i tebrîk eyledim takdîm
 Hudâ Es'ad Efendiye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 yine sa'd eyleye sâli
 YüAs Hyüya dus Hny Hy Ydnfe dusa ad-
 - 1257 -

II. ESAD MEHMED EFENDİ'NİN ESERLERİ

Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'nin eserleri şunlardır:

1- **ŞÂHİDÜ'L-MÜVERRİHÎN** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Şâhidü'l-Müverrihîn'in **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bilinen dört adet yazma nüshası vardır. Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, vak'anüvis ve nakîbü'l-eşrâf iken eserini tertip etmiş ve muhtelif tarihlerde, çeşitli ebatlarda yazmıştır.

Şâhidü'l-Müverrihîn'in ismi, ebced **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hesabıyla yazılış tarihi olan 1247 H. / 1831 senesini göstermektedir. Mukaddimesinde yazılış tarihini gösteren kmüderrişîn-i dâru's-saltanatu's-seniyye beyninde ehîbbâ-yı kadîme ve şürekâ-i hullet-şîmemizden müderrişîn-i kirâmdan Karsî Mehmed Efendi-zâde Cemâle'd-dîn Efendini **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** n bulduğu Şâhidü'l-Müverrihîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1247) ismiyle zînet-ârâ olarak şîrâze-bend-i tahrîrk ibâresi bulunmaktadır.

Şâhidü'l-Müverrihîn'in **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** basıldığına dâir M, N, P nüshalarında kayıt var ise de basılmamıştır. P nüshasında Ahmet Cevdet Paşa **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'nin sayfa kenarına bu ibâre için yazdığı hâmişle bu yanlışlık düzeltilmektedir.

Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi'ndeki **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1034 numaralı nüsha Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hattıyla olan nüshaların en zenginidir. Onun dışındakilerin hepsi nokсандır. Eserin baş tarafındaki başlıklar ve içindeki bilgiler ufak tefek değişikliklerle birbirine uymakta ise de ilerleyen sayfalarda bir çok kısım Millet Kütüphanesi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ndeki 362-A, 362-B, 363 numaralı nüshalarda yoktur.

Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, eserinde tarihin menşei, tarifi, şiirdeki sanatlar ve kusurlar hakkında örnekleriyle bilgiler vererek bir nevi teorisini yazmaktadır. Sürûri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mecmûası **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ndan ve bazı şâirlerden seçtiği tarihleri bir nevi şerh ederek kendi fikirlerini açıklamaktadır. Tarih düşürmede **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** uyulması gereken imlâ özellikleri ile ilgili bazı tekliflerini sunmaktadır.

Nüshaların kenarlarına hâşiyeler**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve derkenarlar yazarak anlattığı konu ile ilgili ek bilgiler vermekte ve bazı düzeltmeler yapmaktadır. Bu özellik diğer eserlerinde de vardır.

Fâtiḥ Millet Kütüphanesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ali Emîrî, Tarih 362-A, 362-B ve 363 numaralı nüshaların sonunda bazı şâirlerin isimleri ve kısa hal tercümeleri vardır. Ancak bu biyografiler yarım kalmıştır ve tamamlanmamıştır. Bağçe-i Safâ-endûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** adlı eserinden farklı olarak sadece tarih düşüren şâirlere yer vermek istemiştir.

Eserin nüshaları karşılaştırılırken bu farklar belirtilmiştir. İnceleme kısmında da eserin muhtevâsı hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir.

2. Târîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, vak‘anüvis olarak Şânî-zâde’nin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** devlet yıllıklarına onaltı aylık zeyil yazmıştır. Bu zeyillerde, 1237 H. / bş. 28 IX.1821’den Rebî‘u’l- Evvel 1238 sonu / 1822 Aralığına kadar geçen olayları anlatır. Asıl tarihi ise 1241H. / bş. 16. VIII. 1825 yılının olaylarını anlatır. İkinci cilt olmak üzere 1241 H. / 1826 M. senesinden başlayarak aynı yılın sonuna kadar tertip ve yazmış, ondan sonrasını da toplayıp tertibe başlamış ise de tamamlamaya muvaffak olamamıştır.

İki ciltlik bir eserdir. İlk dört senelik olayları anlatan birinci cilt, selefi Şânî-zâde Atâullah Efendi’den**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** intikal eden cerîdelere göre yazılmış (bu kısmın ilk iki senelik devrine “Şânî-zâde Zeyli**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**” denmektedir) ve ikinci cilt ise, kendi vak‘anüvisliği zamanındaki olayları anlatır. Vak‘anüvisliğinden daha sonraki devirlere ait cerîdeler Lütfî Efendi’ye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** devredilmiş ve o, bunlardan istifâde etmiştir.

İki tertip üzere tanzim olunan ve matbû olmayan bu tarihin İstanbul**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kütüphanelerinde muhtelif nüshaları vardır. Seyyid Ali Rıza Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, eksik nüshayı (Üniversite Ktp., TY., nr. 158, Esad Tarihi ilâvesi) esas alarak, Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Tarihi’ni haksız yere tenkit etmiştir. Dâhiliye Vekâleti eski kâtibi Abdürrezzâk Bâhir Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Mora**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

İhtilâli**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** esnâsında Mora Kumandanı sâbık Sadrâzam Seyyid Ali Paşa'nın**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâtibi sıfatı ile Mora ordusunda bulunduğundan müşâhedelerini ve duyduklarını zaptedip yazdığı ve Esad Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Tarihi'nin cetvellerinin bahisleri arasında zeyledip ilâve ettiği gibi ikinci cildinin birinci bölümüne de hâşiyeler**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sonuna da bir zeyl yazmıştır.

3. Üss-i Zafer**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

Mahmûd II.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** devrindeki eşkinci teşkilâtına**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, yeniçerilerin kaldırılmasına (Vak'a-i Hayriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**) dâir yazılmış ve Pertev Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafından tashih edilmiş 259 sahifelik bir eserdir. Yeniçeriliğin kaldırılmasının sebeplerinden bahseden bu eserin ismi 1241 H. / 1826 M. tarihini gösterir ki bu, vak'anın ve eserin yazılma tarihini gösterir.

Eşkinci neferâtının**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** askerî nizamlarının başlangıcını ve Vak'a-i Hayriye'yi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** anlatan Esad Efendi'nin bu eserinin basılması ve bu vak'adaki hizmetleri için arz olunan takrire Sultan Mahmûd II**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafından sâdır olan hatt-ı hümâyûnda vezir müfettişliğiyle beraber mevleviyet tevcihi ve tarihin basımında yanlışlık olmaması için tashihine kendisinin bakması irâde buyruldu. Daha sonra Matba'a-i Âmire**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Takvimhâne Nezâreti'ne**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu tashih memûriyeti mukaddeme olmuştur.

Üss-i Zafer'in**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâtimesinde "İhsân-ı Hazret-i Pâdişâh-ı Bende-nüvâz be-muharrir-i fakîr teşekkür-sâz" başlığı altında vak'anüvisliğe tayini ve gördüğü lütuflar dolayısıyla Sultan Mahmûd II.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ye duyduğu minnet ve şükran duygularını ifade eder.

İstanbul kütüphanelerinde yazma ve matbû nüshalarına tesadüf edilen bu eser, İstanbul'da**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** biri 1243'te ve diğeri 1293'te olmak üzere, iki defa basılmış ve Fransızca'ya, Rumca**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'ya ve bazı kısımları Rusça'ya**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tercüme edilmiştir.

4. Zîbâ-yı Tevârih Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

Muslihiddin Muhammed Lârî'nin Mir'âtü'l-Edvâr ve Mirkâtü'l-Ahbâr Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. adlı tarihinin, Hoca Sâdeddin Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tercümesi ile diğer me'hazları da göz önünde tutmak suretiyle yapılmış tercümesidir. Esad Mehmed Efendi Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı., bu eseri ancak Deylemîlere kadar getirebilmiştir. Müellif hattı ile bir nüshası vardır.

5. Teşrifât-ı Kadîme Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

Esad Mehmed Efendi'nin Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Osmanlı devlet teşkilâtında teşrifât ile ilgili bilgiler veren eseridir. Bilinen bir tane yazma nüshası vardır. Eser, 1287 H. / 1871 M. de İstanbul'da Matbaa-i Âmire'de Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. basılmıştır. Eser sadeleştirilerek yayınlandığı gibi tıpkı basım yayını da yapılmıştır.

Eserde Mevlid-i Şerîf Kırâati, Kırâat-i Mevlid-i Şerîf der Zamân-ı Kâim-makâm Paşa, Huccâc-ı Müslimînin Avdetleri Haberi Vürûdî, Müjdecî başıların Vürûdî, İlbâs Olunan Hil'atler, Ziyâret-i Hırka-i Şerîf, Kulaguz Bogçası Vürûdî, Şerîf Hazretlerinin Hediye Bogçaları Vürûdî, Taâm Geldikte İlbâs Olunan, Ramazân-ı Şerîfde Sarây-ı Hazret-i Sadr-ı Âliye Ber-vech-i Mu'tâd Med'û Olan Zevât-ı Kerîme Hazretleridir, Rüsûm-ı Tebrîk-i 'İyd-i Şerîf der Sarây-ı Hazret-i Âsafî ve Şeyhü'l-İslâmî, Mu'âyede-i Âsafî der Kubbe-i Hümâyûn der Leyle-i 'İyd-i Sa'îd, Tertîb-i Etrâf-ı Taht-ı Hümâyûn, Tertîb-i Hümâyûn der Yevm-i 'İyd-i Sa'îd, Tertîb-i Alay-ı 'İyd-i Sa'îd, 'İyd-i Şerîf Günü Dîvân-hânede Dâmen-bûs-ı Âsafî Tertîbi, Yevm-i Mezkûrda Dîvân-hânede Hil'at İlbâs Olunanlar, Mu'âyede-i Ser-bûstâniyân-ı Hâssa, Resm-i Vefât-ı Kerîme-i Pâdişâh-ı Âlem-penâh der Enderûn, İrtihâl-i Sadr-ı A'zam ve Şeyhü'l-İslâm Efendi, Cevâiz ü Rütbe-i Manâsıb-ı Dîvâniyye ... gibi başlıklarla devlet teşkilâtındaki her türlü tören, huzûra çıkma, belli günlerde yapılan işler, rütbe ve mansıplardaki düzen, hediye ve câize verme usûlü gibi konularda bilgiler bulunmaktadır.

Esad Mehmed Efendi'nin Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yaşadığı III. Selîm, IV. Mustafa, II. Mahmud, Abdülmecîd devirlerindeki Osmanlı diplomatikasını ortaya koyması ve teşkilât tarihi açısından çok önemli bir eserdir.

6. Sefer-nâme-i HayrHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

Sultan Mahmûd II.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'un Edirne seyahatini tasvir eden tarihçesidir. Eserin adı, ebcedHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hesabıyla yazılış tarihi olan 1247 H. / 1831 M. yılını gösterir. Bu seyahatin notlarını Esad Efendi'nin biraderzâdesi Ahmed Nazif MollaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yazmış, sonra bunlar Esad EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tarafından tertip ve tanzim edilmiştir. Müellif hattı ile yazma nüshası vardır.

7. Bağçe-i Safâ-endûzHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

İsmi, tertip ve toplama tarihi olan 1251 H. / 1835 M. tarihini beyân eden bir çeşit Tezkiretü'l-Üdebâdır. Sâlim Tezkiresi'ninHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sonu olan 1135 H. / 1722 M. den 1251 H. / 1835 M. tarihine kadar yetişen yetişen kısa hal tercümelerini hâvîdir. Kendi el yazısıyla müsvedde halinde nüshası vardır. Sayfalarda ve satırlarda müellifin düzeltmeleri vardır. Bazı yerler sonradan düzeltilmek üzere, boş bırakılmıştır. Elif-bâ sırasına göre tertip edilmiştir. 200 kadar şâirin hayatı ve şiirlerinden örnekler vardır.

8. Âyâtü'l-HayrHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

Sultan Mahmûd II.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'un 1253 H. / 1837 M. de Tuna eyaletindeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yaptığı 40 günlük seyahatine dairdir. Bu seyahatin hulâsa ve mâhiyeti için Takvim-i VakâyiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., nr. 149; Lütfî, Tarih, İstanbul, 1302, c. 5, 89 vd., Esad EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Münşeât, Sül. Ktp., Esad Efendi, nr. 3847, vr. 279^b adlı eserlere bakılabilir.

9. Münşe'âtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

İki münşeât mecmuası vardır. Bunlardan birincisi, müellif hattı ile müsvedde olup, içinde bazı vakfiye suretlerinden müteaddit mektuplardan mâadâ, Şehir köyüHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve SofyaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. havâlisinde yaptığı nüfus tahririne ait raporu da vardır. İkincisinin, Esad Efendi'ninHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bilhassa İran'dan yazdığı mektupları da muhtevî olan ilk 70 sahifelik kısmı ile son kısmı müellif hattı iledir. İkinci kısmı ise, Besim ve birâderzâdesi Ahmet Nazif MollalarınHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 3847 numaralı münşeâtta tebyiz ettikleri bazı parçalar teşkil etmektedir. Bunlardan mâadâ

muhtelif mecmualarda Esad Efendi'nin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** diğer yazılarına da tesadüf edilmektedir.

10. *Dîvân-ı Eş'âr :*

Esad Mehmed Efendi'nin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1257 H. / 1841 M.'ye kadar yazdığı şiirlerin büyük bir kısmını muhtevî, kendi el yazısı ile olan nüsha esas tutulmak üzere, Tâhir Selâm Bey **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafından tertip edilmiş ve Esad Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu nüshaya 1260 senesine kadar yazmış olduğu şiirlerin bir kısmını bilâhare ilâve eylemiştir. 1257-1264 seneleri arasında yazdığı şiirleri hâvî kendi el yazısıyla bir nüsha vardır. Esad Efendi'nin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1260 senesine kadar olan na't ve kasidelerini, bazı takrirleri ile mesnevîlerini, manzum tarihlerini, gazel ve tahmis gibi kıt'alarını hâvî ayrı ayrı tertip edilmiş mecmualara da tesâdüf olunuyor.

Üniversite Kütüphanesi, nr. 3813'te kayıtlı nüsha, gazellerle başlamaktadır. Aralarında müzeyyel gazeller de vardır. Derviş Mezâkî, **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hâfız-ı Kadîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Nedîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Tâhir Selâm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Nâ'ilî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'nin gazellerine vücuda getirdiği tahmislerle bir şarkıyı ve bazı beyitlerle manzum bir Silsile-i Nakşbendiye'yi ihtivâ eden bu yazma 1467 beyitten ibarettir.

11. *Terceme-i Mustazraf* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :**

Mahmûdü'l-Eser fî Tercemeti'l-Mustatrafi'l-Musta'şer **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** adıyla Mehmed bin Ahmed el-Hatîb el-İbşihî el-Mısrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'nin yazdığı bu eser, irâde-i seniye ile Ekmekçizâde Ahmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafından tercüme edilmişse de da ha sonra yine irâde-i seniye ile bunu basan Esad Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafından ekseri maddeleri (ilm-i muhadarat) **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zeyl edilmiş ve ibâresi tezyin edilmiştir ki dinî hikâye ve hikmetli sözlere ait eserlerin cidden en istifâdeli ve seçkinlerindedir. Esad Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, kkültük işâretiyle ilâve ve tashih ettiği yerleri işâretlemiştir. İki büyük cilt halinde tertip edilmiş ve birinci cilt 1261, ikinci cilt 1263 tarihlerinde basılmıştır.

12. Es'ile ve EcvibeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

Ders Vekili Akşehirli Ömer Efendi'ninHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ruûs imtihanına mahsus olmak üzere ArapçaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olarak tertip ettiği sualli-cevaplı Es'iletü'l-'Acîbe ve'l-EcvibeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. adlı risâlenin Esad EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tarafından yapılan tercümesidir. 1250 yılında Esad EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tarafından bastırılmıştır.

13. El-Virdü'l-Müfid fî Şerhi't-TecvîdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. :

kCezayirli Şeyh Mehmed CezâirîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'nin 1244 H./1828 M. de telif ettiği es-Sa'yü'l-Mahmûd fî Nizâmi'l-Cünûd isminde cihadın faziletlerine taalluk eden eserini Kevkebü'l-Mes'ûd fî Kevkebeti'l-CünûdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ismi ile terceme etmiştir ki basılmıştır.k

14. RisâlelerHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

İstanbul'un fethine gelen ashabdan ve bilhassa Hâlid ibni ZeydHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. (R.A) dan bahseden risâlesi ile Hayat-ı Tekviniyye ve Sübûtiyyeye dair Ayndüa gAyqûa vavrîk Nywüü Nyz

âyet-i celîlesine dair ve Amel-i Sâlihîn Hakikatine DairHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. risâleleri vardır. Mısralarından:

Her derde bir devâ var anı bulmaktır hüner

Bu eserlerinden başka Vahdet-i VücûdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Akvâl-i Ricâl-i SûfiyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Beyân-ı Muâmele-i Beyne'l-Müslimi ve'l-Hâricî,Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Beyân-ı Farku'l-İsmi ve'l-MüsemmâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Câmia-i Kelime-i ŞehâdeteynHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., İrâde-i Cüz'iyeyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Beyân-ı Zikri'l-Cehri ve'l-LahnHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Beyân-ı Zeynü'l-HuldHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Kelâmü'l-HakkıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Celle Celâluhû, Beyân-ı Esbâb-ı Havfi'l-MevtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Risâle-i AhlâkHata! Başvuru kaynağı bulunamadı., Beyân-ı Ahvâl-i TunusHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. isimlerindeki risâlelerini bir araya toplayan mecmuası kendi kütüphanemde mevcuttur.k

15. Pendnâme*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Türkçe manzum bir eser olup basılmıştır.

16. Mesh-i Ricl ve Mesh-i Huff

17. İhtilâfü't-Tevrâtîn*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Süleymaniye Kütüphanesi, Esad Efendi, nr. 3842.

18. Nasr Azîz*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Amel-i sâlihe dair olup Mustazraf'ın*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.* 10. bâbı içinde de neşredilmiştir.

19. Mehâsin-i Mecîdiyye*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Süleymaniye Kütüphanesi,*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.* Esad Efendi, nr. 4268.

20. Kevkebü'l-Mes'ûd fî Kevkebeti'l-Cünûd*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Şeyh Muhammed Cezâyirî*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*'nin cihadın faziletlerine dair olup, el- Sa'yü'l-Mahmûd fî Nizâmi'l-Cünûd*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.* adlı eserinin tercümesidir. (Sül. Ktp. Esad Ef., nr. 2363).

III. ESAD MEHMED EFENDİ'NİN EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Esad Mehmed Efendi*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*, yazdığı eserlerden de anlaşılacağı üzere her sahada kalem oynatan bir şahsiyettir. İyi bir tahsil görmesinin yanı sıra hayatı boyunca çeşitli memuriyetlerde bulunması sebebiyle engin bir tecrübe ve bilgi birikimine sahip olmuş ve bunları yazıya dökerek bilinebilen yirmi eseri kültürümüze kazandırmıştır.

Esad Mehmed Efendi'yi*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.* daha yakından tanıyabilmek için hakkında bilgi veren kaynakların yanısıra eserlerini incelememiz gerekir. Vakanüvislik görevi sebebiyle yazdığı Tarih'i, Arapça*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*'ya olan vukufu sebebiyle irade-i seniye ve kendi isteğiyle yaptığı tercüme ve telif ettiği mensur eserler, çeşitli tarihlerde yazdığı şiirler şeklinde tasnif edebileceğimiz eserlerini ve bulunduğu önemli memuriyetleri dikkate alırsak Esad Mehmed Efendi'nin*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.* edebiyatımızdaki yerini daha sağlam bir şekilde tespit etmiş oluruz.

Vakanüvislik görevi, o devirdeki bütün âlimlerin ulaşmak istedikleri bir makamdır. Çünkü bu görev, ilmine ve sadakatine itimat edilen kişilere verilirdi. Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, gizlilik ve sadakatin gerekli olduğu eşkinî teşkilâtının**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** teşkili ve yeniçeriliğin lağvında gösterdiği hizmetler sebebiyle padişahın itimadını kazanmıştı. Yeniçeriliğin kaldırılmasıyla alâkalı olarak irade-i seniye ile Üss-i Zafer**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** adlı eserini yazmakla ve Mustazraf Tercümesini**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tashihle görevlendirilmesi ilmine ve sadakatine duyulan güven sebebiyledir.

Esad, kudretli bir şair olarak gösterilemez. Esasen Divan Edebiyatımızı inhitat devrinde yetişmiş olan bu şahsiyetin kıymeti şiir bakımından değil, istifadeli eserler vücuda getirmiş olmasındandır. Manzumeleri nihayet taklidî mahsullerdir ve ekseriyetle nazîredir. Şeyhülislâm Âsım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, İsmet Beyzâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Ârif Hikmet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Tâhir Selâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Vâsıf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Mâhir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Ziver**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Gâziantepî Aynî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Râgıb Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Nedîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Fıtnat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Nazîf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi şairlere nazîreler vücûda getiren Esad, bazı arkadaşlarıyla müşterek gazeller de yazmıştır. Meselâ,

Mîr Hikmetle Selâmın nola Es'ad kalemi

Olsa ger şâh-ı dürer meyve-i bâg-ı elmâs

maktâyıyla biten gazeli, Tâhir Selâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Ârif Hikmet Beylerle**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** birlikte yazmıştır.

Esad Mehmed Efendi'nin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kişiliği hakkında Lütfi Efendi Tarihi'nde de önemli bazı bilgiler vardır:

“Nahîfü'l-mizâc ve gâyet fatîn ve 'ârif ve her bir umûra vâkıf zevkini mütâla'a-i kütüb ve âsâra sârif bir nüsha-i nâdire-i ma'ârif idi. Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de matbû' bunca âsâr-ı kalemiyesiyle şi'r ve inşâ ve terâcime dâ'ir pek çok eserleri var....”.

Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, dil alanında sadelik fikrini savunan ve o devrin şartları içerisinde ortaya koyabilen nâdir şahsiyetlerden birisidir. Konuyla ilgili olarak Fuat Köprülü**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şunları söylüyor:

“Her Őeye rağmen, eski medrese zihniyetinin, eski kökleŐmiŐ fikirlerin hâlâ devam ettiği bu Tanzimat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**’tan önceki devirde, dilde sdelik lzmunu, hattâ halk edebiyatının kıymet ve ehemmiyetini, o yolda herkesin anlayacağı tarzda sehl-i mmten**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kabîlinden Şeyler yazmanın ne kadar iyi olacağını ilk defa açık ve kat’i surette ileri süren biricik adam, XIX. asırda Müstazraf mütercimi meşhur âlim ve vak’a-nüvis Esad Efendi’dir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Türk, Arap, Acem lisanlarının edebiyatına her manasıyla vkf olduğunu muhtelif eserleriyle ispat eden bu değerli adam Mustatraf tercemesinde Arapların Zecel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nmiyle tanınmıŐ bazı halk Şiirlerinden bahseder. Mustatraf tercemesi c. 2, s. 1224’te Esad Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Arap halk edebiyatındaki *Zecel* lerden bahsederken, onları bizim halk Őairlerinin eserlerine benzeterek der ki: *MveŐŐah*,**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Endülüs’te Őuy’ bulduktan sonra mme-i ehl-i emsâr ıstılahat-ı beldeleriyle *mveŐŐah* minvlince i’râb ve binya bakmayarak nazımlar düzüp ve nmina münâsebet-i mezkûreye binen *Zecel* deyüp anınla gzeye başladılar ki, diyrımızda kahvehaneler ve mesirelerde ekalli dört ve ekseri on iki sebep-i hafifi hâvî msrular ile arŐu ve pazarda cr olan lakrdılar ve galatât üzre bozukuların dzdkleri ve anınla alıp çağırdıkları *deyiŐ* ve *mn* ve *türküleri* ve *Őark* dedikleri anın nziridir ve Őark, Őahk-i Arabî’den galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak gerekdir ve bu deyiŐleri meleke birle bi’l-bedhe bozukuların biri biriyle mŐareleri dahi olur ki garbedendir.

Görmüş olduğu kuvvetli medrese tahsili ve Arap-Acem edebiyatlarını etrafl bilmesi bakımından eski Şark fikirlerine Őiddetle bağlılığı pek tabi olan Esad Efendi’nin bu mnlı satırları, kendisinin *mill lisan ve edebiyat* mefhumlarını -Arap halk Őiirleriyle mukyese etmek sûretiyle olsa bile- çok iyi kavradığını ve gelecek için deta bir program çizmiŐ olduğunu çok güzel ve çok açık gösteriyor. Ondan önce bu fikri böyle,deta açık bir nazariye Şeklinde ortaya koyan olmamıŐtı. Bu i’tibar ile *Mustatraf* mtercimini *mill lisan ve edebiyat* cereynının deta *ilk nazariyecisi* gibi göstermek yanlış bir iddia sayılmaz”.

Bir müverrih olarak, ebced hesabına ve tarih düŐürmeye meraklı olan Esad Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mecmuası’nın**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir tahlili sayılabilecek olan Őhid’l-Müverrihîn’de**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarih düŐürmenin menşei, esasları hakkında bilgiler

verirken bu sahadaki iddiasını da ortaya koymuştur. Sürûrî'nin yakın dostu olması ve ondan kabul görmesi başarılı olduğuna dair bir delil sayılabilir. Ayrıca kendisi için başka şairler tarafından düşürülen tarihler (yeni yılını tebrik gibi) onun bu alandaki şöhretini göstermesi bakımından önemlidir.

Zayıf bünyeli, zeki, vaktini okumaya hasretmiş, âlim, şâir ve zarif bir zat olan Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, sofiyye-i aliyyenin büyüklerinden, İslâm bilgilerinin mütehassısı Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin sevenlerinden idi. Kendisiyle mektuplaşır, nasihat ve duâlarını alırdı.

Aynı zamanda bir kitap mütehassısı olan Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, eline geçen değerli kitapları toplayarak Yerebatan semtindeki konağının bitişiğine bir kütüphane kurmuştu. Eline geçen bütün kitapları okumuş ve bazılarının üzerine “Hüve'l-Mu'în” başlıklı hâşiyeler **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yazmıştır. Eserlerinin bir çoğunda bu özellik vardır. Şâhidü'l-Müverrihîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** adlı eserinin bütün nüshalarında bu tür hâşiyeler ve derkenarlar mevcuttur.

Müverrih, nâsir, şâir ve tezkireci olarak her sahada kalem oynatan ve devrinin önemli olaylarında adı geçen Esad Mehmed Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**, günümüze kadar ulaşan eserleriyle haklı bir şöhrete sahip olmuştur. Bundan sonra diğer eserleri üzerinde yapılacak araştırmalar, kendisi ve devri hakkında bilinmeyenleri ortaya çıkaracaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞÂHİDÜ'L-MÜVERRİHİN'İN TENKİTLİ METNİ

Nebtede'ü bismihî sübhânehû ve nes'eluhû lutfehû
 ve ihsânehû
 Ve nüsallî ve nüsellim 'alâ men ebdâ bi'l-mu'cizâtı
 bürhânehû

Ma'lûm-ı erbâb-ı fuhûm olduğu üzere lafz-ı *târîh*Hataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'allâme-i meşhûr Kutb-i ŞîrâzîHataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin Nihâyetü'l-İdrâkHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm eser-i celîle sâ'ir mu'arrebât-ı sikâtdan tirâşîde olduğu üzere 'alâ-kavl FHataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.**ârisî olup *mâh-rûz*Hata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**dan ta'rîb itdikleri müverrihHataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.**den mutasarref masdardır veHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** *mâh-rûz*Hata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi 'AcemHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**in bir hesâbî ismi olup anı ekâsire ve şâhândan () kendülere galebe idenin hengâmesi mebde'ine isnâd iderler ve 'alâ-kavl *târîh* 'Arabîde öküz yavrusı ma'nâsına *irhden* me'hûzdur. Gûyâ veled gibi hudûs-i vâki'ayı zamânıyla zabtdan 'ibâret olmagla itlâk olunmuşdur yâhûd vâv ile vakt ma'nâsına olan *varhd*andır ve vâvı dahi elife tebdîl olunup *ücûh* ve *vücûh* dindiği gibi *irh* ve *varh* demek ile müsta'meldir ve 'alâ-rivâyetin *târîh* te'hîr lafzının kalbidir. VusûlîHataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.** kavlince *târîh*Hataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.** her şey'in gâyetine ve şey kendüye muntehî olan vakte dinür ki kavmin şerefi zâtına muntehî olan zât-ı mu'tebere fülân *târîh*-i kavme didikleri bu ma'nâyı mübeyyindir ve *vakt* ile *târîhin* farkı şöyledir ki meselâ salâtHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** u savmHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** u haccHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi kendinde bir fi'lHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâki' olan zamânın cüz'üne vakt ve kendinde hem bir fi'l vukû' bulup ve hem sonra vâki' olan cüzlerinin mebde'i ola ana *târîh* dinür. *Târîh*Hataî **Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i Hicret-i NebeviyyeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'alâ-sâhibihâ efdalü's-salâti ve't-tahiyye-âsâ ki zamânın bir cüz'-i şerîfidir ki anda hem Hicret-i SeniyyeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** fi'li vukû' bulmuş ve hem andan sonra tevâlî idüp veHata!

Başvuru kaynağı bulunamadı. itmekde olan eczâ-i zamâne ya'nî sinîne mebde' olmuşdur. Sene-i kameriyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hesâbınca *târîh*-i hicriyyenin vaz'ı kütüb-i tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ü siyerde olan tafsîl üzre icmâ'-ı ashâb-ı güzîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile 'ahd-i 'adl-i 'Ömer**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide vâki' olmuşdur / radiya'llâhu te'âlâ 'anhüm ve tafsîl-i mezkûr hâtır-nişân olmak fâ'ideden hâlî olmamagla bi-mennihî te'âlâ yed-i fakîr ile zîrde istitrâden beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmuşdur. Feemmâ yine *vakt* ma'nâsı melhûz olarak hâme-i şikeste-zebân-ı fakîr ile beyânı sadedinde olup beyne'l-üdebâ *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ma'rûf san'at-i letâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-mevsûf şâ'ir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mütekellim bir husûsun vukû'ını muhbiren**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hakîkaten**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ mecâzen**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd kinâyeten**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** inşâ ve inşâd itdigi kelâm ve fıkralarda olan hurûfî ebced hesâbı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri cümeli sagîr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ'idesince hesâb olundukda ol hususun hicret-i seniyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'alâ-sahibihâ efdalü's-salâti ve't-tahiyyeden yâhûd sâ'ir i'tibâr eylediği mebde-i *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den kangı senede vukû' buldığını beyândan 'ibâretdir ve işbu san'at-ı latîfe *bedî'***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** envâ'ından olur ve 'ilm-i bedî'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i evvelâ Al-i 'Abbâs**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hulefâsı bülegâsından 'Abdullâh bin Mu'tez**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istihrâc birle '*ilm-i bedî'* ile tesmiye ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iki yüz yetmiş dört sene-i hicriyyesinde bu fende bir kitâb te'lîf idüp on yedi nev'e tenvî' ile nihâl-i himmetini tenmiye kılmış ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mu'âsırı olan / Ca'fer ibni Kudâmetü'l-K**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtib **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm belig yigirmi nev' cem' birle yedisinde İbni Mu'tez**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile tevârüd ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** on üçünde teferrüd idüp 'ilm-i mezkûr otuz nev'e teblîg itmişdir. Ba'de-zâ bülegâ istihrâc-ı 'ilm-i mezkûrda müşârün-ileyhimânın eserlerine iktizâ ile nihâyet Ebû Hilâlü'l-'Askerî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** otuz yedi nev' cem' ba'dehû İbni Reşîk-i Kayravânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** biraz dahi ityân ile şem'-i sa'yini pür-lem' idüp

Şerefü'd-dîn Tifâşî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** -nâm hıbr-i be-nâm bunlara tâlî olup himmetiyle nev'-i bedî'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** seb'îne yetmişdir.Gıbbe-zâ Şeyh Zekiyyü'd-dîn ibni Ebi'l-İsba'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** engüşt-nümâ-yı tasaddî olarak Tahrîr-i Tecbîr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm te'lîf-i elîfînde 'ilm-i celîl ve latîf-i mezkûri toksan nev'e

îsâl eyleyüp / mûmâ-ileyhden sonra gelen fusahâ-yı a'sâr ziyâde iderek yüz elli nev'i tecâvüz itmiş ve ba'zı bedî'iyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ashâbı nefsü'l-emre mutâbık olarak çünkü sanâyi'-i bedî'iyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kavâ'id-i sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** u nahv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ma'ânî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi mahsûr olmayup mehâbîb-i ma'nâyı esvâb gûn-â-gûn elfâz ile tezyîn rûknünde olmagla telâhuk-ı efkâr-ı sâ'ibe ile dahi envâ'ı ilâ mâşâ'allâhu te'âlâ bulunmak imkândadır demişdir . Hattâ bu fakîr ü hakîr a'nî Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı hakîr lafz-ı feyz-i ezeli ile savâbın fî-sûreti'l-hatâ nâmını tesmiye ile tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve îhâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** san'atına zâhir benzer gibi bir sûret mülâhaza itmişdir ki ve sûret-i mezkûrede yâ'nî muhteri'-i fakîrde iki ma'nâ görünmekle tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye şebîh gümân olunursa da ma'niyyeyn ba'îden ve karîben tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de maksûd olup bunda ise maksûd olmadığından tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye mugâyir düşer ve misâl-i muhteri'-i mezkûr nazm-ı fakîr olan beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Ab|üa Sbc Nm Yvqnüü Tü!
rarfüa üAq Drxa Yf ary Nm
YntrÜbaAn va Ano MtnU

ryA% m HkrHys vqn rAcü >av Frq Na

kıt'asıdır ki ma'nâ-yı zâhirîsi âhû cinsinden ya'nî âhû gibi güzel olan nahv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** okur mahbûbe benden firâr iderken izine düşüp sayha ile ey yâr beni gördüğünde benden uyuma ya'nî 'aynını kapatma ya'nî i'râz idüp kaçma. Allâhu te'âlâya kase m olsun ki 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harfî cârr dimekdir. İşte bunda harfde ve 'ayn-ı cârda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iki ma'nâ melhûzdur ki ma'nânın biri hem harf ve hem harf-i cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmasındır. Bu ise hatâdır ve maksûd dahi degildir ve ma'nâ-yı dîger-i 'ayn çeşm ve harf taraf-ı dîde olmasındır ki savâbdır ve

maksûddur ki me'âli ey yâr benden kaçma zîrâ sende bir çeşm-i sihr-âferîn vardır ki gûşesiyle beni elbette senin cânibine cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ü cezb ider de her âyînesini Çîne dahi kaçgını gelür ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şûr bulurum ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** görürüm dimekdir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cârda dahi biri maksûd ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dîgeri gayr-ı maksûd iki ma'nâ dahi melhûzdur te'emmül oluna ve nazm-ı 'Arabî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merkûmun tercemesidir ki yine eser-i fem-i kalem-masîrdir. Beyt:

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

'Avâmil-hân bir âhû-dîde dil-ber târ-ı gamzeyle
Beni bend eyleyüp ammâ ki vahşet idicek izhâr

ayn-ı cârda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Didim isrinde benden kaçma zîrâ éays**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nahv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ında**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

İder cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harf-i 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** elbette bak ey hoş-reftâr

'Avâmil ile İ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**zhâr cem'inde olan letâfeti ülü'l-ebşâr nezdinde

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nazare-i ûlâda zâhirdir intehâ. L**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âkin gerek / zikr olunan zevâtın bedî'yye kitâblarında ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gerek tetebbu' olunan manzûm ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mensûr bedî'yyâtda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bedî'yyeden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'add olunan san'at-i *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mûnderic olmayup fakat:

NAcrmüaThbs TryhbüaLct 1177

*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**inde ya'nî / bin yüz yetmiş yedi sâl-i hicriyyesinde Âzâdü'l-Hindî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm fâzılın 'ilm-i bedî'den Sübhatü'l-Mercân fî Âsâr-ı Hindistân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isminde tasnîf idüp ahvâl-i Hindi hâvî ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ba'zı terâcüm-i meşâyih ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fuhûl-i iklîm-i merkûmı muhtevî manzûr u müstashab-ı hakîr-i bâhirü't-taksîr olan kitâb-ı belâgat**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı.- nisâbında beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdiği üzere işbu dürr-i girân-bahâyı ya'nî san'at-i *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i üdebâ-i Fûrs**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dürc-i bedî'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a derc itmişlerdir. / San'at-ı nefîse-i mezkûre ber-vech-i muharrer bir vâkı'ayı ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iden kelâmdan müddet-i sene-i hicriyyeyi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istihrâcdan 'ibâret olmagla her ne kadar mütekaddimîn kurbet-i hicret ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aded-i sinînde killet münâsebetiyle ol san'at-i müstahsene ihtirâ'ından mehcûr ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ilm-i bedî'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a 'adem-i idrâclarında ma'zûr oldukları mütebâdir-i hâtır olmuş ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hasbe'l-imbân istikrâ ile sekiz yüzden sonraları ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi mukaddemce ta'miye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarîkiyle veyâ sarâhatle bir kelimedenden ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir fıkradan ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir harfin yâ müsemmasından yâhûd isminden:

/ Feth-i karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (800)

Byr! Qtf

ve :

Beldetü'n-tayyibetün**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

(851) Gby| gdüb

gibi bülegânın *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istihrâcları câ-be-câ görülmüş ise de sekiz yüzden sonra fakat bir mısra'ın tamâmından *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** inşâsına Ebü'l-Feth ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'l-Magâzî Sultân Mehmed Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aleyhi'r-rahme ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'l-gufrân hazretlerinin 'ahdi 'ulemâsından éasîde-i Nûniyye-i 'A**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**kâyid sâhibi Mevlânâ ve Evlânâ Hızır Beg**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Hudâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**vendigâr-ı müşârün-ileyh sabbet sicâlû'r-rahmeti 'aleyhin vâlid-i tâlidü'l- mehâmidleri huld-âşiyân es-Sultân Murâdü's-sânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** berrada'llâhu teâlâ Seb'a'l- Mesânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin mahrûse-i Edirne**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de ihyâ- kerdeleri olan câmi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i envâr-ı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**derc itmişlerdir.

Drmo Nm rmo dyz OmAc 850

*târîhi*yle ismi ma'lûm olmayan bir zâtın feth-i mübîn-i İslâmbola**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

FHataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün Fâ'ilâtün
Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ehl-i dîn İstanbul**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** aldı
'adûdan cengle

Hüknc Ndvdo Ydüa YüvbnAtsa Nyd Lha

mısrâ'ı ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şeyh Ebû İshâk-ı Kâzârûnî**Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.** sülâlesinden ve sudûr-ı 'ulemâ-yı Devlet-i Osmâniyeden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fikh-ı şerîfden Fetevâ-yı Mü'eyyediyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm kitâb-ı celîl-i mu'teberi cem' ü tertîb iden el-Mevlâ 'Abdü'r-Rahmânü'l-Mü'eyyedî**Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Sultân BHataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.âyezîd Hân-ı Velî**Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.** revvaha rûhahû er-Rabbü'l-'alâ hazretlerinin hengâm-ı emâretinde Amasya nehri**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kenârında binâ buyurdukları kasrına nazm eylediği:

dba rvrsb r*! Yh

*târîh***Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.**i görülmüşdür. Bundan sonra bu metâ'-ı cihân-pesendin bülegâ-yı merz-bûm-ı RHataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.ûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** miyânında bâzâr-ı i'tibârı yevmen fe-yevmen revâc bulup 'asr-ı Hazret-i Ahmed Hân-ı Evvel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** revveha revvahahu'r-Rabbi'l-Ecell şu'arâsından Burûsavî Seyyid HHataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.âşimî**Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.** merhûm bu fende togrısı imâm olmuş ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bi-hamdihî te'âlâ sohbetiyle teşerrûf ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istînâs ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mihr Müzâkeresinden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iktibâs itdigim kudât-ı kasabât-ı RHataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.ûm iliden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup sılasında Hüznî**Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḡyuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Der-i'Aliyyeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** naklinde Tevfik Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun vaz'ıyla Sürûrî**Hataî Baḡyuru**

kaynağı bulunamadı. tahallüs veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ahvâlini dîvânında :

Lyv| razAb Müq An_yravt

didigi faslda işâret li'l-fakîr:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

SürûrîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. gitdi Hüznî kaldı hayfâ (1228)

Afyq YdüA! Ynzq Ydtyk Yrvrs

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. târîhinde / 'âzim-i semt-i bekâ sâhibü't-tab' ve'd-

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dîvân veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sâhib-i ezyâlû'l-belâgati ve'l-'îrfân / Adanalı SürûrîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. Seyyid 'Osmân EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûm beldesinde iken HüznîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. tahallüs ider imiş. Şeyhü'l-İslâm-ı esbak Tevfîk EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûm Mekke-i Mükerreme MevleviyetindenHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'avdetinde 'arz-ı kasîdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. itmekle istishâb ve HüznîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. mahlası müstashab-ı müşârün-ileyh SürûrîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.yi tebdîl eyledigini kendisi ahvâline dâ'ir yazdığı tevârîhHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.de işrâb itmiştir. Mısrâ':Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

LEavUa Hu|tst MüAmb TU ry-üa Tnk Na Ynav

a'mâliyle çâr-sû-yı sûd-bû-yı ma'ârifde zîver-i dükkân ihtirâ' itdigi kâlâ-hâ-yı vüçûh-ı latîfe birle san'at-i celîle-i mezkûre el-hakk kemâl bulmuşdur ki merhûmun **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tahdîs-i ni'âm siyâkında inşâd itdigi:**

Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün

KHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.âmil müverrihHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. ancak benim kim

Asârımın hîc yokdur kusûrî

Ta'dâd kıldım yeksân bulundı

THataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.ârîhHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı. veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Seyyid 'Osmân SürûrîHataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.

(1211) (1211)

Yrvrs NAmxo dys v_yrAt

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. / kıt'a-i belâgatHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-iştimâli bu

nükteye dâl ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu müdde'âya şâhid-i sâdiku'l-makâldır. Ol müverrih **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i belîgin dîvân-ı fesâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hat-'ünvânı san'at-i mezkûreye heves ve verziş idenlere usûl ve me'haz ise de tezkîr-i âsâr-ı efâdıl ve ta'lîm ve teşvîk-i müsta'dân ve kavâbil için gerek kâ'ide-i imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve gerek hüsn-i ifâde-i ma'nâ cihetleriyle tevârîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i makbûleyi beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zımnında sarf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı yârâ-yı kudret birle taharrî ve istikrâ iderek mütekaddimîn müte'ahhirîn ve mu'âsırînin bu bâbda / nazmına muvaffak oldukları âsâr-ı belâgat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**- eş'ârların tevârîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve bikâ'u'l-hayr kinâyelerinden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mecmû'alardan intihâb ve 'ala'l-husûs selâtîn-i güzîn-i Al-i 'Osmân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** medda'llâhu te'âlâ silsile-tühüm ilâ-yevmi'l-mîzân hazarâtının nev-bâde-i tevârîh-i fesâhat-şemârîh-i saltanatların beyne'l-müverrihîn teferrüd birle müstakillen ser-levha-i hadîka-i kitâb ve merdümün hadeka-i fasl-ı hitâb idüp her bir mertebe ve murâdı cins cins cem' ve imlâ iderek yalnız masârî'-i *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** den 'ibâret bir eser-i mu'teber ve bir me'hazsız muhteber tertîb idüp ve üstâz-ı hüner-melâz-ı mûmâ-ileyhin ber-vech-i işâret yigirmi tokuz sâli hilâlinde irtihâlden sonra ol gencîne-i ma'ârif-defîne şâkird-i hâss-ı belâgat-ihtisâsı tuhfe-i rûzgâr ve zahm-hâr-ı felek-i gaddâr Keçeci-zâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'İzzet Mollâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûma ol gencîne-i ma'ârif-defîne intikâl idüp ol dahi üstâdı usûline tatbîkan mütesâdif itdiği ve inşâ kıldığı masârî'-i mukayyedeği istişâre iderek ba'de'd-derc ibkâ-yı nâm birle bin iki yüz kırk beş saferinde sefer-i dâr-ı bekâ itmiş ve makbûl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** in min-haysi'l-implâ ve'l-ma'nâ iktizâ iden ta'rîf ve şerhine dîbâce-bend-i beyân olmadan her biri güzer-gehi fânîde geçüp gitmiş idi. Feemmâ hazret-i hidîv-i zamân ve şehriyâr-ı re'fet-nişân şevketlü kerâmetlü mehâbetlü kudretlü azîmetlü hâkân-ı firdevs-âşiyân Mahmûdu's-şiyem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şehen-şâh-ı fârûkiyyü'l-himem ce'alehu'llâhu te'âlâ mazca'ahû ravzatün min riyâzı dâru's-sürûr ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'n-ni'am efendimizin gars-ı yemîn hadîka-i terbiye ve **Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. ihsânı ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâlâ bi'l-'irs ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'l-istihkâk serîr-ârâ-yı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** saltanat bâhiru'l-işrâk hayru'l-halef-i Hudâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vendigâr-ı müşârün-ileyh

Mun Yüüt >a Obsbe éyfvüa

câmi' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -i ahlâk-ı hasene ve müstecmi'-i kemâlât-ı müstahsene es-Sultân ibnü's-sultânü's-Sultân

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

'Abdü'l-Mecîd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / edâmehu'llâhu te'âlâ bi'l-fevzi ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'z-zafer fî-erîketi's- **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** saltanati bi'l-fevzi'l-etemm mâ-rakamü'l-kalem tevârîhu'l-'âlem efendimiz hazretlerinin bir 'abd-i mevrûs-ı âsitân-ı gerdün-nişânı olup sâye-i 'inâyet-vâye-i şâhânelerinde nâ'il-i envâ'-ı refâh u refâg ve revâtib-i merâtible bir fûrûzende-i burag olan du'â-gûyân-ı dâver-i devrân meyânında Şeyhî-zâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinmekle şehîr vekâyi'-nüvis-i Devlet-i ebed-müddet-i 'Aliyye-i 'Osmâniyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hâlâ şeref-yâb-ı nekâbet-i seniyye Seyyid Mehmed Es'ad **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fakîr el-hamdü lillâhi ve kefâ hasbe't-tâkahû mâlik-i meleke-i sevâ ve havânî ve fî'l-cümle müstahric-i mebânî ve me'ânî iken tahdîs-i li-ni'am ve tezkîri'l-himem veliyyi'n-ni'am ve'l- kerem ol eser-i **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

mu'teberin mebde-i *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -i nizâm-ı devlet ve menşe-i / neş'e-i kemâl ü ma'rifet olan 'asr-ı bâhirü'n-nasr-ı

hümâyûnlarında / ol mecmû'a-i garrânın dahi pesmânde-i sanduka-i **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nisyân dolâb-ı insâ' ve güsiste-i târ-ı şîrâze-i imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kitmân olmayup esâs-ı nizâm-ı müverrih **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** in oldığından neşri lâzım gelmekle hâlâ haseben ve neseben nakîbü'l-eşrâf belki ol gül-deste-i belâgatı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** n meşâmm-ı ehl-i 'irfâna nesri zımnında mukaddemesine ve şerh-i kevne imlâ ve isti'mâle dâ'ir ba'zı fevâ'id cem'ine bâ-kilk-i kâsır-ı hakîr sûret virilerek zabt ve tahrîr olunması emr-i ehemmiyetle olmagla sâhibü'l-asl Sürûrî merhûmun mercî'-i müselleme ve sudûr-ı 'ulemânın 'irfân u kemâl ile ekremi insâ-fermâyı inşâ ve nazm eslâf-ı zübde-i ma'ârif-mendân-ı ahlâf Seyyid 'İsmet Beg Efendi -zâde

es-Seyyidü'l-eyyed Ahmed 'Arif Hikmet Beg Efendini **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**n meclis-i fezâ'il-i mahlis müzâkerelerine tahrîren ve takrîren bu kem-ter-vâye ve bî-iz'ân ya'nî Takvîm-i Vakâyi' **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.-i** Seniyye Nezâretiyle **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müstagra-k-ı ihsân-ı pâdişâh-ı

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. âlemiyân olan Şeyh- zâde SeyyidEs'ad **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** hakîr / mürâca'at ve tezkîr ile bi-feyzi'l-Vehhâb bâb-ı *târîh* **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**de zafer-yâb oldığımız masâri'-i makbûleyi dahi ka'ide-i letâfet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** 'â'idesine tevfkân idrâc ve cerîde-i intihâba idmâc idüp ba'd-ezîn bi-mennihî te'âlâ bu yolda tesâdüf olunan tevârîh **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.-i** ra'nâ kalem-i feyz-i rakam-ı ahlâf-ı insâf ittisâfla zeyl olmak recâsıyla ol mecmû'a-i zîbânın ber-minvâl-i işâret lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelen mukaddemâtı ve şerhi ber-vech-i âtî hâme-i şikeste-zebân-ı fakîr ile keşîde-i ser- satır tanzîm kılınup *târîh* **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâl-i

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ibtidâ-tesviyeyi / işrâb iden müderrisîn-i dâru's- **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**saltanatu's-seniyye beyninde ehîbbâ-yı kadîme ve şürekâ-i hullet-şîmemizden müderrisîn-i kirâmdan Karsî Mehmed Efendi-zâde Cemâle'd-dîn Efendini **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**n buldığı Şâhidü'l-Müverrihîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1247) ismiyle zînet-ârâ olarak şîrâze-bend-i tahrîr ve tekmîl ve sâye-i 'inâyet-vâye-i şâhânede ol fenn-i celîl dahi hakkâ ki ta'sîl olunduktan sonramücellâ-yı mecelle-i celîle sâl-i mezkûrdan işbu sene-i mübâreke ya'nî sâl-i seb'a ve hamsîne degin ba'zı tevârîh **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.-i** dil-nişîn ve fevâ'id-i lâzime-i sıhhat- **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**rehîn ile tahşiye birle birkac cüz' mikdârı sutûr ile suver-i temennâ-yı tezyîn olmagla zikr olunan ilhâkât-ı cevâhir-i mâhiyât dürc-i mastara derc olunarak dîger-bâr tebyîz mısra' **Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.:**

admç Mx admç Mx admçf

magrûs-ı dest-râst-ı huddâm-ı şevket-sarây-ı şâhânenin semere-i tâze nihâl hâmesi olmagla beyt:

Fqtüa H%Ab NmHtmd- Msrb HbqA*ü Ydhy d! H%Abüa

My! v

tabakçesine mevzû'an hadâyıku'l-hakâyık hazâ'inü'l-kütüb-i hâkâniyyeye nihâde niyâzıyla dest-i ehass-ı hademe-i hilâfet-

‘alâka müşâbehet olup ol dahi müşebbeh ya’nî benzedilmiş şey’i ve müşebbehün-bih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya’nî kendüye benzedilmiş şey’e ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** edât-ı teşbîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya’nî kâf vesâ’iri Zeyd ke’l-esed gibi mezkûr olur ise teşbîh ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** edât-ı teşbîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazf olunup bitarîki’l-haml olursa teşbîh-i belîg olur: Zeyd esed gibi. Eger edât-ı teşbîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zikr olunmaz ise isti’âre olur. İsti’ârenin bir kaç i’tibâr ile olan aksâmını beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** güncâyış-pezîr-i havsala-i ihtisâr olmamağla tayy olunmuşdur. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ttılâ‘-ı murâd idenler mutavvelât-ı kütüb-i ma’ânîye mürâca’at buyursunlar.

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Mürtecil / bir lafzı ma’nâ-yı hakîkatıyla mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îsi beynlerinde ‘alâka olduğu hâlde ma’nâ-yı mecâzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de istimâldir. Ya’nî vaz‘-ı cedîd ile ma’nâ-yı mecâzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye vaz‘ demek olur ki nev’ün mine’l-hakîkadır. Ammâ menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hakîkatle**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** beynlerinde olan ma’nâlarda müş**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**terek olur. **LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âkin ma’nâ-yı hakîkatı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n isti’mâli metrûk olduğu haysiyetle ya’nî ma’nâ-yı mecâzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de isti’mâli galebe ider ve ma’nâ-yı hakîkîden li-münâsebetin nakl olunduğu çün menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tesmiye olunmuşdur ve nâkili eger şer’ ise menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i şer’î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinür ve nâkili şer’ olmayup ‘örf-i ‘âmm ise menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ‘örfî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hakîkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i harfiyye dinür. Yok eger nâkili ‘örf-i hâss**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ıstılâhî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tesmiye olunur ıstılâh-ı necât gibi ve mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi ıstılâh-ı mezbûrda vaz‘ u ta’yîn olunan ma’nânın gayrında vech-i sahîh üzre ya’nî ma’nâ-yı hakîkî**Hata! Başvuru kaynağı**

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile ma'nâ-yı mecâzHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.î beyninde 'alâka ta'bîr olunur bir münâsebet veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ittisâl bulunarak mevzû'un-lehi ya'nî ma'nâ-yı hakîkîyi irâdeye mâni' olur karîneye iktiran sebebiyle müsta'mel olan kelimedir. - Mevlânâ-yı müşârün-ileyhin işbu nisbetlerini tahrîr haşvHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olmayup belki 'inde't-te'emmüli's-sâdık zâhir olacak i'tirâza cevâb içündür.- Her ne kadar hakîkatHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mecâzHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'ulemâ-yı 'ilm-i beyânın yazdıkları ta'rîfler birbirine münâfî olmayup mütelâzım ise de altıyüz hudûdı ricâlinden Mecdü'd-dînü'l-Mübârek bin Mehmed ibni 'Abdü'l-Kerîm ibni 'Abdü'l-VHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âhidü's-Şeybânî el-'Allâme ebu'l-Bekâ'i ibnü'l-Esîru'l-CezerîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sümme'l-MHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûsılı el-fakîhu'l-muhaddisü'l-lugavînin san'at-i nazm u nezrde te'lîf eylediği el-CHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âmi'u'l-KebîrHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.- nâm kitâb-ı nefîsinde hakîkatıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hiye'l-lafzu'd-dâl 'alâ mevzû'ihî'l-aslî ve kîle hiye ism-i müşHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.terek yürâdü bihî zâti's-şey'i vahadehû ve yürâdü bihî mâ-ista'mele bi-izâ'i mevzû'ihî'l-lugavî ve mecâzıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi hüve mâ-ürîdü bihî gayri'l-ma'nî el-mevzû'u lehû fî asli'l-lugati ittisâ'an ve kîle hüve mâ-nukîle 'an-mevzû'ihî'l- asli ilâ gayrihî bi-sebebin müşâbehethî beyne mahalli'l-hakîka ve mahallihî fî

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. emrin meşhûr ta'rîfleriyle / mu'arref ve bu ta'rîfler 'inde't-te'emmül güzel olduğundan bi-'aynihî buraya nakl olundu ve kinâyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bir lafzı kinâyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olduğu haysiyetle ma'nâ-yı mevzû'un-lehi irâdeye mâni' karîne olmadığı ya'nî murâd olunan ma'nâ ile ma'nâ-yı hakîkînin irâdesi câ'iz olmak üzere ma'nâ-yı mevzû'un-lehin gayrinde isti'mâl itmekdir. Zeydün kesîrür-remâd gibi ki ma'nâ-yı hakîkîsi Zeydin külü çokdur dimekdir. Külü çok olması zikr ile mızıyâf olması ya'nî kesret üzere sâhib-i ziyâfet olması murâddır ki mızıyâf kesret-i remâdın melzûmudur ve ber-vech-i muharrer lâzımdan melzûma intikâl kinâyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve melzûmdan lâzıma intikâl mecâzHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olur.

Bahârdan nebâta ve esedden şucâ'a intikâl gibi işte mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile kinâyeni**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n farkı bununladır. - Bi-mennihî te'âlâ Bürhâna bakıla.- L**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âkin üstâd-ı üstâdımız fâzıl muhakkik Mevlânâ 'İsmâ'îl Gelenbevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm revvaha'llâhu rûhahû mantıktan Bürhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm eser-i mu'teberinin delâlet bahsinde hakîkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kinâyeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mecâzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**lafz müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**veyâ mürekkebdır. Eger her biri ıstılâh-ı tehâtubda vaz' olunan ma'nâda müsta'mel olursa hakîkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve vaz' olunan ma'nânın lâzımında**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ol ma'nânın irâdesi dahi câ'iz olarak ya'nî ol ma'nânın irâdesi mümkün olarak müsta'mel olursa kinâyeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve câ'iz ve mümkün olmayup hakîkatde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** murâd olunan ma'nâ beyninde bir 'alâkâ-i mu'tebere ile müsta'mel olursa mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'alâka mezkûra olmazsa galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup ve beher hâl kinâyeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile mecâzdan kasd olunan ma'nâ-yı kendi mecâzı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** için bir karîne lâzımdır deyü ta'rîf idüp ve H**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âşiyesinde zikr olunan lüzûmdan bu makâmda murâd 'inde ehli'l-'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mu'teber olan lüzûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fi'l-cümledir ki lüzûm küllî ve cüz'î ve 'aklî ve 'örfîden e'ammdır dimiş ve kinâyeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mecâzı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n ikisi de lâzımında istimâl olundığını ta'rîf-i mezkûrda gösterüp ve tercîh idüp H**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âşiyesinde

MoUa vHyAnk üa MuyAm Yüo zAcmüa éüty d!

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ta'bîrini dahi zikr itmişdir

fetedebbür / ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** her çend

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

mürsel ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** teşbîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isti'âreye münkasem olan mecâzda / ve**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi kinâye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de hakîkatine nazaran vüs'at olmağla bu sûretde tefennün birle belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fesâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**hat icrâsı mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kinâye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de derkâr ise de fenn-i *târîh*de elfâz-ı hakîkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ifâde-i ma'nâ mu'teber ve evlâ olur . Z**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.***îrâ târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didigimiz ber-vech-i meşrûh lafzen ya'nî delâlet-i lafzıyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile lafzla emr-i vâki'i ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve i'lân ve ma'nen ya'nî ebced hesâbıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sene-i matlûbeyi beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmekden 'ibâret

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup hakîkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kinâye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi turuk-ı / kesîreye münşe'ab olmayup bir ta'bîre münhasır olarak ta'bîr-i vâhide hesâbın tesâdüfi nâdir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muzâyakalı olduğundan mâ'adâ elfâz-ı hakîkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ityân olunan kelâmı her tarafda tabakât-ı nâs istimâ' itdikde nâtık olduğu vukûâta fi'l-hâl intikâl ider. İ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**şte işbu vechile ya'nî açık ta'bîr ile beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunan ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** maksûd olan ma'nâdan hâric ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'avâmm-ı nâsın def'aten tefehhüm idemeyecekleri elfâz-ı zâ'ideden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ârî bulunan mîsrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** a'lâ-yı tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Meselâ Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun işbu Şâhidü'l-Müverrihinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mûnderic ser-satır-ı tevârîh-i manâsıb-ı ricâl kıldığı

F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün Me fâ 'i lün Fa'lün**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Oldı Sâlih Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** defter-dâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1214)

radrtfd Ydnfa QüA* Ydüva

mısrâ‘ı ile RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûhî-i KilîsîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun :

Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fa‘lünHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Gice sâat ikide zelzele yıkdı ŞâmıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

YmAŞ Yd!yy Hüzüz Ddykya ToAs Hcyk

elli sekiz sâli hilâlinde fakîrin bir mecmû‘ada buldığım fuzalâyı ‘ahd-i Ahmed HânîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.de ‘Abdü’l-BHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkî ‘Arif EfendiniHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.n def‘a-i ûlâ kâdî-‘askerligineHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Nazîrî-zâde Emîn Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun nazm itdiği mısrâ‘ :

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün Me fâ‘i lün Fa‘lün Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Oldı ‘Arif EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sadru'r-RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûm

Mvrüa rd* Ydnfa FrAo Ydüva

gibi ki her istimâ‘ iden nâs ‘Arif EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. nam zât sadru'r- RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Sâlih EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. nâmında bir zât defter-dârHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olduğına ânîde intikâl ider. LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin meselâ mısrâ‘Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı mezkûr yerine mısrâ‘ :

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilün

Oldı bir Sâlih EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. zîb-i câh-ı defterî

Yrtf d DAc Byz Ydnfa QüA* rb Ydüva

yâhûd:Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün Fe'ilün

Oldı câh-ı defterî Sâlih Efendiye sezâ

azs HyydnfaQüA* Yrtf d DAC Ydüva

dinilse bir Sâlih Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ta'bîrinde tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmagla her kes fi'l-hâl ismi Sâlih olduğına ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zîbin ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** câhın ma'nâlarına intikâl idemez ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sezâ yerine ise revâ ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ehakk lafzları dahi gelse câ'iz olmagla bu vechile mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yolu bol ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cây ma'nâları 'âmmeye nisbetle batıyyü'l-vusûl olarak bunların 'ayârı mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvelden dûn olacağı

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. vâreste-i / kayd-ı zunûndur. İşte mısra':

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün Me fâ 'i lün Fa'lünHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Oldı Sâlih Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** defter-dâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1214)

radrtfd Ydnfa QüA* Ydüva

mısra'ında olduğu gibi ıstılâh-ı şu'arâ-yı **RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ûmda olan *zihâfât*-ı şî'riyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî elfâzda dâ'îye-i vezn ile kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi rekâket bulunmayup ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zikri âtî haşv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i zâ'id**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi olmayup elfâz-ı hakîkiyyeden hesâb olunan *târih***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** pek a'lâdır veyâhûd elfâz-ı hakîkiyyenin ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzerinetârih-i a'lâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**da tekellüf 'add olunan tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunup lâkin ol tevriye isme

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. delâlet / itdigi vaktde

kelâmda ta'bîrât-ı mecâziyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunmayup

fakat tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunsa ya'nî bir kelimenin biri karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dîgeri garîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî ba'îd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak iki ma'nâsı olsa ol makûle mîsrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi her ne kadar *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ce mücerred elfâz-ı hakîkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den nazm olunan *târîh*lerden bir derece aşağı görünürse de turuk-ı sâ'ire-i mecâziyye ile bulunan *târîh*lere nisbetle a'lâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dan ma'dûd / olduğu müstagnî-i îmâdır. Oldı (Ydüva) lafzı bi-mennihî te'âlâ zîrde tafsîl olunacağı vechile fi'l-asl oldı (düa) resminde yazılmak gerek. Bu oldı (Ydüva) sebkleri elfâz-ı Türkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harekeli**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak Türkî lisânının vaz'-ı kadîmi olduğu altıyüzle yediyüz miyânında Karaman**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyâletinde yazılmış 'atîk kitâblarda görülmüşdür. Hazrete ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ter-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**fehme revnak gelerek hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ler Avrupa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**da olduğu gibi hurûf-ı kelime arasına yazılıp mazmûma**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâv ve meczûma**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harf-i halka**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretinde cezm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve meksûra**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâ ve meftûha elif getirilerek zikr olunan oldı (düa) oldı (Ydüva) resmine girmiştir ve ba'dehû hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**yi miyân-ı hurûf-ı lafz olduklarının üzerine yine hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile müzâhama virüp ve de oldı sûretine koyup harekât-ı ûlâyı gûyâ medden ve kelimededen 'add itmişler. Pes bu takdîrce :

F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün Me fâ 'i lün Fa'lün**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Oldı Sâlih Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** defter-dâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1214)

radrtfd Ydnfa QüA* Ydüva

mîsrâ'ında lede't-telaffuz yâsı ilgâ ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kesresiyle iktifâ olunmuk lisân-ı Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin mücebine hiffet olur ta'bîrât-ı şâyi'asındandır

deyü su'âl ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** i'tirâz-ı mukarrere cevâb tekellüfi kalkar. Bu fakîrin dâderi vilâdetine sonradan evâ'il-i verzişde muvaffak olduğu kıt'a:

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Fe 'û lün
Peder-i merhûmı bir necl ile Mevlâ
Herem vaktinde mazhar kıldı 'avne

Gelüp kudret didim **târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şimdi

Bi-fazli'llâh Mehmed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldi kevine (1215/1800 M.)

Hnvk Ydük dmqm >a Lzfb

târîhi gibi ki mevlûdun ismi Mehmed ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lakabı Fazlu'llâhdır **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Eger mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mezkûr yerine meselâ mısra':

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Fe 'û lün

Tevellüd kıldı Fazlu'llâh Mehmed **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

dmqm >a Lzf Ydü! düvt

olsa bundan a'lâ olacağı müselle-i üdebâ ve lâkin meselâ mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lün

Virdi Fazlu'llâh Mehmed **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mehd-i kevine zîb ü fer

rfv Byz Hnvk dhm dmqm >a Lzf Ydryv

dinilse bunun: **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Fe 'û lün

Bi-fazli'llâh Mehmed **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldi kevine (1215 / 1800)

Hnvk Ydük dmqm >a Lzfb

târîhinden dîn olacağı hüveydâdır. Tezkîr-i fenn-i celîl-i mezkûra verziş idenler ibtidâ **târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** i bu yollarda

arayup muvaffak olmadığı takdîrce / iktizâ-i zarûretle turuk-ı mecâza gitmesi gayr-ı muhtâc-ı ihtâr ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** inbâdır. Hattâ Sürûri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm a'lâ-yı tevârîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hakikat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarîkiyle bulunanlar olduğına tenbîhen Neşât-engîz **Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. ile müsemmâ olan dîvânında musanna'**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı.âtdan mâ'adâ masârî'-i *târîh***Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı. binden mütecâviz iken mısra'**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı.:

F**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün Me fâ 'i lün
Fa'lün**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Oldı Sâlih Efendi**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı. defter-dâr**Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı. (1214)

radrtfd Ydnfa QüA* Ydüva

mısra'ından başka benim *târîhim* yokdur deyü defa'âtle bu
fakîre beyân**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sühan-verân-ı
'asra i'lân itmiştir. Lâkin turuk-ı mecâziyye**Hata!** **Başvuru**
kaynağı bulunamadı.**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı. ile istihrâc olunan *târîh*lerde eger
*zihâfât***Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ma'nâ-yı
maksûddan / hâric**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı. zâ'id haşviyyât**Hata!** **Başvuru**
kaynağı bulunamadı.**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**
bulunmadığı vaktde dâhil-i dâ'ire-i intihâb olacağı bî-irtiyâbdır.

*Tezkîr-i D***Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı.îger

Ma'lûm-ı erbâb-ı dâniş ü dî**Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı.ddir ki tevârîh**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**de
vâki' olan isimlerde hân ve şeh-zâde ve paşa ve mîr ve efendi ve
mollâ ve aga gibi evsâf olmamak 'ayb olup meger isimler
tevriye**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâhûd vasfen zikr
oluna yâhûd hân ve şeh-zâde ve paşadan mâ'adâlarında
mısra'da lafzen *târîh***Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı. ve sâ'ir muhassenât-ı ma'lûme
buluna yâhûd sâhib-i ism-i tıfl u sabî buluna veyâhûd ism
yerinde eb ve ibn ile olan künyeler ile ma'rûf zevât ola. Bu
sûretlerde o makûle mısra'lar vâreste-i 'ayb olarak intihâb
olunur. Cinân-makarr Sultân Mehmed Hân-ı Râbi'**Hata!** **Başvuru**
kaynağı bulunamadı. hazretlerinin vilâdet-i hümâyûnlarına
nazm olunan mısra'**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

F**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı.â 'i lâ tün F**Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı.**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün
F**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata!** **Başvuru kaynağı**
bulunamadı.â 'i lâ tün F**Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.**â
'i lün

NHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûrdur geldi MehemmedHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sulb-i İbrâhîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.den Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Ndmyharba Bü* dmqm Ydük rdrvn

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.iyle firdevs- âşiyân Sultân Ahmed Hân-ı SâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.lisHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hazretlerinin duhter-i sa'd-ahterleri FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âtımaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Sultan tâbe serâhâ hazretleri 'Ali PaşaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûma 'akd olundukda hesâb olunan mısırâ'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lün

Şer'-i Ahmedle 'AlîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ye FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âtımaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. oldu nasîb

By*n Ydüva Hyyüo Hüdmqâ Orş

târîhinde olduğu gibi işbu mısırâ'larda ikişer ma'nâ vardır. Yâ'nî evvelkinin ma'nâ-yı evveli Hazret-i Risâlet-penâh Hazret-i İbrâhîm Halîlu'llâhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. salavâtu'llâhu veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. selâmehû 'aleyhimâ nesl-i şerîfinden olduğu haberi inbâ veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ikinci mısırâ'ın evvelki ma'nâsı Hazret-i Sultânü'l-enbiyâ Ahmed-i MürselHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aleyhi's-salâtu veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.'s-selâm 'Aliyyü'l-MurtezâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ya Hazret-i FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âtımatü'z-ZehrâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. radiya'llâhu 'anhümâ tezvîc buyurdıkları kıssayı beyânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ider. Ma'nâ-yı sânileri ber-vech-i meşrûh vilâdet-i hümâyûn ile 'akd-i mezkûrdur veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ismin vasfen ya'nî efendisiz zikr olduğuna misâl bu fakîrin nazm ile mısırâ'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün Fe 'i lâ tün Fe'ilün

Gitdi bir Sâlih-i sadru'l-'ulemâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Amüüüa rd* QüA* rb Ydtyk

ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Vahîd Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Defter Emâneti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nasbına kendinin nazm eylediği mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harekeli**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak lisânının vaz'-ı kadîmi olduğu altıyüzle yediyüz miyânında Karaman**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Vahîd-i 'asr emîn defter**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-** dâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldı

Ydüva radrtfd Nyma r*o dyqv

mısra'larıdır ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi ma'lûm ola ki beg lafzına mürâdifen isti'mâl olunan mîr lafzı beg gibi ismden sonra getirülmeyüp vasf terkîbi sûretinde hem isme takdîm ve hem izâfetsiz ya'nî râsının âhirine kâ'ide-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** evâmire izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'alâmeti olan kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getirülmeyerek sükûnla kırâ'at olunmak üslûb-ı bülegâ / ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu üslûbun hilâfına isti'mâl gayr-ı matbû' olduğu müstagnî îmadır . L**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âkin ismin mîre sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olması mümkün olursa ol sûretde isme izâfetine binâ'en karîn-i kabûldür. Mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün

Kıldı Hak M**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îr-i Reşîdi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâl-i nevde âmedî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

YdmW Ddvn lAs YdyŞr rym éq Ydü!

târîhi gibi tezkîr-i âhir bi-mennihî te'âlâ iştikâk ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâsı zîrde gelecekdir. Efendi lafzından vasf murâd olduğu gibi 'alâ vechi'l-hakîka zât dahi irâde olunur. M**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âlikün ve seyyidü 'abdühû bu 'abdin efendisi fülândır dinür ve tecevvüzen metbû' ve sebeb-i ni'mete

ve ta'zîmi kâs olunan zâta ıtlâk olunur da benim efendimdir ve efendimsin dinür. **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**şte bu ma'nâlarda efendiden zât murâd olmağa bir kelâm ve 'ibârede ma'a'l-irâdeti'l-mezkûre vâki' olan ism-i mevsûf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve memdûha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve med'uv ve mensûb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a ve sâhib-i kâ'ineye tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarîkıyla lafz-ı vâhîde ve cümle-i dîgere sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vesâ'ir şıkların biriyle isnâd ve haml olunup ve kayd olabilürse bu makûle kelâm ve 'ibâre mâdâm ki i'râbı müstakîm ve haşv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** kabîh-i bedî'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îden selîm ola nesren ve nazmen vesîmî *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de karîn-i kabûl ve dâ'ire-i intihâba kâbil-i duhûldur . Mektûb-i Asafî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hulefâsından ve hVâcegân-ı dîvân-ı mü'eyyedü'l-erkândan Recâ'î-zâde Şefîk Beg**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oglumuzun Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** evinde beyne'n-nâs Efendi ile mevsûf bir âdemîye mürüvveten ve muhabbeten ve tekrîmen sene-i cedîdde mürtecilen nazm eylediği beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**k â 'i lâ tün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â 'i lün S**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âl-i cedîdin eylesün Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendime Hudâ

Aod Hmdnfa dusa NvsHüyaNydydc lAs

târîhi gibi ki efendime lafzından zât murâd olunarak ityân olunmuş ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ismi dahi 'ibârede mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâni vâki' olmuşdur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi ta'bîri hitâb-ı ragbete dahi elvirir. Burada kangısı irâde olursa intihâba gayr-ı mâni' olduğu hâlde sahîhdır. Kemâ lâ-yahfâ ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yine ma'lûm ola ki efendi ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mollâ ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** aga evsâf-ı kesbiyyeden olmağa

efendilik veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mollalık fi'l-hakîka bizâ'a veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hüner veyâhûdAHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 8a/ erbâb-ı kemâl zümresinden bulunmak ile veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. agalık câh ile veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mâl kazanmagla olduğundan vilâdet *târih*leriHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ndeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. zikr olunmaz. Hele efendi veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mollâ lafzları tıfl-ı mübtedî *ebcede* başladıkda meselâ:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün Fe'i lâ tün Fa'lün

Başladı ebcedHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.e Ahmed Mollâ

Üm dmqa Ddcba YdüŞAbHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Müfte'ilün Fe'ilâtün Müfte'ilün Fe'ilâtünHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Ahmed EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hamd ola bed-i elif bâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. eyledi

YdHüya Ab Fûa edb Hüva dmq Ydnfa dmqa

dinmeyecegi veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hitânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mâddesine hiç gelmeyecegi müsellem-i tab'-ı selîmdir. Meger kîrsinde sünnet ola. Ammâ beg veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hânım evsâf-ı nesebiye ya'nî mâder-zâd evsâfdan olmagla tevârîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mîlâdda vesâ'irinde zikr olunur veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. paşalık vasf-ı câh-ı vezâret ü emâretidir. Tetimme : Şâh vesâ'ir mutasarrıfâtı ya'nî şeh veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. pâdişâh veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. şehen-şâh ta'bîrleriyle hân lafzı beyninde isti'mâl cihetinden fark olduğu âsâr-ı esâtizeden nümâyândır. ZHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.îrâ hân ism-i sâmi-i pâdişâhînin âhirinde vasf olarak veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. vasf terkîbiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. üzre isme tekaddüm iderek şâh-âsâ isti'mâl olunup fakat Devlet-i 'Aliyye-iHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. eyyede-i Al-i 'OsmânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ce'ala'llâhu te'âlâ hâmîhâ bâkiyen ilâ yevmi'l-mîzân pâdişâhı ism-i şerîfinden şâh vasfı itibâsdan nâşî her ne kadar ba'zı eslâf mu'ahharan yazmışlar ise de te'hîr olunmaz ki işbu te'hîr şâhân-ı 'AcemeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sonraları mahsûs gibidir. LHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin takdîm olunur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şâh lafzı zâtın ‘alemi olur ammâ hân böyle degildir. Ya’nî şâh-1 ‘âlem dindigi gibi hân-1 ‘âlem dinmez lâkin hâkân-1 ‘âlem ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dâver-i cihân dinür ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi fusahânın şî’rde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isti’mâlinde ber-vech-i işâret şâh ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hân vasfları vezn hasebiyle selâtîn-i ‘izâmın ismlerinden mukaddem yâhûd mu’ahhar zikr olunur . Ammâ ‘alâ-kavl mîrzâ lafzıyla şimdi müte’âref olan istilâh mücebince bi’l-ittifâk mollâ vasfı mu’ahhar zikr olunsa makâm-ı ta’zîmde ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukaddem zikr olunsa anın dûnunda olur ya’nî takdîmi muhill-i ta’zîm olur - mîrzâ lafzı emîr-zâdeden muhaffef olduğu ba’zı kütüb-i lugat-ı FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ârisiyyede**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** görülmüşdür - ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu dahi ma’lûm ola ki Müstakim-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm ‘Arabi’l-’ibâre Mecelletü'n-nisâb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm terâcümünde mollâ vasfı ehl-i İslâm beyninde mîmin fethi ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nûnun sükûnuyla lafz-ı medîh olan monlâdan

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. muhaffefdir ki taleb-i ‘ulûm tarîkına sülûk / idenlere ıtlâk olunur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** monlâ dahi ‘alâ-kavl lâ-nazîrun lehû fî akrânihî ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** men lâ-a’leme minhu beyne ecnâsihî kelâmından muhaffefdir. ‘Ulemâ beyninde kesret-i isti’mâlinde nefy-i cins için olan lânın mahzûfına delâlet itdigi çün tahfîf ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** terhîm olunmuşdur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma’a-hâzâ lânın medhûl-i müteyakkını elfâz-ı ‘ammeden olursa mahallinde beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı üzre hazfinde füşat ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vüs’at vardır ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ba’zıları nûnı lâma kalbden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sonra lâ lâmina idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idüp mîmin fethiyle mellâ demiş ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ba’zıları zammiyle**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** okuyup mollâ ‘andendir demişdir. LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin bu tasarruf ba’î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ddir fetedebbür intehâ. Hulâsa iştikâkı neden ise hâlâ mîmin zammiyle**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mollâ kırâ’ati zebân-zed-i nusahâ ve ancak nûnla Monlâ lakab-ı Hazret-i Mevlânâdır .- ‘Ahd-i kadîmde mollâ

mukaddem olunmak cây-ı ta'zîmde idi ki Mollâ CHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âmîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve Mollâ HüsrevHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ta'bîrinde zâhirdir. THata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ârîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yâ tâmmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yâhûd nâkısHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olur. Ya'nî hâricden işâret ve ta'miyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile tekmi'l olunur ve tâmmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olan târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yâ bir mısra'ın yâhûd / bir beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in yâhûd redîfHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in mecmû'-ı hurûfundan yâhûd menkûtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.undan veyâhûd bî-nukatHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hurûfundan hesâb olunur. Ammâ bir beytin mecmû'undan hesâb olunan târih yâ bir târih olur yâhûd her bir mısra'ı bir târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olarak iki târihi müştemil olur. Bir târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. istihrâc olunan beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. a'lâ târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in şerâ'itini şâmil oldukda ve andan başka mâdde-i târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.e bir mısra'da târih-i rengînHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bulunmadığı takdîrce intihâb olunur. Seyyid VehbîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun mısra'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'î lâ tün Fe'i lâ tün Fe'i lün

RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûh-ı Ümmü SelemeSultânıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.n

Cilve-gâhın ide Hak der-i selâm

MÛs rd éq Ddya NhAk Dvüc

beyti gibi yâhûd ol beyt bir nev'-i san'atı müştemil olsa yine intihâb olunur. SürûrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun târihi:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ' i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ' i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ' i lün

Bin iki yüz on sekizde sâniyen

Oldı 'îHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.smet Beg EfendiHata! Başvuru kaynağı

**bulunamadı. sadr-ı RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.ûm (1218 /1803 M.)**

**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Mvr rd* Ydnfa
Kb Tm*o Ydüva**

gibi ki lafzen**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. veHata!
Başvuru kaynağı bulunamadı. mısırâ‘ının menkûtHata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.undan
cem’an iki târihi nâtıkdır. Eger beytin her mısırâ‘Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.ı bir târihHata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. olup veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
mısırâların her biri âzâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
ya’nî ifâde-i ma’nâda müstakill olur veHata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. bu makûle mısırâ‘lar *zihâfât*danHata! Başvuru
kaynağı bulunamadı. vâreste bulunur ise bunların nihâyet a’lâ-
yı tevârîh Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
oldukları bî-merâdır. Lakin / mısırâ‘ın biri âzâdeHata! Başvuru
kaynağı bulunamadı. olmayup mısırâ‘Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.-ı dîgere ma’nâda merbûtHata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. ise bu takdîrce zikri âtî musanna’Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.âtdanHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bir
san’atı muhtevî olduğu sûrette *âzâde* olmayan mısırâ‘ dahi
*âzâde*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olan mısırâ‘ ile ma’an
intihâba
sezâdır. / Bûlegâ-yı ŞâmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.dan
yigirmi sekiz hilâlinde vefât iden bir pîr-i sühan yanî
BerpîrHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-mahlas şâir-i mâhir-i
mugfilin mısırâ‘:**

Hyüo Uvmüa Gmqr BAh\$ (1188)

DABr Nmardb Brtüü avh (1188)

târihi gibi ki mısırâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı evvel
âzâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. veHata! Başvuru
kaynağı bulunamadı. mısırâ‘-ı sâni merbûtdur. LHata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin
mısırâ‘lardan birer ve menkûtHata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı. ve mühmellerinden Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. birer *târih*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
olarak dört *târihi* hâvî olmak san’atına binâ’en ikisi dahi
intihâb olunmuşdur ve işbu san’at gibi bir letâfeti hâvî olmadığı
vaktde mısırâ‘-ı dîgere merbûtHata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. olan mısırâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. terk
olunup mısırâ‘-ı âzâdesiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
intihâbı karîn-i iktifâdır . SürûriHata! Başvuru kaynağı****

bulunamadı. merhûmun mîsrâ‘-ı evvel merbût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâni *âzâde***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd bi‘l-‘aks**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan mîsrâ‘:

F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â‘ilâtün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â‘ilâtün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â‘ilâtün F**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â‘ilün

Şeh Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ‘âdilîn kıldı yem-i ihsânı cûş

Bahre eyyâm-ı şitâda indi üç fülk**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i cedîd

dydc Küf Çva Ydnya DdAtŞ MÂya Drqb

târîhi gibi ki ancak mîsrâ‘lar bir *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup san‘at-ı dîger olmadığından fakat mîsrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı *âzâdesi***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** intihâb olunmuşdur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** her mîsrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ından *târîh* hesâb olunmuş kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi bu kâ‘ideye tatbîk olunacağı ma‘lûm-ı ehl-i fazîletdir . Ya‘nî her mîsrâ‘ı *târîh*dir deyü cümlesi intihâb olunmaz ammâ mîsrâ‘ın yalnız redîf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**inden hesâb olursa bu makûle *târîh* fıkradan ma‘dûd olmağla intihâb olunmaz. Belki hem redîfinden ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hem bakiyye-i hurûfundan yâhûd mîsrâ‘ın sâdesinden yâhûd menkût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**undan olarak bir kac vechile *târîh* istihrâc olunur ise bu letâfetle

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

ancak menkût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â‘ilâtün yâhûd gayr-ı menkût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / mîsrâ‘dan hesâb intihâb olunur ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eger olunmuş *târîhin* tamâm-ı hurûfdan belîg olduğu hâlde istihrâc olunan *târîh*den / rütbesi egerçi dîn olup lâkin müverrih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**in beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idecegi husûsun elfâzında olan hurûf-ı gayn ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zâd vesâ‘ir hurûf-ı

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

menkûta**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mi‘âtdan hurûf-ı / müte‘addide bulunup tamâmından hesâbı duşvâr olduğu vaktde

yâhûd sanâyi'-i bedî'iyeden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 bir san'at husûsâ cinâs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 envâ'ından biri ve mürâ'at-ı nazîr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 ve tarsî' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi
 bi'l-'aks fesâhâtin bir tarîk-i mu'teberi bulunduğu sûrette bu
 makûle sâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd
 menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mısırâ'ların
 intihâba geleceği hüveydâdır. Hurûf-ı sâdeden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 merhûmun R **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 âgıb Paşa **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 gibi ma'ârif-âşinâ bir sadru'l-vüzerânın sadâretine cevâhir-i
 hurûf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ism ve vaz'ı gâlî ya'nî
 kemmiyetlü olduğundan 'asr-ı bülegâsının intihâba sezâ bir
 târîhe muvaffak olmadıklarını görüp çok zamândan sonra
 azmâyiş-i tab'-ı belâgat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -karîn
 belki hurûf-ı sâdeden müntehab olacak târîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 yolını tebyîn zımnında bulduğu mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lün

R **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 âgıb **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -ı ehl-i
 ma'ârif mükrem oldı mühr ile (1171)

Hüy rhm Ydüva Mrkm FrAum Lha B%ar

târîhiyle D **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 âvân-ı Hümâyûn ketebesini ma'ârif-
 mendânından Tâlib Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nin:

F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün F **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 â 'i lâ tün Fa'lün

Fer virür mühr ile Gâlib **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi
 paşa sadra (1239)

Drd* A\$Ap Ybyk BüA% Hüya rhm rvryv rf

ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu fakîrin mısırâ':

Me fâ'î lün Me fâ'î lün Me fâ'î lün Me fâ'î lün **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Takındı mühr-i sultânı vezîr-i Gâlib-iHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. a'dâ (1239)

adoa BüA% ryzv YnAtüs rhm Ydn!t

târîhleri veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hurûf-ı menkûtadanHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yine SürûriHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin SelîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. PaşaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-yı meşhûrun kable'l-vezâre binâ eylediği Şeh-zâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. civârında vâki' konagina mısra' Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lün

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Beyt-imatbû' itdi / inşâ sâhib-i tab'-ı SelîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Myüs Obt BqA* Aşna Ydtya Ovbtm Tyb

târîhi gibi ammâ elfâz-ı hakîkiyye Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile târîh bulunmadığı takdîrce turuk-ı mecâziyyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ye tenezzül olunarak istihrâc olunan târîhlerde eger zihâf veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. manâ-yı maksûddan zâ'id veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mürâ'ât kâ'idesiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nden hâric haşviyyâtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bulunmadığı vaktde dâhil-i dâ'ire-i intihâb olacağı âşikârdır ammâ ta'miyeliHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. didikleri nâkısHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. târîh Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. zikr olunan turuk-ı tevârîhin dînındadır. Zîrâ hadd-i zâtında târîhin ta'rîfi /Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.hbârı maksûd olan husûsa kelâmın hurûfundan vukû'-ı husûs senesi ebced hesâbıylaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. istihrâc olunur dimekdir. NHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkıs târîhden ise istihrâc-ı sene mümkün olmayup hâricden itmâmâ muhtâc olmagla ta'rîfe dâhil olmayup agyârdan olmasını iktizâ ider. LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin ta'miyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mısra' Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in içinde bulunur ise mısra' :

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i lâ tün Fe'i lâ tün FHata! Başvuru

kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lün

Şeyh Mahmûd Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. gitdi âh**

DW Ydtk Ydnfa dvmqm _yŞ

târîhinde olduğu gibi ki altı ‘aded ziyâdesi olup:**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘ilâtün**

Mefâ‘ilün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘ilün**

Ber-tarîka-i tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. gitdi âh**

Da Ydtk Hyrvt R!yrt rb

ta’bîriyle âhın ya’nî âh hesâbda altı olmagla nâzım ‘aded-i mezkûrun ihrâcını murâd itmişdir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ta’miyesiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. içinde olan mâdde-i hitâna / olmak üzre mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün

Gonca-i ra’nâdan efser kapdılar

rüydp! rsfa NdAnor Rcn%

mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** meşhûrudur ki gonca lafzının efseri hesâbda bin olan gayn olup ol ‘aded mısra’ın ‘adedinden ihrâc olundukda sene-i hitân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. zuhûrudur** ammâ bu mısra’ı Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. yâ görmemiş yâhûd görmüş** ise de mısra’:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün

Acımaz şer’ kesdi parmak

émrAp Ydsk OrŞ zmycW

sebkinde olmayup tagazzül**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.si** belki teşbîhi lâübâliyâne ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hevâyîyâne** olduğundan mâ‘adâ *ta’kîd-i ma’nevî* olmagla intihâb itmemiş ola lâkin letâfetden hâlî degildir fetedebbür. **İHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.şte ta’miyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bu sûretde** olsa yâhûd müverrihin ifâde idecegi husûsa turuk-ı makbûlesiyle bir tâmm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bulunmadığı yâhûd Çelebi-zâde ‘AsımHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin :**

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün

Didi 'Asım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kemîne şevk
u şâdî ile *târîhin*

Bu nice câmedir Es'ad **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
Efendi giydi fetvâyı

Yyavtf Ydyk Ydnfa dusa rdHmAc Hcyn vb

târîhi gibi rengîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu
zamânda işbu Şâhidü'l-Müverrihîn **Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.**de müstakillen bir faslda Sürûrî **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun gösterdiği üzere ol
husûsa münâsib bir rengîn ta'miye **Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunur ise
intihâb olunur ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ta'miye
dahi Sürûrî-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i üstâdın
ictihâdına göre beşden ziyâde olmak 'aybdır. L**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âkin
ta'miye ol husûsa ziyâde mülâyim olur ise nihâyet âhâd **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan on 'adede kadar ta'miye **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye tenezzül olunmak lâ-be'sdir.

Ma'lûm ola ki sâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâhûd
menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hurûfdan hesâb

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

olunmuş mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**larda
ta'miye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kat'â makbûl **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir. / L**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âhika : Muntehab
olan *târîhin* bir nev'i dahi her ne kadar kelâmde edât-ı
haber **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.**-i gayr-ı mezkûr ve ol kelâm cümle-i fi'liyye **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile mestûr degil ise de imzâ
makâmında ism gibi vâki' karîn-i kabûldür. Cennet-mekân ve
karîn-i gufrân Hüdâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
vendigâr-ı sâbık ce'ala'llâhu te'âlâ ömrü hulkihi'l-a'zam ilâ-
yevmi'l-hesâb ve'l-cezâ' hazretlerinin emr-i hümâyûnlarıyla
bundan akdem medîne-i Üsküdâr **Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.**a Küçük Çamlıca **Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.**-nâm cây-ı bülend-i cihân-bîn-i letâfet **Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.**-karînde inşâ olunup Sürûr-âbâd **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** tesmiye buyrulan kasr **Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı refî'-i bedî'a

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i belâgat-beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve M**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îr-i ‘Arif-i hikmet-nişân / ile Keçeci-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fesâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**hat-’ünvânın bi’t-tevârüd hesâb eyledikleri mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â’ilâtün Fe’ilâtün Fa’lün

Kasr-ı şâhâne-i Sürûr-âbâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

dAbW rvrs RnAhAŞ r*!

veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Seyyid Vehbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu makûle mısra’lar *zihâfât*dan**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â’i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â’ i lâ tün Fa’ lün

Çeşme-i **VHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âlîde-i Hân Mahmûd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

dvmqm NA- Zdüav RmŞç

bu def’a Re’îsü’l-küttâb Ahmed **VHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âsıf-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**zâde Lebîb Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin hıdmet-i târîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nüvîsîde mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â’i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â’ i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â’i lâ tün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â’ i lün

AHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.tlas gerdûnı kıldı bâr-geh Mahmûd Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

NA- dvmqm Hk rAb Ydüy! Ynvdrk SÜta

mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı musahhahu’l-ma’nâsına muvaffak olduğu bâr-geh-i hazret-i pâdişâh-ı ‘azîmet-penâha ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bâr-gâh-ı şâhânelerine Es’ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı fakîrin mısra’:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün

BHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âr-gâh-ı cedîd-izıllu'llâh

>a L) dydc DAK rAb

*târîh*leri gibi ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müntehabâtın bir şıkkı dahi bir vak'a-i nâdire zımnında inşâd olunmuş olan tarz-ı bâ-nagzdır. Seyyid Hâşimî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun 'Abdu'llâh-nâm bir civânın İslâmbol**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a kudûmine mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Sa'âdetle safâ geldin efendim

Mdnfa Kdük Af* HütDAus

*târîhi*yle yine Hâşimînin bir vak'aya mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Receb yigirmi üçü bü'l-'aceb dü-şenbe idi

Ydya Hbnş vdBcuüa vbYçva Ymrky Bcr

târîhi gibi ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun: ve mühmellerinden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Gelmedi câmi'e 'Osmân Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

AŞAp NAMxo HumAc Ydmük

târîhi dahi bu yoldadır ki 'Osmân Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-yı müşârün-ileyh Adana**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâlîsi imiş ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Adana**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ya vâlî olan zevât şehre duhûlünde ibtidâ kangı câmi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de namâz-ı Cum'a**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**yı edâ iderse o câmi'in hatîbine hil'at ilbâs eylemek mu'tâd imiş. 'Azm itdiği câmi'e ma'zereten gidemeyüp kurb-i serây-ı vâlîde vâki' câmi'de kılmagla hatîb-i câmi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i musammem hil'atden me'yûs olduğına ta'rîzan *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i merkûmı inşâ ile hatîb-i muntazıra Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** inşâd eylediğini fakîre söylemiş idi 'aleyhi'r-rahme ve *târîhin* bir yolu dahi müverrih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**in beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idecegi vukû'âta mukaddemâ *târîh* olmayarak zât-ı dîger ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şâ'ir-i âharın tekellüm ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nazm itdiği kelâm ve**Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı. mısra'ın ma'nâ cihetinden vech-i mâ ile münâsebeti var ise kelâmı ednâ tagyîr ile vezne getirerek ol kelâmıla veyâ ol mısra'dan dahi *târîh* istihrâc olunmaktadır . Hazret-i 'Alî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** radiya'llâhu 'anhu **veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kerreme vechehûnun kelimât-ı 'aliyyelerinden olan :

adbo Ynry* d!f Afrq Ynmüo Nm

kavl-i şerîfinden Dürrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm fâyı hazfle mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

adbo Ynryh dî Afrh Ynmüo Nm

mısra'ını bir mekteb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** binâsına *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** düşürdüğü ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir mevlevî-hâne**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** binâsına Mesnevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** Şerîf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in** mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

dnkym TyAkq Nvç Yn za vnŞb

mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** evvel matla'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ından *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çıktığı gibi ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm dahi Şâhidî lugatı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nın** ser-sühanı olan mısra':

Anavt vYq éüA- MAnb

mısra'ı menkûtıyla ol hatm-i şerîf-i Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.a:**

NWr!üa Müot Mk Nyq

kelâm-ı şerîfi menkûtundan lugat-ı mezkûrenin ta'lîmi bed'ine ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yine Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin** ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sabrî merhûmun:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'il tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilün

Gecdi kılıcdan fiten-i rûzgâr

rAk zvr Ntf Ndcyü! Ydçk

mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** meşhûrını levend eşkiyâsı def'ine *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** düşürdüğü gibi Şâhidî mısra'ı menkût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğundan **veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** levend eşkiyâsı def'i *târîh*inde kılıc imlâsı mercû' olan yâ ile olmasını iktizâ itdiginden intihâb olunmayup sâ'irleri müntehab-ı Sürûrîdir.

Tabşıra

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. /

Ma'lûm ola ki Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm nesren bulunan *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i şî'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmadıgından cem'-i tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müntehabe eylediği deftere bir fasl-ı müstakil vaz'ıyla yazmamış ise de mâddeye mülâyim *t***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.***â***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.***rîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zuhûr eyledikde fikradan ve kelimeden *târîh* bulmak doğrusı hünerdir. Şeyhü'l-İslâm Vasfî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâl-i nasb-ı meşîhata Hüsrev ve 'Abdü'l-Ganî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Mehmed Servet ve Zarîf isimleri sene-i vilâdete muvâfık gelmek gibi hele fıkra ve kelimeden mâddeye münâsib *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulmak ma'rifeti sâhib-i âsâr-ı i'tibâr-nişân ve râst-gû-yı lisân-ı 'ulûm u 'irfân firdevs-âşiyân Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sa'de'd-dîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Süleymân Efendi merhûma mahsûs gibidir. Devhatü'l-Meşâyih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vesâ'ir mü'ellefâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**tını mütâla'a iden dîde-i üdebâya rûşenâdır.

Mühimme

Makbûl olan *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** berminvâl-i muharrer kendüsinden ancak râfi'ayı ifâde idecek kelâmdan başka zâ'id söz olmayan ya'nî mutlakâ haşv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunmayan mısra'dan 'ibâret olup hattâ tevârîh-i vefâtda tevecü'i müş'ir eyvâh vâh ve yazık ve zavâllı gibi sözler dahi haşviyyâtdan ma'dûddur. Meger ki müteveffâ cevân ve genc ve 'âlim ve 'ârif ve hüner-mend ola ve öyle oldukda kemâlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**tını derc ile meselâ güzel yâhûd cevân ve 'âlim ve 'ârif idi göcdi ve fevt oldı eyvâh vâh demek veyâhûd zât-ı müteveffâ kemâl ile meşhûr-ı enâm oldukda vasfını ve kemalini derc itmeyerek *târîh* nazm olunsa makbûldür. Mısra':**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

YmAc éarf za DW YmAc éarf za DW (898 / 1492 M.)
mısra'ında oldığı gibi .**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Beyân-ı T Hataî Ba[ıyuru kaynağı bulunamadı. Hataî Ba[ıyuru kaynağı bulunamadı.ârîh Hataî Ba[ıyuru kaynağı bulunamadı.-i Musanna'a Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. /

Musanna' *târîh* Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. telâhuk-ı efkâr birle suver-i kesîre üzre nev-be-nev bulunmak taht-ı imkânda olup lâkin cedvel-i intihâba Sürûrî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun derc eylediği sûretlerin ve ba'zı müşâhede kılınan masârî'in şerh ve işâretiyle kanâ'at kılındı. Musanna'ât Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ın biri bâlâda işâreti sibkat itdigi vechile bülegâ-yı Şâm Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dan bin iki yüz yigirmi sekiz *târîh*inde vefât iden bir pîr-i sühan ya'nî Berpîr Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mahlas ve Ahmed Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. benâm şâ'ir-i mâhirin Şihâb Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.- nâm emîr-i müslimin vefâtına buldığı:

DÄbr Nmardb Brtüü avh Hyüo Uvmüa Gmqr BÄHŞ

(1188)

beyti ki her bir mısra'ından bir *târîh* Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. istinbât olundığının üzerine beytin mecmû'-ı menkûtiyla mecmû'-ı sâdesinden dahi birer *târîh* Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hesâb olunmagla bu vechile beyt Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mezkûr dört *târîhi* müstemil olur ve Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Sürûrî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun tard-ı Vehhâbîye buldığı beyt:

Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Me fâ 'î lün Hata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.

Medîne hisnını aldı Tosun Paşa-yı zûr-âver

Bi-hamdi'llâh Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. reh-i mesdûd-ı

hacc Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ı açdı Hân Mahmûd

dvmqm NA- YdçW Ycq dvds m Dr >a dmqb

beytiyle beyt Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Fâ 'î lâ tün Fâ 'î lâ tün Fâ 'î lâ tün Fâ 'î lün

kfundan vukû'-ı husûs senesi ebced hesâbıyla Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Çekdi seyf a'dâyı bozdı Hân Selîm Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i Cem-sipâh (914)

B Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âb-ı mülk-i Mısır Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ı Mevlâ açdı alındı 'Arîş (914) Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

;yro YdnüW YdçW Uvm Yr*m Küm BAb

beyti dahi san'at-ı mezkûreyi hâvîdir ve biri dahi bir

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

husûsa / gerek müverrihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in

bi'l-kasd ve'l-ihyâr ve gerek mısra'ıHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.-ı evvelini biri ve ikincisi dîgeri nazm idüp

mısra'ıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hem-vezn

düşmekle ol mısra'lardan bir târîh ve iki mısra'ın âhâdHata!

Başvuru kaynağı bulunamadı. ve 'aşerâtHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı. ve mi'âtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı hurûfı

cins-be-cins 'adedde birbirine müsâvî olup nakl-i yek-dîger

kâ'idesince ya'nî mısra'-ı evvelin âhâdıyla mısra'-ı sânînin

'aşerât ve mi'âtından bir *târîh*Hata! Başvuru kaynağı

bulunamadı. ve evvelin 'aşerâtıyla

sânînin âhâd / ve mi'âtından bir târîh ve evvelin mi'âtıyla

sânînin âhâd ve 'aşerâtından bir *târîh* ve 'akslerinden dahi bir

târîh ki cem'an bir beytden sekiz *târîh* zuhûr ider. Mısra'-ı ûlâ

SeyfîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin ve sânîsi VHata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.âsıf-zâde Lebîb EfendiHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı. merhûmun olup hem-vezn düşen beyt :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Müjde âfâka kudûm-i şâh-zâde viridi fer

Mevlid-i Sultân MurâdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

ekvânı pür-şevk eyledi

Ydüya évŞ rp Ynavk adarm NA|üs düvm

beytiyle bu fakîrin beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:Hata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.

Meh-veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ş Emîne

SultânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. itdi tulû' kevne

Viridi Emîne Sultân şa'bânda nûr mehde

Ddhm rvn DdnAbuŞ NA|üs Hnyma Ydryv

beytinde olduğu gibi işbu mısra'Hata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.â 'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.â'ilün

Müjde âfâka kudûm-i şâh-zâde viridi fer

rfYdryv DdazhAŞ Mvd! H!AfW Ddjm

ânifen beyânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olundığı üzre

yalnız olsa nâm-ı şeh-zâde mezkûr olmadığından intihâba el

vermeyeceği ma'lûm-ı tab'-ı letâfetHata! Başvuru kaynağı

bulunamadı.-mersûmdur. LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin mısırâ'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı sâniye bi'l-ımtizâc san'at-ı mezkûreyi hâvî olmakdan nâşî intihâb olunmuşdur ve zikr olunan sekiz vechin üzerine mısırâ'aynın menkûthata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve sâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. harflerinin âhâdhata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve 'aşerâthata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve mi'âtı yeksân olarak her mısırâ'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tokuz kısım olup kâ'ide-i mezkûre üzre bir beytden on sekiz târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. istinbâtının üzerine iki mısırâ'ın mühmelîn ve mu'cemHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.în hurûfî hem-'aded olup nakl-i yek-dîger ile bir beytden SürûrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin beythata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilün

Cünd-i harbîden 'ArîşHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.i aldı sultân-ı enâm

Şeh SelîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. emr eyledi Efrenci bozdı ehl-i dîn

Nyd Lha Ydzvb Ycnrfa Ydüye rma Myüs HŞ

beythata! Başvuru kaynağı bulunamadı.inde olduğu gibi yigirmi iki târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olur veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. biri

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi nihâyet-i merâtib-i târihHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i musanna'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. / olup Sürûrînin mislini ityânda 'aczi mu'terif olduğu HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âşimî merhûmun HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âfız Ahmed Paşaya bin on târihinde kapudân-ı deryâ olduğunda nazm eylediği beythata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

(Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.3)éapudânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. eyledi paşayı pâk etvar idüp dâver (1016)

Cihân-dâd odur dâd anda behcetle o dâd-âver (1016)

rvad Pvdya rav|a KAp YyAŞAp Ydüya Nadvp!

rvW dad va Hütchb Ddna dad rdva dad NAhc

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

târîhi / gibi ki beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** mezkûrda her mısırâ'ın hurûf-ı mukatta'a ve muvassale ve hurûf-ı menkûta**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve gayr-ı menkûta**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî sâdeleri hesâbda yeksân olarak sekiz rûkn ve her rûkn nısf-ı 'aded-i sâl olup rûknen-be-rûknin zamm-ı yek-dîger ve vech-i âtî-i âhar ile ya'nî evvelâ iki mısırâ'dan birer ve rûkn-i evvel olan hurûf-ı mukatta'a-i mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** evvel ile hurûf-ı mukatta'a-i mısırâ'-ı sâînden bir ve mukatta'a-i evvel ile hurûf-ı muvassale**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** evvelden bir ve mukatta'a-i evvel ile muvassale-i sâînden bir ve mukatta'a-i evvel ile hurûf-ı mu'ceme-i evvelden bir ve mukatta'a-i

evvel ile mu'ceme-i sâînden bir / ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukatta'a-i evvel ile hurûf-ı sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâînden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rûkn-i sâî olan hurûf-ı muvassale-i mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** evvel ile hurûf-ı mukatta'a**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** mısırâ'-ı sâînden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muvassale-i evvel ile mu'ceme-i evvelden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muvassale-i evvel ile mu'ceme**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâînden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muvassale-i evvel ile sâde-i evvelden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muvassale-i evvel ile sâde-i sâînden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rûkn-i sâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**lis olan hurûf-ı mu'ceme ya'nî menkûta-i mısırâ'-ı evvel ile mukatta'a-i mısırâ'-ı sâînden bir ve**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**mu'ceme-i evvel ile muvassale-i sâînden bir ve mu'ceme-i evvel ile **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mu'ceme-i / sâînden bir ve mu'ceme-i evvel ile sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** evvelden bir ve mu'ceme-i evvel ile sâde-i sâînden bir ve rûkn-i râbi' olan sâde-i mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** evvel ile mukatta'a-i mısırâ'-ı sâînden bir ve sâde-i evvel ile hurûf-ı muvassale-i sâînden bir ve sâde-i evvel ile mu'ceme-i sâînden bir ve sâde-i evvel ile sâde-i sâînden bir ve rûkn-i hâmis olan hurûf-ı mukatta'a-i mısırâ'-ı evvel ile hurûf-ı mukatta'a-i mısırâ'-ı sâînden bir ve mukatta'a-i sâî ile mu'ceme-i sâînden bir ve mukatta'a-i sâî ile sâde-i

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

sâînden bir ve rûkn-i sâdis olan / hurûf-ı muvassale-i sâî ile hurûf-ı mu'ceme-i sâînden bir ve muvassale-i sâî ile sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâînden bir ve rûkn-i sâbi' olan

mu'cem-i sâni ile rûkn-i sâmin olan sâde-i sâni'den bir ki cem'an otuz *târîh*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. istinbât olunmuştur . HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âşimî merhûm işbu *târîh*in nazm itdiği şerhinde vücûh-i istihrâcî otuza hasır itmiş ise de istinbât-ı fakîr üzre mısra'ıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı evvelin mi'âtıyla 'aşerâtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve âhâdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı mısra'-ı sâni'den bir ve mi'âtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı sâni ile 'aşerât ve âhâd-ı evvelden bir ki iki *târîh* dahi zuhûr itmekle bu sûrette beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mezkûr otuz iki *târîh* olur. İHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.şbu *târîh*-i musanna'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âtin derece-i kusvâda a'lâsı ise de elfâzı müsâmahalu olup ifâdesi pek de tâmmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olmadığından SürûrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûm intihâba geçürmemişdir. LHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âkin hakku'l-insâf timur leblebi didikleri bir metîn beyt-i dilnişindir ve HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âşimî merhûmun cülûs-ı Ahmed HânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı EvvelHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tâbe serâhu hazretlerine nazm idüp mısra':

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün

Vefk-i pâk-ı cülûs-ı Ahmed HânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. (1012)

NA- dmha Svüc KAp Kfv

tesmiye itdiği vefkHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i murabba'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi SürûrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. kayd itmemiş ise de yine bir musanna'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. şeydir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sûreti budur:

1012	Budur emced	o be-maksad	sened es'ad	semâ mesned
1012	Ne sultân	ne sultân hem	o dil-cû der	güher zâyid

1012	Der Ahmed	zehî der-geh	bu der-gehde	özi maksad
1012	Zehî zîver	mehîn mesned	o deryâ-dil	mu'iz es'ad
1012	1012	1012	1012	1012

- İHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.şbu *târîh*in san'at-ı mezkûresinden bâlâsında ebyâtı ve *târîh*in şerhinde olan ebyât dahi bir *târîh*dir ki nâzımı da'vâyı kerâmet itse ba'îdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. degildir. Vefk-i mezkûre 'ilm-i bedî'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.de san'at-ı tazlî' tesmiye olunup şöyle ta'rîf itmiştir ki şâ'ir şî'rini bir nev'e taksîm ider ki kelimâtı hem tûlen ve hem arzan vezn ve lafz ma'nâda aslâ tefâvüti olmayarak kırâ'at

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olunması mümkün ola.- / İHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.şbu vefkden bervech-i işâret on *târîh*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. müstanbat ve ismi dahi *târîh* olduğu bir başka san'at-ı belâgat-Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nukat ve Müstakîm-zâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun bâlâsına otuz dört vechile *târîh* istinbât olunur. Dü-beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ya'nî rübâ'îdir deyü işâret eylediği:

Müstef'ilâtün Müstef'ilâtün

Hakka vusûle hısn-ı hasîn bil

HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.lâ

yapıldı ol tekve-i zîbâ

Bünyâd-ı tayyib tarzı ne mes'ûd

SHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âlik nitâkı oldı ferah-zâ

Sadru'z-zevâyâkân-ı me'âlim

Meydân-ı dâniş tullâba me'vâ

Dergâh-ı ahsen bu tarh-ı ebhi

Me'vâ-yı 'irfân atyab mücellâ

nazmı vefkHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mezkûr-ı
 HHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı.âşimîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
 kabilindendir ki istihrâcı muhavvel-i tab'-ı 'urefâdır ve
 müşâhede olunan *târih*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i
 musanna'ın biri dahi Erzurûmî Nazîf Efendi merhûmun:

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün FHata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â 'i
 lünHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Gördi cünd-i Hân MahmûdıHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. 'AcemHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. peydâ
 bu dem

Pâdişâha sulh için İrânda baş egdi 'Acem

Mco Ydk a ; Ab DdnaryaNvçya Qü* HhA ; dAp

*târih*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i rengînidirHata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı. ki yigirmi dört *târih* istihrâc olunur. Evvelâ
 mısra'lardan bir ve her mısra'ın âhâdHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aşerâtHata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı. veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. mi'âtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı mu'cem
 veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mühmeli 'adedde birbirlerine
 müsâvî olmagla bu sûretde mu'cem-i mısra'Hata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı.-ı evvel ile mühmelHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i
 mısra'-ı sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aksinden
 ya'nî mu'cem-i mısra'-ı sâni ile mühmel-i mısra'-ı evvelden bir
 veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. âhâd-ı mısra'-ı evvel ile
 'aşerât veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi'ât-ı mısra'-ı
 sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ber-vech-i
 muharrer 'aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
 'aşerât-ı mısra'-ı evvel ile âhâd veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. mi'ât-ı mısra'-ı sâniiden bir veHata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı. 'aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. mi'ât-ı evvel-i âhâd veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. 'aşerât-ı sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. 'aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.
 âhâd veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aşerât veHata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı. mi'ât-ı mu'cem-i evvel ile âhâd
 veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aşerât veHata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı. mi'ât-ı mühmel-i sâni-i sâniiden bir veHata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı. 'aksinden bir veHata! Başvuru
 kaynağı bulunamadı. âhâd-ı mu'cem-i evvel ile 'aşerât veHata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı. mi'ât-ı mu'cem-i sâni veHata!
 Başvuru kaynağı bulunamadı. âhâd veHata! Başvuru kaynağı
 bulunamadı. 'aşerât veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi'ât-ı
 mühmel-i sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

‘aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aşerât-1 mu’cem-i evvel ile âhâd veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi’ât-1 mu’cem-i sâni veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. âhâd veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aşerât veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi’ât-1 mühmel-i sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi’ât-1 mu’cem-i evvel ile âhâd veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aşerât-1 mu’cem-i sâni veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. âhâd veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aşerât-1 mühmel-i sâniiden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ‘aksinden bir veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mi’ât-1 mu’cem-i

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. evvel ile âhâd ve aşerât-1 mu’cem-i sâni ve / âhâd ve ‘aşerâtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve mi’âtHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1 mühmelHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i sâniiden bir ve ‘aksinden bir ve âhâdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1 mühmel-i evvel ile âhâd ve ‘aşerât ve mi’ât-1 mu’cem-i sâni ve ‘aşerât ve mi’ât-1 mühmel-i sâniiden bir ve ‘aksinden bir ve ‘aşerât-1 mühmel-i evvel ile âhâd ve ‘aşerât ve mi’ât-1 mu’cem-i sâni ve âhâd ve mi’ât-1 mühmel-i sâniiden bir ve ‘aksinden bir ve mi’ât-1 mühmel-i evvel ile âhâd ve ‘aşerât ve mi’ât-1 mu’cem-i sâni ve âhâd ve ‘aşerât-1 mühmel-i sâniiden bir ve ‘aksinden bir ki min-haysi’l-mecmû‘ yigirmi dört *târîh*Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olur ve intihâb olunan musanna’Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âtdan biri dahi ‘aşr-1 sûre-i İhsân ve ‘âşir-i Al-i ‘OsmânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Sultân SüleymânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. HânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. tâbe serâhu hazretlerinin Asitâne-i ‘Aliyyede ihyâsına muvaffak oldukları CHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âmi’-i Kebîr-i Ka’be -nazîre Gencîne-i RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âzHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sâhibi YahyâHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun hesâb itdigi beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lün

Sâhibü'l-Cum'a **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şeh-i Sünnî Süleymân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 zamân (964)

CHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âmi'-i bâlâ te'âla'llâh 'aceb zîbâ binâ (964)

NAmz NAmÿüs Yns HŞ Humcüa BqA*

Anb Abyz Bco >a lAut UAb OmAc

*târîh*idir ki evvelâ mısırâ'larından birer ba'de-zâ mısırâ'ların menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harfleri iki cins ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nısf-1 sâl olarak birbirine müsâvî olmagla menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 evvel ile menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 mısırâ'-1 sâni'den bir ve sâde-i evvel ile sâde-i sâni'den bir ve âhâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 sâni ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aşerât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 sâde-i evvel ile âhâd-1 sâde-i evvel ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aşerât-1 sâde-i evvel'den bir ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bekâyâ-yı hurûfdan bir ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âhâd ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'âşerât-1 menkût **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 sâni ile 'aşerât-1 sâde-i sâni'den bir ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bekâyâ-yı hurûfdan bir ki cem'an on *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müstanbetdir ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** musanna' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtın bir nev'î dahi bir mısırâ'ın tamâm-1 redîfinden bir târîh ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menkût mısırâ'ından yâhûd sâdesinden bir târîh

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. veyâhûd sâdesinden bir husûsa ve **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menkûtundan / diger husûsa meselâ bir zâtın def'a-i ûlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mansıbına menkûtundan ve def'a-i sâniyesine sâdesinden Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â'ilâtün **FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilâtün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â‘ilün

NHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.âm-dâr-ı ‘adl idüp dâ’im Hüdâ

Oldı ‘İsmet Beg EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sadr-ı RHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ûm

Mvr rd* Ydnfa Kb Tm*o Ydüva

beytinde olduğu gibi yâhûd bi’l-‘aks birer târîh /Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. müstanbet olarak veHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. biri dahi SürûrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:

FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lâ tün FHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.â ‘i lün

Cünd-i ‘udvân çıkdı MısrHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ı topdan aldı Şeh SelîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Kıldı cumhûrı perâkende cüyûş-ı mü'minîn

Myüs HŞ Ndpvt YdüW Yr*m Yd!yç Navdo dnc

NynmVm ;vyc Ddnk arp Yrvhmc Ydüy!

beytidir ki evvelâ mısrâ‘lardan birer ve mısrâ‘aynın sâdeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı. ve mu’cemleriHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. nısf-ı ‘aded-i sâl olarak birbirine müsâvî dört rükn olmagla üç rüknî mâ-dûnlara darbla dört târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi zuhûr idüp bu vechile beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mezkûr altı târîhi müştemildir ve yine merhûm-ı müşârün-ileyhin beyt :**

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün

‘Avn-i YezdânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile alındı

‘ArîşHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in kal’ası

Dâ'im ol fethinle nâm aldın gel ey sadr-ı güzîn

Nyzk rd* Ya Lk KdüW MAn Hükqtf lva MEad

ve beyt :

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘ilün

Ehl-i îmân kıldı ‘azm alındı / a’dâdan ‘ArîşHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Hamd ola fethinle memdûh oldun ey makdem vezîr

ryzv Md!m Ya Kdüva Qvdmm Hükqtf Hüva dmç

beytleri ber-vech-i meşrûh altışar târîhi nâtık ise de elfâzı ve sebki intihâbda mu’teber olmayan ‘aybı hâvî olmagla keşîde-i silk-i kayd itmemiştir ve musanna’Hata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.âtın biri dahi yine SürûrîHata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. merhûmun mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fe 'i lün

Geldi Efren **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldu

'Akkâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cengile dâr-ı gazâ

az% rad Hüknc Ako Ydüva Cnrfa Ydük

mısra'ında olduğu gibi kasîdesine nazaran redîf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ittihâz itdiği **dâr-ı gazâ**dan ve menkûtundan bir ki cem'an iki *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istinbât olunur yâhûd redîfiyle sâdesinden istihrâc

olunsa yine musanna' olur ve / biri dahi bir mısra'ın hem mühmel **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hem mu'cem ve hem redîfiyle mâ'adâ-yı redîfinden birer *târîh* ki cem'an dört *târîhi* kâmil olarak husûl bulur. Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i dânenin mısra' :

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

Kaçdı kâfirler de Mısra **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** a vardı erbâb-ı gazâ

az% BÄbra Ydrav Dr*m DdrürfAk Ydç!

mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı metânet-iltimâ'ı işbu dört vechi müstemil olduğundan başka âhâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mi'ât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı redîf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'aşerât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mu'cem-i mâ'adâ ve mi'ât-ı mâ'adâdan bir ve bekâyâ-yı hurûfdan bir *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve âhâd ve elf-i redîf ve 'aşerât ve mi'ât-ı mu'cem-i mâ'adâdan bir ve bekâyâ-yı hurûfdan bir ve âhâd mühmel **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i redîf ve mühmel-i mâ'adâ ve mi'ât ve 'aşerât-ı mu'cem-i mâ'adâdan bir ve bekâyâ-yı hurûfdan bir ve âhâd-ı mu'cem ve mi'ât-ı redîf ve mu'cem-i mâ'adâ ve mi'ât-ı mühmel-i mâ'adâdan bir ve bekâyâ-yı hurûfdan

bir ki / bir mısra'da cem'an on iki *târîhi* hâvî a'lâ-yı musanna' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âtdan olduğu vâreste-i kayd u imlâdır ve biri dahi mısra'ın menkûtundan bir ve mi'âtdan bir ve mühmelinin âhâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'aşerâtıyla mi'ât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mu'ceminden bir ki cem'an üç *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istihrâc olunandır. Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nin mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

Vâlidîne dâd-ı Hakdır mevlid-i Ahmed Nazîf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Fy)n dmqa düvm rd!q dad Hnydüav

târîhi gibi ve biri dahi bir mısırâ'da olan iki fikranın hurûfî veznen bozulmayup ya'nî hatt-ı 'arûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**da fıkra-i ûlâ fıkra-i sâniyeye muttasıl olmak ve sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mevsûfundan ayrılmamak şartıyla her fıkradan birer *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** istinbâtıyla tahakkuk ider. Hâkân-ı Cennet-mekâne ibka'llâhu hayrun

halfehû ilâ âhiri'd-deverân / hazretlerinin bin iki yüz sâli serîr-ârâ-yı saltanat olduklarına fıkra-i ûlâsını 'İsmet Beg -zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'Abdu'llâh Re'fet Beg Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve fıkra-i sâniyesini Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nazm itdikleri:

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün
Devrânda Hân Mahmûd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dur
gerdûn-serîr-i kâ'inât(1200)

TAnEak ryrs Nvdrk rddvmqm NA-

Ddnarvd

musanna'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtdan biri dahi *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mısırâ'ının fıkraları hurûfî veznen birbirine ittisâl bulmadığından başka mısırâ'da sunuf-ı mevsûf takaddüm itmediği hâlde ve yine Sürûrînin mısırâ' :

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Bir Cum'a**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**gün şevket ile
Sultân 'Osmân oldı şâh

1168

1168

DAŞ Ydüva NAMxo NATüs

Hüyi TkvŞ Nvk Humc

rb

*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ra'nâsında olduğu gibi her fıkrasından veyâ her takti'den veyâ HVâce 'Aynî Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sellemehu'llâhu te'âlâ hizmetlerinin:

Müstef'ilün Mefâ'ilün Müstef'ilün Mefâ'ilün

Küttâba müjde pür-hüner Râsih Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir re'îs

SyEr rdydnfa_sar rnh rp Ddjm HbAtk

*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i zîbâsı nâtik olduğu üzere birer *târîh* çıktığı hâlde zübde-i sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve menkûtundan müntehabât olduğu be-dîdârdır. Zikr olunan 'Osmân Hânî *târîhi***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nde bir Cum'a gün yerine bir Cum'a günü olup her ne kadar şevket ile evsâf-ı şâhânedan ise de fenn-i *târîh*de yerine devlet ile gibi diğer vasfların dahi ityânı mümkün olarak vüs'at-ı kelâm bulunmagla bu tekellûf olmasa ve riyâset

târîhinde târîh-i a'lâ-yı sâbika hakîkiyyeye nazaran müjde pür-hüner haşvden ma'dûd olmagla bunlar bulunmazsa 'aliyyü'l-a'lâ bahâ yetmez tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'âlî olacakları nemûdârdır. Yine mûmâ-ileyh Re'fet Beg Efendi ve birâderleri 'Arif Hikmet Beg Efendini**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n bi'l-iştirâk**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nazm eyledikleri beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**
Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün
Kevser-veş akdı mâ' için nev-çeşme yaptı Hân Selîm (1222)**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Myüs NA- YdpAy HmŞç vn Kçya Am Yd!W ;v rxvk
ve Sürûrinin beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mef'ûlü Fâ'ilâtün Mef'ûlü Fâ'ilâtün
Mey-hâra nefy olunsun mey-hâneler kapansun
NvsnAp! rûHnA-ym NvsnüvaYfn DrA-ym
/ behişt-i merâbi' Sultân Murâd Hân-ı Râbi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tâbe serâhu hazretlerinin devrinde hâmil-i mühr-i vezâret olan sâlifü'z-zikr Hâfız**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ahmed Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûma:

Müstef'ilün Müstef'ilün			
<u>Hâtem be-Hâ fız âmede</u>		, DdmW) fAç	bMtA-
1041 1041		1041	1041
/ <u>Bâ-zıll-ı Hâk mahfûz bâd</u>		dAb) vfqm	L) Ab
1041 1041		1041	1041

târîhi ki her tefâ'îl ya'nî her müstef'ilün birer *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak üzere bir mısra'dan dört *târîh* istinbât olunur *târîh*-i mezkûrı ol 'âsrın 'urefâ-yı meşâyihinden Galata Mevlevî-hânesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Şeyhi Adem Dede Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulmuş iken Hâtem be-Hâ müstef'ilün fız âmede müstef'ilün taktî'lerinde be-Hâfız**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fikrasından be-Hâ ayrılup ve fikra olmayarak yalnız Hâtem be-Hâ ' dan bir *târîh* çıkmagla şu husûsa binâ'en mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûrı Sürûri**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm intihâb itmemiştir. Lâkin Hak bu kim yapılır *târîh* degildir ve fakîr sene-i cedîdeye yâ Feyz-i ezeli hesâb eylediği:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün			
<u>Gurre-i nev ân hayrât âhîrest</u>		Tsr-W Tary- NW vn Zr%	
1262 1262 1262		2621 2621 2621	

târîhi dahi *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûr kabîlinden olacaktır. Lâkin benî Adem kelâmı mıdır bilmem. Kabûli menût-ı re'y-i 'urefâ-yı dâniş-şümûldür. Yalnız gurre-i nev fikrasını sudûr-ı 'izâmdan Seyyid Tahsîn Beg Efendi**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. dahi bulmuş olduğunu fakîre ifâde itmişdir. ve musanna'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtdan bir nev'i dahi bir mısra'da menkûtundan bir ve mühmelinden bir *târîh* hesâb olunarak iki *târîh* olmaktadır. Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin Cennet-mekân Sultân Mustafâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Râbi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tâbe serâhu cülûslarına beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün
Murabba' vakf-ı kişver Mustafâ Hândır mekârimle(1261)

Hüm rAkm rdnA- Yft*m rvŞk F!v Obrm

ve Hâfız**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Aldılar zecren Beligrad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ı gerüye müslimîn

Nymüsm Hyvrk Ydar+übarcz rüydüW

ve 'Aynî Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun beyt **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Müstef'ilün Mefâ'ilün Müstef'ilün Mefâ'ilün

Küttâb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a müjde pür-hüner Râsih Efendidir re'is

SyEr rdydnfa_sar rnh rp Ddjm HbAtk

ve mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Sezâdır aldı sadru'r-Rûmı Şemsü'd-dîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ziyâ virdi

Ydryv Ayz Nydüa SmŞ Ymvrüa rd* YdüW rdazs

*târîh*leri ve yine Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Müjde kim Gâlib Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir hüner-perver re'is

SyEr rvrprnrhdydnfa BüA% Myk Ddjm

ve mısra' :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

Bu mükemmel kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı rüşendir Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hâna makarr

r!m HnA- Myüs rdnŞvr r*! Lmkm vb

ve mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Revnakıdır hâsılı dergâh ve 'asker Mugla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nın

KnHü+m rkso vDAkrd Yü*Aq rdy!nvr

ve mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
Be-her sû zînet-âverdir mu'anven firkateyn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bahre

Drqb Nyt!rf Nvnum rdrvW Tnyz vs rhb ve :

Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün Müstef'îlün
Ser-dâr aga**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nın dârını
mes'ûd ide Rabb-i Mu'în**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Nyum Br Ddya dvusm Ynyrad KnA%W radrs

*târîh*leri ile kâ'ili ma'lûm olmayan beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâ tün Fâ'ilün

Câmi'i ma'mûr kıldı Hak rızâsı çün 'Ömer (1086)

rmo NvçysAzr éq Ydü! rvmum YumAc**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

ve Nesîb Dede**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Sarây-ı hûr-ı 'inde sadr ola mesken sana Hâfız

)fAq Aks Nksm Hüva rd* Ddnyo rvq Yars**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı.

ve yine Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin beyt **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâ tün Fe'ilün

Nûr ide ser-dâr aga**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ya
merkadi Hayy-i Kerîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** (1200)

Myrk Yq Yd!rm HyA%W radrs Ddya rvn

ve Tâlib-i Kâtib**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**in beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Behişt içre girüp de gördi Fârûkî 'Ömer**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şimdi

Ydm\$ rmo Y!vrAf Ydrvk Ddpvryk Drçya T\$hb

gibi ki her birinin menkût**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

ve sâdesinden birer *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hesâb olunmuşdur - Fâ'ide: Hall-i manzûm

ki münşî gerekse kendinin olsun gerekse âharın bir nazmın hâvî ma'nâyı nesr ile ifâde itmesidir deyü cevâz-kerde-i bülegâ olarak bir ka'idedir ve kezâlik 'aksi ya'nî nesri nazm itmek dahi böyle ve bu bâbda berây-ı nümüne Resmî Ahmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun hatt-ı destinden işbu

eseri buraya bi-'aynihî nakl olundu. Kıt'a-i kadîme:

arm dvb Yb*nm rnh Lha dzn Hk TsnW darm

NtsarW vt Qdmb

N-sarAbyz YvrHtAŞmb TstcAq Hç TsmvüumBATfW
Tb!nm Hn rkv

ve halluhâ li'l-müşârün-ileyh . Bir gûne menâkıb ve elkâbı tezkâr ve ta'dâd garaz-ı kelimât-ı 'âcizâneye âb u tâb virüp vesâtat-ı mehâmid-i cemîleleriyle miyâne-i erbâb-ı hünerde ism ü resmim mezkûr ve sahîfe-i rûzgârda ilâ-mâşâ'llâhu te'âlâ ittisâl-i şerefle mestûr olmaktadır. Yohsa menâkıb ve me'âli âfitâb her kes katında gün gibi zâhir ve rû-yı zîbâ-yı dil-ârânın tekellüfât-ı meşâtaya 'adem-i ihtiyâcî ashâb-ı nehy 'indinde mesel-i sâ'ir misillü meşhûr ve mütevâtirdir - ve *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i musanna'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ın biri dahi mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı *târîh* ser-â-pâ bî-nokta hurûf olmaktadır . Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun sene-i cedîde tebrîkinde beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mef'ûlü Fe'ilâtü Mefâ'ilü Fa'lün

Her sâlde mesrûr ola dâd-âver-i âlem (1210)

MüAo rvW dad Hüva rvrsm DdüAs rh

*târîhi*yle izdivâca buldığı beyt:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâ tün Fe'ilün

Ehle dâmâd oldun Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sa'd ola sûr-ı sürûr (1195)

rvrs rvs Hüva dus dusa Kdüva dAmad Hüha

mısra'ı gibi ve biri dahi lafzen ve ma'nen *târîhi* müştamil olmaktadır . Seyyid Hâşimî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Yol oldu Üsküdâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a

Akdeniz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tondı bin otuzda

Ddzvtva Kyb Ydkvt zkdéW DradksaYdüva lvy

mısra'ıyla 'Aynî Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin bu *târîhi*nde Arnavud karyesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nde Şehen-şâh-ı Süleymân-serîr şevket-me'âb efendimiz hazretlerinin ihyâ buyurdukları câmi'-i nev-esâsa:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâ tün Fâ'ilün

Bin iki yüz kırk sekizde oldu bu ma'bed tamâm

MAMt dbum vb Ydüva Ddzks ér! zvykyKyb

mısra'ı gibi / ve musanna'ın bir tarîki dahi tevriyeten idhâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ihrâc yâhûd yalnız biriyle olan *târîh*dir. İdhâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ihrâc sûreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mesrûr-ı hân-ı İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**inin mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

dmW dAqta NarAy rhŞ NAYm za Tfr ldc 1144

mısrâ‘ı gibi yalnız ihrâc sûreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Pertev Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Amedî hulefâsından iken Agâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**merhûm ma‘zûl ve yerine Ahmed Erîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm kibel-i vezârete kethüdâ-yı sadr-ı ‘âlî oldukda buldığı:

dmW Byra v DAKW Tfr Kb ad-tk)fü z 1233

yalnız idhal sûreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sürûrînin mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

‘İzzet ile girdi İstanbul**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a ‘Abdu’llâh Beg

Kb >a dbo HüvbnAtsa Ydryk Hüya Tzo

ve yalnız ihrâc sûreti**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mısrâ‘ :

T-yrk DAŞdAp &yt zaFrŞa 1142

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Leşker-i küffâr çıkdı hısn-ı Estergon**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dan

Ndnv%rtsa Nsq Yd!yç rAfK rkŞü

Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilâtün Fâ‘ilün

Mustafâ Aga**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dan oldı çâr-’unsur târumâr

MAmt r*no rAç Ydüva NdA%W Yft*m

/ târîhleri gibi imdi mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvelde iki ma’nâ olup

evvelkisi iki pâdişâh ya’nî Cennet-mekân / Hân Mehmed-i Evvel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tâbe serâhu hazretleriyle Şâh-ı İrân Tahmasb Hân-ı Safevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** miyânında musâlaha vâki’ oldı demek ve ikincisi şehri-yârân lafzının ‘adedinden cedel lafzının ‘adedi gitdi ya’nî tarh olunup ittihâd lafzının ‘adedi geldi ya’nî zamm olundı dimekdir ki şu vechile tarh u zamm olundukda yekûn-ı hesâb sulh senesine mutâbık olur ve mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı sâninin ma’nâ-yı evveli Agâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kethüdâ-yı sadâret-i ‘uzmâ mansıbından ‘azl olunup Erîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi nasb olundı ve ma’nâ-yı sâni kethüdâ beg ‘adedinden Agâh ‘adedi tenzîl olunup Erîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ‘adedi zamm olundı dimekdir ki ber-vech-i mezkûr ‘amel olundukda fezleke-i hesâbdan sâl-i ‘azl ü nasb zuhûr ider. Lâkin işbu mısrâ‘ musanna’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise de makâm-ı intihâba sığmaz zîrâ evvelâ sebki Fârisî**Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı.dir. Fârisîde kethüdânın ‘ilmi ve ta’bîri olmadığından şerhe muhtâcdır. Şerhini tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûresi bozulmayarak mısra’-ı vâhid içine derc sûret-i imtinâ’dadır ve sâniyen ma’nâca her ne kadar yerine merd Erîb gelmiş ise de Agâh olan zâtın gitmesi uygunsuzdur. Ya’nî tevriyece tezyîfdır ve sâlisen bu *târîh*de olan fâ’ide-i haberdır ki ber-vech-i muharrer Agâh Efendi kethüdâ begin mansıbından ‘azl ve yerine Erîb Efendi nasb olundu ma’nâsıdır. İşbu ma’nâyı kâffe-i diyârda olan tabakât-ı nas mısra’-ı mezkûrdan ve bi-’aynihî tercemesi olan kethüdâ beg lafzından Agâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gitdi ve Erîb geldi ‘ibâresinden anlayabilirlere mi bilmem. *Târîh*den maksûd ise ilâ-âhiri’l-havîre her ne ise vâkı’ayı halka beyândır ve ammâ mısra’-ı sâlisde dahi ma’niyyeyn olup ma’nâ-yı karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i Sürûrînin dîvânında beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eylediği üzre ‘Abdu’llâh Beg-nâm zât ‘İzzet-nâm hvâcesiyle İstanbula geldi demek ve ma’nâ-yı ba’îdince ‘Abdu’llâh Beg ve ‘İzzet ‘adedleri İstanbul ‘adedine zamm olundukda sene-i kudûm zâhir olur demektir. Lâkin ma’nâ-yı sâni ba’îde mısra’ın içinde karîne-i karîbe olmadığından Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm ber-vech-i muharrer musanna’ ise de intihâb / itmemiştir ve mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı râbi’-i mezkûrun dahi evvelki ma’nâsı ‘indimizden yüz seneden evvelce Isfahânı zabt iden Afgâniyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dan Mîr Eşref**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**In / bir ma’rekede bozulup Şâh Tahmasb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı müşârün-ileyhin tîginden ya’nî galebesinden kaçdı demek ve ikinci ma’nâsı Eşref**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzının ‘adedi tîg-i pâdişâh cümlesi ‘adedinden çıkdıkda bâkî kalan ‘aded inhizâm-ı Eşref senesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ne mutâbık düşer demektir. Mısra’-ı sâlis dahi bu hesâb üzredir ve mısra’-ı râbi’in ma’nâ-yı evveli Mustafâ Agadan çâr ‘unsur bozıldı ya’nî vefât itdi demek ve ma’nâ-yı sâniisi Mustafâ Aga lafzlarının hesâbından dört ‘aded çıkdıkda vefâtı / senesi çıkar demektir . Zikr olunan musanna’ târihler eger ta’rîfi sebkât iden elfâz-ı hakîkiyyeye tesâdüf ider ise maktûr-ı beşer olan rütbe-i a’lâ-yı i’câz-nümâda olacakları ma’lûm-ı bülegâdır. Lâkin her ne kadar bu rütbede bulunmamışlar ise de sanâyi’-i mezkûreyi hâvî olduklarından intihâba şây**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ân olduğu hüveydâdır. ve işbu Şâhidü’l-Müverrihîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de mestûr Çelebi

Müftî dimekle meşhûr Şeyhül-İslâm HVâce-zâde Mehmed Efendi merhûmun mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Leşker-i küffâr çıkdı hısn-ı Estergon **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.dan**

Ndnv%rtsa Nsq Yd!yç rAfk rkŞü

târîhi dahi yalnız ihrâc tarîkıyla edîb-i kâmil Müstakîm-zâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun:

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Revân oldı heyûlâ magribîden

Ndbr+m Uvyh Ydüva Navr

târîhi dahi ihrâc sûreti **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir ki altmış bir 'adedinde olan heyûlâ lafzı magribî 'adedinden tarh olundukda bin yüz doksan bir sene-i fevti zâhir olur ve musanna' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtın bir kısım-ı latîfi dahi işbu idhâl ve ihrâc yolundan başka mu'ammâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretinde olan *târîh*dir. Nâbî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun bir kal'a fethinde mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Burca deh-bârhücûm eyledi sâlâr-ı hurûf (1122)

Fvrq rUAs Ydüya Mvch rAb DdHcrb

ve Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin :

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Mustafâ Aga **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** girüp hapse serinkesdi vezîr

ryzv Ydsk Nyrs Hsbq Bvryk A%W Yft*m

ve mısırâ':

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Mefâ'ilün Mefâ'ilün
Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Gidüp itdi yetîm üç dâne sıbyânı Velî Baba

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. AbAb Yüv YnAyb*

Hnad Çva Myty Ydtya Bvdyk

ve Seyyid Hâşimî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun şehîd-i sa'id 'Osmân Hân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** Gâzî tâbe serâhu hazretlerinin vak'a-i cân-sûzuna yazdığı mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Bin otuz bir sâline îmâ 'adîl-i bin belâ

Üb Kyb Lydo Amya HnüAs rb zvtva Kyb

*târîh*leri gibi ki evvelkinden iki *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çıkar . Biri âdetâ mecmû'-ı hurûfundan dîgeri sâlâr-ı hurûf ya'nî harflerin başı ki elif harfidir ve bu müsemânın ya'nî â harfinin ismi elif lafzıdır ki 'adedi yüz on birdir. İşbu

yüz on bir deh bâra ya'nî on kerre oldığı sûretde bin yüz on ider. Burca ya'nî hey'etce 'aded-i burc olan on ikiye hücûm eyledikde ya'nî zamm olundukda hâsıl-ı hesâbdan / sene-i feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan bin yüz yigirmi iki zuhûr ider ve ikincisinden kezâlik iki *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hurûc ider . Biri mecmû'-ı menkûtundan âharı Mustafâ Aga**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ibâresi hesâbda bin iki yüz otuz bir idüp Mustafâ Aga 'ibâresine lafz-ı Mustafânın seri ki mîmdir. Müsemması ya'nî mîm 'adedde kırk olmagla kat' olundukda ya'nî tevriyece bin iki yüz birden tarh olundukda bâkîsi olan bin yüz toksan bir hüveydâ olur ki sene-i katldir ve üçüncü mısra'da dahi iki *târîh* müstanbetdir. Biri bermu'tâd ve mecmû'-i vaktden dîgeri babadan togar ki lafz-ı mezkûr ki hâvî oldığı baba harfleri ki hesâbda bâlar ikişer ve elifler birerdir tertîbi üzre terkîm olundukda bin iki yüz on iki iderki sâl-i fevt-i Velî Baba**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve dördüncü mısra'dan üç *târîh* zuhûr ider . Biri ma'nen ya'nî mısra'ın mecmû'undan dîgeri zâhir oldığı üzre lafzen ve üçüncüsü ber-tarîka-i tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bin belâ 'ibâresinden ki bin belâda bi-aslihî olarak ma'nâ virildikde bin lâ harfiyle dimek olur ve harf-i mezkûr dahi hesâbda otuz bir olmagla müfâdı bin otuz bir senesi dimekdir sâl-i hüzn-iştimâl-i vak'a-i şehâdetdir. Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm zikr olunan mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvel ve sâni ve sâlisi intihâb râbi'i husûs-ı vak'aya içinde delâlet-i sarîhası olmadığından kayd itmemiştir. Lâkin bir sühan-ı düşvâr-ı tasnî'dir ve müverrih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**inden bir belîgin yazdığı mısra':

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fe'ûlün

Ganî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den târumâr oldu
'anâsır

r*Ano Ydüva rAmrAt N dyn%

*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müntehabı dahi bir rengîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mu'ammâdır ki Ganî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'adedde bin altmış olup 'anâsırdan murâd dört 'adedi olmagla târumâr oldukda ya'nî bin altmış 'adedinden tarh olundukda bin elli altı bâkî kalur ki sene-i rihlet-i 'âlem-i fânîdir ve Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'ârif-ifâde-i mûmâ-ileyhin 'anâsır-ı muzmahill 'Abdü'l-Ganîden târihi dahi bu nev'dendir ve Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun vâlidî fevtine nazm eyledigi mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Peder göçdi olup erkâm-ı sâl-i mevlidi ma'kûs

Sv!um Ydüvm lAs MA!ra Püva Ydçvk rdp
*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müntehabı a'dâd-ı hurûfdan / bir vechile hesâb maksûd olmayarak ma'nâ bin yüz on iki senesine bir mu'ammâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olacaktır ve istihrâcı bu vechiledir ki kâ'ilinin 'ahdı karîne-i hâriciye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**siyle sene-i mîlâd-ı hicriyyenin âhâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'aşerâtından olmayacağı zâhir olmagla ve mi'ât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ulûfî derecesinde olduğu bilindikden sonra tasarruf olunur. İmdi Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**merhûm ve babası ulûf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mi'ât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bin yüz mevâlîdinden olmagın sâl-i mîlâd-ı hicrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den bin yüzden sonra olan 'aşerât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve âhâd mertebelerinde olan a'dâd-ı mi'ât ve yemînine sıralarınca yazılıp ba'dehû resm-i rakamîlerine halel gelmeyecek haysiyetle mesned-i bâ-'aks olundukda ya'nî mertebe-i âhâdda olan 'aded-i ulûf mertebesine ve 'aşerât mertebesinde olan mi'ât mertebesine ve elif derecesinde olan âhâd derece ve mi'ât derecesinden 'aşerât râddesine yazıldıkda işbu sûretde ma'kûsen yazılan erkâmdan sene-i vefât çıkar demekdir. Bu ise burada ya'nî karîne-i hâriciyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** inzimâmı ve resm-i rakama 'aksinde halel gelmemek haysiyetiyle bir 'adedi rakamile iki 'adedi rakamına münhasırdır ki bir rakamı 'aksi alındıkda yine bir resmini ve iki rakamı 'aks olundukda altı rakamı resmini izhâr ider. Hulâsa sene-i mîlâd bin yüz altmış bir ve sene-i vefât bin iki yüz on bir demek olur. Lâkin bu *târîh*in istihrâcına karîne hâricden olup fenn-i mu'ammâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nın nefsü'l-emrde kavâ'idî münhasıra olmayup mütâla'a-i müteceddeden egerçi 'ibâretdir . Lâkin erbâbının tahlîl ve tezyîl ve tekmîl ve teshîl deyü vaz' eyledikleri kavâ'id ve tarîklerinden hâric göründüğinden mâ'adâ binden evvel beş yüz yigirmi beş a'dâdında dahi vech-i muharrer üzere tasarruf mümkün ya'nî a'dâd-ı mezkûr 'aks olundukda beş yüz altmış beş olup kırk yaşında bir pederin fevtine yigirmi beş yaşında püserinin *târîh* nazmı imkânda olmagla *târîh*-i mezkûrun hâvî olduğu haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / bir iltibâsı müştemil olarak fâ'ide ve lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı fâ'ideden hâlî mühmel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kelâm olduğu ve fenn-i mu'ammâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ya bu vechile dâhil olduğu müstebân ise de yine hünerden ma'dûddur felyete'emmül intehâ. Keçeci-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'İzzet Mollâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Sultân Mustafâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

bulunamadı. HânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1
Râbi'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ce'ala'llâhu me'vâhu fî
emhalihî a'la'l-merâti' hazretlerine her mısra'ının menkût**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. târihHata!
Başvuru kaynağı bulunamadı. olarak bulduğu **Hata! Başvuru**
kaynağı bulunamadı.:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Şehen-şâh itdi Sultân Mustafâ**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı.-y1 Râbi'Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.i Allâh

Şeh-i sâbık sarây-ı istirâhat ile mükremdir

Muvaffak oldı bir mısra'da kilkim iki *târîhe*

Bir elf iki elifde Mustafâ Hân**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. şâh-ı 'âlemdir

rdmüAo DAŞ NA- Yft*m Ddfüa Ykya Fúa rb

târîhi dahi bir güzel mu'ammâdır. Mısra'-ı mezkûrun ûlâ hurûf-ı
mu'cemesinden bir *târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*
çıkıldığından başka elf lafzı lâmin sükûnuyla bin 'adedinin ismi
ve iki elifde 'ibâresinde olan elif 'aynı elif lâm mîm harflerinin
dahi âhîrinin ismi olup ve bu lâmı harekeli**Hata! Başvuru**
kaynağı bulunamadı. olan elif isminden dahi murâd-ı şâ'ir
hurûfunun 'adedi olan yüz on bir olmağla işbu 'aded-i elif olan
yüz on bir iki oldukda ya'nî birbirine zamm olundukda iki yüz
yigirmi iki idüp ve bu iki yüz yigirmi iki dahi sükûn**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı.-1 lâmile ism-i 'aded olan elfe ya'nî
bine mertebe-i 'adedce ilhâk olundukda Hüdâvendigâr**Hata!**
Başvuru kaynağı bulunamadı.-1 esbak müşârün-ileyh subba'llâhu
sübhânehû sicâlû'l-gufrânün 'aleyh hazretlerini *târîh-i*
cülûsları olan bin iki yüz yigirmi iki senesi bu yüzden dahi
zuhûra gelür. Lâkin Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
merhûm bunı dahi intihâb itmemiştir fete'emmül ve Fehîm-i
meşhûrun gayrı olan Fehîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-**
mahlas bir şâ'irin hammâm inşâsına nazm itdiği *târîh-i* rakamîsi
nakli olunan mecmû'ada dokuz yüz seksen sekiz deyü muharrer
olan nazm itdiği beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Bu hammâmın komuş *târîhini* üstâd-ı hikmetle

Çıkar âb-ı 'uyûnı bâg-ı Cennetden zarâfetle

Hütfar) Ndtnc &Ab Ynvyo BW rA!yç

târîhi dahi mu'ammâdır ve istihrâcı dahi mütâla'a-i fakîrâne
üzre şöyledir ki Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1**
KerîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.in sarâhati ve işâreti ve
iktizâsı delâletlerince Cennetde üç 'aded 'ayn**Hata! Başvuru**
kaynağı bulunamadı. olup biri 'ayn-ı kâfûrdur ki nâzımın
i'tibârınca muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve

muzâfun-ileyhi ya'nî 'ayn ile kâfûr 'adedi dört yüz otuz yedi ve diğeri 'ayn-ı zencebîl dir ki iki yüz otuz iki ve âharı 'ayn-ı sel-sebîldir ki üç yüz yigirmi iki olup cümlesinin a'dâdı cem' olundukda hâsılı tokuz yüz toksan bir ider. İşbu hâsıl-ı hesâbdan âb lafzı ki hesâbda üçdür çıkarıldıkda tokuz yüz seksen sekiz kalur ki

târîhHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i binâ-yı hammâmdır./ İşbu **târîh** dahi vâkı'aya zâhiren delâlet itmediginden başka mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvele merhûn ve müsâmaha ile meşhûn olduğundan intihâb olunmamışdır ve yine her çend usûl-i intihâba gelmez ise de fakîrin gördüğü mu'ammâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-güne **târîh**in biri dahi Şeyh Şâh Ni'metu'llâh Mehmed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahû irtihâline Hâmid-i İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nin nizm eylediği beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

dyzk ar Svdrf Tbtr Sv% Bt! Na
Yad- At Htsvyp Htfh vDAm vMüo rs
Svdrf >a Gmun

târîhidir ki mütâla'a-i fakîrâne üzre Firdevs hesâbda üç yüz elli ve ser-i âmm ki hesâbda yetmiş ve mâh seri mîmdir ki hesâbda kırk ve hafta başı hâdir ki hesâbda beş olup a'dâd-ı merkûme hesâbda altı yüz on beş olan Hüdây 'adedi ile cem' olundukda hâsıl-ı cem' ki bin seksendir. Muvâfık-ı sâl-i rihletdir ve tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ser-i âmm u mâh u haftadan murâdı Muharrem'in guresi olan yevm-i ehad dimekdir ve **târîh**de mu'ammânın bir sûreti dahi bülega-yı eslâfdan Edirneli Kâmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun bin yüz sâli irtihâl iden pederi Şeyh İbrâhîm Efendinin vefâtına bulduğu beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
Ah pey-der-pey-i mir'ât-ı zamîrimde görüp
'Akıbet gözlerimi yaşile tolmuş buldum
Prvk Ddmrymz TWrm Yprdyp DW
Mdüvb ;müvt HüŞAy Ymyrüzvk Tb!Ao

beytinde olan san'atdır. Mütâla'a-i 'âcizânem ile istihrâcı bu vechiledir ki âh pey-der-pey iki âh dimekdir . Müte'âkiben âh âh (DW DW) sûretinde yazıldıkda beş bin yüz elli bir 'adedini hâkî olur ve zamîr lafzıyla kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ'idesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ne işâret itmişdir. İki âh kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müsteviyle 1515 şu sûretle yazılrsa hesâbda bin beş yüz on beş olur. Lâkin

maksûdı *kalb*Hata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.-i müstevî** olmayup ‘âkîbet gözlerimi ‘ibâresinde evvelâ gözlerimi lafzıyla iki hâya ve ‘âkîbet lafzıyla ol hâların âhirde ya’nî âhâdHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ‘aşerâtHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** mertebelerinde olmasına işâretle kalbHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** gayr-ı müstevî olmagla bu sûretde âh pey-der-pey 1155 şu resme girer ve yaşla tolmuş buldum kavliyle ol hâları toldırup ya’nî karalayup sıfırHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** yapmaga îmâ itmişdir ki ol

vechile / sıfırHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** yapıldıkda bin yüz senesi ‘ayân olur . Lâkin asl-ı rakam-ı HindîHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**de sıfır hâlâ isti’mâl itdigimiz beş sûretinde ve beş şu sûretde olmagla resm-i kadîm-i mezkûr üzre toldurma kaydı olmayarak yine sene-i merkûme istinbâtı mümkün ise de resm-i mezkûr metrûk olmagla nâzımın murâdı vech-i evvel üzre olan istihrâcdır ve görülmüş olan mu’ammâHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**nın biri dahi gâlibâ yine vefâta beytHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün

Şerha çekdim dâg yaktım göz göz itdim sînemi

Tâ görenler dâgımı târihimi itsün hesâb

YmHnys Mdyta zvk zvk Md!Ay &ad Mdkç HqrŞ

BAsq Nvstyta Ym-rAt Ym%ad rünrvk At

beytidir ki bin elli beş senesi çıkar. Şerha ile elife dâg ile sıfıra göz göz ile iki beşe işâret ve dâgımı lafzı dahi hesâbda bin elli beş olmagla ol lafzla dahi murâdına ibrâz-ı ‘alâmet itmişdir. SürûrîHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm işbu iki sûretle olan mu’ammâları beytin mecmû‘undan müstanbet olduğundan fazla vukû‘âta elfâzıyla delâlet olmadığından egerçi intihâba kayd itmekde ma’zûrdur. Lâkin yine hünerden ‘add olunacağı bî-gümân ve hele vehle-i ûlâda degil fî-hadd-i zâta âh pey-der-pey beyti hakk bu kim tamâm-ı mu’ammâHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** yolunda beytHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** sâni soyundan bin kat a’lâ bir cevher-i yektâ debistân-ı hayâlin fânûs-ı şem’-i belâgati olmagla sezâ oldığı nezd-i ehl-i zekâ ve ‘irfânda mânend-i pertev-i zekâ vâreste-i ta’rîf ü beyândır . Garîbe: Asitâne-i ‘AliyyeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**de ‘Aşık PaşaHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** Câmi’iHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin tokuz yüz yetmiş iki târihinde yapılan çeşmesine yazılan beyt :

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün

Mihr ü meh ve Kavs-i Kuzeh encümle târihHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** taşına

Tâc-ı şâhîdir ki kondı çeşme-sârın başına

HnŞAb KrAs HmŞç Ydvn! Hk rdyhAŞ öAt

beyti meydânda olduğu üzre zihâf ve rekâket-i ma'nâ cihetleriyle menfûr-ı tab'-ı selîm iken kadîmen ve hâdisen bir takım bü'l-hevesânın vâhî ve ba'id**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâlar virerek ve tekellüfî istihrâclar kaydlarına düşerek sığır dili mecmû'alara yazup destân-ı zebân eyledikleri cây-ı

/ istigrâbdır ve yine İstanbulda Atbâzârı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nda olup üzerine nakş u hakk olunan bî-implâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** belki bî-ma'nâ on bir 'aded ebyât-ı pür-zihâfâtın delâlet-i tazmîniyye ve iltizâmiyyeleriyle 'ala'l-ıtlâk bin yüz kırk üç ile bin altmış sekiz seneleri beyninde bulunan sinînin birinde binâ olundığı münfehim olan çeşmenin iki kitâbesine ebyât-ı mezkûreden bi'l-ımtiyâz hatt-ı celî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile yazılan iki beytin beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ahîrinde mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı sâni olan mısra':

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

Mâ-i hayvân tolu dizgin girdi Etbâzârı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**na

HnyrazAb TaYdryk Nykzyd Yüt Navyq iAm

hesâbda bin yüz toksan dört ve rekîk-i bî-lüzûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmagla bu makalden tayy olunan mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvelinin 'adedi bin altı yüz seksen yedi olup beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûrdan evvel yazılan sanki beyt-i ifâdede olunacak i'râbı bozuk beytde mısra'aynın kangısından *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çıkacağı beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmadığından mâ'adâ nâzımının maksûdı yalnız bir *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** demek olduğu münfehem olduğunun üzerine tayy olunan evvelki mısra'ın mecmû'-ı hurûfı ber-vech-i muharrer bin altı yüz seksen yedi ve yalnız hurûf-ı menkûtası bin yüz yigirmi üç ve hurûf-ı mühmele**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**si beş yüz yigirmi bir ve mısra'-ı sâniinin mecmû'ı bin yüz toksan dört ve menkûtı altı yüz on tokuz ve mühmeli beş yüz elli sekiz olup tamâm-ı hurûf tarîkiyle ne mısra'lardan ve ne bâlâda beyân olunan kavâ'id üzre sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve menkûtlarından nakl-i yek-dîger ve tarîk-i ma'lûm-ı âhar ile yüz kırk üç ile yüz altmış sekiz 'adedleri meyânında bulunan senelerin birine tatbîkan *târîh* istihrâcı mümkün olmayup fakat mısra'-ı matvî-i evvelin menkûtı bin yüz altmış iki sâli 'adedine râst gelmiş ise de nâzımın murâdı sene-i mezkûre olduğına bir işâret olmayup ve mısra'-ı ahîrde olan mâ yerine 'alâ-ıhtimâl âb getürse tamâm-ı mısra' bin yüz elli beşe tesâdüf ider. Eger bu senede yapılmış

ise buna dahi / delâlet ider bir lafz olmadığından başka nâzımın beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ifâdede olacak da belki iki vechile bir beyt içre *târîhin* yazup didigi irâde-i mezkûreye münâfî ve husûsan koca kalın hatt ile mâ lafzını hakk iden taşcının sehven âb yerine mâ lafzını hakk itmeyecegi emr-i celî olup hulâsa ‘inde’l-ıtlâk *târîh*den murâd mısırâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûr-ı ahîr olup ol dahi çeşme binâsından hayli müddet sonra âb *târîhi* nâvidân-ı kalem-i nâzımdan cereyânını îhâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hilâf-ı zâhir-i hâli ifhâm itmiş iken *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** makâmında yazılmış ve mermere hatt-ı ‘azîm ile kazılmış olmagla her ne kadar dizgin imlâsı bozuk ise de nazare-i ûlâda tumturak-ı elfâzını görenler *târîh*-i rakamı olmadığından *târîh* sanup ve vird-i zebân itmekde ma’zûr olsalar dahi nâzımının cesâret ‘arz ve tahrîri nezâ’irini gören ehl-i dikkate leyse evvelün kârûretin keseret fi’l-İslâm meseline mâdde-i işrâbdır. Hikâyet : Nâzım-ı *târîh*-i mezkûr ‘asrında şî’r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile meşhûr rütbelü bir zât olduğundan ba’zı âsâr-ı hayriyyeye mu’tenâ-bahâ nazm-ı *târîh* ile me’mûr olur imiş. Meger müşârün-ileyh dâ’iresi mütereddîdânından memnûn dest-i ihsânı olan bir şâ’ir-i mâhiren Hoca Nihânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yapıdurup kendinin olmak üzre ‘arz idüp lokma-i memnûniyyesini halka yutdurur imiş . Yevmen mine’l-eyyâm yine *târîh* nazmı iltimâsıyla ‘uzmâdan birinin tezkiresi vârid olup tezkirenin zarfını küşâd idecegi esnâda müzekkereyi mûsıl hâdim yanında kâ’im iken şâ’ir-i mezkûrun fevtini ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iderler. Müşârün-ileyh fi’l-hâl hayf sad- hayf böyle bir şâ’ir-i sihr-âferîn fevtinden sonra min-ba’d nazm-ı sühana tevbe olsun diyerek tezkireyi açup getiren adama baş üstüne. Lâkin işte kulaginla işitdin. Ne çâre nazm-ı güftâra tevbe itdik deyü i’tizâr itmiş olduğu zebân-ı zurefâ-yı kühen-sâlde mezkûrdur . Fi’l-hakîka nâzım-ı müşârün-ileyhin derece-i a’lâda degil

ise de / i’râbı ve sebki sahîh tevârîhi ba’zı ebniye kitâbelerinde görülmüşdür. Gâlibâ Atbâzârı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** *târîhini* tevbeyi bozup yegâne nazm buyurmak gerekdir . Melaa’llâhu te’âlâ zünûbehû bi-mâ’i’l-gufrân ve dîger bu fakîr Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i merhûma ey Mevlânâ ta’miyesi içinde ne bâlâ sözdür diyerek zebân-ı kabûl-i enâmda mezkûr ve mecmû’alarda mestûr olan mısırâ’:

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün

Nâm-ı ‘Îsâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gökden indi şübhesiz şeh-zâdeye (1127)

Hy DdazhŞ zshhbŞ Ydnya Ndkvk Ysyo MAn

târîhini niçün intihâb itmediniz deyü vechini tecâhülen sordığımda *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i merkûmda îhâm-ı kabîh olduğundan başka beş ziyâdesi olmagla nâzımı şübhesiz lafzıyla gûyâ beşin ihrâcını murâd ider . Lâkin lafz-ı mezkûrda telaffuz olunan hânın ismi okunmayup sanki müsemmâsı okunur gibidir. Bu ise kâ'ide-i mu'ammâdan hâricdir deyü cevâb-ı savâb-nisâb virmişdir ve fi'l-hakîka bu böyledir. Eger bu kadarcıkla ta'miyeye mesâg olsa meselâ bir ziyâdeli mısra' da münâsebet aldırarak heyyi'esiz ikide şu'besiz üçde pençesiz dörtde zübdesiz ilâ-âhiri'l-hurûf ta'miye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulmak kâbildir. Lâkin böyle yerde harfe ismiyle işâret olunmalıdır. Müsemmâ olan henin ismi hâdir . Mısra'-ı mezkûrda olan şübhede ise ism-i resmi çıkmaz ve ne hâ deyü okunur fe-tebassur. Eş-şey'ü bi's-şey'i tezekkür ve'l-münâsebeti lâ-tünekkür . Cennet-mekân Sultân Murâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân-ı Râbi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretleri Bagdâdı feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** buyurdıklarında gazâm lafzını bir güzel *târîh* düşürdükte hasm-ı maglûbı dahi çeh-i gam deyü gûyâ kendiye tesliyet zu'munda imiş. Ol esnâda bir yâvegûy dahi cidden nasr-ı celîl-i mezkûra agzam deyü feth-i dehân-ı hezeyân itmiş . İşte agzamdan kalble gazâm yâhûd tasarruf-ı mezkûr üzre çeh-i gam çıkacağı bilâ-tekellûf vârid-i hâtır iken beceremediği evvelkilerinden ilerü şey-i 'ucâbdır. Hemân cenâb-ı Feyyâz-ı Mutlak**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cümleyi kavlen ve fi'len tarîk-i müstakîmden dûr ve şâh-râh-ı tab'-ı selîmden mehcûr itmeyüp / her kârda tevfiğini refik ve refikini ehl-i tahkîk eyleye âmîn. Zîrâ insân evvelü'n-nâs evvelü'n-nâs el-hâsibince hefve ve benüvveden hâlî olmaz ve tasadduk ve tahaffız ve teberrâ ve tekaddes este'îzü bi'llâh li-âyâtihî: kLâ-ye'tîhi'l-bâtılı min-beyni yedeyhi velâ min-halfihî tenzîlün min-hakîmin hamîdink nass-ı şerîfi mantûkunca şân-ı kitâb-ı 'azîz olup ve lisân-ı insân kerîme-i k*Velev kâne min- 'indi gayri'llâhi levecedû fîhi ihtilâfen kesîrank* muktezâsınca naks u hatâdan kurtulmaga imkân bulmaz . Dîger ba'zı tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi görülmüşdür ki veznen yâhûd hesâbda veyâ 'ibârede müsâmahaten sa'ib olup kâbil-i tashîh iken nâzımının hayâline gelmeyerek bi'l-feyzi'l-ezelî âhiri ıslâh itmişdir . Ez-cümle İstanbulî hoş-nüvis-i hatt-ı ta'lîk Nazîf-zâde Hâmid Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Hüsnî Beg**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun riyâsetine mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

Hatt-ı hümâyûnla Hüsni Beg **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldı re'îs

SyEr Ydüva Kb Ynsq HünvyAmh t-

mısrâ'ını yazup fa'il vezninde olan re'îs isminde hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğundan bi'l-gafle Adanalı Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i dânyaya şöyle bir *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** buldum. Lâkin bir eksik çıkdı deyü gösterdikde ol dahi fi'l-hâl hem tâmm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hem bi'l-imbân vezn-i dîgere nakl olundukda 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan Hüsni isminde bulunan kasr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aybı kalkup karîn-i hüsni insicâmı olacağı vâreste-i ifhâmdır deyüp ihtâr ve te'emmülüne birâz zamân müsâ'ade ile lutf-i bî-şumâr itmiş iken 'acziyi izhâr eyledikde ol üstâd-ı küll mısrâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ilâtün Fe'ilün

Gül Hüsni Beg **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldı hatt-ı hümâyûn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** la re'îs

SyEr HünvyAmh t- Ydüva Kb Ynsq Lk

târîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i belâgat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-şemârîhini ber-kâide ihyâ ile gülistân-ı fesâhatda terennüm-sâz-ı nagme-i bülbül olmuşdur. Dîger ve bu fakîr-i bâhirü't-taksîre dahi :

Mef'ûlü Mefâ'ilün Fe'ûlün

Târîhini Es'ad **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdi te'lîf

Vakf itdi kütüb Necîb Efendi (1243) **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Ydnfa Bycn Btk Ydtya F!v

*târîh*inde vâki' olmuşdur ki evvelâ:

Fa'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

İtdi Necîb Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vakf-ı kütüb

Btk F!v Ydnfa Bycn Ydtya

deyüp vezn-i dürüsti mahsûs-ı bedîhî derecesinde iken üç gün kadar o cevher-i feyzin kîrât-ı veznini bulamayup me'yûs olduğımın ve bu hâli noksân-ı beşeriyete bir tenbîh-i ilâhî bulduğımın üzerine asdikâdan bir zât-ı 'izzet-simât ihtârıyla ber-vech-i vezn-i bâlâ zîver-i bâbı olmuşdur.

Dîger ve kezâlik / 'Aynî Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ber-vech-i i'râb-ı âtî vâreste-i galat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan mısrâ' :

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Sezâ ‘Arif Bege üç def’a oldı câh-ı sadru'r-Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Mvrüa rd* Ydüva Hofd Çva Hkb FrAo azs

*târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i ta’ miyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-vârını fakîre gösterüp câh lafzını sadru'r-Rûma muzâfHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılarak okudı ve samîmî işbu *târîh*de cay-ı i’tirâz var mıdır deyü insâfâne sordu. Fakîr dahi el-Müsteşâr ve Mü'temen eser-i şerîfine imtisâlen kırâ'atinizden müstebân oldığı üzre cümle-i izâfiyye-i câh-ı sadru'r-Rûmı oldı fi'linin mef'ûli düşürdünüz ki ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.îHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ‘ibâre ile tercemesi Sâre ‘Arif Beg**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fi'd-def’ati's-sâlisetin mansıbatın sadru'r-Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hüve lâyıkun-lehû sebk-i i’râbında olur Bu sûretde ‘Arif Beg câh olmak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelür. Zât ise nefsi-i câh ve mansıb olmayup belki sâhib-i mansıb olur ve bu mekân ve mekîn ma'nâlarında kullanılan sadr lafzı gibi degildir didigimde halkın isti'mâline göre didim didi. Tekrâr fakîr isti'mâl-i mezkûr ‘avâmm-ı nâsa mensûbdur. Anlar ise hubûbâta ‘ukûbât ve Amedî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye Ahmedci dirler ve dahi nice nice galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ât iderler. Lâkin işbu *târîh*inizin dîger i’râbı vardır. Ol i’râb ile okunsa fasîh olur didim. Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh i’râb-ı evvel hatâ oldığını kabûl idüp ve i’râb-ı dîgeri vâfir-i te'emmülden sonra bulamadım söyle didikde fakîr-i sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-zamîr dahi câh lafzı izâfetden kat’** olunup oldı fi'linin lafz-ı mezkûr câh mukaddem mef'ûli nev-sadru'r-Rûm cümle-i izâfiyyesi fâ‘ili olmaktadır. Bu dahi sebk-i ‘Arabîde Sâre sadru'r-Rûm mansıben li-‘Arif Beg fi'd-def’ati's-sâlisetin ve hüve lâyıkun-leh ta'bîriyle ifâde olunur didigimde hemân hazzan ayaga kalkup bu mütâla'aya söz yok. Kelâm benim iken bulamadım. İşte beşeriyet hâl-i nisyân-iştimâli böyledir deyü fakîre du'â itdi ve mûmâ-ileyhin işbu ihtâr-ı hâlisânemi ‘an-samîm kabûl eylediği Hakk te'âlâ mahdûmuna ‘ömr vire ba'de vefâtihi manzûr-ı / ‘âcizî olan Mecmû‘a-i Eş'ârındaki eş'ârından âşikâr oldı. Şöyle kim elli sâli İslâmbol**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kazâsı ‘uhde-i fakîrâneme tevcîh buyruldukda dâ‘iye-i hüsn-i zann ile hakk bu kim kıt'ası mürüvvet-i senâyı hâvî bâ-ta' miye :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Sa'd-bâd-ı Es'adHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Efendidir Sitanbul**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâkimi

Ymk Aq lvnbnAts rdydnfa dusa dab dus

târîhini nazmla fakîre i'tâda kerem itmiş idi . Lâkin yine bâ-ta'miye:

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Mefâ'îlün Mefâ'îlün
Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Sezâ Vak'a-nüvis Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
Efendi oldu İstanbul

lvbnAtsaYdüva Ydnfa dusa Syvn Hu!v azs
târîhini dahi nazm idüp mecmû'asına kayd itdikten sonra üzerine sürh ile hatt-ı ibtâl çekdiği görüldü ki eser-i kabûl-i ihtâr-ı mezkûrdur revvaha'llâhu te'âlâ rûhahû. Dîger ve yine Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-rüsûm merhûm sultânü's-şu'arâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi merhûmun intikâline bâlâ-yı *târîh*de remel bahrinden ya'nî fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtün fâ'ilâtün fâ'ilün vezninde ityânına bâ'is meselâ ism-i belde ve mansıb gibi bir lafz yog iken ol bahrden olarak mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Okı rûh-ı Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** içün
Fâtiha

HqtAf Nvçya Y!Ab Qvr Y!va **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

deyü okı ve Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzlarında olan kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve rûh-ı izâfetinde olan yâ-yı batnı işbâ'-ı tavîl işbâ'ı irtikâbıyla evhen yapılan mısra'ı bahr-ı müterâkibe ya'nî fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül veznine nakl ile ma'mûr kılmışdır ve firdevs-âşiyân 'Abdü'l-Hamîd Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ce'ala'llâhu te'âlâ dâru'n-na'im me'vâhu hazretlerinin vilâdet-i hümayûnlarında Nedîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun bi't-tefevvuk buldığı mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Dünyâyı pür-nûr eyledi Şâh-zâdemiz 'Abdü'l-Hamîd

dymqûa dbo zmDdazh AŞ Ydüya rvn rp

YyAynd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

mısra'ında olan dünyâyı lafzını bir ziyâdesi olan kevni lafzına tebdîl ile lafz-ı şâh-zâdeden elif kasrını kurtarup mısra':

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Fâ 'ilâ tün Fâ 'i lâ tün
Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

Kevni memnûn eyledi şeh-zâdemiz 'Abdü'l-Hamîd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

dymqûa dbo zmDdazhŞ Ydüya Nvnmm Ynvk

dimişdir ve bu fakîr-i kesîrû't-taksîr dahi ol husûsa azmâyiş-i tab'ile:

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Virdi cihâna zîb ü fer şeh-zâdemiz 'Abdü'l-Hamîd

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dymqüa dbo

zmDdazhŞrfv Byz HnAhc Ydryv

mısrâ'ını bulduğumda üzerine sonradan bulunduğundan lâ harfi işâretiyle işbu mecmû'a-i müntahaba intihâb itmişidi. Diğer rıdvân-mekân / Sultân Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân-ı Sâlis tâbe serâhu hazretleri şeh-zâde iken bin yüz seksen *târîh*inde ta'allüm-i Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a bed' buyurduklarında ol 'asrda Tevfîk Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm yine cümleye tefevvuk ile mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

'İlme kıldı ibtidâ Sultân Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ola 'alîm

Myüo Hüva Myüs NATüs adtba Ydü! Hmüo

deyü bir ta'miye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile bulup 'arz eylediği *târîh*ini mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

'İlme kıldı ibtidâ 'âlim ola Sultân Selîm

Myüs NATüs Hüva Myüo adtba Ydü! Hmüo

Hata!

Başvuru kaynağı bulunamadı.

deyü el-hamdü livâhibi'l-'atâyâ ıslâha altmış sene sonra bu dâne çîn-i harmen-i mihre tashîh itmiş ya'nî kıldı lafzına râcih olduğu üzre yâ san'at**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1** mübâlagadan olarak ıtlâkı Hakka 'azze ve şânuhû mahsûs 'alîm yerine 'âlim getirüp ve bir noxsânını 'âlimde olan elif ile itmâm idüp ve Cennet-mekân Sultân Mustafâ Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1** Sâni vilâdetine 'İzzetî-nâm şâ'ir-i meşhûrun bulduğu mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün Müstef'ilün

Mes'ûd bâdâ makdem-i şeh-zâde Sultân Mustafâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Yft*m NATüs DdazhŞ Md!m adAb dvusm

mısrâ'ını yüz seksen bir sâl sonra şeh-i Ramazân-ı şerîfde mısrâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Makdem-i Şeh-zâde Sultân Mustafâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mes'ûd bâd

dAb dvusm Yft*m NATüs DdazhŞ Md!m

mısrâ'ına tebdîl ile bi-hamdihî te'âlâ Hakk imlâsını bulmuş ve işbu iki mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1** musahhah

dahi mahallerine lâ harfi ile geçürülmüştür ve Habeşî-zâde Rahîmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Bege Seyyid Vehbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm mısra' :

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Habeşî-zâde Rahîmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Bige Cennet ola câ

Ac Hüva Tnc Hkb Ymyqr Ddaz YŞbq

*târîh*ini bulmuş ise de mercûh olarak big lafzı yâ ile ve câ lafzı yâsız olmagla big yâsı câyın yanına getürmekle tashîhine râkîmu'l-hurûf Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı bî-vukûf nice sâl sonra el-minnetü li'llâhi te'âlâ ve tebârek muvaffak olmuştur . Garîbe ve dîger Vâsîf Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i matbû'unda mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Bed-i bismi'llâhi Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyledi Sultân Selîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Myüs NATüs Ydüya NWr! >aMsb iadb

Bu meclis-i akdese *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâki' olmuştur dimiş ise de mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûr hesâbda sekiz yüz yetmiş birdir. Tab' esnâsı hatâ olmuş dinse vezni dürüst olmagla te'vîl-i mezkûra yer kalmaz ve sâl-i bed'i toldurmaga veznini ve sebkini bozmayarak / başka lafz sığmaz. Nâzımının mahlası yazılmamış ki âsârı taharrî olunarak mürâca'atla tashîh oluna. Hulâsa bir yanlış *târîh*dir tahkîkine zafer-yâb olmak kıbel-i Feyyâzdan müsted'âdır. Dîger yüz sâlden evvel nat'-ı diyâr-ı İrânda feres-rân-ı meydân-ı zuhûr olan Nâdir Şâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ba'zı 'ümerâsının tîg-ı ittifâkıyla mât ya'nî bin yüz altmışda maktûl oldukda ol *târîh*lerde sefâretle 'Irâk**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarafında bulunan Kesriyeli Ahmed Paşa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun ser-kâtibi Kırımî Rahîmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm on iki noksânıyla mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Eyledi bâzîce-i eyyâm Nâdir Şâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 1 mât

TAm YhAŞ rdAn MÂya RcyzAb Ydüya

*târîh*ini bulmuş ve ta'miyesinde mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Feyz-i rûhâniyyeti isnâ 'aşerle söyledim

Mdüyvs Hüro Ynxa YtynAqvr (yf

dimişdir . Mısrâ‘-ı mezkûrı dahi bu fakîr mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mef’ûlü Mefâ‘îlü Mefâ‘îlü Fe’ûlün

Ferzâne bu mansûbe-i *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulundı

Nâdir Şeh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i mât eyledi bâzîce-i dünyâ

Aynd RcyzAb Ydüya TAm YhŞ rdAn

deyü egerçi tekmîl eyledim lâkin zebânda Nâdir Şâh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile mezkûr olduğundan şâhı şeh lafzına tebdîl câ‘iz ise de intihâba gelür mi gelmez mi bilmem. Bunu intihâb husûsı muhavvel-i ‘uhde-i dâniş-verân-ı ‘irfân-tüvândır ve yine bu fakîr ilâh-ı Rabb-i Kadîr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şu‘arâsından sâbıku‘z-zikr Hâmid- mahlas şâ‘irin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** haccına buldığı mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

drk vAŞna dr- Cq lAs _yrAt Mtsav-

ryk _yrAt admAq AcAq >a Tyb Trz

deyüp tamâm-ı mısrâ‘da nazmına muvaffak olamadığı *târîhi* bi‘l-ilhâm anın lisânından mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

rt Kük Mcq _yrAt rdTfk

admAq AcAq >a Tyb >a Trz

mısrâ‘ıyla edâ eyledim. Mısrâ‘ :

r-Üü lvUa Krt Mk

/ *Tetimme:* Erbâb-ı ‘ilm-i ‘arûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**un ma‘lûmları olduğu üzre lisân-ı ‘azbü‘l-beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.î****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye mahsûs olan buhûrda nazm olunmuş tevârîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** ‘Arabıyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.yi** Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm intihâb itmeyüp kendünün mısrâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. dymhüa dbo AnnAtüs

Btküa rad Ynb dî

*târîhi*nde olduğu gibi zebân-ı Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve lisân-ı Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de müsta‘mel olan buhûrda / vâki‘ olanları kayd itmişdir. Zikr olunan kütüb-hâne mısrâ‘ına ma‘ârif-mendân-ı mevâlîden ma‘ârif-mendân-ı mevâlîden olup kırk târîhi hilâlinde Mekke-i Mükerrmeden ma‘zûlen Asitâne ‘Aliyyeye ‘avdetinde esnâ-yı râhda a‘mâl-i Mısrıyyeden Kasîr-nâm mahalde vefât iden Keşşâf-zâde Nazîf Efendi **Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. merhûm Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin intikâlinden sonra haşviyyât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı eş'âr-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de vakf-ı merkûm meşhûr elfiyyelerde isti'mâl olunup şerrâhının niyyet-i vakfla iskân olunmuşdur. Ta'bîrleri erbâb-ı mütâla'aya zâhir ve bâhir olup *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezbûrda işâret olunduğı üzre nükte-i latîfe-i zarîfeyi müştemil olduğu bî-iştibâhdır. Li-'İsmet Beg Efendi 'Arif Hikmet Beg Efendi. Ya'nî sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmamak kâ'ide iken işbu mısra'da kütüb lafzında vâki' olmuş bu sûretde 'arûzan galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dır deyü i'tirâz itdikde bu fakîr-i perîşân-ta'bîr kâ'ide-i mezkûre / külliye olmayup ya'nî şâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak taharrî olursa haşviyyât-ı şî'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de vakf olunmuş eş'âr-ı bülegâ-yı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunacağı câ'iz ve vâki'dir ki Hazret-i Mevlânâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahû el-esnâ Mesnevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de :

éyU Fû*t va Fûkt Na éyfmüa ry% lAq YE

Lk

beytinde tasallûf ve tekellûf ve yine Mesnevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin işbu mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

adhüa NATüsb Ua wvfn

mısra'ında lâ-nüfûz lafzlarını ve Vassâf el-Hazer *târîh*inde mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Dr*n zo Nydüa véqüa Nyum

mısra'ında dîni işte vakf eylemişdir . Vele'in sellem olduğundan bu bâbda kütüb vakf olunmak vâcibdir deyü tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarîkiyla cevâb virdigimde letâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i cevâba mahzûz olup şu nükteye ne dimeli diyerek teslîm itmişdir . Ehl-i 'arûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ıstılâhında mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı evvelin ibtidâsına sadr ve âhirine 'arûz ve mısra'-ı sânînin evveline ibtidâ ve âhirine darb ve bunların beynlerinde bulunan elfâza haşviyyât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dirler. İşbu haşviyyât 'ilm-i ma'ânîde olan zevâ'id ma'nâsına olmayup mustalah-ı fenn-i 'arûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dur. *İstitrâd*: Ma'lûm ola ki 'ilm-i kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Taşköprü-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Mevzû'âtü'l-'Ulûm**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı.unda tenâsüb-i i'câz-ı beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile 'uyûbundan ya'nî ebyât-ı şî'riyyenin âhirlerinde olan kelimelerin tenâsübünden ve 'uyûbundan bahs iden bir 'ilmdir deyü ta'rîf itmişdir ve Sadre'd-dîn-i Şîrvânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun el-Fevâ'idü'l- Hâkâniye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**sinde 'ilm-i mezkûr ebyât-ı şî'riyye evâhiri haysiyetle mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ât-ı mevzûneden bahs iden bir 'ilmdir deyü mu'arrefdir ve mebâdî-i 'ilm-i mezkûr dahi evâhir-i eş'âr-ı bülegâ-yı Arabı tetebbu'dan **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**hâsıl olan mukaddemâtdır / ve dahi ma'lûm ola ki kâfiyenin tefsîrinde 'ulemâ-yı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve edebiye ihtilâf itmişlerdir. Halîl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i Celîl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'inde misâl-i âtîden âşikâr olacağı vechile kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âhir-i beytlerde olan kelimenin harf-i ahîri hazfide muttasılı bulunan harfle anın yine kande olan harflerinin ahvâli ya'nî harekât-ı yekûnı kâffe-i kavâfi ebyâtda 'ala'l-mütesâvî ri'âyet olmakdan harf harf-i müteharrike ya'nî ol kelimeye kadar olan ahvâl-i kelimededen 'ibâretdir ve Ahfeş**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'inde beytin kelime-i ahîresidir ferrâ ve nigârâ gibi ve Kutrub 'inde kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve şî'rin kendüsine mübtenî olduğu ve meselâ dâliyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve lâmiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** deyü kendüye mensûb olan revî didikleri harfdan 'ibâretdir. Bu sûretde meselâ İmre'ü'l-Kays**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ın :

lv-düa Nyb Yvüüa t!sb lznm vBybq Yrkw Nm

Kyn Af!

matla'-ı kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i meşhûresinde olan hûmel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâfiyesinde Halîl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'inde lâmdan hâya dek ya'nî ilâ-âhiri's-şî'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hûmel gibi kelimedede harf-i evvel müteharrik**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve harf-i sâni sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve harf-i sâlis müteharrik olmak lâzımdır ve harf-i râbi'-i âhir bi'l-ittifâk 'ibâre cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ü nasb u ref'den kangısını iktizâ ider ise öylece hem müteharrik ve hem vâhid olur ki anın hâli ya'nî i'râbı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** keyfiyeti nahvden bilinür. Ya'nî 'ilm-i kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mesâ'ilinden degildir . Fakat kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i gayr-

ı sâkine**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin biri meselâ merfû'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve dîgeri mecrûr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** u mansûb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak birbirine muhâlif olmamak bahsi yine 'ilm-i kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dendir ki bu muhâlefete 'ayb olarak ikvâ dirler ve dahi ma'lûm ola ki 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukâbili olan 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri 'Arabdan mâ'adâ Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Tûrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** halkıdır. Bunların isti'mâlinde kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iki nev'dir ki bir nev'i yine kâ'ide-i kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i şî'r-i 'Arabî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre beytin âhir-i harfi mer'î olduğunun üzerine harf-i âhirin ma-kablinde olup revî dinilen harfin / hareket ve sükûnı hâllerine ri'âyet olunur yâr ve kâr ve şûr ve şûr ve zencîr ve hem-şîr gibi. Lâkin 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide buraya Halîlden mâ'adâlarının 'indlerinde ri'âyet mültezim olmayup meselâ kesîre sūrûr kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve nev'-i sâni' âhir-i beyte iki yâhûd üç harfli bir lafz veyâhûd iki veyâ üç lafz ziyâde idüp ol ziyâdeyi gazel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de zikr iderler. Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de nigâr, bahâr, kıyâmet mî-şevêd, sohbet mî-şevêd heves pes reften ve nefes pes reften ve Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de nigârım, bahârım, nigârımız, bahârımız, nehâr oldı, bahâr oldı, bahâr olur bir gün, meyl-i nigâr olur bir gün gibi ve ziyâde mezkûreye redîf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ol nazma müreddef dir ki eş'âr-ı 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de şâyi'dir ve 'Arab-ı 'Urebâ eş'ârında görülmeyüp lâkin fakîr Zemahşerînin bir kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**sini görüp Müstazraf Tercemesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ne bi'l-münâsebe derc itmişdir ve bu dahi dikkat olursa Zemahşerî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mehmed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**in olmagla Sogd ülkesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n töresine irdirmişdir dinilebilür intehâ. İşbu istitrâtda fenn-i mezkûr bi'l-icmâl derc olundu. Tafsîl murâd olundukda resâ'il-i mahsûsasına 'ala'l-husûs 'Arâ'isü'l-Fünûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**a ve Sūrûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Sandûkatü'l-

Ma'ârifî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ne nazar buyrula. -
Fâ'ide:

TAYq Baz arnhb Myvk rkŞ TÛoAf Mnadn Nm
nazmının zâhirince tıbâ'-i selîm erbâbına fenn-i 'arûzı
ta'allümde gâyet ve fâ'ide nedir deyü su'âl olunursa cevâbında
'Arab-ı 'Urebânın isti'mâlâtını bilüp tecvîz eyledikleri evzânı
mücevvez olmayan veznden fark kâ'idesi**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** hâsıla olur ki işbu fâ'ideyi bilmek fenn-i 'arûz**Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.**ı ta'allüme mevkûfdur. Zîrâ 'Arab
mukâbili olan 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki
eş'ârları yâ bahrin vaz'ı üzre olan sâlimden veyâhûd sâlimden
münşe'ab ba'zı evzândan mesag-ı vâhid üzre olan veznden gelür
ve 'Arabla 'Acemin 'aded-i tef'îlâtı dahi dîger gûnedir. Meselâ
fenn-i 'arûzda her mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**da
üç kerre müstef'ilünden 'ibâret olan bahr-i recez**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.** 'Acem eş'ârında olur ve imdi bir şâ'ir
nazm-ı 'Arabîde nazm-ı 'Acemî gibi vezn-i mezkûrı dört kerre
getürmek câ'iz olmadığı gibi nazm-ı Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** ve evzânı üslûb-ı nazm-ı Fârisî**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.**nin 'aynı olan nazm-ı Türkî**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.**de üçe hasr câ'iz olmaz. İşte zikr olunan
cevâz bir 'adem-i cevâzı bilmek için beher hâl tab'-ı selîm
sâhibine dahi 'arûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ta'allüm
lâzımdır. Ammâ ashâb-ı tab'-ı selîm olmayanlara fenn-i 'arûz
nazmda evzân-ı sahîha ve fâsideyi farka hidâyet idecegi
âşikârdır. Zîrâ eger buhûr-ı 'arûz**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** ve isti'mâlât-ı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** ve 'Acemi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
bilme mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ları çöple
mesâha veyâhûd hurûfı mısırâ'aynı 'add ile nazm ider tezyîfine
makrûn olur.- Tetimme: Eş'âr-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** ve Türkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de
matla'lar ve mesnevîlerin gayrı ebyâtda mısırâ'**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.**-ı evvel keyfe mâ-ittefeka ya'nî min-gayr-ı
kadin kâfiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muvâfık
bulunmak kalem-i esâtize-i bülegâdan sâdır olmuştur ve 'Arabın
dü-beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri rübâ'îde
ekseriyâ mısırâ'-ı sâlis masârî'-i selâse-i bâkiyye muvâfık
olmamak vukû' bulmuştur. Mollâ Câmî**Hata! Başvuru kaynağı
bulunamadı.** kuddise sırrahu's-sâmînin Şerh-i Hemziyye-i ibni
Fâriz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahûda
müselles- / âsâ neşve-i bahş-i dil ü cân olan rübâ'ıyyâtından:

Sfn Tsmarq vt Yb NUd Ddnz rb SvH Tst iYk Ddnb Myk
dnz za

Sb dhav- art Nymh vt zYmAc Sk Hmh dv- ld dv*!m
vnz Hç ad-

rübâ'isinde vâki' kes lafzı gibi ve minhâ ma'lûm-ı ehl-i dâniş olduğu üzre lisân-ı Fârisîde zevi'l-'ukûlün ya'nî mukâbili olan zî-rûhun sîga-i cem'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i gerek ism-i müfredi 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olsun gerek Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olsun meselâ şâ'ir / ve meh-veş ve merdüm gibi elif ve nûn ile şâ'irân ve meh-veşân ve merdümân gelüp işbu kâfiyede olan eş'ârda gerek bu makûle cem'ler ve gerek Fârisî edât-ı zarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan dâniş ile terkîb olunmuş kelimeler ve Fârisîde kesret ve bisyârî ma'nâsında dahi olarak ancak terkîb ile müsta'mel olarak sitânî müstemil gülistân ve bûstân gibi 'alem menzilesinde olmayan kelimeler biri biri ardınca getirülmemek ve belki Vahîd-i Tebrîzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nin Risâle-i 'Arûziyye-i Makbûle-i Müfrede**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**sinde matlab-ı fenn-i kâfiyede getirdiği:

dnrAmŞ HyfA! Bvyo za dnrW Yky za ;yp rk av

kavli mücebince hilâl-i ebyâtda birden ziyâde getürmemek cây-ı dikkat-i esâtize-i sühan olup lâkin Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fusahâsının güftârında müsâmaha yolundan ba'zan bir kaç mertebede tekrârı dahi görülmüşdür ve işbu mülâhaza-i 'âcizâne esnâ-yı mütâla'a-i âsâr-ı bülegâda tirâşîde olunup müsvedde-i fakîre ba'de't-tahrîr ba'zı üdebâ tasnîfâtında kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i cümle şu'arânın şâygân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itlâkları ol kâfiyenin emsâli bisyâr olduğu içündür ve şâygân

kâr-ı bî-müzd ya'nî bâd-ı hevâ didigimiz ücretsiz iş ma'nâsınadır 'ibâresi ve kezâlik Şu'ûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Ferheng-i Şu'ûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nâmıyla meşhûr lugatında şâygân, şây**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'avâmm-ı nâsa dirler. Kâfiyenin bir nev'idir ki havâs yanında makbûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir. 'Avâmma nisbet idüp şâygânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dirler genc-i şâygânînin dahi aslı budur ve bir hazînenin adıdırki Hüsrev-i Pervîz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zamânında 'âmme-i re'âyâdan biri çift sürerken bulmuşdur deyü yazdığı görüldü ve Mi'yâr-ı Cemâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm kitâb-ı fâhir-i 'atîku't-te'lîfde tafsîli bulundu. Lâkin yine sonradan Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î lugatında aslını beyânda aslı şâhgânîdir ki şâha lâyük şey dimekdir ve kendinde mâl-i bisyâr olan gence

genc-i şâygân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / dirler ve şu'arâ cem' kâfiyesine kesretinden nâşî şâygânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dirler me'âli görölüp sonradan bu eser-i kem-tere derc olundu felyuvaffık ve bizim lisânımızda dahi 'alâmet-i fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müstakbel olan meselâ gider ve iderde -der lafzı dahi meselâ memer lafzına kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak kasîde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve gazelde bir def'a gelürse febihâ ve illâ çoğalınca şâygânîyi ilerü geçer gider. Her bir fi'l ve hadesden bir muzâri'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak nihâyeti yokdur ve üşenmezse bi'l-bedâhe dördün kâsîde-i elfiyyeler yapılabilir. / Fâ'ide: Ma'lûm ola ki 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mühmele mutlakâ kelâm-ı manzûmda vasl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmak 'aybdır meger mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı *târîh*de muhassenât-ı sâ'ire buluna . Ba'zı fusahâ devâvîninde vukû'u bi-husûsihî iktizâ-yı galebe-i isti'mâldir. Hattâ Seyyid Hâşimî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nin Lâm 'Alî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile mülakkab olan tevkî'-i devlet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vefâtına buldığı:

Müfte'ilün Mefâ'ilün Müfte'ilün Mefâ'ilün

Kaddini itdi Lâm 'Alî aldı ecel selâmını

YnmÜs Lca YdüW Yüo MU Ydtya Ynyd!

*târîh*inde olduğu gibi ki lâm zihâfını**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kaldırıncı 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'Alî vasl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunur ve lâm lafzı medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmayarak okunup vasl-ı 'ayn kaldırılmak görünür ise de lâmda olan kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ayb-ı dîgeri nümâyân olur. İşte *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i merkûmı her ne kadar tevriye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve isti'âre yerinde ise de 'ayb-ı mezkûra binâ'en Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm intihâb itmemiştir ve 'ayn âhir-i kelimedede sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldukda ya'nî kendüyi vely iden kelimenin evveli elif oldukda yine vasla varmagla tab' anı kabûl itmez metbû' ile gibi . Ammâ elif olmayup meselâ dâl olsa sakîl olmaz metbû'dan gibi . Hulâsa 'ayn bu vechile âhir-i kelimedede dahi olursa da 'ayb-ı vaslı şâmil olur ve bu kâ'ideyi fakîr işbu kıt'ada nazm eyledi:

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Elif gibi sakın vasl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itme 'aynı

'İbâre olmasun mânend-i a'mâ

Kim itmez 'illeti erbâb-ı basîret

Görür sebk-i selâset **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 içre ma'nâ
 fe-fhem. Fâ'ide: Selîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve
 'Alî ve Râmî gibi isimlerde hasbe'l-vezn harf-i yâ işbâ'
 olunmayup kasr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmak
 dahi egerçi 'aybdır . Lâkin lisân-ı Türkî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 de işbâ'sız tefevvüh olduğundan başka meselâ /
 Selîm ismi gibi ki ancak paşa sıfatıyla hasbe't-*târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 işbâ' iktizâ iden vezne gelmeyüp bi'z-zarûr
 işbâ'sız okunur ve eger müstemil olduğu mısra'da 'ayb-ı âhar
 yog ise intihâb olunur. Bülegâ-yı 'Acem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 ve Rûmu **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** n dikkat
 ve i'tinâ eyledikleri üzre sultân ve cân ve hân ve gerdûn ve
 meşhûn ve metîn ve rengîn gibi gerek 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olsun ve
 gerek Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olsun âhiri hurûf-ı
 'illet ya'nî elif ve vâv ve yâdan biriyle nûn-ı sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 olup hurûf-ı ma'ânî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zurûfa
 vesâ'ir edevâta muttasıl olmayan ve muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 bulunmayan ve 'inde'l-bülegâ mütt fakün-
 'aleyh olduğu üzre o makûle kelimelerden sonra gelen kelimenin
 evveli elif bulunarak nûna vasl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 olunmadığı sûretde elifi ve vâvı ve yâsı şî'rde
Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. 'ala'l-husûs *târîh*de
 beyne'l-medd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve'l-feth **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. kasr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
 ile okunur ise o makûle mısra'lar intihâb olunur.
 Şevket-i şîrîn-güftârı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** n beyt :
 Anq Mrs z+m zTsb YApb advs avh Msrb Nvnc Knr T-yr
 Hksb za
 Ayk Kr za dvb Hüü\$ ryrq rAt éŞo dvcv NAFyu{ Tawb
 dvb MEA!
 ve Sâmî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun beyt :
 Mef'ülü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
 Bî'atin el virmez ey şeyh-i tarikat tab'ıma
 Bir ayagıyla ider pîr-i mugân himmet bana
 Gûş ol gönül beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-1**
 miyân söylerim sana
 Yok belki rişte-i dil ü cân söylerim sana
 beyt:
 Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
 Turfe ma'cûndur terâkîb-i vücûd-ı 'unsurı
 Hâven-i vârun-ı gerdûnun olur icrâsı bir

beyt:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

Hatt-1 lebün ki mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 zîb-i me'âldir

İhâm-1 bûse anda ne rengîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hayâldir

beytleri şâhiddir ve egerçi ber-vech-i muharrer memnûnem rengînest cânânem cânem cânet gibi harfe dâhil olursa ki o zamân da nûn müteharrik**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Zarfa ve edevâta muttasıl olur ve dahi beyt:

N-s NAc za DzAt vt ld Htsvyp N-s Nazym vt Cns rhk Ob| Ya

N-s Nak za dyarb Hk Ac rh dzsvt /HkrAb rAxn Hk

A!q

rübâ'isinde olduğu gibi muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunur ve dahi elife vâsıl olunur ise ol kelimelerde olan hurûf-ı 'illetin üç elif mikdârı ya'nî müsemma-yı elif olan elif harflerini bilâ-fâsıla üç kere harekât-ı sülüs demek olan sûretde okuyacak zamânda veznen meddi câ'iz ve mısırâ'ları mertebe-i intihâbı câ'izdir. Lâkin hasbe'l-vezn şurût-ı mezkûre bulunmayarak medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmek iktizâ iden mısırâ'da medden gayrı 'ayb olmayup sâ'ir muhassenât-ı ma'lûmeyi hâvî ise yine muntehabdır ve ânifen işâret olundığı üzre kelime-i mezkûre evveli elifli olan kelimeye muttasıl oldukda meddi câ'iz olduğu gibi ba'zı belîg hurûf-ı 'illet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den vâv ve yâyı dahi elife kıyâsen tecvîz itmiştir. Veysî-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**i üstâzın beyt:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Lebini agzıma ol âfet-i devrân virir

Eyüce 'âşıkâ dil-dâr dahi cân virir

gazelinde olduğu gibi . Lâkin zann-ı 'âcizîye göre müsâmahadır. Zîrâ elif gibi vâv vasl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunamaz ve müşârün-ileyhin hele beyt:

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Veysî-i haste-dili bülbül-i nâlân itmiş

Eyleyen gül-şen-i hüsne gül-i handân seni

sözünde nûn-ı handân harfi sahîh-i sînden evvel vâki' olmuşdur ki te'vîl götürmez ve fakat emsâl-i mezkûre-i müşârün-ileyh müreddefdir fete'emmül.

iAnba (ub Amyd! Ahfruy Müv Hyrdüa NASürarsa Nm

AhnAf gdEAFüa Dwh

Ynyob Tyer YfU Mvrqm AhnAfroNo Nyr*Auüa rxka Na

lAqüa vMvrüa

.M)uüa Yüüüa >Ab Ua gv! Uv lvq U MhrAfsaararm

TuüA| vMhrAuŞa

Netîce-i kelâm işbu fâ'ide-i mu'tenâ-bahâyı tahrîrden hayli müddet mürûrunda hilâl-i mütâla'âtda zafer-yâb olunan işbu fetevâ-yı hazret-i Ebu's-Su'ûd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zebân-ı medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i nâ-becâ-gûyâyı seyf-i sarîm gibi katı' olmagla buraya derc ile te'yîd-i müdde'â kılınmıştır.

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Kâkül-i miskîn birdir 'ârız-ı gül-fâm iki

mısrâ'ında miskîn memdûd olmanın ma'yûb 'add olunurken ma'yûb değil ise kulum âzâd olsun diyen Zeydin kulu şer'an âzâd olmuş olur mı beyân buyrulup musâb olsa el-cevâb egerçi ba'zı şu'arâ 'ayb 'add itmeyüp ihtiyâr ve irtizâ itmişlerdir. Hattâ Hazret-i Sultân Bâyezîd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** devrinde Mevlânâ 'Îzârî Çelebi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile Mevlânâ Lütî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Şekl Kasîdesinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Şimdi hûbân benim agyârıyla düş-nâmım okur

Kıssa-i Heşt-Behîşt-i Adem ü şeytân-şekl

münâzara idüp şu'arâ-yı 'asr dahi nazîre deyüp nûnun sükûnuyla kâri'ine kimesne i'tirâz itmedi. Ammâ nûn sâyir hurûf-ı mebânî gibi telaffuzunda bu mikdâr sükûna ihtiyâc yok idigi ma'lûmdur. Şu'arânın nakkâdları ihtirâz etmek gerekdir ve bi'l-cümle Zeydin kulu âzâd değildir Ebu's-Su'ûd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** el-hakîr. Fâ'ide: *Târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ber-vech-i muharrer ahbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı havâdis-i vâkı'a demekden 'ibâret olmagla mısrâ'da ism-i işâret olmak her ne kadar müşârün-ileyh ya'nî gösterilen şey mevcûd ve manzûr olmadığı vaktde isti'mâlî za'fdan hâlî değil ise de egerçi mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı *târîh*de ma'âyibden bir nesne bulunmazsa mahalli i'tibâriyle kabûl olunur fetedebbür. Fâ'ide: Ancak müte'addî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lâzîmen isti'mâl olunmaz . Lâkin feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldu ve ihsân oldu ve dahi bunun gibi şuyû'ı olanlar ya'nî her çend lugatda / yog ise dahi lisân-ı bülegâda lâzîmen isti'mâl olunanlar mısrâ'larda bulunur ve sâ'ir 'aybdan *âzâde***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ise kabûl olunur. *İstitrâd*: Fâtiha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mukaddemede işâret olundığı üzre vaz'-ı *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i hicret

Hno Tuü | Am v SmŞüa Tmzo Am HmÜsv >a Tavü* Lca AhbqA*
Yüo

hilâfet-i ‘Ömerîde bi-icmâ‘i’l-ashâb Mhno YüAut >a Y{r
vaz’ u ta’yîn olunmuş idi. Sebeb ve aslı dahi böyle olmuştur ki
vaktâ ki ‘âcil-i ‘ömr Ebû Mûsâ el-Eş’arî**Hataî Başvuru kaynağı
bulunamadı.** radiya’llâhu te’âlâ ‘anhümâ halife-i müşârün-ileyhe
kable emîrû’l-mü’minînden tarafımıza bir sakk ya’nî bir fermân
geldi ve sakk-ı merkûm da Şa’bânda sâdır oldu deyü yazılmış.
Lâkin Şa’bân mâzî yâhûd âtî midir iştibâh olunmagla îzâh
buyrıla me’âlinde isti’lâmı nâtık bir ‘arîza vârid oldukda ve
‘alâ-rivâyetin hazret-i halîfeye mahalli mutlakâ Şa’bân ile
mukayyed bir sakk sunulup kangı Şa’bândır şüphesi kendülerine
‘ârız oldukda vücûh-ı sahâbe-i kirâm ihvesin huzûrlarına cem’
buyurup bi-hamdihî te’âlâ işte emvâl-i ganâyim ü a’şâr u zekât u
harâc tekessür itdi. Mahallerine taksîm ü i’tâ ve sarf**Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyledigimiz gayr-ı muvakkat
oldığından ‘atâyâ ve masârifde ihtilâl vâki’ oluyor. Bu ihtilâlin
def’ine bir zâbıta tedârîki ne vechile olur deyü istişâre
buyurdıklarında fütûh-ı Fârisde esîr olup getirüldükde dest-i
halife-i müşârün-ileyhde feyz-i İslâm bulunan Melik Ehvâz-ı
Hürmüzân hâzır-ı bi’l-meclis isi. Re’ye âgâz ile yâ emîra’l-
mü’minîn ‘Acemin mâh-rûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**
didikleri bir hesâbı vardır ki ekâsireden kendilerine galebe
idenlerin zamânlarına isnâd iderler ve evkât-ı mu’âmelâtların
zabt için o hesâb râhına giderler diyicek hemân lafza-i mâh-
rûzı müverrah**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ta’rîb ve
masdarını *târîh***Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** idüp vücûh-ı
tasrîfde o günde isti’mâle başladılar. Ba’dehû Hürmüzân
keyfiyet-i isti’mâl-i ‘Acemi tafsîl itdikde Hazret-i ‘Ömer**Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** radiya’llâhu te’âlâ ‘anh nâsa bir
tarîh vaz’ / idin anınla te’âmül itsünler tâ ki mu’âmelâtlarında
te’âtîleri evkâtı mazbût ola buyurdukda Yehûddan**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.** ihtidâ iden ba’zı ashâb tâ’ife-i Yehûd**Hata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.** miyânında İskendere müstenid bir
hesâb vardır. Andan vaz’ olursa didikde sâ’ir ashâb anda tûl-i
zamân vardır deyü rızâ-dâde olmadılar ve bir sahâbî dahi
*târîh***Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i Fars**Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.** i’tibâr idelim diyicek Fürsin *târîh*leri
mebde-i mu’ayyen-i vâhide müstenid olmayup belki
mülûklerinden kangısı kâ’im-i makâm-ı mülk-dârî olursa andan
bed-i *târîh* idüp tevârîh**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i
sâbıkalarını tarh ve ilgâ ve inşâ iderler deyüp ba’dehû hicret-i
hatm-i nübüvvet salla’llâhu ‘aleyhi ve sellemden ya’nî Mekke-i
Mükerremeden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Medîne-i

Münevvereyi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** teşrîflerini *târîh*-i dürüst-i İslâm kılmada ittifâk eylediler. Zîrâ vakt-i hicretde ihtilâf nâ-yâb ve ammâ meb'as u vilâdet-i sa'âdetde vâki' olan ihtilâf bâdî-i irtiyâb ve irtihâl-i 'âlem-i kudsî her ne kadar müte'ayyen ise de vaz'-ı *târîhe* münâsib olmadığı ve güzel düşmeyeceği müselleme-kerde-i 'akl u üli'l-elbâbdır . Bundan başka istikâmet-i ahvâl-i millet-i İslâm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve tevâlî fütûhât ve terâdüf-i süferâ ve vüfûd ve rikâb ehl-i şirk **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzerlerine istîlâ-i müslimîn zamân-ı hicretde olduğundan nüfûsda mevki'-i 'azîmi olup mâ-bihi't-teberrük olduğundan andan vaz'-ı ûlâ ve ahsen olduğunu ittifâk idüp ve hicret-i seniyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi şehir-i rebî'u'l-evvelin yigirmi ikinci salı günü vukû' bulup ve şehir-i mezkûrun evvel senesi ya'nî muharremü'l-harâmın guresi akvâl-i ehl-i hadîsden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bi-hasebi'l-emri'l- evsat pencşenbe günü ve ammâ bi-hasebi'r-rü'yet ve hesâbi'l-ictimâ'ati'l-felekiyye yevm-i cum'adır 'add-i muharremi ol günden i'tibâr ile hicret sâlinin muharreminden vaz'-ı *târîh* eylediler ve işbu vaz' u ittifak-ı hüsn dahi hicretin on yedinci senesi vukû' bulmuşdur ve işbu vaz'a gelinceye dek her bir seneyi / birine kendüsünde zâhir olan kâ'ine ile tesmiye ider idi . Hattâ ol sene hicrete senetü'l-izn bi'r-racul didiler ki müslimînin Medîneye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hicretlerine izn-i nebevî evvel-i sâlde sâdır olmuşdı ve sene-i sâniyesine senetü'l-emri bi'l-kıtâl didiler ve sâ'ir seneler tâ vaz'-ı *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunan on yediye degin birer ism ile müsemmâ eylediler ve ba'du'l-vaz'-ı sinîni havâdis-i vâki'asıyla tesmiyeden fârîğ olup vaz'-ı mezkûr ile 'amel ve *târîh*-i mezkûr *târîh*-i hicret **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile tavsîf eylediler ve zuhûr-ı bi'set-i nûr-ı Muhammed **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** îsalla'llâhu 'aleyhi ve sellemden evvel hengâm-ı câhiliyyede 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Benî Kenânedeki **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ka'b bin Levî fevtinden teverrüh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdiler idi . Vaktâ ki âmm-ı Fîl oldukda andan *târîh* vaz' itdiler. 'Amm-ı Fîl ile fevt-i Ka'b miyânında yüz yigirmi sene müddet mürûr itmişdir . Egânî-i Meşhûr musannifi Ebü'l-Farac el-İsfahânî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki 'Arabda Velid bin el-Mugîre bin 'Abdu'llâh bin 'Amr bin Mahzûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fevt oldukda beyinlerinde 'azîmü's-şân olduğundan anın fevtiyle *târîh* vaz' itdiler tâ ki 'âmm-ı Fîl oldu. 'Amm-ı mezkûr *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kıldılar demiş ve İbni Zâb dahi böyle

zıkr itmişdir. Lâkin Zübeyr ibni Bekâr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kavlince *târîh*-i ‘Arab tokuz sene kadar Hişâm bin Mugîre **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fevtinden idi. Pes Ka’be-i Mükerreremeyi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ‘Arab binâ ve i’âmâr eylediklerinde binâ-i Ka’beyi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** *târîh* kıldılar intehâ ve ‘Arabda nübüvv-i İsmâ‘îl ‘aleyhi's-selâm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nâr-ı İbrâhîm ‘aleyhi's-selâmdan **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** beyt **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mükerremin binâlarına kadar ve binâlarından sonra teferruk-ı kabîle Ma’de kadar ve andan fevt-i Ka’b bin Levîye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dek *târîh* isti’mâl eylediler ve kâffe-i nâsın ‘âdet-i oldığı üzre meselâ miyânemizde Büyük Zelzele ve Vak‘a-i Hayriyye seneleri didigimiz gibi vâki’-i meşhûr ve emr-i ‘azîm ile dahi *târîh* vaz‘ olunur. Binâ’en-berîn ba’zı kabâyil-i ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâdisi-i Şâyi’a-i Hutân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile Eyyâmu’l-Hutân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** deyü teverrüh idiler ki şu’arâ-yı meşhûrlarından Nâbigâ beyt :

NAt-üa MAYa NATyfüaNm YnAf Yno ÜEAs Ky

Nmf

nazmında zâhirdir. Hutân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hânın zammı ve nûnun fethi ile burun ve hulkumlarda olur bir marazın adıdır . ‘Arabda ‘ahd-i kadîmde heyecân itmekle zuhûr-ı ‘illet-i mezbûre bed-i *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak Eyyâm-ı Hutân senesi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri Şerîf Rızâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nın Gurerü’l-Ferâid **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -nâm kitâbında mestûrdur ve ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nücum ile vaz‘-ı *târîh* itdiler ki aslı:

Mvcn Yf HyvVy Ytq awk NÜ! Yüo Tmcn

kavlleridir .

lAutmüa Kümüa >a Nvub lA!müa Mt

/

Ba’zı Fevâ'id-i İmlâ der İnşâ Husûsan der ‘İbâre-i Şi'r **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve *Târîh Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.*

Her ne kadar bu mâdde-i mühimmeyi beyânda masâdır ve ef’âl ve esmâ ve vasf terkîbi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve terkîb-i izâfî ve mezcî ve hurûf-ı ma’ânî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** de olan kavâ'id-i sıyag ve rüsûmât-ı imlâyı şâmil olur haysiyetle bir kitâb-ı müstakil tahrîr olunmak şây **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ân ise de elfâz-ı Türkiyye **Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. ile lisân-ı ‘Arabî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. îde ve zebân-ı Fârisîde olup sebkimizde isti’ mâl eyledigimiz kelimât ve terkîbât ve fikarât ve hurûfun nemât ve imlâ Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. -i kavâ’idi ve ta’lîl-i ba’de’l-vukû’ kabilinden ise de medâr-ı zabt-ı imlâ ve ‘ala’l-husûs hesâb-ı târîhde harfleri bilmek lâzım Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olduğundan yazılması resîde-i ilcâ olarak ba’zı fevâ’id-i Türkiyye Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. mütâla’ası bi’l-icmâl imlâ olundu ve lisân-ı Türkîde ise hurûf-ı sâhîha-i gayr-ı memdûdede üstün, esre , ötürü harflerin üzerlerine vaz‘la tahrîri kâ’ide idüp ba’dehû hurûf-ı sahîhada terk-i vaz‘-ı harekâtı icrâ eylediler. Lâkin bu iktizâ iden mahalde hurûf-ı kelime arasına hurûf-ı ‘illet-i mezkûrede görülen âsârlardan tirâşîde olduğu ihtilâf dahi vâki’ / ber-vech-i âtî beyân Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olunur . Türkî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. de ‘alâmet-i masdar mîmlerin fethaları ve kâf ve kâf-ı ‘Arabîyyenin sükûnları üzre mak ile mek ve mîm-i meftûha ve hâ-yı gayr-ı melfûza ile me lafzlarıdır ve bunların kullandıkları yerlerin zikri karîben bi-mennihî te’âlâ gelecektir -’Alî Şîr Nevâ’î merhûmun Çagatay lisânında yazdığı lugatı evâ’ilinden sonraları meşhûd-ı hakîr olduğu Çagatay dilinde Türkî gibi olup meftûhanın başına elif ve meksûreye yâ ve mazmûmeye vâv yazılmak kâ’ideden eylediği kütüb-i lugâtdan fakîrin tirâşîde eylediği mütâla’ayı te’yîd itmekle tahdîsen li’n-ne’am tahşiye kılındı. - ve ism-i masdara ‘alâmet harf-i şındır: Olma ve oluş ve buluş ve gidiş gibi ve ‘alâmetsiz ism-i masdarın nümûnesi istitrâd-ı âtîde beyân olunacak yardım lafzıdır. İstitrâd: Lugat-ı ‘Arabîyye Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. de masdar asl ve sâ’ir müştakât andan me’hûz olup kimi bi’z-zât ve kimi bi’l-vâsita müştak olduğu gibi lisân-ı Fârisî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. ve Türkî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. ve belki cemî’-i elsinede bu kâ’ide-i câriyye ve tasarrufât-ı muhtelif ve muttaride mer’iyyedir meselâ ‘Arabîde ‘alime fi’l-i mâzîsi ‘ilmden ve Fârisîde dânist dânistenden ve Türkîde bildi bilmekten me’hûz olup sâ’ir tasarrufât dahi bu vech üzredir. Zîrâ zihnde kâ’im olan ma’nâ bir emr-i vâhid-i gayr-ı mütegayyir olarak gâh ‘Arabî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. ve gâh Fârisî ve geh Türkî ile ta’bîr ve bi’t-teşbîh Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. şâhid-i mütenâsibü’l-a’zâ ma’nen ba’zan ridâ-yı ‘Arabî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı. ve gâhîce bâlâ-pûş-ı Fârisî ve gâh kabâ-yı Türkî ile ba’zısı külliyyen ba’zısı ma’nen telebbus iderek müşâhedesinden çeşm-i tehâtub-ı cihân tenvîr olunur ya’nî tagayyurât-ı elsine ile ma’nâ mütegayyir

olmaz. Binâ'en-berîn medâr-ı istihrâc-ı ma'ânî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-i ef'âl olan ism-i masdara ve ma'nâsına ve masdar-ı sarîha ve fâ'il ile mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** için mebnî olan ya'nî anlara delâlet iden masdara**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hâsıl-ı bi'l-masdara**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dâ'ir ve bunlara müte'allik olan şeylere mütedâ'ir ta'rîfât ve tahkîkât tashîh nakl-i murâd idenlere mahallini göstermek şartıyla bi-'inâyet-i sübhânihî akvâl-i fuzalâdan 'âcizâne tetebbu' ile istitrâden işbu eser-i kem-tere derci münâsib görülmüşdür ve bi'llâhi't-tevfîk ma'lûm ola ki masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzî 'ulemâ-yı 'ulûm-ı / 'Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'inde biraz ma'nâlarda yâ iştirâk**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzî veyâ hakîkat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tarîkleriyle müsta'meldir ve kelâm-ı fuzalâdan zâhir ve rûşen olan iştirâkdir ve ma'ânî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûrenin tafsîli şöyledir ki masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ba'zan bir şeyde ya'nî bi-nefsihî kâ'im ma'nâsına olup 'araz mukâbili olan cevherde kıyâmından ve bir cevherden sudûrundan ve bir cevher üzerine vukû'undan ve bunlardan başka ta'allukât ve izâfetden nazarı kat'la zikr olunan cevher mukâbili olup ve bi-zâtihî kâ'im olmayup kıyamında mahalle muhtâc olan deyü ta'rîf olunan 'arazın zâtına itlâk olunur ki işbu ma'nâca masdara hâsıl-ı bi'l-masdara**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinür ve ba'zan masdar bir cevherde kıyâmı ve bir cevherden sudûr-ı i'tibâr ve haysiyetle olan 'araza itlâk olunur ki işbu i'tibâr ile olan 'araza hades ve eser ve bu ma'nâca olan masdara *masdar-ı mebnî li'l-fâ'il***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinür ve böyle olan masdarın ma'nâsı dahi fâ'ili ya'nî kendüsinden fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zuhûr iden zâtı ve şey'i mülâhaza itmeksizin tamâm olmaz ve bu masdarın fâ'ile delâleti *delâlet-i iltizâmiyye***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve bu takdîr üzre masdarın bir şey'in kendüsinden ve fânın fethiyle fi'l ya'nî hadesin sâdir olması veyâhûd hades kendüsünde kâ'im olması haysiyetinden 'ibâretidir ki meselâ darb mâddesinde bu ma'nâdan dâribiyyet ile ta'bîr olunur ve ba'zan masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir şey'in üzerine vukû'ı i'tibârıyla olan 'araza itlâk olunur ve vukû'-ı mezkûr dahi 'araz-ı hâdis şeyi âhara müte'addî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve sârî olduğu vaktde tahakkuk ider ve işbu i'tibâr ile olan 'araza *fi'l-i müte'addî* ve bu ma'nâca olan masdara *masdar-ı mebnî li'l-mef'ûl***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. dinüp ve bunun dahi ma'nâsı men sadere 'anhü'l-fi'l ile mâ vaka'a 'aleyhi'l-fi'li ya'nî fâ'il ve mef'ûli mülâhaza itmeksizin tamâm olmaz ve kezâlik bu masdarın / fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mef'ûle delâlet-i lüzûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı beyyin ile iltizâmiyyedir ve ma'nâ evvelce olan masdara ya'nî masdar-ı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nefsi 'arazından 'ibâret olup da nuhât beyninde masâdırın ceryî mu'teber ile cereyân itdiği fi'l-i**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mustalah bulunmadığı vaktde o makûle masdara dahi hassaten ism-i masdar dinür ki masdar-ı lâ-fi'le leh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri ve kütüb-i nahv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de mâ-vaza'a 'alâ-ma'ni'l-vasf deyü ta'rîf eyledikleridir. Kahkarî ve Kurtubî ve sâ'irleri gibi ki İshâk HVâcesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinmekle 'arîf olan Fâzıl Ahmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Akse'l-İrebinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** işâret eylediği üzre işbu tasarruf olunmayan Kahkarî ve nazîrleri ancak hades-i mücerrede delâlet iden ya'nî bir zât ile kıyâmı i'tibâr olunmayan ism-i masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olacaktır ve bunun Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de nazîri yardım lafzıdır. Eger anın bir zât ile kıyâmından haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virmek ve zâtın anınla ittisâfını taleb murâd oldukda ya'nî emr-i hâzır**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılındıkda ana fânın fethiyle iş ma'nâsına olan fi'lden müştak fi'l-i âmm ki andan Türkîde itmek ile ta'bîr idilir ki her işe şâmilidir. Anın ile tevessül olunup ol vechile bi-mennihî te'âlâ karîben beyân olunacak emsile-i muhtelifte üzre tasarruf olunur. Meselâ: Yardım itdi, yardım ider, yardım itmek, yardım idici, yardım olunmuş ve bu dahi emsile-i muhtelifeye kadar her müddeti bi't-tab' olan insân ezhânda kâ'im olan ma'nâdan 'ibâret makâsıdı bi'z-zarûre birbirlerine tefhîm ve istifâdede elfâza muhtâc ve elfâz dahi yâ ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ inşâda dâ'ir olarak muhâtabın tefehhüm ideceği mertebede kelâma ve kelâm dahi fi'l ve ism ve harfe muhtâc ve ma'nâ dahi ber-vech-i işâret masdarın tasarrufuna mevkûfdur ve her ne kadar tasarrufât-ı masdar her kulun lisân mâder-zâdının muktezâsı ise de medâr-ı dînimiz kitâb ve sünnet ve asleyn-i asîleyn dahi lisân hikmet inşâ-yı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mübeyyin olup evâ'il-i İslâm'da cibillîdir. Belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre 'Arab-ı 'Urebâ lisân-ı 'azbü'l-beyân mîr-i kîdem lisân-ı mâder-zâdları olduğundan delâlet ve delâletini bi-envâ'ihî bi't-tab'ı's-selîm tefehhüm iderler idi. Lâkin sâl-i Hicrînin yüzünden sonra

cezîretü'l-'Arabda İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Tûrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Türkistân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Tataristân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûmdan**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fevc-â-fevc nâs gelerek elsine-i 'Arabîyyeye lahn tetarruf idecegi zâhir olmagla a'lâm-ı dîn ve e'imme-i müctehidîn 'ulûm-ı lisân ile şerî'ati tedvîn ve te'lîf-i kütübe âgâz idüp 'alâ-rivâyetin sahîha İmâm-ı A'zâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** radiya'llâhu te'âlâ Fıkh-ı Ekber ve Fıkh-ı Asgar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Ta'lîm-i Müte'allimîn kütüb-i şer'îyyesinden başka emsile-i mütedâvile-i muhtelif ve muttarideyi teyemmünen bâb-ı evvelden nasara mâddesini ilzâm ile nasara fi'l-i mâzî binâ-i ma'lûm müfred ve müzekker deyü ilâ-âhir ta'rîf iderek te'lîf ve beyân itmişdir. Ba'de zamân diyâr-ı Anadolu'da feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i İslâm vukû'unda a'lâm-ı Anadolu**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** umûr-ı tabî'iyye-i insândan olan ma'nâyı ele alarak ebnâ-yı Türke sühûletle 'Arabîyi ve ebnâ-yı 'Araba Türkîyi tefhîm kasd-ı sâdıkiyla zikr olunan teberrük imâm-ı müşârün-ileyhin eserinde olan ta'rîfleri ibkâ ile ve hâlâ İrân ve 'Arabistân ve Tûrânda kadîmden berü cârî olduğu üzre sıbyâna evvelâ lisân-ı mâder-zâdı üzre masdar demek budur deyü her bir sîgayı tefhîm ile işte Türkçesi budur ve 'Arabîsi dahi böyledir. İtmek, idici âhirine kadar ezberleterek ve teshîlât-ı tarîk-ı ta'lîmi bularak az vakt içinde lisân-ı mâder-zâda tatbîk iderek mukaddemât-ı 'ulûmun her bir kâ'idesini hıfz itdirdiklerinden sonra (bu) besteyi okudup her mastabadan esbâbına nisbet ile bir tâlibi bir fende 'âlim-i dâna ve insân-ı kâmil idüp Terâcim-i Kâfiye ve Şakâyık ve Zeyllerinde yazdığı üzre bir fenne münselik her fende âsârı olduğu muharrerdir ve Devlet-i 'Aliyyede kânûn-ı ta'lîm böyle olup Cennet-mekân ve huld-âşiyân Süleymân tâbe serâhümâ hazarâtı her fenne medreseler tahsîs ve binâ' ve her birini dolaşarak az vakt içinde çok fen mektebler ve meleke iderler imiş. Binden sonra ba'zı mevânî Rûmdan zuhûr (idince) bu usûl bozulup şimdi ise medâris-i fenni rezîni olup anı tafsîl için yapılmış imtihân ..... ve mütedâvel olan nüseh-ı şürûh ve havâşında olan ba'zı mebâhis sonraları anları hıfz-ı mücerred kabîlinden bidâ'a irtidâ'ayı imtihânda bemîrzâ 'ibâret olmuş fakat mevzû'âtında bu revîşe âhir 'ilm-i Muhammedî taşlarla gerek göstermişdir. İmâm-ı A'zam hazretleri eger Türkî yardım ism-i câmidini sıyag-ı mülhem olaydı emsile-i ve ism-i masdar ba'zen fi'l ve hadesin fâ'ilden sudûrunda âlet olan şey'e itlâk olunup ve işbu ma'nâca olan ism-i masdar ile asl masdarın beynleri mugâyeret-i hareket ile tefrîk olunur. Tânın fethiyle tahûr ve tânın zammıyla**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. tuhûr gibi ki evvelkisi kendüsiyle tahâret hâsıl olan nesnenin ismidir ve ikincisi nefis-i tahr ya'nî tahâretdir ve ism-i masdar gâhîce ânifen zikr olunan hâsıl-ı bi'l-masdar mürâdif olarak isti'mâl olunur. Hafîd-i Sa'de'd-dîn Muhakkik el-Mecmû'atü'l-Hafîdiyye şöhretiyle meşhûr ve makbûl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eser-i mu'teberinde bu terâdüfi zikr itmişdir ve ism-i masdar ba'zan masâdır-ı meşhûrenin ve kıyâsâtın sîgaları ve evzânı üzre cârî olmayan masâdırda isti'mâl olunur ve işbu masdar matlabında muhakkik-i müşârün-ileyhin Telvîhinde olan Mukaddemât-ı Erba' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bahsinde zikr eylediği kavli-i şerîfi işbu beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'âcizâneye medârdır tefâsiline ittılâ' murâd idenler ol mebhase ve husûsan a'lâm u 'urefâ-yı Devlet-i 'Aliyyeden **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mevlânâ Ahmed Mevlevî-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nâm fâzılın müstakillen te'lîf eylediği Masdar Risâlesine **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Emîr Pâdişâh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile mülakkab fâzılın eserine mürâca'at buyuralar ve dahi bi-feyzihî sübhânihî tahkîk-i masdarı tabakât-ı nâsdan her ehadin 'indinde âşikâr bir misâl ile bu vechile fakîrâne îzâh idelim ki meselâ 'ilm lafzından ancak nefsi i'tibârıyla 'arazdan / 'ibâre olan el-hâsılı bi'l-masdar **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâsını irâde eyledigimiz vaktde andan lisânımızda bânın kesri ve lâmin sükûnı ve kesr-i kâf-ı Fârisiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âhirde yâ-yı sâkine ile bilgi lafzıyla ta'bîr ideriz ve Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de dâl-i mühmele ba'dehû elif ve ba'dehû nûn-ı meksûre ve âhirinde şîn-i mu'ceme-i sâkine ile dâniş deyü ta'bîr iderüz ve eger 'ilm lafzından ma'nâ-yı masdarîyi ya'nî 'arazı nefsinin gayrı olan âhara nisbeti ve izâfeti haysiyetle murâd eyledigimizde andan Türkîde ya'nî lisânımızda yâ-yı meksûre ve lâm-ı sâkine ve mîm-i meftûha ve kâf-ı 'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâkine bilmek ve Fârisîde dâl-i mühmele-i meftûha ve elif ve nûn-ı meksûre ve sîn-i mühmele-i sâkine ba'dehû nûn-ı sâkine ile dânisten ta'bîr ideriz ve işbu takdîr-i sânde ya'nî masdarın âhara nisbet ve izâfette kendüsünde iki ihtimâl vardır. Evvelki ihtimâl hades kendüye izâfet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunan ve hadesin kendüye ta'allukı i'tibâr olunan nesne ki mevzû'-ı hadesdir. Ya'nî hades kendüsünde kâ'im yâhûd kendüsinden sâdır olan şey'i olmasındır ki andan fâ'il **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i hades ile ta'bîr olunur ve ikinci ihtimâl hades fâ'ilinden sudûrundan sonra üzerine hades vâki' olan şey âhir olmakdır ki mef'ûlden 'ibâretedir. İmdi ihtimâl-i evvel üzre olan 'araza el-masdarü'l-mebnî li'l-

fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinilüp lisân-ı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îde misâlimiz olan 'ilm mâddesinde andan 'âlimiyyet ve Fârisîde dânyâyî ve Türkîde bilgiçlik lafzlarıyla ta'bîr ideriz ve ihtimâl-i sâni üzre 'araza el-masdaru'l-mebnî li'l-mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinilüp 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de kezâlik 'ilm mâddesinde andan ma'lûmiyyet ve Fârisîde dânistegî ve Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de bilinmişlik lafzlarıyla ta'bîr ideriz / ve dahi bâb-ı masdarda hıfzı ve zabtı vâcib olan bir fâ'ide dahi vardır ki bu vechile beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunur. Ya'nî her bir hades üzre delâlet iden lafzın mefhûmunda iki şey mevcûddur ve ol iki şey'in biri kangı makûleden olursa olsun 'araz ve hey'etdir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** İmdi ol hadese delâlet iden medlûl ve ma'nâdan gâh el-hâsılı bi'l-masdar ve geh ismü'l-masdar ile ta'bîr olunur ve ikinci şey zikr olunan 'araz ve hey'etin hudûsudur gerekse mahall-i sudûrun ba'zı eczâsından hudûs itsün ve gerekse tabî'at-ı mahalden veyâhûd mahall-i sudûr zü-nefs ya'nî rûh sâhibi olduğu takdîrce ol mahallin nefsinden ve gerekse hakîkate mahalden hâric bir şeyden hudûs idüp lâkin sûretde ve zâhirde ol mahalden sudûr itsün. İşte işbu hudûs ve ihdâsdan ma'nâ-yı masdarî ve masdar-ı sarîh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ta'bîr olunur ve lafz-ı masdarda işbu iki şeyden mâ'adâsı kendü için vücûd olmayan i'tibâr-ı mahzdır. Belki hakîkatda mevcûd eger hâricde vücûdı olmayan a'râzdan ise ancak ol 'arzın nefsidir yok eger hâricde vücûdı olmayan a'râzdan olursa ol 'arz dahi zihnî ve i'tibârî sarfdır. Tetimme: Mef'ûl-i Mutlak Matlabında Kâfiye ve şerhlerinde yazıldığı üzre masdar eger mefhûmunda fi'lden fehm olunan ma'nâ üzerine zâ'id ma'nâ yog ise ya'nî nev' ve 'aded murâd olmazsa te'kîd için beyân olunur celeset cülûsen gibi ve işbu te'kîd için isti'mâl olunan masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / çünkü 'adede delâletden dûr olan mâhiyete delâlet itdiginden tesniye ve cem' kılınup meselâ celeset cülûsîn ve cülûsât dinilmez . Meger ki masdardan nev' ve 'aded kasd oluna. Tahârât gibi ki tahâretin envâ'ı ve a'dâdı vardır. Hattâ nefsi masdar nev' ve 'adedte delâlet itmediginden bir nev'e ve bir 'adede ya'nî müfredlerine sîga-i mahsûsa vaz' olunmuşdur. Cîmin kesriyle cilseten gibi ki bir nev'-i cülûs ve cîmin fethiyle celse gibi ki celseten vâhideten dimekdir ve bu kâ'ide Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Türkîde dahi nev'e ve kerreye 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi sîga-i mahsûsa yog ise de zîrde beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunacağı vechile bir

dürlü oturmak ve yek-bâr nişesten ve ‘aded ve nev’ kasd olunan nefis-i masdarın cem’inde meselâ dostum gelmekler ile geldi ve vefâsız gitmekler ile gitdi deyü gelmekle ve gitmekle ta’biri ile edâ olunacağı vâreste-i iş’ârdır intihe’l-istitrâd. Fâ’ide: ‘Alâmet-i masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan mak ile mek lafzlarının yerleri şöyledir ki eger kelimedeki vâki’ olan cevâhir-i hurûfun hilâlinde / zammeye delâlet iden vâv-ı sâkine**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunur ve ol vâv dahi olmakda olan vâv gibi vâv-ı ma’rûfe**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya’nî telaffuz hâlinde gereği gibi vâzih ve müte’ayyen olur ya’nî vâv-ı sâkini**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n mâ-kablinde olan zamme işbâ‘ olunur ise veyâhûd hurûfda medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunursa hulâsa kelimedeki harf ve hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mufahham bulunur ya’nî kalın okunur ise ‘alâmet-i masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** makdır. Olmak ve tutmak ve tolmaq ve almak ve talmak ve aldatmaq gibi ve eger hurûf-ı kelimenin hilâlinde kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve fetha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur yâhûd bir veyâ iki vâv bulunup vâvın birisi yüzmekte ve düdüklemekte olan vâvlar gibi vâv-ı mechûle ya’nî vâv-ı sâkinin mâ-kablinde olan zammeye tamâmiyle işbâ‘ virilmeyüp beyne’l-vâv ve’z-zamme kırâat olunmagla vâviyyeti cüz’ice münfehîm olur ise hulâsa kelimedeki hurûf ve hareke rakîk olur ise ve vâv-ı ma’rûfe bulunmazsa ‘alâmet-i masdar **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**mek lafzıdır / kâtiblik ve dikilmek ve gülmek ve gelmek gibi . Ve’l-hâsıl bu husûs muhavvel-i tab’-ı müstakîmdir ve me lafzı şâmildir . Ya’nî mak ve mek yerlerinde isti’mâl olunur ve zikri âtî mahalde mezkûrdur isti’mâli zarûrîdir. Fâ’ide: Çünki masdar ber-vech-i işâret her lisânda me’haz olup tasarrufât-ı ef’âl ve esmâ andan olmagla fi’l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî meselâ bildi kelimesi bilmekden me’hûzdur. Şöyle ki bilmekden edât-ı masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan mek hazf olundukda bil kalur ve ol bil mâddesine harekâtı yerinde olur mı mutlakâ di edâtı ki ‘alâmet-i fi’l-i mâzîdir . İlhâk olunmagla bildi olur ve fi’l-i muzârî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki bilürdür. Mâdde-i yâ kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i masdara râ harfi zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bilür olur. Ammâ fi’l-i muzârî’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de iki sûret vardır. Eger masdar maklı olursa mak harfinden sonra mâdde-i bâkiyenin lâmı bi’t-tabi’ mazmûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmagla meselâ olmak gibi zamm olunacağı rânın önüne vâv-ı işbâ’**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. getirilür ve mekli masdarda dahi mâdde-i bâkiye masdarın âhiri zamla okunursa râdan evvel vâv getirilür. Meselâ bilürde bilebilür dinilür ve ism-i fâ'ili**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**n 'alâmeti ba'de hazfi edâtü'l-masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bâkiye ıcı-cı lafzı ilhâkı ya'nî bilmek bil kaldıktan sonra bilici dinür ve lâmdan sonra olan yâ-i kesrenin işbâ'ı çün gelmişdir ve asl 'alâmet cidir ve ism-i mef'ûlü**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**n edâtı mış evveline nûn-ı sâkin gelerek cahd-ı mutlakın. Fâ'ide: Dilimizde edât-ı mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i evvel eger harf-i sahîhe muttasıl olur ise harf-i yâdır . 'Abdimi okumaga başlatdım gibi ki 'abd başlatdım fi'linin mef'ûl-i evvelidir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve âhiri hurûf-ı 'illetden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir ve eger hurûf sonra gelürse iki yâdır. Efendiyi Ka'beye gönderdim gibi. Efendi gönderdim fi'linin mef'ûl-i evvelidir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve yâ harf-i 'illetdir ve edât-ı mef'ûl-i sâni**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** harf-i sahîhe muttasıl olur ise hâdır. Misâl-i evvelde okumaga gibi ve eger hurûf-ı 'illete muttasıl olur yâhûd hâ-i resmiyeden sonra gelürse yedir vekîl-i harcı çâr-sûya gönderdim, suyu çeşmeye akıtdım gibi. Fâ'ide: Türkîde edât-ı haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dır lafzıdır ki Fârisî**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**de andan est ile ta'bîr iderler. Fâ'ide: Ve lisânımızda 'alâmet-i izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile sadr-ı kelâma getirilüp edât-ı isnâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan sagır didikleri kâf muzâfun-ileyhe**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ilhâk olunur . Şi'rin a'lâsı ya'nî deyişin eyüsü ve gökçeği gibi ki 'Arab**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**îsi a'la'-ş-şi'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisîsi bâlâ-yı sühan terkîbleridir ve gâhice edât hazfiyle şi'r a'lâsı gibi isti'mâl iderler. Mâdâm ki Kız taşı gibi 'alem olmaya müsâmahadır ki anı tabî'at idrâk ider. Fâ'ide: Türkîde zamîr-i muttasıl-ı gâ'ib**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harf-i nûn ile harf-i yâdır ve zamîr-i muttasıl-ı muhâtab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sagır kâf ile sindir ve zamîr-i munfasıl-ı müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i muhâtab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nûn ile sen ve cem'i sizdir ve zikr olunan zamîr-i müfred-i muhâtabın mâ-kablinde olan kelimenin âhiri meksûr olur ise zurafanın isti'mâline göre sin / sûretinde yazılmayup zamîr-i müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i munfasıl-ı muhâtab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi nûn ile sin yazılup ve ol sin kesr ile

kırâ'at olunur. Lâkin Sürûrî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** merhûm bunu dahi sagır kâfla yazmışdır. Lâkin şu kadar vardır ki zamîr-i munfasıl-ı müfred-i muhâtab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki sindir. Evvelinde olan kelimenin âhiri meksûr ve yâ ile memdûd ola. Tab'an sin sîni meksûr okunmagla bu makûle yerde nûn ile yazılmak matbû' olur itmez misin gibi. Fâ'ide: Kesîru'l-lüzûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâf sûretinde yazılup ve sagır kâf tesmiye ânifen zikr olunan edâtın mahall-i mezkûrıyla Türkîde zamîr-i gâ'ib-i muttasıldan**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ibâret olup vaz'-ı aslîsi bâya ittisâl ile olan nûn-ı sâbıku'z-zikrin mahalli ekser ezhâna nazre-i ûlâda cây-ı iştibâh olup ehad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ühümâyı âhir yerinde yazarlar. Ammâ işbu iştibâhı def' idecek kâ'ide budur ki çünkü ol sagır kâf beyânı geçdiği üzre Türkî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** sebkinde olan cümle-i izâfiyyeni**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**n muzâfun-ileyhine dâhil olan edât-ı isnâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Türkî olacaktır. Meselâ gulâmu Zeydi abuk yâhûd abukun gulâmu Zeydün terkîbi terceme olundukda Zeydin gulâmı kaçıcıdır ve kaçmışdır sûretlerini bulur ki Zeyd gulâmın muzâfun-ileyhidir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve işbu tercemenin ma'nâ ve medlûli mütâla'a olundukda ma'na'l-isnâd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî isnâdın ma'nâsı ne demek olduğu gelür görünür ve işte bu makûle isnâdlı yerlerde sagır kâf yazılması lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olacağı bi't-tab' tebeyyün ider. Feemmâ darabe Zeydün gulâmehû terkîbi terceme olundukda Zeydin gulâmını döğdi sebkini bulur ki gulâma dâhil olanı gulâmehûya dâhil olan hâ zamîrinin Türkîsi dimekdir ve bâlâda işâreti mürûr itdiği üzre işbu zamîr olan nıdan yâyı hazfla Zeyd gulâmın döğdi demek de câ'iz ve şâyî' olduğundan / gûş-ı kuvve-i vâhime yâsız nûnun telaffuzı sagır kâf telaffuzıyla hem-hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğın istimâ' itdikde sagır kâfı nûn yerine ve bi'l-'aks nûnı sagır kâf yerine getürüp 'âdeti üzre galatı icrâ ider. İmdi böyle bir iştibâh-ı vâhime görüldüğü anda çünkü i'râb tahtında olan ma'ânî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** nefste kâ'im bir keyfiyyet olduğundan ve mustalahât-ı i'râbı bilmezse dahi bi't-tab' fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mübtedâ ve haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vesâ'ir 'âmil ve ma'mûl ve i'râbı bilmez ve edât ve ahvâl-i mevzû'aya kuvve-i nâtıka-i insâniyye üzre cibilli ve elif bulduğundan iştibâh-ı mezkûrı def' için terceme-i mezkûre gibi terkîblerde zamîr olan nûn sagır kâfa aslâ mültebis olmayan vaz'-ı aslî üzre ya'nî yâ ile

okumalıdır ve öyle okundukda eger yeri ve mahalli ise nefsi-nâtıka-i insâniyye anı tuymagla kabûl ider ve fi'l-hâl nûnı kalem-i kâtibe yazdırır ve eger 'ibâre nesr ise kalem-i kâtib ol nûnı isterse yâsız ve dilerse yâ ile imlâ**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ider ve sagır kâfı o nûn yerinde yazmak yolundan zûr itseler dönüp kaçar gider. Mısrâ':

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
Yok eger sözlerin eyler ise nazmen tahrîr

O zamân hâme olur tâbi'-i evzân-ı buhûr

Feemmâ nûnı yâ ile tahrîrden nefsi-nâtıka

(Aba Hub| v lA- awa) ider ise orası sagır kâf yeridir ve bunlar misâli muharrerlerden âşikârdır felyuhaffız. Fâ'ide: den lafzı min ve an ve de lafzı fi velehû ma'a ma'nâsıyla ma-i te'addî beynlerinde müşterekdir. Fâ'ide: Zikr olunan olmak veyâ gülmek masdarlarına sâlifü'z-zikr zamîr-i Türkî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** idhâl olundukda meselâ fülân kimsenin şöyle olması ve fülân kimsenin gülmesi terkîblerinde olduğu gibi masdarda olan kâf ve kâf-ı sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zamîr olan yâ dahi olup iki sâkin cem' olduğundan / bi'z-zarûre terkîb-i mezkûrda gösterildiği üzere hâ-yı gayr-ı melfûza ile medd **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** 'alâmeti olan masdarda istimâl olunur ve hâ-yı me dahi gayr-ı melfûza olduğundan zamîr olan yâ-yı sâkineye sîn harfiyle tavassul olunur. Böyle olmayup olmaksı ve gülmeksi dinse tenâfür-i**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gayr-ı makbûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bâhir olur. Fâ'ide: Mârru'z-zikr hâ-yı gayr-ı melfûzanın imlâ**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-yı eslâf üzere bakılsa 'adem-i tahrîri iktizâ itmez ise hâlâ menkûş-ı sahâyif-i aklâm olan tahrîrâtında hazf olunup olması ve gitmesi ve bulması sûretlerinde yazılmakda ve müte'ahhirinden ba'zı sikâtın hatlarında ol sûretde görülmekdedir. Artık cümlelerin revîşi olmuşdur. Lâkin edât-ı zarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Türkî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** olan de lafzı maklı ve mekli masdara dâhil oldukda olmakda ve gelmekde gibi kâf ve kâf-ı mersûm olmagla bu sûretde meli masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi zikr olunan de edâtına dâhil oldukda hâ-yı gayr-ı melfûzası mersûm olmak iktizâ ider olmada ve gülmede gibi fetedebbür. Fâ'ide: Harf-i kâf ile olan masâdır-ı Türkiyyede**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'a ma'nâsına olan le ve min ma'nâsına olan den gibi edâta muttasıl olup veznen sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak iktizâ ider ise 'alâ-hâlihî kâf yazılıp ve *târîh*de vukû' bulur ise ma'lûm olduğu üzere yüz hesâb olunur olmakda ve olmakdan gibi ve eger veznen

hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile okunmak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelürse gayna munkalib olup hesâbda bin sayılır olmagla gibi. Fâ'ide: Yasak ve tayak ve ulak ve bıçak ve buçuk gibi âhiri kâf olup ok ve tok gibi kâfdan evvel harf-i medden vâv-ı sâkin bulunmayan kelimelerin kâfi sükûnı hâlinde aslı üzre kâf ve hareke hâlinde gayn olur. Lâkin kâfdan evvel olan harf hurûf-ı medden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâv-ı sâkin bulunsa sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâlinde dahi kâf okunur ok ve tok gibi. / Fâ'ide : İsti'mâl ve istikrâba nazaran kelimedede meftûh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan harfin önine fethaya 'alâmet olarak elif ve meksûr evveline yâ ve mazmûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** evveline vâv getürmek kâ'ide-i zebân-ı Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup lâkin âsâr-ı kalemiyye-i bülegâda görüldüğü üzre bu kâ'ide kelimelerde hurûf-ı mufahhama**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Ya'nî işbâ' iktizâ ider ise cârî olup mufahhama olmadığı sûretde tefevvüh ve telaffuz olunduğu gibi yazılır. Binâ'en-'aleyh kıldı kelimesi râcih olarak egerçi yâ ile yazılıp ammâ mercûh olarak kâfdan sonra yâsız kıldı yazılır. Lâkin işbu kıldı kelimesi ber-vech-i muharrer müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî ma'lûmda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve müfred-i emr-i hâzırında kıl gibi râcih olarak yâ ile ise de kıl sun gibi sâ'ir tasarrufâtında yâsız yazması Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm tercîh itmişdir. Lâkin lâmına hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde yâ getürülmek matbû' gibidir yapı olup, kasılıp, kapılıp gibi. Meger kılınsonda kesret-i hurûfdan kaçıla

HtAfr*t rEAs Yf TEŞ Am rt*f gitdi kelimesi her ne kadar lisânımızda kâfın kesriyle telaffuz olunursa da kadîm Türkîde kâfın fethiyle olmagla ve andan nazarı kat'la kesrede işbâ' bulunmamagla ber-vech-i muharrer yâsız yazılır. Lâkin emr-i hâzır**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müfredinde kadîmi üzre kâfın fethiyle get dinse böyle yazılrsa gayr-ı matbû' olduğundan kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile git dinüp ve işbu kesrede tab'an dahi işbâ' bulunduğundan yâ ile git deyü yazılıp kâ'imen sâ'ir tasarrufâtında çendân işbâ' bulunmamagla gitsün ve gitmesün ve gitdiler gibi yâsızdır çiçek lafzı yâsızdır ve bildi ve makâm-ı netîce-i kelâmda yazılan imdi bu sûretde itdi gibi yâ ile dir ve itdi dahi elifin kesri ve işbâ' ile olduğundan yâ ile dir. Elifin fethiyle degildir dir ki yâsız yazıla ve husûsâ elifin fethiyle ve yâsız etmek deyü yazılrsa nân ma'nâsına olan / etmek ismine zâhiren mültebes olur fetedebbür ve kırdı işbâ' olmamagla kâfdan sonra yâsızdır. Feemmâ kırup ve kırıldı ve'l-

hâsıl burada olan râya hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde kâfda işbâ‘ görünmekle yâ iledir ve nasb rekz eyledi ma’nâsına olan dikdi cemî’-i tasarrufâtında dâldan sonra yâ ile yazılır fetedebbür ve bitdi kelimesi sâ’ir tasarrufâtıyla bâdan sonra yâsız ve girdi ve vasıl oldu ma’nâsına olan irdi ve devşirmek ma’nâsına olan dirdi ile işitdi ve işletdi kelimeleri ve müştakâtları râcih olarak ber-vech-i muharrer yâ ile yazılır ve sîm ma’nâsına olan gümüſ ve fahm ma’nâsına olan kömür eski Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kitâblarda gümüſli ve gümüſ ve kömür ve kömür resmlerinde görülmüş ise de togrısı vâvsız olarak resm-i mezkûrda yazılıp ve işbâ‘sız tefevvüh ile hüsn-i sûret bulmuşdur ve savup lafzı çünkü evvelki vâvı kelimededen olarak kaçup lafzında olan cîm yerinde ve vâv-ı sâniye vâv-ı işbâ‘dır . Bu sûretde vâvın birini hazf ile savup yazılmayacağı vâreste-i ifâdedir. Devşirmek yâsız ve devşirüp lafz-ı ſîn-i meksûrede işbâ‘ olmagla yâ iledir ve hedm ma’nâsına olan yıkdı ve usandı ma’nâsına olan bıkdı yâsızdır. Kâfda hareke geldikde kelimedede işbâ‘ zuhûr itmekle yıkar ve bıkar gibi yâ ile olmak matbû‘dur . Elçi lafzı elifi fethle telaffuza göre yâsız olup lâkin ba’zı bülegâ imlâsında ve ‘ala’l-husûs mâlik-i kiſver-i inſâ ve imâm-ı müctehid-i fenn-i nesr-i Süryânî Hazret-i Vassâf el-Hazranın *târîhinde* yâ ile ilci görülmüşdür. Eger elifin kesriyle ise yâ-yı işbâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ister, yok fethiyle ise istemeyecegi hüveydâdır. Geçdi lafzı ve müştakâtı hem tab’an ve hem lugat-ı lehcede / yazıldığı üzere kâfın fethiyledir. Bu sûretde yâ yazılmaz. Bozıldı zânın kesriyle yâsız çözüldü lafzı zânın zammı ve vâv iledir. İtdirüp işbâ‘ olduğundan dâlden sonra yâ ile ammâ itdirdi işbâ‘ olmamagla yâsız ve girü lafzı dahi yâ ile yazılır ve vâvsız olarak tokuz lafzı kudemâ tâdan sonra vâv ile tokuz yazdılar ve gâlibâ tâya zamm ile işbâ‘ virerek okumak gereklerdir ki vâv o okuyuşu iş’âr ider ammâ biz hâlâ bi’l-işbâ‘ kırâ’at itdigimizde ber-vech-i muharrer tokuz yazarız. Gerçi vezn işbâ‘**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iktizâ itmekle tokuz yazmak ‘özü ise de :

Fâ’ilâtün Fe’ilâtün Fe’ilâtün fa’lün

İşte Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tokuza çıkdı senin de adın

KdW Dd Kns Yd!ç Dzv!| TbAx HtŞa

mısrâ’ında icrâ-yı selâset**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmişdir rahimehu’llâhu ‘aleyh. Toprak işbâ‘larından nâſî vâv ve elifle kezâlik tolu ve tulum iki tâ ve ber-kâ’ide kâ’in işbâ‘lar cem’an üç vâv ile yazılıp toprak ve tolu ve tulum yazılmaz. Lâkin fundukda vâv kâfî ve elif zâ’iddir ki tabî’at delâlet ider. Dört lafzı nüsha-i ſâyi’a ve ma’a’l-vâv dört nüsha-i kadîmedir.

Hattâ Keşşâf -zâdeniHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.n
mısrâ‘Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.:

Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün Müstef’ilün

Oldı yedi iklîme şeh Dördünci Sultân Mustafâ Hata! Başvuru
kaynağı bulunamadı.

Yf|*m NA|üs YcndrvdHŞ Hmyü!a Ydy Ydüva

mısrâ‘ı bir rengîn *târih*Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.Hataî
Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. iken dört lafzı imlâHataî Ba[çyuru
kaynağı bulunamadı.-i kadîme üzre olduğundan SürûrîHataî Ba[çyuru
kaynağı bulunamadı. intihâb itmemiştir. Lâkin hüsni inkâra
gelmez ve bin *târih*inde intikâl iden ‘ulemâ ve üdebâ-yı Devlet-
i ‘AliyyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i ebed-bekâdan
Vassâf-ı Sâni ve Benî Nev’î miyânında bîmdânî ‘AtâyîHataî
Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. merhûmun fıtr-ı dest-i belâgatHata!
Başvuru kaynağı bulunamadı.-peyvestiyle olup istishâbına
fakîrin bi-keremihî te’âlâ nâ’il olduğum Zeyl-i Şakâyığı
müsveddesinde dört lafzı ser-â-pâ vâv ile muharrerdir ve dahi
ma’lûm ola ki işbu dört lafzı edâta muttasıl olmadığı vaktde tâ
ile ve edâta ittisâlinde tâdan mablûb dâl ile yazılır ki
‘ArabHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.îde dahi îcâb iden yerde
tâ dâle kalbHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olunmak
kâ’idedir deyü ref’-i tenâfür / için hâssa-i her-lisândır . Meselâ
dört rûz ve mâhın dördünden gibi ve demet lafzı dahi böyledir.
Dört demet gül virdi ve gülün her dördünden peyveste olan
demedi aldı gibi. Gündüz lafzı dahi dâlden sonra vâvsız
yazılmak evlâdır. Kezâlik dürlü lafzı vâv ile olmak kadîm
vâvsız. Mâderlü nüsha-i müsta’meldir ve köpri vâvsız nesrde
yazılmakda ise de *târih*de bi’l-vâv olmalıdır. Lâhika: Lugat-ı
Fârisiyyeden olup sebkimizde müsta’mel olan ülke ve ordu vâv
ile ve ülke ve ordu vâvsız nüshalardır. Lâkin vâvsızları
şâyî’dir ve zebânımızda olduğu üzere âhirinde hâ ile dahi
müsta’mel- i bülegâdır. Fâ’ide: / basdı ve yasdı ve yakdı ve
bakdı ve kasdı ve yayıkdı kelimeleri ancak elif ile olup elifsiz
basdı ve kasdı ve bakdı ve yakdı ve yıkdı deyü yazılmaz. Lâkin
yayıkdının ba’zan hem yâsız ve hem elifini birden ve bazân
elifini hazfla yıkdı ve yıkdı deyü fusahânın yazdıkları eş’ârda
görölmüşdür. Fâ’ide: Kapu sebu vezninde ve kapu tapu vezninde
nüshalar ise de nüsha-i ûlâ üzre vâki’ olan *târih*Hataî Ba[çyuru
kaynağı bulunamadı.-i evveli görünmekle intihâb olunmuşdur .
Fâ’ide: Başı bânın meddiyledir başı degildir. Lâkin kaşı
meddHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile ve kaşı bilâ-medd
nüshalar olup ikisi dahi müntehabdır. Kıldı kelimesi kâfdan
sonra yâ ile yazılmak evlâdır. Ammâ kıldı kelimesinde olan
lâma hareke geldiği sûretde kılındı ve kılinsun gibi yâsızdır.

Gitdi kelimesi yâsız ve gümüş kelimesi vâvsız ve itdi ve girdi ve kırdı ve irdi ve devşirmek ma'nâsına olan dirdi ile işitdi ve işledi kelimeleri yâ iledir. Meftûh olan harfin önüne elif ve meksûr evveline yâ ve mazmûm evveline vâv getürmek kâ'ide-i kadîme-i Türkiyye ise de ber-vech-i muharrer gitdi yâsız ve gümüş ile kömür şâz olarak vâvsız isti'mâl olunup sâ'irleri kâ'ide üzre müsta'meldir. Lâkin ba'zıları fi'l-i mâzî olan itdi kelimesini sâ'ir tasarrufâtta meselâ itmeyüp, itmek gibi yâsız yazmışlar ise de târîhde yâ ile itmeyüp yazılır. Fâ'ide: Yapıldı, kapıldı, kasıldı gibi olan kelimeler hem yâdan sonra yâsız ve hem elifin kasırlıdır. Meddiyle *târîhde* âhar muhassenâtı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şâmil değil ise de câ'iz olmayup ammâ sâ'ir eş'ârda vâki'dir. Fâ'ide: Misl ma'nâsına olan gibi ile biri lafzı yâsızdır. Yâ ile gibi ve biri dahi nüshalar olup nesrde mutlakâ ve nazmda iktizâ-yı vezn ile işbâ'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** olundukda yâ ile yazılır. Lâkin *târîhde* yâsız tarafı mültezim iken *târîhHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.* muhassenât-ı sâ'ireyi müstemil olursa yâlıları dahi kabûl olunur. Zikr olunan gibi lafzı ba'zı lisân-ı Türkî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**de te'lîf olunmuş

kadîm kitâblarda bânın kâfa takdîmiyle / bigi yazıldığı görülmüş ise de ol nüsha ya'nî anın gibi metrûk ve mehcûrdur. Fâ'ide: Tekrâr ma'nâsını ifâde iden yine lafzı vezn hasebiyle iki yâ ile yine yazılmak câ'iz ise de intihâba ancak bir yâlı olan yine gelür. Kudemâ yine lafzını kâf ile gene yazmışlar ise de imlâ**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-i metrûkdur. Gibi, yine, biri nüshalarını ber-vech-i muharrer beyânda işbu kıt'a tevriyedir. Kalem-i nazm-ı fakîr-i bî-implâdan sudûr itmişdir. Beyt:

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Gibi gibi yine yine olur imlâda eger

Vezni işbâ'ını ilcâ idicek yâ üzre

Birisi birisine oldu bu ilcâda şebîh

Üç suver cilve-nümâ lîk iki imlâ**Hataî Ba[çyuru**

kaynağı bulunamadı. üzre

Fâ'ide: Fi'l-i mâzî olan oldı dâlı meksûr olmagla kâ'idece hıfzan li'l-hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yanına yâ yazılıp ve üslûb-ı vâv olurlar gibilerde vâv-ı lâm hazf olunup lâm tab'an mazmûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** okunmagla yine kâ'idece vâv yazılır ve olduğına dindikde çünkü aslına ki oldıdır tagayyür gelmemekle dâl meksûr olduğundan yâsı tab'an ve kâ'ide yerinde iken eslâfın oldı mâzîsini bildigimiz gibi yazdıkları hâlde yânın yerine vâv yazup ve lâmı bi-zarûreti'l-vâv mazmûm okumuş olduklarına ta'accüb olunur.

Hattâ Veysî ve Okcî-zâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ‘Atâyî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmların hatlarında dahi oldığına görülmüştür. Ammâ olundukda imlâsında her ne kadar lâm mazmûm ise dahi işbâ‘ olmadığından vâv yazılmaz lâm kesre ile okunsa da câ’izdir . Anda dahi yine işbâ‘ olduğundan yâ yazılmaz ve dahi onları gibi ta’bîrlerde vâv ile onları yazılmaz. Zîrâ harflerinde zamîr yokdur. Mâdâm ki bir kelime fetha **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kesre **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile hafif buluna yâ yazılır . Fakat kendi ve kendü dâlı zamme ve kesre kılına ger ye olmamağla ikisi dahi nüshadır ve’l-evlâ eslâfin eyledüğü düz yâ göz ve sâ’irleri gibi ve imlâları togrısı sakîldir ve togrısı gibi tab’ dahi

kabûl itmez. Feemmâ neçâre ol ‘asrlarda / böyle tekellüm iderlermiş demekden gayrı te’vîl yokdur ve böyledir ki her ne kadar bizâ’aya incelme gelmiş ise de lisâna dahi sonra hiffet gelmiş ve ‘ala’l-husûs bu zamânda dîger lisân-ı ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ’iri dahi karışmış ve tatlı ve mışmış şâmı gibi olmuştur fetedebbür. Fâ’ide: Olunmaz lafzı elifsizdir meger vezn iktizâ ide ol zamân olunmaz sûretinde yazılır. Lâkin itmez lafzı her hâlde elifsizdir. Fâ’ide: Olmamış ve gelmemiş ve dahi bunların müşâbihleri her ne kadar mîmler medd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmayarak fethle okunursa da olmamış sûretinde yazılmadığı suhûletle mîmin yeri hakk olundukda ma’nâ mütegayyir olur ve bu vechile dest-i tezvîr fûrce bulur tevehhümi içündür. Bu böyle mîm-i ûlâyı yazısı gibi medd ile okumağı hilâf-ı hüsn-i tabî’atdır . Eş’âr-ı bülegâ-yı merz-bûm-ı Rûmda **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** meddile kullanmadıkları müdde’âmıza şâhid-i ‘âdildir ve fakîre kalsa kerestenin imlâsı rânın meddiyle ise de sebkimizde medd ile okumak togrısı sakîldir. Fâ’ide: Sene ve sâl ma’nâsına olan yıl iki yâ iledir. Fâ’ide: Bilmek cemî’-i ahvâlinde yâ ile yazılıp yâsız bilmek imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -i kadîm-i metrûkdur. Fâ’ide: Kılıc ismi ve çıkdı lafzı lâmdan ve cîmden sonra yâ istemez ki Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun üslûbudur ve bunda kıldı gibi işbâ‘ yokdur. Lâkin çıkdı kâfina hareke **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde bâlâda mezkûr yıkar ve bıkar gibi ba’de’l-cîm yâ iktizâ idüp çıkar yazılır ve dahi li’l-fakîr kılıcın cîmine veznen gelür ise hareke o zamân müceb-i işbâ‘la yâlı yazılır ve işbu yâlı yazılacak kılıc ile çıkdı eger mısra’ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -ı *târîh*de bâlâda mezkûr sanâyi’-i bedâyi’den biri bulunur ve ifâde-i kelâm ana münhasır olursa

intihâbı câ'izdir. Lâkin Mevlânâ Nev'î-zâde 'Atâ'î **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** hazretleri kılıcı cemî'-i ahvâlinde yâsız yazar. Fâ'ide: Ola ve bula lafzları ki olsun ve bulsun ma'nâlarıdır. Ba'zı kudemâ ide ve kıla / lafzlarının hâlarını meselâ iderek ve yılarak ta'bîrlerinde elife tagyîr eylemedikleri hâlde hâlarını elife tebdîl ile lâmlarına medd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virerek nazmda ve nesrde ola ve bula yazdıkları tesâmühdür ve kezâlik ber ve sevâd ma'nâları beyinlerinde müşterek ve miyân ve vasat ma'nâsına olan aranın kara ve ara imlâsı bu kabîlden olup lâkin ara ber-vech-i âtî edâta ve harfe ittisâlinde elifle yazıldığı elân şâyidir. Fâ'ide: Mütâla'a-i fakîr üzre mercî'i mutlakâ mahal olan o zamîr-i munfasılina muttasıl oraya ve oradan ve orası ve burası 'ibâreler ve ism-i işâret olan ve işbu tahfîf ya'nî 'ibârelerin aslı mütâla'a-i fakîrâne üzre o araya ve bu aradan ve o arası iken aralarından elif-i ûlâyı kaldırıp ve hâlar yerlerine elif sokmak hâdis olmayup kadîm olduğına Bâkî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** üstâd-ı merhûmun:

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

Gitmez o mehin râkibi hancer kemerinden

Üftâdesini öldiren âh işte orası

beyt **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i metîn-i tevriye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-rehîni şâhiddir . Fâ'ide: El'ân ism-i eyâlet olan Balaban vezinde Karaman **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isminin râsı pîşine hâ-i gayr-ı melfûza getürecek bir sebep hâtıra gelmez iken Karaman resminde hâ ile yazılmaktadır ve'l-hâl ki 'Atâyî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun müsveddâtında ve Kâtib Çelebi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun müstashab-ı fakîr olan müsvedde Târîh-i Fezleke-i 'Arabîyyesi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kıt'asında ve Nûniyye-i Mısriyye şârihi Mehmed 'İsmet Efendi merhûmun ba'zı âsâr-ı kalem-destinde hâsız görölüp fakat mu'arreb ve şârih-i Risâle-i İsti'âre-i Sâmiye efdalü'l-müte'ahhirîn sâhibü'l-'irfân ve'd-dîvân Mevlânâ eş-Şeyh Ahmed el-Mevlevî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** sebk-i 'Arab **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ide olup Müneccim-başî **Târîhi Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dinmekle zebân-zed ve Sahâyifü'l-Ahbâr ile müsemmâ **târîh-i mu'teberinde** Hicret-i Nebeviyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'alâ-sâhibihâ / es-salâtü ve't-tahiyenin altı yüz yigirmi beş senesi hudûdunda Anadolu'da **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan Al-i Selçuk **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** dan Sultân 'Alâ'e'd-dîn Keygûbâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Soguz ülke-yi

Ermenûn bilâd-ı Ermeneki **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** erâmine ellerinden nez' ve feth **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Türkmen kabâ'ilinden kabâ'il-i ma'dûdeyi hıfz-ı hudûd için ol diyâr-ı meftûhaya nakl ve îvâdan sonra Fahre'd-dîn-nâm vezîr-i kebîrine mukâta'a sûretiyle i'tâ itmiş ve diyâr-ı mezkûre Bilâd-ı Fahre'd-dîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile şöhret bulmuş idi. Ba'de zamân 'avâm galat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idüp Bilâd-ı Karaman **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didiler deyü tahrîrinden asl-karîn-i beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve râdan sonra elifle yazdığı nümâyân olmuşdur. Fâ'ide: Lafz böyledir ve öyle ve râ ile bi'l-ittifâk yazılacağı derkâr vech lafzına bunlar ittisâlinde hâ birinde turarak yazılmak yolunda olduğu be-dîdâr iken öylece yazılmayup böylece yazılmakda ber-vech-i vecîh hâtır-ı fâtıra gelmiyor . Hele *târîh*de hesâb iktizâsınca hâsız olsa intihâb olunmaz ve tahrîrâtta taklîl-i harf murâd ise bilmem. Fa'ide: Dahî lafzında dahî dahî nüshadır. Ya'nî vezn iktizâsınca yazılır. Tetimme in fâ'ide: Muhakkik İshâk HVâcesi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Aksa'l-İrebde tafsîl idüp ve fakîrin telhîs itdiği beyânı üzre Türkîde dahî lafzından Fârisîde henûz ile ta'bîr olunur ki aslı nûzdur ve kâ'ide-i Fârisiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre mihâde ve mânâda evveline hâ ziyâdesiyle hemen ve hemânâ dindiği gibi ziyâde-i hâ ile henûz olmuşdur ve bu nûz ve dahî 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide 'atf için mevzû' ve edât-ı emsile-i âtiyeden münfehim olacağı vechile mürâdifleri degildir ve vâvın Fârisîde mürâdifi nîz ve Türkîde dedir. Meselâ 'Arabîde Câ'e Zeydün ve 'Amrün ve Fârisîde Zeyd âmed nîz 'Amr ve Türkîde Zeyd ve 'Amr da geldi dinür. Ammâ dahî ve henûzde bir dakîk ma'nâ dahî vardır. Meselâ Fârisîde Zeyd âmed ve 'Amr ve neyâmed henûz dinür ki ve bunun terkîbi Zeyd geldi ve 'Amr dahî gelmedi ile / ta'bîr olunur ki şimdiye kadar gelmedi demekdir . Bu ma'nâ misâl-i sâbıklarından anlaşıldığı üzre nîz ile dede hâsıl degildir. Hulâsa nîz ve de ile henûz ve dahî miyânlarında fark vardır. Lâkin dahî de ma'nâsında olarak dahî isti'mâl olunur 'aksinde degil fe-fhem. Fâ'ide: Lugat-ı Fârisiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup mir'ât ma'nâsına olan aynayı iki yâ ile âyîne yazmak nüshadır . Fâ'ide: Şâh ve şeh ve mâh ve meh ve gâh ve geh dahî vezn için yâhûd seci' ve selâset **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** îcâblarınca gâh elifin isbâtı ve geh elifin hazfiyle yazılır . Bunlar ve bunların emsâli ki nusah-ı fasîhalardır. Fâ'ide: Sana ve sana ve ana ve ana dahî nüshalardır ve bana dahî böyledir.

Lâkin sana bana *târîh*de mu'teber degildir. Efendi lafzı zât-ı vâhîde muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Ya'nî zamîr-i mütekellim müfrede delâlet iden mîme muttasıl olur ise işbâ' olmadığından yâsız yazılır efendim gibi. Lâkin mîm-i mütekellim harekelendiği sûretde yâ hazf olunmayup aslı üzre yazılır, efendimin gibi. Lâkin nûn cem'e delâlet iden miz lafzına muttasıl olur ise yine aslı üzre her ne kadar kelâm-ı mensûrda mücevvez ise de fenn-i *târîh*de yine aslı üzre / yâ ile yazılır efendimiz gibi. Efendide olan yâ nisbet yâsı olup böylece nisbet üzre bi'l-isti'mâl asl-ı kelimedden gibidir. Mâdde-i kelimedden olmayan yâlar ki Türkîde gâh zamîr-i gâ'ib-i muttasıl olur ve gâh işbâ' için gelür. Bu yâlar dahi efendide gibi olan yâ-âsâ tasarruf olunur. Râhat ve huzûrum geldi ve huzûrımızda oldı ve huzûrımızda tevakkuf ider terkîblerinde olduğu gibi sâ'irleri dahi buna kıyâs oluna. Olunmaz lafzı elifsizdir meger vezn iktizâ ide. Ol zamân olunmaz sûretinde elifle yazılır. Ola ve bula lafzlarını kudemâ ola ve bula deyü elifle yazmışlar ise de imlâ-i mehcûr ve metrûkdur. Fâ'ide : Elif-i memdûde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki önüne ya'nî âhir-i kelimesine hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yazılan elifdir. Hamrâ' ve safrâ' lafzlarında olduğu gibi işbu elif-i memdûhayı müstemil olan bu makûle kelime gerek nazmen ve gerek nesren sebk-i Türkîde vukû' buldukda hemzesi yazılmaz . Zîrâ sebk-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îde vukû'unda hemzeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilmek lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu gibi sebk-i Türkîde hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / virilmek lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmaz. Binâ'en-'aleyh Türkîde mahall-i i'râb olan hemzeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ihtiyâc mess itmez.Bu sûretde hamrâda olan elif-i memdûde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile Mûsâda ve 'asâda olan elif-i maksûrenin 'ibâre-i Türkiyyede farkı yokdur. / Lâkin elif-i memdûdeyi müstemil olan kelime sebk-i Fârisîde muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki hilâl-i kelâm-ı Türkîde dahi müsta'meldir. Ol vaktde muzâfın i'râbı olan kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** için fenn-i *târîh*de hemzesi yazılmak câ'izdir verdi hamrâ-i zîbâ terkîbinde mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Mefâ'ilün Fe'îlâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Binâ-i Ka'be-i sâni nihâd-ı Şâh Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Myüs DAŞ dAhn Rbuk iAnb

*târîh*inde vâki' olduğu gibi. Lâkin sebk-i 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**ide olmayan *târîh*de böyle muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vaki' olan elif-i memdûdeli kelimeler hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile tamâm olmayup tokuz 'aded nâkıs**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** olur ise de izâfeti yâ ile iderek hesâb olunmak câ'izdir. Meselâ *târîh***Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûr mısra'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**:

Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Binâ-yı Ka'be**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i sâni nihâd-ı Şâh Selîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Myüs DAŞ dAhn Rbuk YAnb

olsa dahi müntehabdır ve âhiri elif-i maksûre olan kelimelerin Fârisî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve gerek 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** olsun hîn-i izâfetde hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile dahi kudemâ isti'mâl itdikleri vardır. Hattâ Okcı-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun hatt-ı destiyle olan bir eserinde deryâ-i 'ulûm-i enbiyâ 'aleyhimü's-selâm görülmüşdür ki anda işte deryâ yâ ile deryâ-yı 'ulûm deyü muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayup hemze ile olmuşdur. Lâkin *târîh*de evlâ olan yine yâ ile yazılan mısra'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** intihâb olunmalıdır. Fâ'ide: Lâzım olan bi'z-zarûre ma'nâsında müsta'mel semere vezninde ahara lafzı elifin ve hânın fethleriyle olup zebân-zed olduğu gibi elifin meddiyle degildir. Kemâ- fi's-sıhah ve lafz-ı mezkûr ahîr ma'nâsındadır.

Dr-UAb Ua Tfro Am dinilür ki ma'nâsı ben fülân şey'i bildim ancak sonra muttalî oldum demekdir . Fâ'ide: Rahmân ism-i şerîfi elifsiz Rahmân resminde yazılmak kâ'ide-i 'Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise de sebkimizde 'abde muzâfun-ileyh olarak lakabda bulunmadığı vaktde

/ elifle yazılmak şâyi'dir. Fâ'ide: Esâmî-i 'Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acemiyyede olan elifleri hazfle meselâ İbrâhîm ve İsmâ'îl ve İshâk yazmak kâ'ide-i 'Arabîyye ve Sâlih ve 'Osmân yazmak resm-i 'Osmânî ise de fusahâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** miyânında ancak İsmâ'îl ve İshâk isimleri elifsiz ve sâ'irleri 'ala'l-husûs esâmî-i 'Arabîyye aslı üzre elifle yazılmak müttefakun-'aleyh gibidir. Lâkin İshâk ismi edâta muttasıl olursa elifle yazılır İshâka ve İshâkdan ve

İshâkla gibi. Fâ'ide: / İsmâ'îl Hakkı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahû Furûkunda beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ider ki 'ulemâ-i 'Arabîyyenin tasrîhi üzre 'ayne'l-fi'li vâv vâki' olan lafzın ism-i fâ'ili kâ'il ve sâ'il gibi

hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile yazılıp yâ ile kâyil ve sâyl yazılmaz. Lâkin ayne'l-fi'li yâ olduğu vaktde hemze ile telaffuz olunur ise ve dahi vâv ile yâdan mablûbe hemze beynini fark için yâ ile yazılır demiştir intehâ. Şeyhü'l-İslâm ile mülakkab 'allâme-i hafîd Teftazânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mecmû'a-i mablûle-i meşhûresinde Fevâ'id-i Tasrîf mebhasında 'ayne'l-fi'li vâv ile olan kelimenin ber-vech-i muharrer ism-i fâ'ili kâ'il gibi hemze ile olduğu beyân ammâ 'ayne'l-fi'li yâ vâki' oldukda fer'î asla ilhâkan sâyiğ ve bâyi' gibi yâ olmasını ya'nî yâ ile kırâ'at ve telaffuz olunmasını Reşîdü'd-dîn Vatvât ve Muganni'l-Lebîb sâhibi İbni Hişâmdan nâkilen tasrîh ve 'ayân itmiştir. Bu sûretde ber-vech-i âtî *târîh*de melfûza i'tibâr olunmayup mersûma i'tibâr olunmagla on hesâb olunur. 'Allâme-i Rûm İbni Kemâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun kendüye 'azv olunan kavlerinde ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gerekse aslının 'ayne'l-fi'li yâ olsun gerekse gayrı olsun mutlakâ hemze ile okunur deyü zâhiren muhâlefetlerini hazret işâret tarîkıyla İbni Kemâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun murâdı telaffuz ve kırâ'at olup kitâbet degildir demekle 'ayne'l-fi'li yâ ile olduğu vaktde ism-i fâ'il yâ ile yazılır didiği kavlin münâfâtını tevfiğ buyurmuşdur ve fi'l-hakîka bu böyledir. Ya'nî kitâbet ve altı telaffuzı ve telaffuz dahi kitâbeti iktizâ itmez. Ba'zan ber-vech-i muharrer aslına işâret bir harf-i 'illet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kelimedede kitâbet olunur da harf-i 'illeti âhiriyle okunur. Fu'âd ve mü'eccel gibi 'aliyyü'l-kârî Nevevî Şerhinde el-'Ayişetü takra'u bi'l-hemze deyüp resm-i kitâbetine tasaddî itmediği işbu tevfiği te'yîd ider. Lâkin hafîd-i müşârün-ileyhin tasrîh-i mezkûrî 'â'işe ve sâ'ir aslı yâlı olan ism-i fâ'iller yâ ile kırâ'at olunacağını tecvîz ider. Fi'l-hakîka bu husûsda ba'zı fusahâ-yı 'asrın

/ ifâdesince hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cem' oldukda kurb-i mahreclerine binâ'en hemze ile telaffuzı tab'an sakîl olmagla hiffet için bu bâbda yâ ile kırâ'at ba'zıların tecvîz-kerdesidir deyü ifâdeleri üzre yâ ile kırâ'at kavli-i mezkûrî te'yîdince selâsetlidir ve Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm dahi 'Ayişe ve bâyi' ve tâyi' gibi ism-i fâ'illerde yâ ile kırâ'at ve kitâbeti tercîh ve iltizâm idüp *târîh*de yâ ile hesâb-ı seneye mutâbık gelmeyecek elifle hesâb itmemiştir ve Ebu'l-Leys**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin ve

;yAum Ahyf Mk Anüuc v

nass-ı şerîfi tefsîrinde nâfi'den mâ'adâ bâkûn ya'nî kâffe-i kurrâ ma'âyiş lafzını yâsı asliyye olduğundan bilâ-hemze kırâ'at

eylediler deyü tahrîri ve Minhâcü'l-Beyân fî Tefsîr-i Lugati'l-Kur'ân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm kitâbda nahviyyûndan ba'zı ma'âyişde hemzenin lahn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmasına zâhib oldılar . Yazıldığı kitâbda Meşârik-ı Şerîf Şerhinde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Dervîş 'Alî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm ki Dede Cengi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Evveliyyât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâhibidir. Yevmen mine'l-eyyâm Mugannî'l-Lebîb musannifi İbni Hişâm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fukahâ bilâ-hemze nâyi' didiklerinde lahn ider diyicek meclisinde hâzır olanlar Bârî te'âlâ ve tekaddes Kur'ân-ı Kerîmde yâ ile kabâyi'-i hüsn buyurmuşdur deyü ilzâm itmişdir didigi mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

ryAq Yf HttbAn gdu*

mısra'ı şerhinde hâ'ir bûstânın ismidir. Bunda olan yâ-i asliyyeyi ism-i fâ'il **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi hemzeye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tebdîl câ'iz olduğına işbu kavli-i şâ'ir şâhiddir deyüp ya'nî hâ ile hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

beynlerinde yog iken hemzeye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tebdîli câ'izdir didigi ya'nî vüçubunı beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmedigi hakkâ ki Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cânibini te'yîd ider. Hele 'ulemâ-i ma'ânînin beyân-ı bedî' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre kurb-i mahrecleri olan harfeynin cem'i mâdde-i tenâfürdür **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didikleri hemze ile 'aynda gerek mukaddem olsun gerekse mu'ahhar hemze ile 'A'îşe ve bâ'i' ve sâ'ih mercûh olduğu âşikârdır . Ammâ ba'zı mu'âsırîn elifli ile yâlıdan kangısı muvâfık gelür ise her biri kâ'ide tahtındadır . Ol hesâb olunur deyü / re'yini de iltizâm itmiş ve imlâda dahi reh-i tevfiika gitmişdir mısra':

Ve li'n-nâsi fîmâ ya'şukûn fezâhib .

Fâide : Müfred **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan hızânede bulunan elif-i zâ'ide olmagla bu makûle kendinde elif-i zâ'ide bulunan müfredin cem'leri ve dahi müfredinde rakîbe ve erîke gibi yâ-i zâ'ide bulunan cem'ler hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile gelür hazâ'in ve rekâ'ib ve erâ'ik gibi. Ammâ ma'âyiş ve meşâyih ve etâyib cem'leri yâ ile yazılır ve yâ ile okunur. Zîrâ ma'âyiş ma'yîşe ve meşâyih meşîha ve atâyib tayyib müfredlerinin cem'idir ve işbu müfredlerde olan yâlar ise zâ'ide olmayup asliyyelerdir. Her bir müfred ki kendisinde yâ-i asliyye ola cem'leri yâ ile sâbit ve kırâ'at

olunmak emr-i savâbdır. - El-ma'âyiş mîmin fethi ve yânın kesriyle cem'i dirlikler ma'nâsına bilâ-hemze isti'mâl idersen asl üzre isti'mâl idersin. Zîrâ bunun aslı ma'îşetdir ve takdîri mef'iledir . Pes yâ-i asliyye müteharrike olmanın cem'de hemzeye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kalb **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmaz. Mikâyil ve mebâyi' ve bunların emsâli dahi böyledir ve eger fer' üzerine i'tibâr idesin hemze ile isti'mâl idersin. Mef'ile kelimesin fa'île kelimesine teşbîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idüben nitekim mesâ'ibde yâ hemzeye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tebdîl olundu. Yâ hâlâ sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğundan ötri velâkin nahviyyûndan ba'zı hemzenin lahn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmasına zâhib olmuştur. Et-te'ayyüş fethateynle ve yânın zammı ve teşdîdiyle dirlik esbâbın ele getürmede zahmet çekmen. 'A'işe hemzenin kesriyle esmâ-i nişândandır hemze ile isti'mâl olunur. 'Ayşe dinilmek revâ degildir. Benû 'Ayşe yânın kesriyle 'Arabdan bir kabîlenin ismidir Benû 'Ayş dinilmek revâ degildir min-Vankulî.- Ba'zı kurrânın ma'â'işi elifle kırâ'atlerin Ebû'Osmân Mâzenî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tahtı'e itmiş olduğunu Reşîdü'd-dîn Vatvât ifâde itmiştir. Kezâ Fi'l- Mecmû'ati'l-Hafîdiyye. Fâ'ide : Külliyyâtında Ebü'l-Bekâ merhûm dir ki her bir kelime-i 'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki âhirinde elif ola eger harf ise 'alâ ve ilâ ve hattâdan mâ'adâları elif ile yazılır ve eger ism-i mebnî ise metâ ve ledâdan mâ'adâları yine elif ile yazılır ve eger ism-i mu'arreb olup üç harfden zâ'id ise gerekse aslı nâkıs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı vâvî olsun gerekse nâkıs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı yâvî olsun ancak yâ ile yazılır. Zîrâ üç harfden ziyâde olan ism-i mu'arrebde vâv yâya munkalib olmak kâ'ididir. Lâkin âhirinde olan elifden evvel yâ bulunur ise iki yânın cem'i kerîh olduğundan elifle yazılır 'ulyâ ve dünyâ gibi. Feemmâ bunda dahi Yahyâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Reybâ 'alem olmalarıyla ismden fark için yine yâ ile yazılır . Eger ism-i mu'arreb üç harfli olur ise aslına nazaran olunur eger yâ ise aslına tenbîhen yâ ile yazılır egervâvî ise elifle yâzılır 'asâ gibi. Ammâ fi'l **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i sülâsî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** aslı ne ise öyle yazılır rübâ'î **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hümâsî ve sūdâsî fi'lleri asılları nâkıs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı vâvî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise dahi yine yâ ile yazılır **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı./** intehâ. Bu takdîrce / ism-i tafdîl ve sâ'ir âhirinde harf-i 'illetden yâ bulunan ya'nî nâkıs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı yâvî olan kelime-i 'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

bulunamadı. her ne kadar elifle kırâ'at olunur ve hâlâ müsta'mel olduğu üzere inşâlarda elifle kitâbeti mücevvez olur ise de *târîh*de yâ ile yazılıp ve harf-i elifle olan kelimelerde yine kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur a'lâ ve duhâ gibi. Lâkin if'âl bâbında gelen nâkıs**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı yâyi kelimelerin masdarı ki elif-i memdûde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iledir . Yine elifle yazılacağı vâreste-i ihtârdır / i'lâ gibi. Lâkin işbu zikr olunan elifden maksûd elif-i maksûredir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ammâ elif-i memdûde ki hamrâda olan elif gibi aslâ yâ sûretinde yazılmaz felyuhaffız. Fâ'ide: Mutlakâ âhiri yâ olan ism ve fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lisânımızda min ma'nâsına olan den harfine ve Türkîde edât-ı mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan ye lafzına muttasıl olsa elifle yazılır Mustafâdan ve a'lâdan ve ûlâya gibi.

'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide dahi makîsün 'aleyh olmayan resm-i 'Osmânî müstesnâ olarak zamîr muttasıl olsa yine elifle yazılır mevlâke ve Mustafâhu gibi. Fâ'ide: Nesrde olunmamak ve itmemek lafzları elifle yazılıp elifsiz olunmamak ve itmemek yazılmak vücûhdur. Yine lafzı bir yâ iledir. Veznen iki yâ ile yine yazılmak nüsha ise de *târîh*de müntehab degildir. Lâkin nazmda vezne tâbi'dir kangısı iktizâ' iderse ol yazılır . Ammâ *târîh*de elifsiz olmak mütezemdir. Fâ'ide: Seksen her ne kadar kelimât-ı mensûrede elif ile seksen sûretinde yazılmakda ise de san'at-ı *târîh*de elifsizdir. Hattâ üstâd-ı mutlak ve müstagra-kı rahmet-i Hakk 'Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun kalem-i 'Utârid-rakamıyla olup müstashab-ı fakîr olan ba'zı müsveddât-ı Zeyli Şakâyıkında sûret-i ûlâ ya'nî elifsiz yazıldığı evlâ ve ahrâ olduğunu te'yîd ider. Fâ'ide: / İmlâ-i 'Arabîde cüz' lafzı 'alâ-ihtilâfi'l -akvâl hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ve vâv ile ve şey' hemze ile yazılır ise de sebk-i Türkîde ber-vech-i âti harfe ve edevâta muttasıl olmadığı vaktde cüz hemzesiz ve şey dahi hemzesiz ve mücâvezet ve ibtidâ ma'nâlarına olan den harfine muttasıl olsalar yine hemzesiz

yazılır. Ammâ 'alâmet-i / muzâfun-ileyh olan sagır kâfa ve 'alâmet-i mef'ûlün bih sarîh olan hâ ile edât-ı mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i evvel ve sâni olan yâya ve hâya muttasıl olur ve ma'tûfun-'aleyh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunur ise telaffuzı gibi yazılır şey'in ve cüz'ün ma'nâsı ve sâhib-i cüz'e cüz'i virdim ve şey'e şey'i bildirdim ve cüz' ü küll terkîblerinde olduğu gibi ve hurûfa dâhil olsa hazf olunur, şeyden cüzden gibi. Lâkin cüz' ve şey' lafzlarından

mef'ûlün bih sarîh oldukları vaktde ve kâfiye olurlar ise hemzeyi hazf tab'an câ'izdir. Fâ'ide: Fu'âd lafzı vâv ile yazılıp elifle kırâ'at olunur ise de fenn-i *târîh*de mersûm olan vâv dahi hesâb olunur. Ya'nî lafz-ı mezkûr cem'an toksan bir gelür . HVâce ve hVâhiş ve sâ'ir Rûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zamme ile olan kelimelerin vâvları dahi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

mahsûbdur ammâ memdûde okunmasun deyü müfred / olan me'haz ve me'reb ve me'ser gibi lafzlarda elifin üzerine vaz' olunan hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hesâb olunmayup ancak bir elif hesâb

olunur. Ammâ bunların cem'leri ki / me'âhiz ve me'ser ve me'âsir ve iki elif ise de hemze ile yazılmayup bir hesâb olunur. Hattâ yazılmak hatâ olduğına İbni Kuteybenin Edebü'l-Kâtib-nâm kitâbında iki elif yazmamak de'b-i küttâb nassîdir didiği delâlet ider. Hele âmed lafz-ı Fârisîsinin elifi memdûdedir deyü iki hesâb itmek pek hatâdır . Lâkin İrân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sefâretinde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Şu'arâ-yı İrân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hesâb itdikleri ba'zı *târîh*lerinde görülmüşdür. Fâ'ide : Salât zekât hayât lafzları sebk-i 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** îde resm-i 'Osmânî üzre ve ba'za göre mutlakâ tahrîrâtde vâv ve tâ-i gird ile salât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zekât ve hayât resmlerinde ve ribâ lafzı vâv ve elif ile ribâ sûretinde ve guzât ve kudât ve kemât mutlakâ tâ-i gird ile yazılır ise de sebkimizde husûsâ *târîh*de salât, zekât, ribâ, guzât, kuzât, kemât, remât resmlerinde elifle ve tâ-i tavîl ile yazılır ki muhakkik Teftazânî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** revvaha'llâhu te'âlâ rûhahû ba'zı âsârında :

vavüa NU vavüAb FyrŞüa Fq*müa Yf Btk Nav FÜUAb
gAyqüa Btk Amna v
vXyq Hu{vm Yüo rd*m vhf SAY!üü AfüA-m NAK Ht+üa (ub
Bvüsa Yüo Ahyf
gAkzüa Yf lAqüa awk vSAY!üa Yüo O{avmüarEAs Yf
Btkf NAMxo Msr Yf

.dc vqnvAbrüav

deyü tahrîr ve mücebince İsmâ'îl Hakkı **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahû bi't-terakkî sebk-i 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** îde dahi mushafın gayrıda salât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zekât ve ribâyı elifle yazmak evlâdır deyü sâlifü'z-zikr Furûk **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Ta'rîfât **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile müsemmâ olan kitâb-ı sıhhat-nisâbında tasrîh itmişlerdir . Kudât ism-i fâ'il olan kâdînin cem'idir ve aslı fânın ve 'aynın ve lâmın fethaları âhirde tâ ile fa'alet vezninde kadayetdir. Kâ'ide-i sarf

üzre yâ elife kalb olup ve kâfin fethası salât masdarına mültebis olmamak için zammeye tebdil ile kudât olmuştur. Bu sûrette dâdın teşdidiyle telaffuz galatdır. Guzât ve kemât ve remât dahi bu kabîldendir . Fâ'ide : Sebkimizde hâ üzre vakf olunarak telaffuz olunan if'âl bâbından olan ba'zı masâdır-ı ef'âlden mâ'adâlarında tâ-i gird yokdur ve guzât ve kudât ve kemât ve remât dahi tâ-i tavîl ile yazılır. Kemâ kâle'l-'allâme sâhibü'l-ahlâk Kınalı-zâde beyt **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün
Çünkü yok Türkîde vakfa ihtimâl
Gird-i tâyı yazmaya ehl-i kemâl

Lâkin kudât kâdînin ketebete vezninde kaziyeye olarak cem'i olup bi'l-i'lâl kudât olduğundan aslına iş'âren mâdâm ki kudâtın gibi harfe ve edâta muttasıl olmaya sebkimizde dahi gird ile yazılmak münâsib mütâla'a

olundu ve'l-emrû li-veliyi'l-'irfân. Fâ'ide: / Su ma'nâsına olan mâ' ism-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îsi elif-i memdûde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile olmagla her ne kadar infirâd-ı hâlde ve 'an ma'nâsına olan den harfine ittisâl hâlinde okundığı gibi sebkimizde hemzesiz yazılır ise de zikr olunan i'râbda mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i evvel vâki' olarak lisânımızda edât-ı mef'ûl-i evvel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan yâya hîn-i ittisâlinde hemzesi hazf olunmayup elif-i maksûre ile olan 'asâyı gibi iki yâ ile yazmaktan hemzesi okunarak bir yâ ile mâ'î yazmak kâ'ide görünür ise de lisânımızda elif-i memdûde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müsta'mel olmadığından hemzeyi hazf ve iki yâ ile mâyı yazmak selîs düşer. Feemmâ reng ma'nâsına olan mâ'î lafzında olan yâ yâ-yı nisbet-i 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmagla anda hemze telaffuz ve kitâbet olunur **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

fetedebbür. / Fâ'ide: İstanbul ve elifin hazfiyle Stanbul nüshalardır. Ya'nî kangısıyla *târih***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çıkarsa intihâb olunur. Vasatından elifi dahi hazfla Stanbul kadîmen ve hadîsen ba'zı bülegânın kalem-i isti'mâlinden çıkmış ise de Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm kabûl itmemiştir. -'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide terhîm yalnız münâdâda cârî olabilüp sâ'ir mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ât ve kelimâtda vukû' bulan hazfe 'Arablar naht dirler. 'Abdü's-Şemsi 'Abşemsi yaptıkları gibi İbni Kemâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Dakâyıku'l-Hakâyıkını**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n hemân her sahîfesinde bu hatâyı tekrâr itmiştir fetedebbür.- Kemâ lâ-yahfâ hüsüne terakehû. İstitrâd: Lisân-ı

ecnebiyyeye vâkîf ba'zı vukûfdan tahkîk olundığına göre İstanbul Yunanîde Yüstinyânopolis **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzından murahham olup lafz-ı mezkûr dahi muzâfun-ileyh ve muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak iki kelimededen mürekkebdir ki Yüstinyânus **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ayasofya-i Kebîr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bânîsi ve işbu belde-i tayyibede kayâsıradan olan on yedinci kayserin ismidir ve polis lafzı şehir ve medîne ma'nâsına olmagla Yüstinyânus-nâm kayserin binâ-kerdesi olan şehir demek olur ve bunun Edirne **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzı Andriyanopolis **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** den murahham olup lafz-ı mezkûr dahi terkîb-i mezcî olarak Andriyânos **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nâm kayserin binâsı olan belde demek olur. Bu sûretde İstanbul lafzının sahîhi terhîm-i evveli ile İstînâbul olup ba'dehû İstanbul deyü tashîf olunmuşdur. Fâ'ide: Çay nak' olunacak ya'nî haşlayacak su kaynatdıkları âlet ki İrân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Tûrân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve her diyârda semâ-vâr ve semâ-ver deyü zebân-zeddir. Ol âlet ise Moskov **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** diyârında îcâd olunmuş ve nâmı dahi lisân-ı merkûm üzre samo-vârdır ki hod - cûş ya'nî kendü kendüye kaynar dimekdir. Yoksa semâya benzer yâhûd semâ getirür veyâhûd semm-âver ya'nî zehr getirici demek degildir ki bunların âlet-i mezkûr ile münâsebeti ve ma'nâsı yokdur. Bu sûretde semâvâr samo-vârdan muharrefdir ve aslını bilüp yine tahrîf-i mezkûr üzre yazılmak gerekdir. Fâ'ide: İşâreti güzerân itdiği üzre lugat-ı Fârisiyyede **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çeşme gibi âhiri hâ-i gayr-ı melfûza olan lafzlar muzâf oldukda ol harekeyi tab'iyyen kabûl itmediginden bir hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getürmek egerçi kâ'ide-i zarûriyyedir. Lâkin / lugat-ı 'Arabiyyeden olarak hâlet-i vakfda sükûnuna binâ'en tâ-i gird didikleri hâ ile zebân-zedimiz olan kelimeleri hâl-i izâfetinde hareke **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virerek tâ ile okumak kıyâs iken ba'zılarında yine hâ okuna ve kelime-i Fârisiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi hîn-i izâfetde hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getürmek lisânımızda şuyû' bulmuşdur. Meselâ tehiyye ve ifâde lafzlarıyla sâ'ir bu makûle müsta'mel olan elfâz-ı 'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki hâl-i sükûnunda âhirindeki tâ hâ resminde olup hareke virildikde kıyâsen bi-hey'et ve ifâdet sadakât demek lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** görünür iken böyle dinmeyüp çeşme-i zîbâ gibi tehiyye-i esbâb-ı su'âl ve ifâde-i mâ-fi'l-bâl ve hikâye vakt ü hâl okunmaktadır.

Fâ'ide: Neş'et-i ve'l-lâm olan neş'e fi'linin masdarıdır ve ancak hilkat ma'nâsınadır ve neşve müselles olarak ya'nî şevenin fethHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. ü kesr ü zammı lugat olduğu hâlde sekr ma'nâsına olup Fârisîde dahi bu ma'nâda bi'l-isti'mâl ve dahi sâ'ir ma'nâlara kâffe-i lugât-i'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisiyyede vâv ile mazbût ve mahfûz ve esâtizenin âsâr-ı mensûre ve manzûmelerinde vâv ile mektûb ve melfûz her ne kadar meselâ fi'lHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzîsi fi'l-asl neşve iken harf-i 'illetHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâvın mâ-kabli meftûhHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. olduğına binâ'en kâ'ide-i sarfiyye üzere hemzeyeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** kalbini icâb ider bir kâ'ide-i sarfiyye ve lugat dahi görülmüş değil iken ne sebebe mebnîdir bilinmeyerek hilkat ma'nâsına olan neş'ete iltibâsiyle bile be'si yoktur. Sonraları ittifâk üzere sekr ma'nâsında neş'e deyü hemze ile yazılmakda midâda yazık olmaktadır. Hattâ 'ahd-i pîşinde dahi ba'zı kaleminden galatHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. çıkmış olduğundan müftî-i mes'ele-i cümle-i 'ulûm

Ebu's-Su'ûdHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aleyhi'r-rahmeti'l-Vedûd / merhûmun takyîdâtında işbu kâ'ideyi fakîr 'alâ-mâ-nutaka bihi'l-mu'tebere zabt ve tahrîrden sonra neş'e-i afyon ve şarâb degildir neşvedir deyü tenbîhleri görülmüştür ve 'ulemâ ve üdebâ-yı ricâlden zâhiren ve bâtinen Re'îsü'l-küttâb Mehmed Hayrî Efendi ve Ebû Bekr Râtib Efendi ve sâ'ir o 'asrlarda bulunan Resmî Ahmed EfendiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi ecille-i 'irfân-nişân ve 'ulemâ-i h'âcegân 'aleyhimi'l-gufrân LEazcûaBhavü dmqûa meşşâta-hâmeleriyle meclâh ve meşhûd olan bunca ebkâr -ı mecmû'alarıyla hacle-ârâ-yı istishâb-ı fakîrdir. Anlarda ve devâvîn-i 'ArabiyyeHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisiyyede bâ-sırrihî hâ vâv ile neşve deyü yazılmışdır ve 'AtâyîHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. merhûmun yazusuyla e'azz-ı kütüb-i fakîr olup Râgıb PaşaHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** üsâzât-ı fezâ'il-simâtın inşâda benim üstâdım Zeyl-i 'AtâyîHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.dir deyü hüsn-i sebk ü revîşine şehâdet eylediği Zeylin bir kaç kıt'a-i mübeyyazasında ve ser-â-pâ müsvedde-i müstashabasında kezâlik neşvedir ve lâ-siyemmâ kîdve-i münşiyân-ı müte'ahhirîn ve sadr-nişîn-i encümen-i ma'ârif-i dakâyık-karîni müşârün-ileyh Mevlânâ el-Fâzıl Mehmed Râgıb Paşa sadâretde iken kethüdâ-yı Asafî KalemiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** hulefâlarının o hengâmda yenilerinden bulunan edîb belîg zekî sâhibü'd-dîvân ve'l-münşe'ât-ı 'irfân Kânî TokâtîHataî Baḫuru kaynağı

bulunamadı. Ebû Bekr Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûma yazdıkları imzâ-yı ihtimâmında musarrah olup bi-feyzihî sübhânihî hâlâ mütemellikât-ı fakîrânemden olan dîvân-ı eş'âr-ı hikem-şi'âr âsaf-ı müşârün-ileyhde dahi vâv ile olup hattâ gazelinin birinde neşve ve neş'e ma'nâ-i muharrerleri üzre cem'-i sekr bi'l-vâv ve hilkat bi'l-yâ mersûmdur. Taleb-i sıhhat nakl buyuran zevât için dîvân-ı merkûm emâre-i dest-i irâdedir. 'Asr-ı 'akd-i sâlis 'aşerin

hVâcesi ve Risâle-i İnşâ-perdâzînin / dîbâce-i mütercim-i Kâmûs**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Bürhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ekser sühan-verâna tâc-ı ru'ûs-ı 'irfân es-Seyyid Ahmed 'Asım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi merhûm yâd-gâr-ı rûz-gâr eylediği Tuhfe-nâm manzûme lugaviyye-i 'Arabiyyenin beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı sebep-i nazmında:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Fa'lün
Nedir ol neşve-i hâlet-bahşâ
Nedir ol şîve-i tâkat-fersâ

işte göz göre açık gözli vâv ile yazmış olduğunu yazdığı nüshasında gözümle gördüm ve siyeh-kalem-i tahrîr-i fakîr bu merhaleye gelüp vakfe-gîr-i ârâm iken merâmın mütâla'a şînâver-i lücce-i âsâr olduğu hâlde Kayserî Rûşen-dil**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâzretlerinin Hamriyye-i meşhûre-i 'ârifânesinden beyt:

YtiAŞn Ly! QAbsAnagvŞnAhnM Ydno v
My)uüa Yüb Nav Y!bt adba Yum

beyti şerhinde yazdığı:

giAŞnÜaLb! GmAt gvŞn GfrumüaBarŞ vGbqmüa Gmadm Nm
Ydno vYa
MA!mb H!!qt Ya grAŞa Hyf vYm)o lAb Nard NydbUa dba
Yum Y!bt

.Yhtna NymkmüaLmkm

tahkîkî cevheresini bulduktan sonra mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Ddmavo TA|ü% Qyq*t Nad!rs vzum HüAmk Nba
Tr{q
iAŞna QAq*üa Yf gvŞn Qyq* rksa Ynumb gAŞn TA|ü+üa
Nm Yüa Ahnm v
Q-y Ya QtfüAb gvŞnüaNyb Narks NavŞn Lcr vgiAŞnüaMsUa
vH!ü- >a
AŞn Bruüa NASü Yf vYhtna gvŞna Hyf Oms Hna SnvY
Moz vNvnüa
gAŞnüa Hyüo Na vYüAut >a lA! giAŞn H!ü- >aiAŞnavavŞn
vgvŞn Lcrüa
Htyrm- Yf (rAfüa NbU vYhyNa Hxubüa Ya
HyUaYr-Ua

Mısrâ‘:

YtEŞn lb! DvŞn Ahnm Ydno v

nakl-i tahkîk-i medîde-mü'eyyedini ahîren vicdân ile nûş-ı cur'a tedkîki neşvesinden neş'e-i 'unsuriyyem hayât-ı tâze bulup ve leb-i ifâdem Kur'ân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile isbât-ı müdde'â itmekle gülüp hamden li'llâhi te'âlâ bu yüzdün gûn-â-gûn safâlar sürdüm ve işbu müdde'âmıza ya'nî hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile neş'et hilkat ma'nâsına muhtass olup sekr ma'nâsınca olan neşve yerinde yazılmak hatâ-yı imlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğına lugat-ı

'ulemâ ve isti'mâl-i / bülegâ şâhid-i sâdık-ı kâfî ise de 'asrımızda müsellemler ehl-i şî'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ü inşâ ve nazm ve nesri şehri ve küllî ve Taşkendiye mâdde-i inşâ olan hvâce-i tarîkat ve lugat-ı insân Neş'et Süleymân Efendiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mahlas viren üstâd-ı cibill-i râsih fenn-i lugat ve edeb ve lâlâ-yı etfâl-i ma'nâ dikkat-meşreb Dâye-zâde Cûdî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun nazm eylediği :

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fa'lün

Çünkü 'ilm ü edebe itdin öyle ragbet

Dâ'imâ sâhib-i 'irfânla eyle sohbet

Gayret-i tıynet-i sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** it eser-i eslâfa

Mahlas-**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'rifetin ola cihânda NEŞ'ETHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

kıt'ası güvâh-ı bî-iştibâh şâmilü'l-etrâfdır. İmdi hâl-i makâl ber-minvâl-i meşrûh bedâhet-i iştimâl-i lugata ve sarfa ve isti'mâl-i 'ulemâ ve bülegâyâ muhâlefetde ve bu muhâlefetle bile dönüp şu mâdde neden neş'et itdi ve menşe'i nedir ta'bîrlerinde hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile neş'et vücûd ve halk ma'nâsına olduğu bilâ-mütâla'a ma'nâ ikrâr birle tenâkuz şey'ini kabûl semtine musûle cesâretde ve neşveyi neş'e yazup ve kahveyi kah'e yazmayarak işbu tercih bilâ-müreccah tarafına ve bu vaz'-ı zîşt ile rû-yı zemînde fâtın neş'esi pâk ve 'akâr-ı dâniş ve 'irfân ile câm endîşesi tâb-nâk-ı neşve-dârân-ı bâ-ittikânın keyflerini kaçırup ve cümlesinin kulûbini âb-ı telh-i neşveye batırup tiryâkî gürûh-ı bî-şükûhunun hâtırlarını satmakda ne ma'nâ bilinmez. Yok fenn-i münâzarada mu'teber olmayan mükâbreyi irtikâb tarîkına sülûk ise karışılmaz . Hemân Bârî te'âlâ cümleyi râh-ı savâbdan ayırmasun âmîn. Artık bunda te'vîl-i kıyâsa muhâlif ve isti'mâle muvâfık demekden gayrı tarîkla olmaz zann

olunur. Fâ'ide: / Mısrâ' elifle misbâh vezninde iken 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukâbili olan 'Acem**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. vezn iktizâsınca müsâmahaten elifsiz dahi isti'mâl itmişlerdir ve hâlâ lisânımızda şâyi' ve câ'izdir. Lâkin sâhibü't-tefsîr ve mâlik-i ezimmetü't-tahrîr / ve't-tahrîr Mevlânâ Hüseyin Vâ'iz Kâşifi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Bedâyi'u'l-Efkâr fî Sanâyi'u'l-Eş'âr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -nâm risâle-i nâdire-i belîgasında mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mısra' her dü-beyeg ma'nâ bâşed deyü mısra' dahi lugat olduğunu işrâb itmişdir fetedebür.

Fâide: / Beg lafzı her ne kadar 'alâ-kavl büyükden muhaffef olup yâ ile big yazılmak imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -i kadîm ise de hâlâ yâsız beg yazılmak şâyi'dir ve evlâdır. Lâkin tekellüfât dan ya'nî 6 haşviyyâtdan *âzâde* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâki' olan *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mısra'ında bulunur ise yabana atılmayup dîvân-ı şî're kayd etmek de'b-i dürüst-i Sürûrîdir 'aleyhi'r-rahme. Eger big lafzı bâlâda zikr-i bî-bedeli geçen masârî'-i musanna'a meselinin birinde bulunur ise intihâba geçeceği hüveydâdır. Yâsız kıldı lafzı dahi bu kabîldendir. Garîbe: Big-hân esâmî-i nisâdan olup hurûfundan birinin hazfî câ'iz degil iken gâlibâ telaffuzda hiffetli düşdiginden nâs kâfını hazfile bey-hân dirler ve telaffuzı gibi yazıldığı görülmüşdür. Lâkin galatdır. Hattâ Müverrih Vâsîf Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm *târîh*-i matbû'unda big-hân yazup ve niçün halk bu ismi tagyîr ile bey-hân yazarlar deyü ta'accüb itmiş olduğunu merhûm-ı müşârün-ileyhden istimâ' ve fakîr nakl itmişdir. Fâide: Olup ve gidüp ve deyüp Türkîde ekseriyâ cümle-i şartıyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mutlakâ cümle-i ûlânın cümle-i sâniyeye ma'nen rabtında isti'mâl olunur ki inşâ-i kudemâda gidüben diyüben ta'bîrlerinden müstefâd olur. Bu sûretde didi fi'linde deyüp demek muktezî iken müte'ahhirîn 'ibârelerinde deyü yazılmaktadır tahfîfendir. Dinmeden gayrı bir vech görünmez. Lâkin böyle ise sâ'irlerinde dahi icrâ olunup meselâ gelü, gidü, idü dinmeli idi. Bunlarda dinmeyüp anda dinmesi tahakküm görünür. Her ne ise bir galat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -ı meşhûrdur **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Nef'î **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun:

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fa'lün

İrmesün menzil-i maksûda diyüyin heves

Ser-te-ser / eşküm ider 'arsa-i dünyâyı vasl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

beytinde vâki' olmuşdur. Fâide: Deyü lafzı îcâb-ı vezn ile iki yâ ile imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kudemâda diyü vâki' olmuş ve yine merhûmun:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fa'lün
 Görmesün diyü gözüm rû-yı 'arûs-ı bahtı
 Çeker âhum feleke perde-i mislin hacl
 kavli ile Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fa'lün
 Sakalım agına bak diyü agılar ammâ

Kim ider o rîş-i sefid ile şeyh râm sana

beytinde vukû' bulmuş ise de hâlâ mehcûr ve metrûkdur. Fâ'ide: Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de o lafzı 'Arabîde olduğu gibi hüve ve şu lafzı Fârisîde olan ân ile 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îdeki hâzâ ism-i işâreti yerlerinde müsta'meldir. Lâkin yalnız o ve şu isti'mâli gibi âhirlerine lâm harfi idhâliyle ol ve şol ve bu nesrde ve nazmda kadîmen ve hadîsen isti'mâl-kerde-i fusahâ ise de sebebi nedir görülemedi ve fakat debîrân miyânında sâbıkı olur. Vâsıf Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i matbû'unda o lafzının ser-â-pâ lâmsız tahrîrini iltizâm itmiştir. Fâ'ide: 'Atıf merhûmun beyt:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ey hoş ol şeb kim bana 'arz-ı visâl eylerdi yâr
 mısra'ında vâki' ey lafzı her ne kadar bülegâdan Şâh-zâde Feth
 'Alî Şâh Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mîrzâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nın beyt:

dvb Nksm MaDdkymrd Hk zvrnW ;v- Ya

mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Fârisîsindeki vâki' olduğu üzre harf-i nidâ olmak muhtemel ise de zebân-ı Türkîde güzel ve hûb ma'nâsına olan eyüden muhaffef olarak zebân-zed-i bülegâ ve şu'arâdır. 'Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun 'Asım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Ahmed Çelebi Tercemesinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yazdığı merhûm kemâl-i fazl u takvâ ile meşhûr cevâhir-i kelimâtı karta-i misma'a-i ekâbir ü esâgir ve mânend-i harf-i tefsîr-i 'ulûm-i Kur'âniyyeye intisâbı zâhir-i bî-bedel vâ'iz ve ey müfessirdir 'ibâresinde ve Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ölçdüm dökdüm harâbât-ı cihânda Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**â

Dostgânî-i muhabbet cümleden eydür bana

beytinde olduğu gibi . Lâkin *târîh*de yazılması

mu'teber olmayup eyü yazılmalıdır. Fâ'ide: / iki yüz resm-i 'adedîsi nesrde bir yâ ile yazılmak câ'iz ise de *târîh*de iki yâ ile yazılır. Zîrâ iki müstakillen bir ism ve yüz dahi ism-i âhirdir. Birbirine ittisâlde kâfdan sonra olan yâ-yı memdûdenin hazfını

mûcib bir nesne yokdur. Ammâ yedi yüz mutlakâ iki yâ ile olup bir yâ ile yazıldığı hatt-ı üdebâda görülmemiştir. Fâ'ide : / Okı lafzı kâfın kesriyle olarak yâ ile yazılup vâv ile oku yazılmamasını ve zammla okunmasını Sürûri **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm tercîh itmiştir. Lâkin ikisi de imlâdır. Fakat ber-vech-i muharrer emr-i hâzır **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olursa yâ ile okı yazılmak sâ'ir mahallerde vâv ile olmak tab'an selâsetli **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** görünür okur, okudı, okuyacak okundı, okunmak, okunsun gibi . Fâ'ide: / Ma'a ma'nâsına olan ile harfi vezn hasebiyle kitâbet ve kırâ'at olunur. Ya'nî meselâ mısra' :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

Şân ile hâkân zamân bulsun serîrinde bekâ

mısra'ının vezn iktizâsınca kendinde olan elif ile yâyı kırâ'at lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde aslı üzre ibkâ olunur. Yok eger mısra' :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Şânla dâ'im ola haşre kadar şâh-ı zamân

mısra'ı vezninde gelür ise elifin yânın hazfiyle le sûretinde yazılup ve öylece okunur. Ammâ dâhil olduğu kelimenin âhiri hâ-i gayr-ı melfûza olursa mutlakâ aslı üzre yazılır ve kelimenin âhiri leh lafzına ittisâl kabûl itmeyen hurûfdan olursa ki elif ve dâl ve zâl ve râ ve zâydır ve hurûf-ı mezkûrenin mâ-kablleri olan hurûf-ı sâkine bulunurlar ise edâ ve elâ ve ayvâ ve riyâ ve 'abd ve pesend ve şenîd ve âzâd ve sûd ve fecr ve nasr ve nûr ve mûr ve nâr ve tîr ve te'sîr ve remz ve söz ve rumûz ve âvâz ve tîz gibi yine mutlakâ aslı üzredir . Lâkin mâ-kablleri olan hurûf müteharrike olursa bu sûretde vezne bakılır. İtdürüp kelimesinde olan rânın evveline yâ dâhil olur. İtdirdi kelimesinde iktizâ itmez. Kılıç isminde yâ yazılmak ve çıkdı ve bıkdı mâddelerinde yazılmak râcihtir.

/ yapıldı böylece yazılup bâdan sonra yâ ile yapıldı yazılmaz ve vezne gelsün deyü işbâ' için yâ getürmek menâfi'-i fesâhatdir. Eger vezn ile lafzının elifle yâsı

hazflerini iktizâ ider ise / hazf olunur . Mısra' :

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Müceddidle zamâne buldı revnak

énvr Ydüvb HnAmz Hüddcm

mısra'ında olduğu gibi. Yok eger iktizâ itmezse hazf olunmaz. Mısra' :

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün

Müceddid ile kıldı dehre revnak

énvr Drhd Ydü! Hüya ddcn

gibi. Fâ'ide: Ber-minvâl-i muharrer ileye muttasıl olan kelime misâl-i âtîden zâhir olacağı vechile ma'tûfun-'aleyh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve leh sûretine ittisâl kabûl idecek kelime ma'tûf oldukda meselâ muhâdese ve hasb-i hâl ile giderdik 'ibâresi gibi ki muhâdese ma'tûfun-'aleyh ve hasb-i hâl ma'tûfdur. İmdi eger kelâm 'ibâre-i mezkûre gibi mensûr olup ve ilenin hazfi murâd olursa isti'mâlce âhiri hâ-yı sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan muhâdeseye muhâdeseh dinmekle aslı üzere isti'mâl olunacağından her ne kadar ma'nâya zararı yog ise de mücerred mürâfakat-ı imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-yı fikrateyn zımnında hasb-i hâlde ile yazılıp hasb-i hâlde resminde yazılmaz. Zîrâ ma'tûf her hâlde hâki hâl-i ma'tûfun-'aleyhdur. Ma'tûf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** meselâ bu kelâm ve hasb-i hâlde 'ibâresinde olduğu gibi ma'tûfun-'aleyh leh sûretini kabûl iderse kelâm ile ve hasb-i hâl ile yazıldığı gibi kelâmla ve hasb-i hâlde yazılmak câ'iz olmagla ma'tûfun-'aleyh olan kelâmdan leh lafzını hazfla ve hasb-i hâlde yazmak derkârdır. Yok eger:

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

Bu şîve vü nâz ile bir âfet-res-i cânsın

NsnAc SrTfW rbHüya zAn vdvvŞ vb

gibi manzûm olsa mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûrda olduğu gibi şîvenin âhiri hâ-yı melfûza olup veznen ve imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**'en ancak ileyi kabûl ideceğinden ma'tûfda ile olur. Lâkin vezn hasebiyle ma'tûfun-'aleyh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** leh sûretini kabûl itmeyecek kelime ve ma'tûf kabûl idecek kelime olursa mısra':

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

Bu şîve vü hicrânla ey âfet-i devrân

Narvd TfW YaHünarch v DvyŞ vb

mısra'ında olduğu gibi her çend nesren ve nazmen kullanılmakda ise ve bu resmde vâki' mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise intihâba mütâla'a-i 'âcizânem üzere kemâle münâfî göründüğinden gelmez gibidir ve eger meselâ vâv-ı 'âtıfasız şerefle mecd ile sebkinde olursa intihâb olunur. Feemmâ meselâ:

Mef'ûlü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ûlün

İkbâlle ve mecd ile teşrîf buyurdı

Ydrvbyb FyrŞt /Hüya dcm vHüüAb!a

mısra'ında olduğu gibi her ne kadar imlâsı zararsız ise de vezni mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** harf-i 'âtife **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan vâvın işbâ'ını iktizâ birle tenâfüri müstelzim olduğu için *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. olduğu takdîrce intihâb olunmaz ve bu şîve-i imlâ**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** âhiri mişvâ ve a'lâ gibi yâ olup elif-i maksûre okunan kelime ki beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunacağı vechile sebk-i 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**î**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve Türkîde zamîre ve harfe ve edâta ittisâlde yâları elif resminde mişvâh ve a'lâyâ ve ednâyâ ve a'lâdan ve a'lâyı gibi bunları birbirine 'atfda resm-i mezkûrî yeksân olarak a'lâ ve ednâyı yazılıp a'lâ ve ednâyı yazılmamak ahsendir ve fakîre kalsa *târîh*de vâki' olup da iktizâ-yı hesâb ile meselâ ma'tûfî ma'tûfun-'aleyh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yapmak ile ve bi'l-'aks tasarruf kabûl idecek işbu a'lâ ve bâlâyı 'ibâresinde olsa karîn-i intihâb olmaz gibidir. Ve li'n-nâsi fîmâ ya'şukûne mezâhib. İstitrâd: Râkîmu'l-hurûf-ı bî-vukûfun veliyy-i ni'met-i 'âlem ve hayr-ı hâlef-i veliyy-i ni'am-ı ümem pâdişâh-ı re'fet dest-gâh-ı mansûru'l-'âlem efendimiz hazretlerinin cülûs-ı hümâyûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı meymenet-makrûnlarına bi-feyzihî sübhânihî ve bi-hulûsi sultânanâ edâme'llâhu te'âlâ şânuhû ve sânuhû ammâ şânuhû nefsu'l-emrde Sürûrî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun vetîre intihâbına muvâfık olduğu hâlde nazmına muvaffak olduğu mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

'İzz ü ikbâl ile Şeh 'Abdü'l-Mecîd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdi cülûs

Svüc Ydtya dycmüa dbo HŞ Hüya lAb!a vzo
mısra'**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-ı müntehabının me'âl ü i'râbını 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**î**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** 'ibâre ile imlâsı: HüAb!a vDzo Om dycmüa
dbo NA|üsüaSüc

sebkinde olur ve ikbâl ilede olan zamîr ki bâdır. 'İzzuhû ve ikbâluhû lafzlarında olan zamîrin Türkîsidir. Fakat sebkimizde kâ'idemiz olduğu üzre zamîr-i mezkûr 'izzuhû ma'tûf olan ikbâle dâhil olmuştur ve izmâr-ı kable'z-zikr sebkimizde hod ıtlâk üzre müsta'mel ve

husûsan ilcâ vezn ile isti'mâli vâreste-i i'tirâz-ı / nâ-be-mahaldır. İmdi zikr olunan yâ zamîrine muttasıl ma'a ma'nâsına olan le lafzı ber-vech-i muharrer ileden muhaffefdir ki asl-ı ikbâli ile olup lâkin vezn-i mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müsâ'id olmadığından ve çünkü ikbâli yâlı huld-âşiyân es-Sultân 'Abdü'l-Hamîd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hân ce'ala'llâhu'l-Cennete mesvâhu hazretlerinin nâm-ı şerîfi Süleymân ile be-nâm bir şeh-zâde-i Cennet-

makarlarının vilâdetlerine Fıtnat merhûmenin nazm idüp müntehab olan mısra':

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Şerefle mecd ile Sultân Süleymân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldi dünyâya

HyAynd Ydük NAmÿs NA|üs Hüya dcm Hüfrş
mısra'ında vâki' nefsi kelimededen olan mecdin dâli gibi olup ol dâl hazf olunmadığı gibi bu yâ dahi 'alâmet olduğundan ve mecd gibi ileyeye vasıl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile kırâ'ati mümkün olmadığından min-küllî'l-vücûh hazf olunamayıp vezn iktizâsınca tasarruf ile lafzı cânibinden görüldüğünden ileden elif ile yâ hazf olunup yalnız le kalmıştır. Eger vezn müsâ'id olaydı ikbâl ile yazmalı idi ve böyle yazmak veznen icâb eyledikde ileden lafzen ve resmen elifin hazfi câ'iz olmaz idi. Bu sûretde mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı ra'nâ-yı merkûmda vâki' ikbâlile ile işbu Şâhidü'l-Müverrihînin fasl-şinâsına zîb-bahş olan Vâsıf Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-zâde 'Abdu'llâh Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun :

Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lâ tün Fâ 'i lün

Rüşdle didi besmele şeh-zâdemiz 'Abdü'l-Mecîd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

dymqûa dbo zmDdazhş Hümsb Ydyd Hüdşr
târîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i nefisinde vâki' rüşdilede ve es-Seyyid Hasan 'Aynî Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Fâtıma **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sultân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdi mevlidiyle kevnî şâd

*târîh*inde mevlidiylede elif hazf olunmuşdur. Pes elif hazf olunmaz ve hesâbı bir 'aded zâ'id ve kavliyle i'tirâz kelime ve böyle kâ'ide noksân-ı vukûfdan ve 'adem-i hüsn-i tab'dan neş'et itmiş bir zâ'id sözdür. Eger mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı fakîr:

lAb!Ua v lAb!Ua v zuüa Om Süc dycmüa dbo NA|üsüa
ve mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Lebîb: Gümsb
AnnA|üsLcn lA!

sebkinde olalar idi ol sebkler murâd olup ikbâle / muttasıl yâ sultâna ve şeh-zâdeye râci' zamîr olmayaydı o zamân fi'l-hakîka i'tirâz-ı mezkûr vârid olurdu. Hulâsa kelimenin âhirinde olan yâ üç ihtimâlden hâlî degildir. Yâ yâ kelimenin mâdde-i hurûfundan veyâ yâ-yı nisbet veyâhûd ber-vech-i muharrer yâ-yı zamîr-i Türkî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve 'alâ-

küllî't-tekâdir üçü dahi hazf olunmaz ve bunlarda ma'a ma'nâsına olan ile lafzı yâ vezn iktizâsıyla tahfîf olup le kalur veyâhûd yine vezn iktizâsınca ileden elif ve yâ hazf olunmayup aslı üzre ile olur. Ya'nî tasarruf kelimelerde olan yâda olmayup ancak ma'a ma'nâsına olan ilede olur ve ilenin zamîri kelimedede bi'l-vezn 'adem-i tahfîfine misâl mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

'İzz ü ikbâlile Şeh 'Abdü'l-Mecîd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdi cülûs

Svüc Ydtya dycmüa dbo HŞ HüyüAb! a v Tzo

mısra' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı ra'nâsı ve yâsı nisbet olan kelimenin misâli:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Makdem-i şâhî ile geldi bu kasra zîb ü fer

r f v Byz Dr*! vb Ydük Hüya YhAŞ Md!m

mısra'ı ve yâsı nefis-i kelimededen olan şıkkın misâli :

Fâ'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

Sayd-ı mâhî ile sâhilde geçinmekde fakîr

ry!f Ddkmçk DdükAs Hüya YhAm dy*

mısra'ıdır ve ihtimâlât-ı sâlise-i merkûme üzre îcâb-ı vezn elif ve yânın hazfiyle yalnız le lafzı kaldığının misâlleri mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

Lafz-ı şâhile irersin matlaba eyle du'â

Aod Hüya Hbü|m Nsrrya HüyhAŞ)fü

ve mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Pâdişâhın nakd-i ihsânıyla buldum inbisât

|Asbna Mdüvb HüynAsqa d!n KhAŞdAp

ve mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Sayd-ı mâhıyla ne hâcet ba'd-ezîn çekmek emek

Kma Kmkç Nya za dub TcAq Hn HüyhAm dy*

mısra'larıdır ve's-selâm. Fâ'ide : Kâne ma'nâsına olan idi lafzı gerek vezn iktizâsınca nazmda ve gerek nesrde bi't-tahfîf dı olmak câ'izdir. Ya'nî bulmuş idi bi'l-vezn bulmuşdu olur. Beyt:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

Şöyle bulmuşdu letâfet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** çemen-i gül-şen kim

Ademi Cennete girmiş gibi dil-şâd eyler

Myk NŞük Nmç TfA|ü YdŞmüvb HüyvŞ

rüya dAŞüd Ybk ;mryk Htnc YmdW

beytinde ve sâ'ir bülegâ-yı selef ü halef ebyâtlarında olduğu gibi. Fâ'ide: En şartiyye ve vasliyye ma'nâlarında müsta'mel olan ise lafzı dahi böyledir. Ya'nî elifin

veyâ sinin hazfiyle se dinmek nazmen ve nesren câ'izdir. / Fâ'ide: Hâl ma'nâsını ifâde iden iken lafzı dahi böyledir. Gâh elifinin ve yâsının ve gâh yalnız elifinin hazfiyle yazılır ve ile lafzında olan ekser ahvâl-i mezkûre bunda dahi cârîdir. Fâ'ide : Kendü vâv ile ve kendi yâ ile nüshalardır. Ya'nî ikisi dahi câ'izdir. Târîhde kangısı sene hesâbına muvâfık gelür ise ol yazılır. Lâkin zamîr muttasıl olan yâya muttasıl olur ise kendü ve yine zamîr olan nûna ittisâlde kendi tercih olunup fülân kendüye geldi ve fülân fülânı kendine aldı yazılacağı erbâb-ı tab'-ı müstakîme vâreste-i tefhîmdir. Fâ'ide: Türkîde zamîr-i muttasıl gâlib nûn ile yâdır. Yâ fâ'ile ve mübtedâya nûn mef'ûle dâhil olur. Fülânın sözi keskindir ve fülânın sözün dinledim yâhûd kesdim gibi ki Arabîleri kavlü'l-fülân kâtı'un ve semî'tü kavli'l-fülândır ki terkîb-i evvelde kavlü'l-fülân mübtedâ ve sâniide mef'ûldür. Eger işbu zamîrler âhiri hurûf-ı 'illet yâhûd hâ-i gayr-ı melfûza olan kelimelere dâhil olurlar ise ya da yâ ve nûnda sîn getirilür: Sebûyî ve sebûsın ve 'asâyî ve 'asâsın kırdım ve çeşmeyi ve çeşmesin açdım gibi. Yok mâ'adâlarına dâhil olursa yâya ve sîne hâcet yokdur: Câmî ve câmın kırdım gibi. Lâkin meselâ çeşmesin ve bâbın açdım gibi âhiri hâ-i mezkûr olan kelimeye âhiri harf-i sahîh olan kelime 'atf olundığı vaktde ma'tûf ma'tûfun-'aleyh **Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** hükmündedir deyü ma'tûf zamîr ile iktifâ olunmayup ol ma'tûfun-'aleyhe misâl-i mezkûrda olduğu gibi zamîri idhâl itmeliidir. Zîrâ idhâl olunmadığı sûretde meselâ çeşme ve bâbın açdım dindikde yalnız nûn çeşmeye dâhil olmak iktizâ ider. Bu ise mümkün degildir. Feemmâ işbu mâddenin böyle olduğu ve vehm / makûlesinden olmayup nefsü'l-emr idüğü dikkat-i sahîhaya mevkûfdur ve illâ hasede oluvirir görünmekle şikk-ı müsâmaha ile bikr-i hüsn-i imlâ **Hata!** **Başvuru kaynağı bulunamadı.** gerçi gîr-i ihtifâ olur fetedebbür. Fâ'ide : Lisân-ı Türkîde zamîr-i gâ'ib-i muttasıl olan nûn eger kelimenin âhiri elif, dâl, zâl, râ harfleri olur ise ol nûn zikr olunan hurûfa ittisâl kabûl itmediginden yâ ile yazılır: Fülân kimesne mührin karz tahvîline basdı yazusunda olduğu gibi.

NymW AnEadAbHnm An*ü- Mhüüa

Bu sûretde ol nûn başında yâ olduğundan altmış hesâb olunur. Lâkin zikr olunan hurûfdan sonra gelen nûn-ı mezkûra min-i teb'îziyye ma'nâsına olan den lafzına muttasıl olur ise işbâ' bulunmayacağından yâsız yazılır: Fülânın ecdâdından fülân kimesne gibi ve eger hurûf-ı mezkûrenin gayrı olur ise ittisâl kabûl eylediklerinden yâsız yazılır : Hâzin efendisinin malın hıfz itdi kelâmında

vukû' buldığı gibi / yâ ile yazmak mercûhdur ve eger kelimenin âhiri hurûf-ı 'illetden elif olursa zikr olunan nûna ber-vech-i

muharrer tavassul için harf-i sîn dâhil olur: ‘Asâsını destine aldı gibi ve eger vâv olursa yâ dâhil olduğu gibi mercûh olarak sînin duhûli dahi câ'izdir. Lâkin ba'zısında sînin duhûli selâseti mûcib olur ve yânın duhûli tenâfüri müstevcib olur ve ba'zısında bi'l-'akdir. Meselâ: Hânenin kapusın çaldı ve çeşmenin suyun kesdi gibi. Hâsılı bu husûs tab'a muhavveldir. Fâ'ide: Kadın kudemâ inşâlarında yâsız kadın ise de o kitâbet-i metrûkedir ve ism-i mezkûr Fârisîde asl-zâde ve muhtereme ‘avrat demek olan hâtun ma'nâsınadır ki zebân-ı mezkûrda ked-bânû ve bibi dahi dirler. Fâ'ide : Esnâ-i nesrde her ne kadar terkîbinde olup çi ma'nâsına

olan ne lafzından / ve irtesi resminden hâların hazfiyle ne kadar ve irtesi sûretlerinde yazılmak ve şimdiye dek ve efendiye gibi âhiri yâ olup edât-ı mef'ûl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i sâniye muttasıl olan kelimelerde yâları hazfle şimdiye dek ve efendiye sûretlerinde yazmak şâyi' ve câ'iz ise de *târîh*de asılları üzre hâ ile ve yâlar ile yazılmak râcihtir. Zîrâ şimdi lafzında yâ-yı işbâ' lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve efendi lafzında yâ nisbetdir ki hafz olunmaz ve ye dahi edât-ı mef'ûldür ve irte ferdâ ma'nâsınadır ve şi yâsı zamîrdir mercî'i meselâ: Bayram irtesi terkîbinde olduğu gibi bayramdır. İrtenin âhiri hâ-yı gayr-ı melfûza olmağa bâlâda işâret olundığı üzre yâya tavassul için sîn getirilmiştir. Fâ'ide: Lâkin Fârisîde nefy için olan nâdan mutasarraf ne bizim çi ma'nâsına olan nemizin hilâfınadır. Ya'nî o nâfiye olan ne lafz-ı Fârisîsinden fi'le vasl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundukda hâ-i gayr-ı melfûza sâkıt olur: Ne dâred gibi ki aslında ne dâredir fahfaz deyü şerh-i ebyât-ı Fârisiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tasrîh eylemişlerdir ve dahi nedir ve ne vechilede mutlakâ hâların hazfiyle nedir ve ne vechile yazılmak egerçi şâyi'dir. Lâkin Sürûrî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm anları dahi hâ ile kabûl itmiştir. Hattâ merhûm ile bu husûsa dâ'ir müzâkere olundukda ben nev cehele okuyan ya'nî cedîd câhiller ma'nâsına varan nevehile imlâsını istemem deyü latîfe itmiştir rahimehu'llâhu te'âlâ. Fâ'ide: Nişlesün ve nitsün ve noldı ve nolsun elfâzlarının asılları ne işlesün, ne itsün, ne oldı, ne olsundur. Her ne kadar mahzûfâtları çoğalmış ve kendülerine tagyîr gelmiş ise de ne kadar ve ne vechile gibi olmayup olmadıklarından ve hâları harf-i 'illet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan elife vasl olunarak selâsetle okundığından ve husûsâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

şi'rde mahzûfât-ı mezkûre îcâb-ı vezne peyveste / olduğundan şu ez makûlesi gibi eş'ârda ber-vech-i mahzûfât okundığı gibi yaz ve hasbe'l-makdûr müşâhede olunan devâvîn-i makbûle-i mütedâvile-i mütekaddimîn ve meşâhirinde öylece yazılmışdır

ve vezn iktizâsıyla asılları üzre dahi tahrîr kılınmıştır ve *târîh*de vâki' olursa hurûfât-ı mevcûde mersûmesi hesâb olunup gayr-ı mersûme asliyyesi hesâbından kat'-ı nazar kılınur. Kelâm-ı mensûrda husûsâ 'AtâyîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. üstâd müsveddesinde asıllarından başkası görülmemiştir . Fâ'ide: Dâvud ve tâvus ve Kâvus bir vâv ile yazılır ammâ iki vâv ile kırâ'at olunur. Yazılmayup kırâ'at olunan vâv ıstılâh-ı kurrâda vâv-ı melfûz-ı gayr-ı mektûb dirler . Fâ'ide: Sâhibü'l-Kâmûs fihris fi'lil vezinde mecma'-ı eşyâ ma'nâsına lugat-ı Rûmiyyedir ve mu'arrebdir. Lâkin fihrist galatHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.-ı fâhiştir dimiştir ki vezn-i mezkûrı ehl-i dîde pedîd olduğu üzre rübâ'îHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.-asl olduğına işâretidir. Çâr-berdî şerh sarfında fihrisü'l-kitâb ta'bîrinde olan fihris vezn-i mu'allede maksemü'l-mâ' ma'nâsına lugat-ı Yunâniyye olup ta'rîb ve mecma'u'l-ebvâb ma'nâsında isti'mâl olunmuştur ve âhirine tâ getürmek galat ve lahn-ı fâhiş ve terki vâcibdir deyü îzâh eylemiştir. Fâ'ide: Ba'zı *târîh*lerde bi'l-münâsebe şu kadar teng yâhûd zirâ'-ı sıkarlat ve tâ ile sıkarlat gönderdi ve geldi ve aldı deyü emti'a zikri sırasında yazıldığı görülmektedir. İhvân-ı dînden tahkîkini murâd idenler tetebbu'-ı lugatla zahmet çekmesünler niyyetiyle buraya derc olundu. Burhânda:

rdHkNymyŞy dŞAb RmAc lWvTsfvrumYnAx rskv lva Qtfb
TUr!s

Tsa DdmW Mh Y|q YA| Ay vdvŞym Mh Mvr Küm rd v dntfAy Ym
Knrf Küm

deyü mazbût ve mu'arrebdir ki / çuka olacaktır ve Frengistânda tokundığı gibi 'asr-ı sâhib-i BurhânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ki senesidir. Rûmda ya'nî AnadoluHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve RûmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ilide kâ'in memâlik-i mahrûsede ki Devlet-i 'AliyyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i 'Osmâniyenin büldânıdır, oralarda nesc olundığı müstefâddır. Fâ'ide: Fa'lâ vezinde berhâ ya'nî bânın ve rânın sükûnı ve fethHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.-i hâ ve hattı ve âhiri bâ-i sâkine ile bir nesneyi atarken hatâ itdi ve harf-i bâ yerinde mîm ile merhâ isâbet itdi mahallerinde müsta'mel birer kelime-i 'Arabiyyedir. Bu sûrette 'avâmm arasında ba'zı ser-kâr olan ta'n yerinde fülân berhâydır ve berhâylıktan kelimedir lakırdısı zikr olunan berhâdan muharref olduğu mütâla'adan bedîd degildir. Fâ'ide : Lâle ve câme ve piyâle gibi zî-rûh olmayan esâmî-i câmidede beyânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı fethaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. için vâzi'nin hîn-i vaz'ında ziyâde kıldığı hâların cihet-i ma'nâda medhali olmadığından o makûle isimlerin cem'lerinde hâyı iskât ile lâlehâ ve câme-hâ ve nâme-hâ

ve piyâlehâ imlâ**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunur . Lâkin girih ve zırîhkelimeleri ki râlarının kesri ve hâların zuhûr ve vuzûhı ile dir. Cem'lendiklerinde hâlarının isbâtıyla girihhâ ve zırîhhâ dinür ve ânifen beyân-ı fetha için didigimiz ve bâlâ ve zîrde gayr-ı merraten vâhideten mezkûr olan hâ-i gayr-ı melfûzayı işbu eser-i fakîrânenin evâ'ilinde zikri mürûr iden Sûbha-i Mercân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm mecelle-i nâdirede bi'l-münâsebe Hindde çengele dinür bir büt-perest tâ'ife ism-i mezkûrunun harekâtını beyânda:

HysrAfüa FAKüa vGnkAsüa Gn+üa Nvnüa v
 HysrAfüa Mycüa rskb Hüknç
 vMÜüa Qtf vHydnhüAb Gn+üa Nvnüa Yf NynkAsüa
 OAmtea vGnkAsüa
 rAoŞa Ahb)fütt Uv Gmüküa r-W Yf Btkk iAhüa
 Naf G)vfümüa ry+üa iAhüa
 MAn*UAbNydboüav/dnhüa Mv! NmMv! Msa Yhv Qvtfm
 Ahüb! NAb

deyü mezkûr olan kelâm te'yîd itmekle bi-'aynihî nakl olundu. Fâ'ide: Olan böyle yazılıp elifsiz olan sûretinde yazılıp ve edât-ı cem' olan lar lafzına dâhil oldukda elif istemeyüp olanlar sûretinde yazılır ve vechi zâhirdir. Fâ'ide : HVâce ve bende ve zinde ve mürde gibi esmâların cem' hâllerinde gayr-ı melfûza olan kâf-ı Fârisîye tebdîl ile hvâcegân ve bendegân ve zindegân ve mürdegân dinür ve zî-hayâtın 'uzvları hâ ve elif ile meselâ serhâ ve girânâ ve desthâ ve pâyhâ deyü cem'lenür. Ammâ serân ve girânân dinür. Kezâlik hâ-i resmiyye olan kelime-i Fârisiyyenin âhirine yâ-i masdariyye-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lâhık olsa ol hâ kâf-ı 'Acemiyyeye tebdîl hvâce-gî ve bende-gî ve zinde-gî ve mürde-gî ve bîgâne-gî gibi ki asılları hvâce ve bende ve bîgânedir ve gâhîce bi't-tevessü' cemâdât elif ve nûnla ve zî-rûh hâ ve elifle cem'lenür, dırahtân ve mürgân gibi. Fâ'ide: Dede lafzı Fârisîsi dedât didikleri yırtıcı cânavardır ve kalender ve büzürg ma'nâlarıyla Azerbaycân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Türkîsinde sıbyânı terbiye idüp dadı ma'nâsına olarak Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ'ir mu'teber lugât-ı Fârisiyyede mazbût olduğu dâllarının fethalarıyla âhirinde hâ ile olup iki hâ ile dede degildir. Hattâ hatt-ı Veysîde ve 'Atâyîde mevâki'-i müte'addidede ol dede kelimesi hâ-yı vâhide ile mukayyededir. Fâ'ide: Fârisîde gayr-ı zî-rûhun isimleri cem' olundukda ma'lûm olduğu üzere hâ harfî elifle olur: Ebhâ ve hâkhâ ve âteşhâ ve bâdhâ gibi ve zî-rûh elifle ve nûn ile cem'lenür ve zî-hayâtın a'zâsı hâ ve elifle cem'lenüp serhâ ve gerdenhâ ve desthâ ve pâyhâ dinür. Lâkin serden ve kerdenden re'is-i kavm ma'nâsı murâd olursa cem'leri elif ve nûn ile olup

serân ve kerdenân dinür ve gâhîce bi't-tevessü' cemâdât elif ve nûnla ve zî-rûh hâ ve elif ile cem'lenür: Dırahtân ve mürghâ gibi. Fâ'ide: Burhânda mazbût olduğu üzre pezîr zâl-i mu'ceme iledir,yoksa zây ile degildir / ve Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Bir mecmû'asında Fârisîde zâl-i mu'ceme dahi güzârîden ve pezîreften mâddelerden gayrıda bulunmamışdır deyü yazdıkları isbât-ı müdde'â ider ki mûmâ-ileyh kümele-i lugat-âşinâyândan kavli mu'temed bir zâtdır. Fâ'ide: Fârisîde est edât-ı haberdir ki ana râbîta dahi dirler. 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hüve gibi mâ-kablinde olan kelimenin âhiri sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ise elifi telaffuz ve kitâbetde vücûben hazf olunur , üst, evveliyâst, evvelîst gibi. Velâkin medde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayan yerlerde muttasıl yazılır: Men estde menest gibi. Fâ'ide: Çi ile kes ki muhaffefi olan ki lafzı ve harf-i nefy olan ne edât-ı haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan este ittisâlde hâ-i asliyyeleri yâya tebdîl ve elif-i est hazf olunur: Çîst ve kîst ve nîst gibi. Lâkin kelimenin âhirinde hâ-i resmî var ise elif-i est vücûben isbât olunur: Amede est gibi. Zîrâ hâ dâlin fethasını muhâfaza içündür ki hazfi mümkin degildir . Pes Fâsıla var iken est mâ-kabline îsâl kâbil olmadıgından elif sâbit olur ve bu makûlenin gayrı da ya'nî hâ asliyye olduğu kelimeye ber-vech-i muharrer hâ hazf olunup estin elifi yâya kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunur fahfaz. Feemmâ çi gûneye ittisâlde hâsı isbât-ı iskâtla çi gûne resminde yazılmak savâb degildir deyü Sûdî demiş ise müte'âref-i ekser-i bülegâ iskâtladır. Fâ'ide : Fârisîde hest var dimekdir ve aslı hâ est dir ve hânın aslı dahi hâdır demişlerdir. Var ma'nâsına bu sûretde mahzûf-ı evc olur fahfaz. Fâ'ide: Hâl-i vakfda hâ resminde yazılan fenn-i *târîh*de okunuşu gibi beş hesâb olunur. Mısrâ':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Okı rûh-ı Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** içün Fâtiha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

HqtAf Nvçya Y!Ab Qvr Y!va

*târîh*inde olduğu gibi. Hattâ Mevlânâ Feyzî-i Hindînin eseri Mevâridü'l-Kelim-ism sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** risâlede o ha ism

kelimeye fasl makâmında getirdiği kelime lafzında olan / tâyı hâ menzilesinde tenzîl ile bî-nokta 'add itmişdir ve bâlâda zikri mürûr iden ef'al bâbından olan ba'zı masâdır-ı ef'âlin tâları vefkle müsta'mel olduğundan beş hesâb olunur. Fâ'ide: İstimrâr ma'nâsını mutazammın olan iderek ve giderek kelimeleri *târîh*de kılarak, bularak ve buyurarak gibi ile ve benzedi

kelimesi zâdan sonra hâsız yazılmak müteârefdir. Fâ'ide: Aruk 'ArabHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.îde gayn mu'ceminin fethi ve sehaz sâsıyla gas ve Fârisîde lâgar dimekdir. Kadîmde gâlibâ râsını zammla kırâ'atdan nâşî âsâr-ı kudemâda görüldüğü üzre ber-vech-i muharrer vâv-ı işbâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getirürler ise de hâlâ letâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kesb iden lisânımızda râyı kesb itmeleriyle bilâ-vâv ark yazılır. Kaşık ve kaşuk gibi ve bu isti'mâl müte'ahhirinde râ-i meksûre işbâ'sız olduğundan yâ getirilüp arık iktizâ itmez: Kaşıga konmadığı gibi. Fâ'ide : Dakâyıku'l-Hakâyık-ı hazret-i İbni Kemâlde beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı üzre âhir-i kelime Fârisiyyede elifden sonra vâki' olan hâ harfiyle elifden yâhûd vâvdan sonra gelen yânın hazfleri o makûle kelimeler muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmadıkları vaktde câ'iz olup giyâhda giyâ ve gedâyda gedâ ve müy ve cûyda mü, cû dirler ise de müntehab olan *târîh*lerde mutlakâ hânın hazfına mesâg yokdur. Ya'nî hânın hazfıyla vukû' bulan *târîh***Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** intihâb olunmaz. Lâkin gedâ ve mü ve cû ve sezâ ve sâ'ir bunlar gibi yâlı olanlarda selâset**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i vezne ve isti'mâl-i bülegâya bakılır. Ya'nî yâ ile yâsız şıklarından kangısı veznde selâset kabûl ider ise ol intihâb olunur. Lâkin zikr olunan gerek âhiri hâlî ve gerek yâlı kelimât muzâf oldukları vaktde 'allâme-i müşârün-ileyhin kayd-ı mezkûrî işâretince hâ ile yâlar lâ-muhâle ityân olunur. Zîrâ elifle vâv-ı sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** i'râb-ı muzâf olan kesreyi kabûl itmez. Fâ'ide: İlerüde

/ tasrîh olundığı üzre âhiri elif-i maksûre olan ism-i 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**î**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** sebk-i Fârisîde muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldukda mücerred i'râbı için ol isme hurûf-ı mebânîden olmayan yâyı getürmek zarûriyken kelimenin hurûf-ı mübâyetinden bulunan yâyı getürmek bi-tarîki'l-evlâdır. Ahîzâde Mevlânâ 'Abdü'l-Halîmin ve sâ'ir esâtizenin yazdıkları üzre matbah gibi ismlere sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan 'âmire lafzında bulunan hâ 'alâmet-i te'nîs olmayup belki mübâlaga içündür ve 'âmire nisbet içündür ki meselâ matbah-ı 'âmire dindikde ma'mûriyyete mensûbdur dimekdir. Bu sûretde âmire orada galat**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** degildir fefhem. Fâ'ide: Kelime-i Fârisiyyenin âhirinde hurûf-ı 'illetden sonra hâ olsa hurûf-ı mezkûrenin iskât ve isbâtı câ'izdir: Rûbâh ve rûbe ve dîh ve dih ve enbûh ve enîh gibi. Kezâ fî-Şerh-i Gülistân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** li's-Sûdî. Fâ'ide : Terkîb-i izâfetle olan iki yâlı Muhyi'd-dîn ve emsâli elkâb ve

terâkîbde sebkimizde ‘ala’l-husûs *târîh*de her ne kadar bir yâ ile okunursa da iki yâ ile yazıldığı kavâ‘id-i imlâ**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-yı ‘Arabîyi nâtık kitâblarda muharrerdir. Fâ‘ide: Esmâ-i sitte-i ‘Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki eb ve ah ve hen ve fû ve zûdur. Yâ-i mütekellime muzâf olmadıkları hâlde hâlet-i cerri yâ ile ve nasblarında elif ile ve hâlet-i ref’lerinde vâv iledir. Meselâ:

Müo vwYnEAc Aufrv Müo awTyer Ab*nv Müo Yzb Trrm

arc

dinilür. Ammâ sebkimizde Zi’l-ka’de ve bunun gibi müsta’mel olan isimler şöhrâ böylece ya’nî zî ile ‘alem olmagla her hâlde yâ ile yazılır. Lâkin Vassâf *Târîhinin* sebki Fârisî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** olan ‘ibârelerinde min-ciheti’l-ma’nâ fâ‘il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mef’ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** düşen esâmî-i ‘Arabîyyede i’râb-ı bi’l-hurûfa ri’âyet olunmuşdur. Fâ‘ide : Nazm-ı Türkî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** hilâlinde isti’mâl olunan cümle-i izâfiyye-i ‘Arabîyyede muzâf nâkıs**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-ı yâ‘î olsa ya’nî âhirinde yâ bulunsa ve muzâfun-ileyh ma’rûfun-bi’l-lâm olsa

/ müfti’l-enâm cümlesi gibi ol yâ yazılır telaffuzda kendüye hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilmeyerek yânın mâ-kablinde olan harekesiyle iktifâ olunur. Lâkin mersûm olan yâ yine hesâb olunur. Fâ‘ide: Mektûbun cem’i mekâtîb ve mektebin cem’i mekâtîb gelür. Zîrâ ‘ulûm-ı ‘Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** erbâbının beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyledikleri üzre evvelkinin müfredinde vâv olup ikincisi bilâ-vâvdir. Sâ‘iri dahi bunlara kıyâs olunur. Fâ‘ide: Mehmûzü’l-lâm ve ecvef-i vâvî ya’nî âhiri hemze **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve vasatı hurûf-ı ‘illetden biri olan vâv olarak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**eben bâ-i fülân demek ref’ ma’nâsına ve eger bâ harfiyle sılalanursa bâ-i bizenbihîde olduğu gibi ihtimâl veyâhûd i’tirâf ya’nî günâhını yükledi ve günâhını i’tirâf eyledi ma’nâsına olduğu ve nâkıs-ı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâ‘î ya’nî âhiri hurûf-ı ‘illetden yâlı olan ebî kelimesi bi-nefsihî ta’addî eylediği hâlde fülân ebi’ş-şey yâ ebâh ve ebâ’ ve ebâ’ete ‘ibâresinde olduğu gibi ki ma’nâsı fülân kimse fülân şey ebâ itdi ya’nî istikrâh itdi ma’nâsına olup ve ammâ fülân ebâ ‘ani’ş-şey ‘ibâresinde olduğu gibi ‘an harfiyle ta’addî iderse imtinâ‘ ma’nâsına geldiği Kâmûs ve sâ‘ir lugâtda musarrah olup bu sûretde bânın ya’nî zikr olunan mehmûzü’l-lâm ve ecvef-i vâvînin masdarı bûen ve bevâ’en ve muzâri’de nefsi-

mütekellimleri ebû' ve nâ-ebûh dinür ve ebânın ya'nî nâ gider nâkıs **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** yâlinin masdarı elifin kesri ve harf-i bânın meddi ve âhirde hemze ile ebâ'en ve hemze-i ahîreden sonra tâ ile ebâ'eten ve muzâri'inde nefsi-i mütekellim-i vahdeh ile ma'a'l-gayrı ebî ve ne'bî gelmekle zikr olunan sülâsî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ebânın masdarında elifden sonra yâ ziyâdesiyle îbâ'en demek ya'nî fülân kimseye fülân şeyden îbâ itdi dinilmek galat **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** oldığı muhtâc-ı iş'ârdır. Fâ'ide: Me'sûr olup seyyidü'l-

istigfâr vasf-ı nebevîsiyle siyag ya'nî / ta'bîrât-ı istigfârın efdali oldığı sübût-yâfte kütüb-i mu'tebere-i ehâdis olan istigfâr-ı meşhûr-ı mahfûzda vâki' ebû-i bi-ni'metike 'aleyve ve ebû-i bi-zenbî 'ibâre-i şerîfelerinde ebû' i'tirâf ya'nî mu'terifim ma'nâsına oldığı âşikâr ve tasrîh-kerde-i şerrâh-ı hadîs oldığı gün gibi be-dîdâr iken ricâl-i Devlet-i Mahmûdiyye-i 'Aliyyeden Hâlet Efendi merhûm nazre-i ûlâda ebû' lafzını îbâdan sanup istişkâl ve o 'asrda rûteb-i 'âliye ile mazhar-ı fazl-ı Rabb-i Vehhâb olan 'ulemâ-i ricâlden ba'zı câniblere varup ve görüp mahsûsan istiftâ ve su'âl ider. İşân dahi gaflet-i beşeriyye ilcâsınca ebâdan müştakk oldığını vehm ü gümân iderek te'vîlât-ı 'acîbeye sapmalarıyla efendi-i merhûm bir cânibden mazhar-ı hall-i sâlih ve iknâ-i me'b ü istiftâsında dahi nâil-i cevâb-ı savâb-nisâb olamayup lâkin zekâvetine binâ'en işitdiği sözlerden kanamayup ve şehd-i halle banamayup ma'nâ-yı lafz-ı mezkûr hâhâr-ı efkârı ve âyâ beni bu derd-i 'isâlden kurtarır bir hazık var mıdır güftârı vird-i leyl ü nehâr idi deyü Keçeci-zâde 'İzzet Mollâ **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** Efendi merhûm fakîre ba'de vefâtü's-sâ'il ve gabb-ı irtihâl ba'zı'l- mevâlînü'l-mütevehhimîn mâcerâyı hikâye itmiş idi. Bu bâhirü't-taksîr dahi ehl-i lugatın beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** buyurdıkları iştikâk ve ma'nâyı ber-vech-i bâlâ mahallerin gösterüp zikr eyledigimde hayret-âlûd hâlet-i gaflet-i işân ve engüşt ber-dehân ve evzâ'-ı zamân oldı rahmetü'llâhi 'aleyhim ecma'în. Li'l-fakîr beyt:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
Diler ise ider dâna-dili kalbi gibi nâ-dân
Eger isterse nâdânı cihâna gösterir dâna
Kodı hayretde yekser hûş u hikmet-âşinâyânı
Nedir şöhetde bu tezvîr-i evzâ'-ı sipîhr-âsâ

Fâ'ide: Mîmin ve dâlin fethaları ve elif-i maksûre ile medâ gâyet ma'nâsına olup mîmin kesri ve dahi zammıyla **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan midâ ve müdâ **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**âââ

cem'leridir. Bu sûretde inşâlarda meselâ hazretleri / mide'd-duhûr ve'l-a'sâr ilh. 'ibâresinde **midHataî Baṣvuru kaynağı bulunamadı.**âyı mîmin fethHataî Baṣvuru kaynağı bulunamadı. ü kesr ü zamm ile okumak câ'iz olur. Kemâ-lâ-yahfâ 'alâ-üli'n-nühâ. Fâ'ide: **Selîs** ve 'akîb lafzları yâsız zemin vezninde **selis** ve 'akib iken bi'l-işbâ' yâ ile yazılmak şâyi' ise de *târîh*de 'asılları üzre yazılmak eceddir. Fâ'ide: İşâreti geçdiği üzre lisânımızda 'alâmet-i ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâni' olan **ci** lafzı si lafzına dâhil oldukda ya'nî zamîr-i muttasıl olan yâ kendüye dâhil oldukda ve çünkü ci yâsı sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zamîr-i mezkûr dahi sâkin olmagla tavassul için harf-i sîn getirilüp ve bu vechile sûret buldukda ciden yâyı hazfla ikincisi ikincisi üçüncüsü yayıcısı yazılmak ba'zılarının imlâsı ise de veznde işbâ' iktizâ itmezse dahi yine yâ ile ekincisi ikincisi üçüncüsü üçüncüsü yayıcısı resmlerinde yazılmak lâzımdır. Zîrâ 'alâmet olduğundan hazf olunmaz. Fâ'ide : Konya ve Burûsa ve Gelenbe gibi âhirleri hâ-i gayr-ı melfûz olan esâmî-i büldânı nisbetde ba'zıları 'Arab**Hataî Baṣvuru kaynağı bulunamadı.**îye kıyâs ile tagyîr idüp Konevî ve Gelenbî ve Burûsî dimişler ise de ism-i 'Acemi 'Arabîye kıyâs olunmayup *târîh*de Konyalı ve Burûsalı ve Gelenbeli yazmak evlâdır ki işbu lâm 'Arabîyyede nûn-ı vikâye gibi nisbet-i Türkiyyede nisbetini vikâye için gelen lâm vikayedir. Kezâ fi'l-mecelle lâkin ba'zı ehl-i tasnîf fakat Konyada Konevî resmini ve ba'zıları vâvî isbâtla Konevî sûretinde yazmagla ancak Konyada anlara iktizâ lâ-be'sdir. Fâ'ide: Meselâ şu kelâmın müfâdınca ve bunun müfâdı budur ki ta'bîrinin müfâdı şu kelâmın müfâdı ya'nî ifâde eylediği şey ve hükm üzre ve bu şeyin ifâde eylediği budur ki dimekdir. Bu sûretde lafz-ı müfâd if'âl bâbından efâde yefîdü ifâdeten müfyidün ve müfyeden sîgalarının sırasınca / mîmin zammı ve fânın sükûnı ve yânın fethiyle ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup lâkin kâ'ide-i muttaride-i sarfiyye-i ma'lûme üzre yâ elifle kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** birle müfâd olmuşdur. Bu sûretde sülâsinin merâm ve makâm veznlerince ism-i mef'ûl ve masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mîmleri gibi rübâ'îden olan ifâdeden müştakk müfâdı mîmin fethasıyla okumak mugâyir-i lugatdır. İkinci bâbdan olan 'âşe ya'îşünün masdarı 'aynın fethiyle ve yânın sükûnuyla 'ayşen ve ma'âşen ve mîmin fethi ve 'aynın sükûnı ve harf-i yânın fethiyle ma'yeşen ve kesr-i 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ma'îşeten ve kesr-i 'ayn ve âhirde tâ ile 'ıyşeten ve 'ıyşeviyeten gelür ve ma'nâ-yı 'ıyş dahi hayât ve bâdî-i hayât olan şeyler ve nân-ı 'azîz ve mâdde-i ta'ayyüş olan ekl ü şürb dimekdir. Bu sûretde zebân-

zed olan ‘ıyş ü ‘ışret kelâmında ‘aynın kesriyle miyş vezninde ‘ıyş dinmeyüp fethle okumak savâbdır. Hattâ ‘ayşı kesr ile ‘âmî gibi okuyup galata düşmek eski olduğına Ebu's-Su'ûd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin Galatâtında olan işâret ya'nî kesr ile okumayın deyü buyurduğu tenbîhi delâlet ider. Fâ'ide: Şefekat fânın fethasıyla olup sükûnuyla degildir. Sâkin olarak isti'mâl âsâr-ı manzûme-i bülegâda görülmedi. Ya'nî li-zarûretin dahi kullanmamışlardır. Ammâ hayavân ve cevelân ki fânın ve ‘ayn-ı mühmelenin fethi ve lâmin feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ü meddi ile fa'alân vezninde yânın ve vâvın fethalarıyla olduğu cemî'-i lugâtta musarrâh iken bülegâ-yı ‘izâm anları li-zarûretin vezn sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı yâ vâv ile kullanmışlardır. Ya'nî galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı ‘avâmm degildir. Fâ'ide: Karavul kâfın fethi ve râ-i mühmelenin meddi, vâvın zammı ve lâmin sükûnuyla Mogol lisânında gice ile ordu mu'askir etrâfında gezüp muhâfâza idici ‘asker ma'nâsınadır ki Mevlânâ Vassâf el-hazretin / beyt:

Gmoarm Hynyo lvar! Ybsy éAsAy v&yüry Mkq F-y
Mü v

beytinde zâhir ve ‘ahd-i Ahmed Hân-ı Sâlis tâbe serâhu da sefâretle İrândan gelüp *Târih***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i Vassâfı istihrâca muktedir olduğu Letâyifü'l-Hayâlınden ve sâ'ir manzûm ve mensûr âsârından âşikâr olan Nâmî Hânın Nedîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm ile müşâ‘arede nazm itdiği gazelinin birinde beyt:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Fâ'ilâtü Fâ'ilün
Koymaz gözüm sipâhı tuta hüsni kişverin
Ey zülf sen arada Karavul mısın nesin
NSHn Nsym lvar! DdarW Ns Füz Ya

beytinde ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukâbili olan ‘acem bülegâsı sebkinde dahi öylece yazılmanın sahîh olduğu bâhirdir. Bu sûretde karagol galatdır. Fâ'ide: Soguk dahi galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup fasîhi gaynsızdır ve bir vâv ile sovukdur. Fâ'ide: Bellûr, tennûr ve sinnûr vasît veznlerinde gelerek Kâmûsda cevher-i ma'lûm deyü tefsîr olunmuşdur ve lâmı evzân-ı mezkûre iktizâsınca bir yazılıp tennûr sinnûra göre tahfif ile okunmalıdır. Bu sûretde iki lâmla bellûr yazılmamak iktizâ ider. Eger tetrîk olunmuşdur ve Türkîde idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yokdur. Binâ'en-'alâ-zâlik tefkîk olunur dinür ise de mahalle lafzına ne dinür bilmem. Ya'nî anı bir lâmla yazup bunu iki ile yazmak tercîh-i bilâ-müreccâh degil midir. Ba'zı esâtizenin hatt-ı destiyle olan âsârında iki lâmla yazıldığını görmedik ve tennûra nazaran bânın zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. fem-i süka-i mu'âsırından çıktığını işitmedik ise de biz dahi itbâ'an li'l-kesre iki lâm ile yazmaga mecbûruz. Feemmâ *târîh***Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** mısra'ında bir lâmla bulunursa kayd-ı intihâba gelür ve illâ lâ. Fâ'ide: Lugat-ı Fârisîde ümmîdi mîmi ve errenin râsı Şeref-nâme**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mu'teber tahrîrince mutlakâ müşeddeden ve muhaffefen lugatlar ise de ya'nî teşdîd ve tahfîfin ikisi dahi sahîh ve nazm u nesr-i bülegâda isti'mâlleri cevâzlarına delîl-i sarîh ise de Gülistân şârihi Sûdî merhûm Fârisîde teşdîd olmayup ümmîdin ve

errenin / teşdîdi zarûret-i vezn içündür dimişdir. İmdi eger murâdı Fârisîde mutlakâ teşdîd yokdur demek ise ânifen yazılan Şeref-nâme**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tasrîhi ile mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtında bi-mennihi te'âlâ gelecek Burhân-ı Kâtı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nakli bunu redd ider ve zarûret-i vezn didigini dahi kelâm-ı mensûrda ümmîd ve errenin üzerlerine şedde vaz'ı akvâl ve ahvâlleri şâhid-i imlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve inşâ olan esâtize-i kirâm hatt-ı destiyle yazılan âsârlarında görülmüş ve siyemmâ erreyi zerreye şec' eyledikleri fikarât-ı inşâiyye meşhûd olmuş ve 'ala'l-husûs şârih-i Pend-i Ferîdü'd-dîn 'Attâr Şeyh Hakkı Burûsavî kuddisü sirrahümâ:

ar Sfn Nya SAnŞ Y%rm rtŞ Nvç
avh vrp Hn vrAb dŞk Hn

beyti şerhinde perred muzârî'dir. Masdarı perîdendir pâ-y-ı 'Acem**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**î ile uçmak ma'nâsına rânin teşdîd ve tahfîfi ile lugatdır ifâdesinden Derîde vukû'-ı teşdîd müdde'âsı mü'ekmeden sübût bulmuşdur fetedebbür. Fâ'ide: Hiyle ma'nâsına dek ki fâ'iline dekkâk dirler ve ebleh ma'nâsına tenbel, deryâ ma'nâsına zerk ve akçe toplamak garazıyla şî'âr-ı zühd olan kıldan 'abâ-kîne sâlûs ve akçe, kapucılara cerr**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**âr ve zukâklarda suhriyye ile akçe kesb itmek üzere devre dürûr ve derrûze ve halk didikleri istimnâ-bilyede ma'nâsına salâc ve salc lugat-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisiyyeden olmayup Sâsân dinilüp halkdan vaz'-ı envâ'-ı hiyel-i şettâ ile şey kapmak san'atları olan 'ayyâr ve şettâr tâ'ifesinin muhteri'âtından olduğu Muhaşşî Beyzâvî**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** ve şârih-i Şifâ Mevlânâ İşhâbu'l-Hafâcî Şifâ'u'l-'Alîl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile müsemmâ mu'arrebâtında sin harfinde tahrîr itmişdir. Lâkin Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kâtı'da Fârisî**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** olmak üzere deryûze herrûze vezninde ve

hâsız deryûz herrûzdan sinde gedye ve gedâyî deyü muharrerdir.
Bu

sûretde / yâ asl-ı Fârisîdir yâhûd masnû'-ı kavm-i âhar ise de olunmuşdur dimekle tevfi̇k olunmuşdur. Fâ'ide: Halkın dilinde tezyîf ve tahkîr yerinde dâ'ir olan var behey zulâm tabîrinde bulunan zulâm lafzının aslını Şihâb-ı müşârün-ileyh Tırâzu'l-Câlisinde şöyle beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ider ki hulefâ-yı 'Abbâsiyyeden Mu'tasım cenâbları asrında bir lâubâlî şahs olup nâs ol şahsa merâm vezninde zalâm telkîb idüp ve ol şahsa nisbet ile tezyîf kasd itdikde meselâ nâ'î zenâmî dirler idi. Lâkin 'avâmm-ı nâs bi't-tahrîf zenâmî yerinde zelâmî didiler intehâ. Bu sûretde zulâm artık muharref olarak ber-ter bir muharref-i dîger olur felyuhaffız. Fâ'ide: Cebek cîmin fethi ve harf-i bânın meddiyle caba lafzı Fârisîde pîş-keş ve bâd-ı hevâ ma'nâsına olduğu Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kâtı'ın dâşten mâddesinde işâret olunmuşdur. Lâkin beyne'n-nâs lafz-ı mezkûr şu şey'i hediye itdi ve bâd-ı hevâ hıdmet itdi ta'bîrleri yerlerinde kullanıldığı çendân işidilmeyüp fakat meşhûr olduğu üzre ehl-i sûk meselâ bir kimesne kahve-hânede ehîbbâsına kendü kîsesinden kahve içirecek oldukda kahveci fincanı ahbâba virirken kahvenin bahâsı sizden matlûb degildir dimegi işrâb makâmında caba diyerek virir. Ya'nî mücerred lafz-ı mezkûrı tefevvüh ider ve bunı haberde fülân kahvede caba dağıtdı dinür. Beyne'l-'avâmm bu sana caba olsun dinür ki hasbî işini işlerim olacaktır. Bundan başka lisânımızca havâs tekellümünde ve tahrîrâtda zikr olunan ta'bîrâtda müsta'mel olmadığı vâreste-i ihtârdır. Fâ'ide: Yok cümleinin bildiği gibi kâf iledir. İsti'mâlimizde yoksa işbu kâf yerinde hâ-i mu'ceme ile degildir. Ammâ yoh Azerbaycân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dârât -bilâdında olanların dilinden çıkar. Busûretde sebkimizde

yohsa yazılmayup / yoksa yazılmak aslına muvâfıkdır meger Azerbaycân zebânı yolundan söz mültezem ola. Fâ'ide: Kâf sûretinde sagır nûn yigirmi hesâb olunur. Fâ'ide: Kâf-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile kâf-ı Fârisiyyenin farkına bir kâ'ide olmayup semâ'a ya'nî kütüb-i lugata mürâca'ata mevkûf ise de Sûdî merhûm Gülistânın:

;vm Ntf rk rdTsryŞ Hb rk

Knüp FA*m rdTsŞvm Kyü

beyti şerhinde kâfin mâ-kablinde nûn-ı sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunsa ol kâf elbette kâf-ı 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îdir demişdir fa-hfaz. Fâ'ide : Cârûb ve hancerde olan cîmler bir noktalı cîm-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îdir üç noktalı cîm-i Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir. Fâ'ide: Pedîd üç noktalı pâ-i

Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iledir bir noktalı bâ-i ‘Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile degildir. Lâkin Rûmda öyle okur yazarlar, İrânda işidüp görmedik . Bir nokta lisâna hafif düşüyor dinür mi bilmem. Ammâ el-’Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ‘aleyhi'r-rahmenin nukât-ı sülûsi iltizâm eylediği âsâr-ı kilik-i mâfi nigârından pedîd ve âşikârdır. Fâ'ide: Alış viriş mahalli ma'nâsına olan bâzâr bir noktalı bâ-i ‘Arabiyye olup üç noktalı pâ-i Fârisiyye ile degildir. Ammâ pâ-i Fârisiyye ile pâzâr çarık ma'nâsına olduğu Deşîşe-nâm lûgat-ı mu'teberede muharrerdir. Çâr-sû sîn-i mühmele iledir, yohsa çâr-şû degildir. Fâ'ide: Hıdmet hâ-i mu'cemenin kesri ve dâl-i gayr-ı menkûta**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî ebced dâli sükûnı ile lafz-ı ‘Arabî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken ba'zı tahrîrâtda gâlibâ Fârisîde harf-i müteharrik**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i sahîhden sonra gelen dâl-i mühmele kâgıd gibi zâl-i mu'ceme ile kırâ'at olunur kâ'idesi hâtıra gelerek yâhûd A'câm ol kelime-i ‘Arabiyyeyi lisânlarına muvâfık düşürerek mu'ceme ile oldukları belki yazdıkları işidilüp ve görilerek zâl-i sehazla yazılmakda ise de ‘Arabî mahz-ı Fârisîye kıyâs olunmayacağından telaffuzdan nazar-ı kat'la mu'ceme ile yazılmamak ‘adâlet-i hattdandır. Fâ'ide: İyâlet elifin kesriyle tedbîr ve irâde ma'nâsına olan siyâset dimekdir.

/ Alü'l-emîr ra'iyeten evvelen ve iyâlen ve iyâletendirler. Sultân ve vezîr ra'iyeti ya'nî teba'asını ıslâh ile mu'âvede eylediği vaktde ya'nî gözetdiği hengâmda fusahâdan İbni Ziyâdın Anyüo Lyav AnüW d! kavli ma'nâ-yı mezkûrdan müştakdır. Hem âmirîn ve hem me'mûrîn olduk dimekdir ve âl ‘alâ harfi ile sılalanur. Ya'nî âlü'l-vezîr ‘alâ'l-kavl terkîbinde olduğu gibi harf vâsıtasıyla ta'addî iderse kavmin üzerine vâlî ve hâkim oldu demek olur. Bu sûretde ıstılâhımızda vülâtın makarrı ve taht-ı vilâyetinde olan yerlere elifin fethiyle eyâlet ta'bîri makarr-ı müdür-i umûr ma'nâsında tevessü'an tasarruf olunarak ülkeye ‘alem olmuşdur. Aslı ber-vech-i işâret siyâset ve tedbîr dimekdir. Fâ'ide: Bûse bir noktâli bâ-i ‘Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile zikr olunan pedîd-rek ‘aksine zebân-zeddîr. Hele medîd her ne ise karışılmaz. Lâkin fusahânın dahi müsta'meli ise de üç noktalı pûse bülegânın agzına yakışmaz ve's-selâm. Sıhâh ve Kâmûsun bûs Sv̄b mâddesinde :

HsAb d! vBrum YsrAf Lyb!tûaSv̄bûa

deyü tasrîhleri aslâ ve ta'rîben bir nokta olduğunu isbât ider. Fâ'ide: Gül-levne ve düzgün ma'nâsına olan gâje jâ-yı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iledir. Zâ-yı hevvez ile gâze öğündire didikleri ucu igneli çubuk ki öküzi anınla sürerler , anın adıdır. Fâ'ide: Zemen ve zamân ikisi de bir

ma'nâya olup lâkin sebkimizde zemen şâyi' degildir. Fâ'ide: İnsânın eşref-i kâffe-i hayvân olduğu ve sâ'ir temeyyüz-i kuvve-i nâtika bulunduğu için kelâmın sahîh ve sakîme dikkat ve 'inde'l-'ukalâ ve'l-hikemâ 'addâm-ı Heddâm-âsânın mühmelHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.âtdan 'add eyledikleri kelimâtdan mücânebet teslîm-kerde dirâyet ve :

Tsn-s Ytsh Rnycnk rhvk Nyrthb

TsŞvmAqarç Ddrm vdnb NAc N-s rk

beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i sâ'ibü'l-ma'nâsı mantûkunca muttasıf-ı haysiyet kabûl olan sühan cân-ı insân idüğü nezd-i üli'n-nühâde rehîn-

i / rütbe-i bedâhet olduğundan kadîmen ve hadîsen galatHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.ât ihtârı meşrebesince bulunmak niyetiyle te'lîf-i âsâra ragbet derkâr olup ve heme âsâr-ı eslâfda elifin meddiyle ekser-i nâsın mübtelâ olduğu avân galat-ı gazâb-âver, ihtâr-ı bi'l-ittifâk yazılmış ise de ednâ mertebede zu'm-ı ihtisâr ve sühûlet-i ta'bîr gibi vechsiz ve ser-riştesiz tayanılacak ve sabr olunacak galat olduğundan 'âcizâne fakîr dahi kabûlünü niyâz eyledigim hâlde recâ iderim ki lafz-ı mezkûr lafzen ve ma'nen zamân gibidir. Hemân evvelinde elifi görüp harf-i meddendir deyü âvâz-ı bülend idüp çekmesinde çekilen zahmetde ne fâ'ide vardır anlaşılmaz ve kelâm-ı manzûmda getürmüş ise togrısı okununca mevzûn olduğundan manzûmdur ve zarûret-i vezn îcâb itmişdir kelâmı kendüsünde mâ-bihi'l-i'tizâr olmaz ve işbu edâyı galatı sâ'irinin ziyâde fâhiş olduğu ve gâlibâ İbnü'l-KemâlHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûm hazretleri zamânında dahi bi-ısrâr inhâsı mâ-bihi'l-ibtilâ-i halk idüğinden nâşî Mevlânâ-yı müşârün-ileyh tayanamayup Galatâtında isti'mâl inhâsını ba'de't-tenbîh işbu kıt'ayı nazm itmişdir. Didigini tutup rûhâniyyetinden müstefîz olmak şân-ı 'irfândır. Beyt:

NavUa) fü Yf SANüa Mhv NAmz iAnba Nqn rktna

NavÜa (ub Yüo T!A{ Nwa ad% MAh vÜm TüvAq Uv

ve işbu zamân vezninde olan avânın elifin meddiyle avântacığı olduğu lugâtda mersûmdur. Fâ'ide: 'Urefâ kûy ma'nâsına müsta'mel olan karye ancak kâfın fethi ve rânın sükûnı ve yânın fethi ve âhirde hâ-i vakf olup bi-hamdihî te'âlâ mektebden berü kırâ'at eyledigimiz Kur'ânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı Kerîmde dahi musarrah iken ma'nâ-yı mezkûrda galatHataî Başvuru kaynağı bulunamadı. ve lahnHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olarak kâfın fethi ve rânın kesri ve yânın teşdîdiyle / tefevvüh olunmamak husûsı / savâb-ı mansûsı istirhâm olunur. Yânın teşdîdiyle semiyeye vezninde kariyye Bagdâdda mücerred iki mevzi'in ismi olduğu kütüb-i lugatda

musarrahdır ve karye lugatda mısır-i câmi'**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî belde ma'nâsına oldukda nisbetde kurâ ve kuravî dinür ve cem'i kâfın fethi ve elifin kasrıyla şâz olarak karâdır ve Besâ'irde yazıldığı üzere karye nâsın ictimâ' eyledikleri mevzi'den 'ibâretdir ki şehirden ve köyden e'amm olur. Lâkin ber-vech-i işâret 'örfde köyde isti'mâli şâyi'dir. Fâ'ide : Rakam kalem veznindedir. Ya'nî râ-i mühmelenin ve kâfın fethalarıyla üç harflidir. Yoksa kafın teşdîdiyle müdgâm degildir . Kâfını tahfifle okumak lugata mutâbık olduğundan başka zebânda dahi hafîf iken şedde gılzatıyla okudukları câ-yı 'Acem**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**îdir. Hattâ müşeddedi zarûret-i veznle muhaffefe okudukları şâyi' ve müsta'mel-i fusahâdır. Nef'î**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ehl-i dile zulm ü sitem gibi yok

Hîc bir emr-i ehemmi-rûzgâr

beytinde olduğu gibi. Fâ'ide: 'Arab**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**îde sevb ki bizim uruba didigimizdir. Cem'i esvâb gelür. Lâkin lisânda ve telaffuzda ve ekser vâkıf-ı lugât-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan zevâtın hatt-ı destlerinde cem'-i mezkûrî sâ-i sehâzı şîn-i karaşat sâyi sine ve vâvı yâ-i hutîya tebdîl ile sebebin cem'i olan esbâb deyü işidüp görmekdeyiz. Hattâ Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kâtî'-nâm lugat-ı makbûle-i Fârisiyyenin dürüst yazılmış ekser nüshasında dâne kâne lugatında ber-vezn dâne dâne esbâb ve kâlâ ve metâ-ı dünyevî bâşed deyü esbâb yazdığı ve Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** Nezâreti 'uhde-i fakîrde iken tab' olunan Gülistân Şerhi Sûdî hatt-ı şârihden istinsâh olunmuş ser-â-pâ esahh bir nüshadan tertîb olunmuş idi. Ol nüsha-i müretteb-i minhâda dahi tamâmiyle esbâb resminde görülmüşdür. Vechi

nedir ve te'vîli ne gûnedir bilinemedi. Lâkin / fakîr esvâb deyü basdırdım. Fâ'ide: Salı ma'lûm olduğu üzere lisânımızda gün adıdır ki 'Arab**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**îde sülesâ ve yevm-i sâlis ve Fârisîde se-şenbe ta'bîr iderler. Aslı sâlis olup kütüb-i sarfiyyede beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı üzere beyt:

YüAbt U NarchüAb Tnav YüAwüa wh vNAMvy rm

d!v

beyti şehâdetince sâ-i müsellelesi yâya kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmagla sâlı olmuş ba'dehû sâ-i müsellese evlâsı elsine-i 'âmmede sâda kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**1 olarak öylece havâss u 'avâmm

beyninde isti'mâl olunmuşdur. Hattâ 'Atâyî**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun yazusıyla olan bir mecmû'asında hilâl-i 'ibâre-i Türkiyyede sâlı yazmış olduğu manzûr-ı hakîr olmuşdur. İstidrâd: Her çend yevm ma'nâsına degil ise de salı lafzı Şâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Hamâ**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** ahâlîsinden ba'zı 'avâmm-ı sâbirinde kullarından İbni Hâcer**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi vâkıf-ı fenn-i edeb şânına şâhân degil ise de 'avâmma iktifâ birle:

YüA* Amhnm Lk Bü!üa G!U Krt AhnAfvaYnvr

Anwqüa Yf

beytinde ityân itmiş deyü müte'accibâna Fâzıl Hafâcî sâbıku'z-zikr Şifâ'u'l-'Alîlinde zikr itmişdir dimişdir felyuhaffız. Fâ'ide: Kul ma'nâsına olan 'abdin İmâm Süyûtî 'Ukûdü'l-Cemâl Şerhinde beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdiği üzre yigirmi kadar cem'i olup ol cümle-i cem'lerden bir fa'îl vezninde 'abîddir. Bu sûretde mütekellim vâhid iken sebkimizde taraf-ı 'abîdânemde 'ibâresinde olan 'abîdi 'aynın fethiyle okumak galatdır. Medâr-ı galat**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** fa'îl sîgası zebân-zed olan evzân-ı meşhûre-i cem'den olmamağla müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zann itmekdir ve 'ibâre-i mezkûre bülegâ inşâsında yazılmış ise anda olan resm-i 'abîd 'aynın zammı ve bânın fethi ve yânın sükûnuyla 'abdin tasgîridir fetezekkür. Fâ'ide: El'ân nâsın yuva didikleri kütüb-i fıkhıyyede lakata dinilen sâhibsiz bulunan hayvân olacaktır ve bunun Fârisîce ta'bîri / yâvedir. İşte yuva yâveden muharrefdir. Hattâ bin *târîhi* hudûdunda yazılan Hucec ve evâmir sûretlerinde fülân kasabada yâve ve abık zâbitâna olan fülân ta'bîri görülmüşdür. Şimdi ise yuva ve kaçkın yazılmaktadır. Hele kaçkunun be'si yokdur. Bârî dilde yuva dinüp kitâbetde yâve yazılsa güzel olur. Bu niyâzımız yâve-gûluk ise de 'afv ideler. Fâ'ide: Furn fânın zammı ve rânın sükûnuyla mahbez ya'nî nân tabh olunan mekân olup furun ve furun yazdıkları galatdır. Lâtîfe Tercemesi fakîrin Bâgçe-i Safâ-endûz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile müsemmâ müsvedde-i tezkiretü's-şu'arâsında mestûr ser-âmed-i mevâlî Şükr-zâde Feyzu'llâh 'ulemâdan Sermed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Anadolu**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ahâlîsinin ekseri fâ ile olan harfi hâ-i mu'ceme ile hurun ve fodulayı hâ ve zâd-ı mu'cemeteyn ile hodula ve hâ ile olan hurmayı fâ ile furma didikleri câ-yı 'acebdir ki eger mahrec-i hâya ri'âyet idemiyor dinse hurun ve fodulayı niçün söyler, fâyı beceremiyorsa latîfesini zurafâ-yı 'asrdan ve 'ulemâ-yı h'âcegân Sermed Efendiyle sohbet itmiş ügey

pederimiz Defter-emînî Selîm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendî-zâde ‘Abdü’l-Ganî Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm fakîre nakl itmişdir, rahime-hüma’llâh. Fâ’ide : Kâmûs **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ’ir lugat kitâblarında musarrah olduğu üzere zûkâk gurâb ya’ni keskin didiklerî zâ-yı mu’cemenin fethi ve kâf-ı meftûhanın meddi ve âhirde kâf-ı müteharrîke ile şehir içinde olan yollar ma’nâsına sikke gibi ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îdir.

Ahtks Ya GnydmüaéA!zb FA| lA!y

ve Türkîde dahi bu ma’nâ yine müsta’meldir. Bu sûretde peltek didikleri zâl-i mu’ceme-i mazmûmenin meddi ile ya’nî ma’a’l-hâ dülâb vezninde zûkâk yazmak galat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı fâhişdir ve’s-selâm. Fâ’ide: Kürd kâfın zammı ve rânın sükûnuyla ma’rûf olan kabîle-i münşa’abedir ki cem’i ekrâd gelür. Bu sûretde kâfın önüne vâv getirüp kürd yazmak hatâdır. /

rdAmsüa iAm Nb iAy!yzm Nb rmo Nb drk Drvk wm Hüyb!

dcv

Fâ’ide: Hurûf-ı hecâdan ze harfinin elif sin âhirinde yâ ile zâydır. Re’s gibi zâ’ degildir. Ze harfinin ismine yâ geldiği râya iltibâsdan def’ içündür. Mühimme: Zeele zâl harfinin ismi ve ber-vech-i muharrer ze harfi ba’dehû e harfi ba’dehû ye harfi ile zây ze harfinin ismi olup lafzen müsemâlarını mübeyyin iken sehaz zesi ve hevvez zesi deyü halkın ta’rîfleri hande-fermâdır. Fâ’ide: Gazab ma’nâsına olan hışm hânın kesriyle zebân-zed ise de fasîhi hânın fethiyledir. Fâ’ide: Şîr yâ-i mechûle ile arslan ve ma’rûfe ile sūd ma’nâsınadır. Fâ’ide: Cân-var cîmin fethi nûnun sükûnı ve vâvın fethiyle olup ne denlü dilimizde cîmin feth **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve meddi ve nûnun feth ve imâlesi ve vâvın bayagıca meddi ve rânın ve râda olmağla sükûnuyla dâ’ir ise de nazmda ve sec’de aslını ve vasfını gözetmek gerekdir. Fâ’ide: sükûn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı cîmle ercümend lafz-ı Fârisîsinde erc kıymet ve mikdâr ma’nâsına ve mend edât-ı nisbet olup ma’nâ-yı lâzımîsi mu’azzez ve mükerrem dimekdir. Şârih-i Gülistân Sûdî merhûm cîmin harekesiyle telaffuz galatdır. Zîrâ mend lafzının mâ-kabli dâ’imâ sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur demişdir ve Burhân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Katı’da bâ-mîm ber-vezn Nakş-bend yazar. Bu sûretde Nakş-bendde de şîni sâkin okumak lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Kemâ yecî tafsîlehû. Fâ’ide: Tecellî tefâ‘ul bâbından inkişâf ma’nâsınadır ki bir nesne münkeşef oldukda tecelli’ş-şey’i dirler ve aslı celîdir ve yâsında şedde yokdur ve lâmı müşeddedit ve meksûrdur ve cem’i lâmın kesri ve yânın meddiyle ve tahfîfiyle tecelliyât gelür. Ma’nâ-yı mezkûrda

olarak yânın teşdîdiyle tecelliyyât demek galatdır. Lâkin yâ-i müşeddede ile tecelliyyât ism-i mensûb olan tecellînin cem'idir. Bu sûretde meselâ tecellî-i ilâhî terkîbinde izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** içün yânın önüne hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / getürmek lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Zîrâ bâya hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilerek okunsa ism-i mensûba müştebih olur ve bu iştibâhın def'i zarûreti âhiri yâli olan kelimeye bir dahi hîn-i izâfetde hemze getürmek kâ'idesini te'yîd ider fetebassur. Lâkin bülegâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tecellî ve tesellî ve bunun gibilerin tevsî'aten lâmına fetha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hareke virüp meselâ a'lâ ve evfâya kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iderler. Fâ'ide: Teveffî tefa''ul bâbından müte'addî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak bir nesneyi bi't-tamâm almak manâsınadır ve hakikat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'örfiyye olarak Hakk te'âlâ mahlûkunun rûhunu kabz eylemek ma'nâsına da gelür ve sülâsîsi sehâ vezninde vefâdır ki 'ahd ü peymânını nakz eylemeyüp muhâfaza eylemek ma'nâsınadır. Bu sûretde rûhı kabz idici ma'nâsına ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasıyla ya'nî fânın kesriyle müteveffî GyUa Kufar vKyfvtm Yna ﷲAb wyutsa nass-ı celîlinden zâhir ve bâhir olduğu üzere ancak cenâb-ı Hakk 'azze ve celle olduğına binâ'en biraz vaktlerdir ki ba'zı hüccetler ve sâ'ir tahrîrâtda görülen müteveffiye-i mezbûre 'ibâresinin hattan ve kırâ'atan hatâ olduğu hüveydâ ve ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasıyla müteveffât-ı mezbûre yazılması muvâfık-ı kâ'ide-i sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve imlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idügi nezd-i üli'n-nühâda rûşenâdır. Müteveffiye-i mezbûre 'ibâresi galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı meşhûrdur dinmez. Zîrâ galat-ı meşhûr bakılsa bülegânın isti'mâl eyledikleri kelime demek olur gibidir ki şâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dirler ki kıyâsa muhâlif ve isti'mâle muvâfık dimekdir ve bu dahi bu bâbda lafza dâ'irdir. Müteveffiye ise lugat-ı Kur'ânda olan ma'nâya mugâyirdir ve 'ibâre-i mezbûrenin tahrîrât-ı esâtize-i meşhûrede görülmediği her ne kadar bu husûsda müşâhede delîline muhtâc degil isek de şâhid-i müdde'âdır. Ve'l-hâsıl müzekkerde ism-i mef'ûl sîgasıyla müteveffâ-yı mezbûr yazup ve böyle okurken bu nakîzi olarak müteveffiye-i mezbûre yazmak ve okumak tercîh-i bilâ-müreccahdır ki bâtıldır ve müteveffânın aslı vâreste-i

beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / olduğu vechile fânın fethalarıyla müteveffeyet olup ber-kâ'ide-i sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâ-i meftûha elife kalble müteveffât olmuşdur ve işbu kâ'idelere binâ'en sebk-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide yazılan awk Gns Yf Yfv t Nüf

'ibâresinde vâki' teveffî kelimesi sîga-i ma'lûme ile okunmayup mechûl okunmak iktizâ ider. Hulâsa bunun ihtimâl-i ba'id**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile hayâtını istîfâ eyledi demekle te'vîli kâbil ise de bu te'vîli a'lâm tezyîf itmişler ve şâh-râh-ı savâba gitmişlerdir. NvüfA% Gh!ftmüa rxk av

Lf+t Üf İşbu fâ'ide belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'â'ide dürc-i derc-i fevâ'id-i şevâhid kılındıktan sonra ba'zı sikât mecmûasında mütâla'asına muvaffak olduğumuz nakl anı te'yîd-i müdde'â itmekle tezyîl kılındı. Teşyî'-i cenâze iden bir a'râbî murâdı meyyiti su'âl olarak kesr-i fâ ile mine'l-müteveffî didikde Hazret-i 'Alî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** radiya'llâhu ve kerreme vecchê dahi teşyi'de bulunmuşlar idi A'râbîye hüva'llâh cevâbıyla hatâsını tenbîh buyurdılar intehâ. Kultü işbu nakli kâ'il cevâb-ı ihtimâl olunarak Râgıb-ı İsfahânî hazretleri Muhâzarât-ı Üdebâsında ehl-i 'ayy ya'nî 'aceze-i beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve nutk matlabında dahi tahrîr eylediği andan sonra görüldü. Fâ'ide: Halkın fülân mu'âf ve müsellemdir didiklerinde mu'âf mu'âfâtandır. Bu sûretde ism-i mef'ûli mu'âfî gelür. Mu'âf isti'mâli galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı meşhûrdur deyü Şeyh Hakkı Burûsevî hazretleri zikr itmişdir ve mu'âfî aslında mu'âfev olup vâv mâ-kabli mazmûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmadığı hâlde tarafda vâki' olmagla elife kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmuş ve rübâ'î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğundan elif-i mezkûr yâ sûretinde resm olunmuş olup ahvâl-i selâsesinde YfAumbTrrm vYfAum Tyar vYfum

YniAc dinilür Lâkin şeyh-i müşârün-ileyhin kuddise sırrahû meşhûr vasfında olan işâret ve îmâsı üzre mu'âf isti'mâli isti'mâl-i fusahâdır ki mücevvezdir. Zîrâ 'Arab mukâbili olan 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bülegâsı meselâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Muhaşşî

/ ve mütercim-i Siyer-i Kebîr HVâce Seyyid Münîb Efendinin rahimehu'llâhu te'âlâ risâle-i Türkiyyesinde getürdüğü müsecca' vehle-i ûlâda âhirü'd-devâ olan ki (Yk)ile

Hüa Ab|a éad- Ddrk Nytsqüavadm 'ibâresinde vâki' olduğu gibi müdâvâtdan tâyı hazfla müdâvâ didikleri gibi mu'âfî anın âhirini ya'nî yâyı hazfla kullanmışlardır ki sebk-i Fârisîde ve Türkîde müsta'meldir. Feemmâ sebk-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide câ'iz degildir görünür felyestekra'a ve

mu'âf 'afvden me'hûz olmak dahi hâtır-ı fâtıra gelür fetedebbür. Tetimme: Bülegâ-yı şu'arâ gâhîce galat**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** oldığını bilerek ba'zı irhât ve ta'bîri eger kendülerinde tenâfür**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yog ise âsârlarında zâhir olduğu üzre 'avâmm ne vechile kullanmış ise öylece tanzîm-i silk-i dürer nazm iderler.Husûsâ Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun de'bidir. Hattâ 'Atâyî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Mesneviyyâtının birinde

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Ba'd-ezîn itdi töbe yoksulluga

H+üüvs!vy Hbvt Ydtya Nyza dub

deyü tevbenin vâvını vâv-ı meçhûle sûretine komuşdur. Artık bu makûleye ta'vîz ya'nî nazar boyuncıg dimelidir. Fâ'ide: Zübeyr bin 'Avvâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** radiya'llâhu te'âlâ 'anhın pederi ismi vâvın teşdîdiyle hayyâm vezninde 'Avvâm iken Seyyid Vehbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm mısırâ' **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

Mefâ'ilü Mefâ'ilü Mefâ'ilü Fe'ülün

'Avâm-zâdelerin her biri Zübeyr olamaz

zmHüva rybz Yrb rh KrüDdaz Mavo

mısırâ'ında vâvı hafif geçmiştir . Zarûret-i vezni 'özü itmiş ise de tevriyeye âyâ hâlel gelmez mi NASnUa vü-b Amü!

.NAysnüa viA|-üa No Fâ'ide : Gelin otası ma'nâsına olan hâcele hâ-i mühmelenin ve cîmin ve lâmin fethalarıyla lugat-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken fusahâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cîmin sükûnuyla kullanmışlar.

.HtAyvnxm (ub Yf YyA|uüa lA! Amk

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fa'lün

Nev-'arûs-ı tutuk-ı devletdir

Duhter-i hacle-geh-i milketdir

Fâ'ide: Eş'âr-ı fasîha-i 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kâffe-i kütüb-i lugaviyyede mestûr olduğu üzre ma'din mîmin fethi ve 'aynın sükûnı ve dâlin kesriyle mazbût olup lâkin fusâhâ-yı 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eş'ârlarında dâlin fethiyle mahzen vezninde isti'mâl itmişlerdir. Hattâ Nedîm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** Sühandân

Kasîde-i Meşhûre-i Nûniyyesinde vech-i sâni ile isti'mâl / itmişdir felyuhaffız. Fâ'ide: 'Alâ ma'nâsına olan üzre zânın sükûnuyla müsta'mel-i fusahâ ve a'lâm ve zarûret-i vezn iktizâ itmişdir yâhûd lugatdır deyü zâya fethle hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilmek ve bu vechile üzre üzerine tahmîl-i bâr itmek galat**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve gayr-ı

matbû‘ oldığı müstagnî-i ifhâmdır. Ammâ üzerine ta’bîrinde râya işbâ‘ geldiginden def’an li’t-tenâfür**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hareke virilmek be-her-hâl ider kemâ-lâ-yahfâ. Fâ’ide : Mîmin zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mühr Hâtem ma’nâsına lugat-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken fusahâ ‘Arabiyyeye kıyâs ile ism-i mef’ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasında isti’mâl itmişlerdir.

Müs vHbq*v HüW Yüo vHyüo YüAut >a Yü* Htun Yf Hyüa

Ymvmüa Uvmüa lA! Amk

Fâ’ilâtün Fâ’ilâtün Fa’lün

Mührile mühre-i zahr-ı pür-nûr

Gûyiyâ ‘ıkd-ı güherdir memhûr

Mezerkeş sîgası dahi bu kabîldendir ve şîrâze lugat-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken mücellid-i kitâba fukahâ-i ‘izâm ıstılâhında mushaf-ı müşerrez deyü şîrâzedden bi’l-iştikâk ism-i mef’ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak kullanmışlardır ve isti’mâl-kerdemiz olan müzerkeş dahi bu kabîldendir. Fâ’ide: Masdar-ı ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Fâ’ide: Masdar-ı ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasında olarak Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan germî masdarını germiyyet deyü bülegâ-i Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ‘Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** te vessü’an tasarruf itmişlerdir. Lâkin nezâket ve perîşâniyyet masdarlarını bülegâ isti’mâl itmemiştir. Nâzûgî ve perîşânî demek fasîhdır. Fâ’ide: Ammâ enâniyyet ki muhteri’ oldığı ya’nî bir asl-ı mâddeden olmayup iddi’âdan nâşî iftihârda ben bir dâneym ve menem dîgernîst ma’nâsına olan ene lâ-gayrdan veyâ mutlakâ iddi’â-yı hestîdir. Cûd ma’nâsından düzülmüş bir masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hattâ İbni Kemâl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerine mensûb Galatâtda ‘ahdinde dahi tefevvüh olundığından muhteri’dir ve galatdır deyü tenbîh olunmuşdur. Ba’zıları nûn ve elifinden sonra gelen harfi nûn yapup gâh elif-i merkûmeyi medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile ve geh bilâ-medd ve kırâ’at-ı enâniyyet ve enâ’et dir ki ene lafzı yazılmasa kâsd ma’nâsına olan niyyet çıkar ve ba’zıları ene lafzının ikinci elifini okumayup nûn-ı mezkûrenin / yerine hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getürüp enâ’iyyet dir. Hulâsa masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı muhtere’-i mezkûr kavli nakli de şây**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ân-ı hüsn-i zann olunacak bülegâ-yı ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve ‘Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kelâmında görülmeyüp fakat Mîr Sâmi**Hata!**

Başvuru kaynağı bulunamadı. meşhûrun ya'nî vakâyi'-nigâr-ı devlet-i 'aliyye olmuş Şehr-emîni-zâde Mustafâ Beg merhûmun Dîvân-ı Muhayyelinde Tercî'-i Bend-i Rûhînin bir bendinde:

Mef'ûlü Mefâ'îlü Mefâ'îlü Fe'ûlün

Ayîne-i kalbinde o rûşen-güherânın

Jeng-i enâ'iyyet eseri mahz-ı 'ademdir

beytinde vezni mütehammil olduğına binâ'en bilâ-kırâ'ati'l-elif yâ hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd nûnla kullandığı görüldü. Fahter mâ-şi'te. Lâkin tahrîrât-ı mu'tenâ-bihâda zikr olunan ma'nâları üzre enâniyyet lafzını kullanacak yerde bir âhar 'ibâre ve lafz getirüp aslâ yazmamak tavr-ı kalem-i ekmel ve tahallus-ı ta'n be-mahaldır. Fâ'ide: Erzânî şöylece bahâlu ma'nâsına olan girânî lafzının nakîzi erzân degil iken erzân yazılması lugât-ı Fârisiyyenin hilâfıdır. Fâ'ide: İztırâb ve ibtilâ ma'nâsına kullandıkları felâket felekden yapma bir masdardır. Lâkin fusahâ isti'mâl itmişdir fetedebbür. Fâ'ide: Seyr-i mu'tedil ile yürüyüşde iki kadem beyninde olan mikdâr ki Türkîde adım dinür. 'Arabîde hâ-i sehazın zammı ve tâ-i hutînın sükûnı ile 'umdet vezninde hutvet olup cem'i hânın zammı ve tânın feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kasrıyla hutâ gelür ve ammâ hânın fethiyle hatve binâ-i merredir ki adam bir kerre adım atsa dinür ve bu merrenin cem'i sâ'ir merreler gibi elif ve tâ ile hutvât gelüp bu sûretde mikdâr-ı mezkûr ma'nâsında ism-i merrelik mülâhaza olunmayarak hânın fethiyle hatve demek lugatın hilâfı olduğunu Şir'atü'l-İslâm mü'ellifi hazretlerinin Bâb-ı Adâb-ı Dühûlü'l-Mescid zikr eylediği hutâ lafzı beyânında şârihi Seyyid 'Alî-zâde hazretleri îrâd itmişdir. Artık yazılıp ve yazmakda olduğumuz hutvât iclâl ile istikbâl ta'bîrinin te'vîli nice

olur bilmem.Fâ'ide: Sebک sîn-i sa'fas / fethiyle ve ebced bâsı sükûnuyla geçmek ma'nâsına masdardır. Eger bu ma'nâca tâ ilhâkıyla sebkât dinürse lahn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Ya'nî fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir kerre geçüp ve bir vechile vukûnı beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı kıssa olunursa o zamân nasratün gibi tâ ilhâk olunur felyuhaffız. Fâ'ide: Hâle karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zamânda sebkât iden vâkı'ayı ihbârda bundan mukaddem ve dahi akreb ise edât-ı tasgîr olan ce lafzını ilhâkla mukaddemce dinmek ve eb'âd olduğu vaktde ma'nâ-yı ziyâdeye delâlet iden ism-i tafdîl sîgasıyla akdem ta'bîr olunmak asl iken akdemce ta'bîri kemâle mugâyirdir. Zîrâ ce lafzı ma'nâ-yı ziyâdeyi münâfîdir fetedebbür. Fâ'ide: Fârisîde yag ma'nâsına olan rukan rânın zammı ve vâvın işbâ'ıyla olup vâvsız rukan mahaldır. Fâ'ide: İf'âl bâbından mîmin zammı ve kâfin sükûnı ve rânın kesriyle mükrim vezninde ism-i fâ'il**Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı. olan müfdil veznen ve ma'nen müşkik gibidir ve ma'nâsı işkâl virici nesne dimekdir. Yoksa ba'zı nâsdan işidildiği tef'îl bâbından ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir felyuhaffız. Fâ'ide: Fu'lâ vezninde Mûsâ ve 'Îsâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve takvâ gibi ve âhirleri yâ olan sâ'ir elfâz ve esâmî ve 'Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rübâ'iyeyi şu'arâ-yı 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâlarının kesr ve meddiyle okuyup ol veznde olan kavâfiye idhâl iderler. Ya'nî şî'r-i Fârisîde 'alâ-vechi't-tevsi' câ'iz görmüşler ve sebkimizde dahi aslî olduğu üzre isti'mâli şâh-râh olup ba'zı bülegâ kâfiyeden mâ'adâ haşviyyât**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'arûziyye ta'bîr olunan hilâl-i şî'rde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kesr ile kırâ'at itmişdir. :lz+üa Yf GkvŞüa lA! Amk

ar Yv!t Lha Mdvnm Anym Ndrk (Ayb
ar Yufa MŞç drm zBW za Hmrs MdyŞk
KzAn ldrdM% RŞyrd rawkym Yk rxa
ar Ynyç KA- Ynyç Yvm DAys rAm drv-

Mahabbet mîmin zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayup lugatlarda mîmin

ve hânın fethleri ve harf-i bânın sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve şeddesi / ve âhirde tâ ile mazbûtdur. Fâ'ide: Ma'lûmdur ki lugaten 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mukâbilidir. Ya'nî 'Arab olmayan kimesnelere dirler ve a'cem her ne kadar 'Arabî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olursa da vâzih tekellüm itmeyene ve dahi lisânında 'acemlik eseri olana dirler ve if'âl bâbından olan i'câm hurûfa vaz'-ı nokta dimek olduğu gibi nokta vaz'-ı harekeye dahi ıtlâk olunur. Ya'nî ıtlâkı câ'izdir ve burada if'âlin ya'nî i'câmın binâsı 'alâ-kavl semâ'î olarak izâle ma'nâsınadır ki BAtküa Tmcoa dinildikde BAtküa Tmco

Tüza dimekdir. Ya'nî lugat-ı 'Arabîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd Fârisîyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ'ireye vâkıf olmayan 'acemînin kitâbda muharrer olan lugatın ve kelimâtın gerek hurûfunda ve gerek harekelerinde olan cehl ve galatını izâle itdim dimek olacaktır. İzâle-i mezkûre dahi meselâ bâ ve tâ ve sâ veyâ yâ okunmasun deyü evvelâ vaz'-ı nukât ve sâniyâ ya'nî vaz'-ı nukâtdan sonra

A| - Ay O!v Amk el-Haccâc bin Yâsuf es-Sakafî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vaz'-ı harekât ile olmuşdur ki vaz'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûreyne dahi i'câm ıtlâkı câ'izdir. Lâkin ehl-i lugat meselâ fâ-i mu'ceme ve gayn-ı mu'ceme deyü i'câmı vaz'-ı noktaya tahsîs itmişlerdir ki ma'nâsı i'câmlanmış fâ ve gayn ya'nî noktalı fâ ve gayn dimekdir ki bu sıfatlarla noktasız temyîz ve izâle-i şübhedir ve

işbu tahsîsler ehl-i lugat ise i'câmı ehl-i fen âharın ya'nî ehl-i tecdîdin isti'mâllerine göre Qü|*yü Na Mv! Lkü vefkınca münâfî olduğundan başka hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve noktaya ehl-i lugat ma'a'l-karîne i'câm ıtlâk iderler. Zîrâ asl-ı ma'nâ-yı i'câm izâleten iştibâh-ı hâl-i harf ve lafzdır. Gerek nokta ile olsun gerekse hareke ile olsun.

Marküa Mv!üa Btk NmDAnmhf Yüo HüaVs vBqmüa
rAtftsaBavc awh
G|!nüa O{v Ya |y!ntüaNyb érfü aHb L*qy vHthbŞüaLyzy
Hüüü v

.MUSüa vGkrqüa Ya

MAcoUa v

Fâide: Temyîz iki yâ ile vâreste-i beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu üzere lugat-ı 'Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup yânın yerine hazfe kâ'ide-i sarfiyye yog iken bülegâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir yâ ile dahi temîz deyü şi'rde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isti'mâl ider. Sâhib-i dîvân Sâmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Begin:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün
Temîz nîk ü bed 'ayne zarardır hurde-bünyâna
Bu vakt cismini sûrâh sûrâh itdi girbâln

beytiyle şu'arâ-yı İrândan birinin beyt:

ry- vdbUa Nkm ;fr* Hk rAhnz zyzo rmo YtyrAo dvb vç ld
Ya /
zynt Lha vdbHkyrAy Tbq* Ab dvŞ DdydnspHkyrAknéŞo
Ab

kıt'asında olduğu gibi mu'arrebü'l-lugadan nâkilen musannifin lakabıyla meşhûr-ı 'allâme-i sâhib-i tasânîf-i ıstîlâhat u ta'bîrât-ı fihkiyyeyi beyânda hadd ü zâtta te'lîf itdiği kitâb-ı nefîsinde zikr eylediği üzere da'vâ masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâsına ism ve elifi te'nîs için olup tenvîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kabûl itmez ve cem'i fetâvâ gibi vâvın fethiyle de'âvî gelür. Lâkin meşâhir-i ehl-i lugat ve nahvden İbnü'l-Anbârî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Seb'a-i Mu'allaka-i Meşhûre Şerhinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** :

YrAfwüavYrAfwüavYrAq*üavYrAq*üavYrawüavYrawüa
lA!y

deyü vezn-i mezkûrun cem'inde kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve fetha**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** câ'iz olduğunu gösterdiğinden başka bi'l-husûs da'vâ mâddesinde Şeyhü'l-İslâm Mevlânâ es-Seyyid Feyzu'llâh Şehîd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**in cediti Erzurum Müftîsi Pîr Mehmed-nâm Üskübî fetvâsı deyü meşhûr olan fetâvâ-yı

Türkiyye sâhibi dahi Pîr Mehmeddir. Fâzıldan istifsâr sûretinde da'vâda olan vâv meksûr olmak câ'iz olur mı deyü su'âl olundukda olur, ba'zılar kesri evlâdır .

XyniAtüa iAt Yüo G) fAqm Qtfüa vL*Ua Yüo vavüa
rskb YvAudüaYüo Omcyv
Yüo T) fAq vT-ff Fyf-tüarxW Bruüa NU Yüva QtfüAb
Mh{ub lA! v

.drfmüaHyüo Yntby Ytüa

XyniAtüa Füa

kelâmıyla cevâb virmişdir. - Üskübî fetevâsı deyü meşhûr olan Fetevâ-yı Türkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâhibi dahi Pîr Mehmeddir.- Fâ'ide: Hâcî lafzı zebân-zedimiz ise de lugata muhâlifdir ve Hâfız**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Şîrâzî şi'rinde Hâcî kaddâmi mâ deyü getürmüş ise de 'Acemin 'Arab**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** elfâzda olan müsâmahât ve tagyîrâtındandır deyü i'tirâz vârid olmaz. Zîrâ hâcînin aslı hâcic olup bi'l-idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâcc dinmek kavâ'id-i sarfdan oldığı gibi mütûn u şürûh-ı sarfda beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı üzere müzâ'af olan kelimenin harfeyn-i mütecâniseyninden birini yâya kalb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmek dahi kâ'idedir ki aslı takazzuz olan taksi'l-bâzî eş'âr-ı 'Arabü'l-'urebâda vâki'dir. Binâ-berîn Hâfız kuddise sırrahû ve sâ'ir şerhi hâcî demiş ve sebk-i 'Arabîde dahi mu'arref bi'l-lâm olarak el-hâcî yazmışlar ki Kefevînin kalemiyle yazılı gördüğümüz âsârında yekûlü el-Hâc Mehmed el-Kefevî kavli / toludur ve 'asr-ı Süleymânî tâbe serâhu meşâyih-i kibârından Hâcî Efendi dinmekle Mü'eyyed-zâdeye kuddise sırrahû irtihâline yine meşâyih-i 'ahd-i hüdâvendigâr-ı müşârün-ileyh hazretlerinden zâhir ve bâtını ma'mûr Şeyh Baha'e'd-dîn en-Nakşibendî kuddise sırrahû kıt'asında mu'arref olan el-hâcî ismini müştamil işbu *târîhi* nazm itmiştir:

Hyüa A!AtŞm DA! Ud! v dydmüa Nba Ywüa YcAqüa
vb Hyüo Fv- U >a Yüv Htvm _yrAt
Yf Tmhüa d! v

Fâ'ide: Sakal biten yere ıtlâk olan 'Arız ve Tayy kabîlesinden sahî ve meşhûrun ismi olup hâ-i huttî ile hâtem ve kâfer lafzları ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vezni üzere rânın ve tânın ve fânın kesrleriyle iken bülegâ ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ayne'l-fi'llerini si'at-i kelâmda ânifen zikr olunan nakl anın 'aksine meftûh**Hataî Ba[çvuru kaynağı bulunamadı.** dahi okurlar. Ya'nî bâver ve dâver vezninde bulunan elfâza kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iderler ve tefa''uldan tesellî dahi

lâm-ı müşeddedenin kesriyle iken kezâlik fethiyle dahi isti'mâl iderler. Fâ'ide: 'Aşk lafzı lugatda 'aynın kesriyle iken fethiyle kırâ'at zebân-zed-i Rûmdur. Lâkin Mâverâ'ü'n-nehr ahâlîsi lugatda mazbût olduğu üzre okurlar ve İrân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bülegâsı dahi kezâlik kesr ider. Her ne kadar kelâm-ı mevzûnda bulunsa feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kesr evvel-i lafzda olduğundan vezne zararı yog ise de 'ibâre-i kitâbda ve beyne'l-üdebâ'i'l-havâss zabtı üzre evlâdır. Fâ'ide: Fucâ'at lafzı ki ne'üzü bi'llâhi te'âlâ min-sıhhatihî ansızın ölenin adıdır. Fânın zammı ve cîmin feth ve meddi ve hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i meftûha ve âhirde tâ ile 'ucâlet vezninde olup ve Câmi'-i Sagîrde muharrer :
Dw-a vNmVmüü Hnqar giAcfüa Tvm rcAfüü Fysüa

hadîs-i şerîfnde dahi vezn-i mezkûr üzre mervîdir. Her ne kadar bayagı lakırdı arasında tefevvüh olunursa da tahrîrâtda ve havâss miyânında togrısı söylenilmek pek ensebdir. Fâ'ide: İfti'âl bâbından olup vaktde ürendilemek ya'nî ıstifâ ma'nâsına olan ihtiyâr lafz-ı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îsinin ne münâsebet mütâla'a olunmuş ise miyân-ı nâsda müsinn ve yaşlı kimselere ıtlâkı zebân-zed olmagla bi'z-zarûre mücâveze ve tekellüm-i 'âdîde ve

'avâmma hitâba dâ'ir tahrîrâtda kullanılmakda ise i'râbı / sahîh inşâda ve eş'ârda isti'mâle elvirmez. Bunun garîbi müsinne hâtun ya'nî pîr-zenne âhirine tâ-i te'nîs getirilerek ihtiyâre dinüp yazıldığıdır ve hele cevân ma'nâsına olan Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** genç lafzına mer'e-i şâbbe murâd iderek âhirine tâ sokup gence didikleri vezne dervîşe deyü ad kodukları biri biri içinde ihtiyâreden agrebdir. Hattâ seng-i mezârın birinde Dervîşe Hanım mahkûk olduğunu fakîr gördüm idi ve mugfelîn-i 'asrın birisinden Gence Hâtun işitdigimden diyelim ki müzekkere genc dirler. Ber-kâ'ide mü'ennese dahi gence dinür deyü za'm itmiş ola. Lâkin bu kâ'ideyi hâtunede ne gûne öyle diyebilür. Zîrâ hâtune dindiginin hâtun deyü müzekkeri hâya nisâ kabîlindendir mütâla'asıyla gafletine sûret-i dîvâr gibi dem-beste ve hayrân kaldım. Hemân nâçâr kalem-i şikeste-zebânım gayrete gelüp tesliyeten li-sâhibetin:

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fe'ilün

Genc karı görünce gence didi

O koca câhilin revânı çıka

hezlini bi'l-irticâl mecbûr olmuşdur . Tecâveza'llâhu te'âlâ 'an-seyyi'âtinâ âmîn. - İşbu mugfelin gafera-lehû katı çok gülecek sözleri var idi ki yazılsa sınıf-ı hezde bir sefer-i mudhik olur ve Safedînin Lâmiyetü'l-'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Şerhinde yazdığı hikâyât mugfilîni basdırır. Cennet-mekân

firdevs-âşiyân es-Sultân Mahmûd Hân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** el-Gâzî tâbe serâhu efendimizin arz-ı mukaddes-i Hicâzdan Vehhâbî tâ'ifesinin vücûd-ı habâset-âlûdlarını tard ile Beyt-i Mükerrremi tathîr eylediklerine fakîrâne biraz *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nazm itmiş idim. Birinin kıt'asında:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

Eyledi tathîr Beytu'llâhî hâkân-ı gayûr

mısrâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı var idi. Bir gün beyne'l-ihvân tevârîhin sohbeti güzerân itdikde defter-i nazm-ı fakîri çıkardım. Mugfel-i mûmâ-ileyh eline alup anlar anlamaz bakar idi. Bir de mısrâ'-ı mezkûrı gördükde bunda hatâ vardır. Zîrâ tathîr şey-i habîs-i ma'lûmdan olur deyü îhâm-ı kabîh var dimegi istedi. Fakîr dahi çünkü tafsîlin kat'â fâ'idesi olmayacağını bildigimden ben bunda Hazret-i Kur'âna iktidâ itdim ki:

HyUa NyfkuüavNyfEA|üüYtyb arh| Na nass-ı celîlinde tathîr-i beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâki' olmuşdur didigim gibi çünkü ma'lûmâtı deryâ olduğundan hemân bilâ-te'emmül cûşa gelüp ol nass Tâ'if hakkındadır diye düşündü. Fakîr dahi cevâbdan sükût idüp hâzır bulunan ba'zı zurafâ ile bi'z-zarûre hayret birle handeye karâr virdik idi. Kıs 'aleyhi sâ'ir gaflâtuhû. Keşîş ki fa'îl vezninde olan kasîsden muharrefdir ve kasîs ile kâfın fethi ve sînin şeddesiyle kass 'ilm-i Nasârâda re'îs olan şahsa dirler . Bu sûretde lafz-ı mezkûr yâ kassdan muharrefen isti'mâl ola yâhûd ma'nâ-yı mezkûr üzre vaz'-ı Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd lugat-ı Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak egerçi isti'mâl olmakdadır. Lâkin ere varmayup manastırlarda ibâdet zu'mıyla sâkine olan 'avrata 'alâmet-i te'nîs ityânıyla yazılmakda olan keşîşe ihtiyârenin hemşîresidir. Ya'nî galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ât-ı fâhişedendir fetedebbür. Fâ'ide: Muhâvere hâ-i huttînın fethi ve sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı vâv ile lugatda rücû' ve dahi noksân ma'nâlarına olan hûrdan me'hûz ve müfâ'ale bâbından olarak iki kimesne birbiriyle mutlakâ cevâblaşmak ma'nâsına olup lâkin lisânımızda beyne'n-nâs mücâdele ve mu'âraza ile iki ve dahi ziyâde kimesneler beynlerinde olan kelâm ma'nâsına şuyû' bulmuşdur ki bu sûretde sebk-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îde iki kimesne birbiriyle mutlakâ mücâvebe itdiler ma'nâsını ifâdede muhâbere lafzını tahrîr elvirirse de sebkimizde ve mükâlememizde tahrîr ve takrîr elvirmeyecegi ma'lûm-ı enâmdır. Ne'üzü bi'llâh mine'l-hâver ba'de'l-kever du'âsında olan hâver noksân ma'nâsına ve kever ziyâde olmak ma'nâsınadır ki ne'üzü bi'llâh mine'n-noksân ba'de ziyâde dimekdir. Tahrîrât-ı kudemâda

toz / ve Tosya ve katır tâlar ile toz ve Tosya ve katır yazıldığı görülmüş ise de toz mütekaddimîn ve müte'ahhirîn bi'l-ittifâk tâ ile yazdıkları gubâr ma'nâsına olan toza mültebes olduğundan başka telaffuzda tâ ile tuzsuz olmagla gerek tozu ve gerek Tosyayı ve katırı sonraları tâ ile kullanmışlardır ve gâlibâ sîn sâda ve tâ tâya ve dâle kurb-i mahrec takrîbi tebdîli gibi bir keyfiyyet olması muhtemeldir. Lâkin karâr-ı mezkûr togrısı selâmetlidir ve tavsiyenin fi'l-asl sîni kesr ve tahrîk birle bâ-yı nisbete şedde virilerek 'Irâk**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'Acemde olan Tûs beldesine dahi bir münâsebetle nisbet olunması muhtemeldir. Tâ-i huttî ile tobra didigimizin aslı ve o vâv-ı ma'rûfe**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve tâ-i karaşat ile tobra Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğına:

Tsbr- za Drb vt vHksr Drb|

mısrâ'ı şâhiddir. Lâkin çünkü tâ ile nesrin mu'tenâ-bihâ olmayan tahrîrâtda halkın tefevvühi gibi tâ' ile yazmakta lâ-tâ' ile tahteh dinmez. Ahça medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i elif ve sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i hâ-i sehaz ve cîm-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i meftûha ve âhirinde hâ-i gayr-ı melfûz ile mîr-i sikke-dâr deyü Şeref-nâmede muharrer olduğu Fârisî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâhûd Kırımında ve bi'l-husûsda Azerbaycânda kâf yerinde hâ-i sehaz kullanılmagla Türkîden me'hûzlarıdır. Hulâsa Fârisîde hâ ve isti'mâlimizde kâf ile akçedir. Fâ'ide: İgdiş 'Arab**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**ide dahi müsta'mel olduğına bülegâdan İmâd Kâtibin el-Fethu'l-Kuds-nâm *târîh***Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.**-i belîginde esnâ-yı Sultân Salâha'd-dîn Eyyûbî revvaha'llâhu te'âlâ rûhahûda yazdığı:

dAhqûa F*v Yf Nyr{Aqûü iAyqûa ;yAk avBruûa Ly-ûa Nm Hbhv Am

'ibâresi delâlet ider. Fâ'ide: Pâ-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve âhirinde yâ ile pâregî bâgîrin mürâdifidir. Hattâ Nergisî**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** merhûm dahi bârgîr yerinde kullanmışdır. Lisânımızda pabuç deyü müsta'mel olan ayak kabı pâ-bûşdur. Mu'arreb olduğu Vefeyât-ı Safedîde Ahmed bin Mehmed bin Gânim Tercemesinde Hyfv*ûaSbüy CvbAbûa

Sbü deyü yazdığı 'ibâreden müstefâd olmuşdur. pabuç hatâdır. Bu sûretde telaffuz olunsa da yazılmalı, togrısı olan Fârisîsi ki pâ-pûşdur. Anı yazmalı deyü ba'zı zâtın i'tirâzı vârid olmaz. Fâ'ide: Rezâlet rânın fethi ve zâl-i sehazın feth**Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve meddi ve lâmin fethi ile ve ruzûlet rânın ve zâl-i merkûmenin zammları ve vâvın sükûnuyla her bir şeyde sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı hulkiyyeden olan

denâ'et ve hasâset ve redânet ma'nâlarına ve fa'île vezinde rezîle zıdd-ı fazîlet-i zâtiyye ma'nâsına olup sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-1 müşebbeheleri / rânın fethi ve zâl-i merkûmenin feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve meddiyle rezâl ve fa'îl vezinde rezîl ve ism-i tafdîl sîgasıyla erzel olup zâ-yı hevvez ile degil iken ve rezel mâddesi ya'nî râ ve zây ve lâm harfleriyle böylece sırasıyla mevzû' kat'â lugat-ı 'Araba velev âhar ma'nâyâ olsun aslâ yog iken bir husûs ve bir töhmet ile beyne'n-nâs 'alâmet ve hakâret ma'nâsına râ-yı merkûme ile rezîl oldu ve rezâlete ugradı okuyup yazmak lafzen ve ma'nen hilâf-ı kavâ'id ve bunun üzerine zelîli hor ve hakîr ma'nâsına bu ma'nâca masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan mezelleti mezellete ugradı dise togrı olacak iken dimeyüp burada dahi balcıkda ve sözde sürçmek ma'nâsına olan evveli hevvez zâlî zelev masdarı yerine evvelki ma'nâyı murâd iderek bu mâdde yerine lugatda olmayan mîmli masdarı getirüp mezellete ugradı demek hatâ-ender-hatâ olduğu kütüb-i lugâtda gün gibi âşikârdır. Fâ'ide: Meşhûrun cem'i meşâhir gelüp meşâhîr gelmez deyü ta'n idenler DrywAumY!üa vüv >Ab wyutsa nass-1 şerîfinin tefsîrinde Beyzavî hazretlerinin kelâmını tahşiyede Muhaşşî-i Fâzıl Şeyhü'l-İslâm Mevlânâ Sa'dî hazretlerinin tahkîkine nazar idüp cevâbını alsunlar ki hulâsa-i ifâdeleri o makûle cem'lerde işbâ'-ı kesreden yâ tevellüdi dahi kıyâsdir buyurmuşdur. Fâ'ide: Hitâm buldı ve bitdi ma'nâsına olan dükendi lafzını ve sâ'ir mutasarrıfâtını a'lâm-ı sâbıkîn dâl ile yazdıklarına Zeyl-i 'Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i dânáda kalemiyle mestûr beyt:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün
Dirler belâlu 'âşika yâ sabr ve yâ sefer

Sabrum dükendi lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olupdur bana sefer

beyti ile sâ'ir yerlerinde olan dükendiler yâlıdır ve fi'l-hakîka 'ahd-i karîbde ser-zede varak-bürûz olan tâlı tükendi telaffuzı uygunsuz olduğu zevk-i selîm erbâbına nümâyân ve fem-i düleb-i muhsin-i ehl-i edebden dü yerine tü çıkmayacağı gayr-ı nihândır ve's-selâm. Beyt:

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün Mefâ'ilün

Dükendi matlab-ı müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki hep bir bir 'ayân oldu

Rüsûmât-ı 'ibârât-ı reh-i inşâyâ geldik biz

- Fakîrin işbu nazm itdiği dükendi matlab âh beytini 'ulemâ-i 'Arabîyyenin ihtidâ tesmiye kıldıkları sanâyi'-i bedî'iyedendir ve o dahi Ravzatü'l-Fesâha-i Zeyn-i Şîrâzîde yazıldığı üzre bir şâ'irin ve münşînin ibtidâ' ve ihtirâ' itdiği

sebk ü üslûba şâ'ir ve münşî-i dîger ma'nâ-yı nazm u nesr-i sâbıkdan kat'â bir nesne ahz itmeyerek fakat üslûb-ı kavli sâbıka ittibâ' ider. Meselâ Zeydin kumaşından kesüp dikdiği sevbi 'Amr görüp o dahi kendi kumaşından Zeydin mislince sevb-i dîger diker. Harîrinin bedî'u'z-zamân Hemedânî makâmâtı mukâbelesinde vaz' u te'lîf eylediği makâmda meşhûra san'at-ı mezkûreyi nâtıkadır. Beyt-i fakîrin aslı lisân-ı nâs siyemmâ kadîmâ ve bu hînde zebân-ı meddâhînde dâ'ir vesâ'ir:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Dükendi kıssa-i Mecnûn ki bir bir 'ayân oldı

Hikâyât-ı garîbHataî Baŗvuru kaynağı bulunamadı.ât-ı dil-i şeydâya geldik biz

beytHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i rengînidir felyuhaffız.

Ba'zı Rüsûmât-ı İmlâ der Mürekkebât u İnşâ ve İhtârât-ı Hasbiyye

'Acizâne bir tarîka beyt :

Lyüo vh vSANüa Yv ady Byb| Y!tüAb SANüa rmiAy Y!tüa
ry% v

.azcüa vNydüa Mvy Yüa (Eaf HnAŞ zo Hnm (yfüa vYüAut
>a L{füa Nküv

Fâ'ide: İsm-i A'zam-ı Celâl hilâl-i tahrîrâtda ba'zı edevât ve hurûf-ı mebânî ve ma'ânîHataî Baŗvuru kaynağı bulunamadı.Hataî Baŗvuru kaynağı bulunamadı.-i Türkiyyeye ittisâlde

resm-i şerîfi / vaz'ı üzere bulunamayacağından ta'zîmen nişân-ı müsemmât 'azze ve celle zikri âti sûretin icrâsıyla infirâdı üzere kalmasına dikkat olunmak edeb-i 'ubûdiyyetden olduğu mütâla'a-i 'âcizânemdir. Şöyle ki meselâ 'Abdu'llâh ismi eger paşa ve efendi ve beg ve mollâ ve aga ve başa ve dayı gibi bir vasfa mukârin olursa ya'nî meselâ 'Abdu'llâh Paşanın câmi'inde namâz kıldım dinilürse lafza-i Celâle 'ulyâ-i infirâd olur ve illâ evsâf-ı mezkûreden birine mukârin bulunmayacak ittibâ' gibi bir kimse olup metbû'ı ana bir kâğıd yazacak oldukda eger ismi Himmet ise meselâ bizim Himmetin hıdmeti makbûlümüz deyüp Türkîde edât-ı isnâdHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve izâfetHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olan kâfı Himmete idhâl ider. Lâkin ism-i tâbi' 'Abdu'llâh olsa Himmetin gibi harfHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mezkûrı Celâluhûya muttasıl yazmayup itnâb-ı melîh yolundan 'Abdu'llâh-nâm kimsenin yâhûd tâbi'in ve hıdmet-kârın ve müzekkerin ve uşagın gibi ta'bîrlerden evvel kâfı idhâl itmek ve işbu ism-i Celâl ve sâ'ir esmâ ve sıfât-ı hüsnâda ve sâ'ir müsemmâ-yı 'azîmi murâd olunan esâmî-i mübâreke işbu seyyide hüsn-i kitâbet ber-vech-i muharrer mütâla'a-i fakîrânem olan bir

ri'âyetdir. Kâdir-endâz-ı meydân-ı inşâ ve sâhib-i menzil-i mastaba-i nesr-i Süreyyâ-nümâ Okcî-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mehmed Şâhî merhûmun zîver-i dülâb-ı istishâbım olan bir eser-i kilik-i huçeste-silkinde ya'nî mecmû'asında ba'zı müsveddâtı olmagla tashîh itmiş ve çizdiği ba'zı sutûrda ism-i Celâl zât-ı 'azze ve celle ile nâm-ı şerîf-i peygamberi salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem bulunmagla anları ta'zîmen ve tekrîmen Allâh Muhammed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şu sûrette birer dâ'ire içine alup üzerlerinden hatt-ı tashîhi geçürmedigini görmekle her yâdıma geldikçe bi'l-husûs şu te'eddübi ve ta'zîmi içün dahi rûhuna fâtiha kırâ'ati mu'tâdımır. Feemmâ nazmda vâki' olup zarûret-i vezn gerek harf-i mezkûr ve gerek sâ'ir harfin miyânına bir ta'bîr derci mümkün olduğu hâlde ittisâli iktizâ iderse fâ'ide ehâdîs-i cevâmî'ü'l-kelim-i Hazret-i Risâlet-penâhî salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellemden olup Câmi'-i Sagîrde mestûr sâhibü'l-Müsned Ebû Ya'lâ Musulînin rahm-i Ebû Hureyre radiya'llâhu te'âlâ

'anhdan rivâyeten / icrâ eylediği avbAqt avdAht hadîs-i belâgat-tahdîsinde vâki' tehâdû lafzı tefâ'ul bâbından emr-i hâzır**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı müzekkerin cem'i ve aslı dahi tâlarin fethi ve hânın meddi ve dâlin fethi ve yânın zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tetehâ deyû olup evvelinden tânın biri ve âhirinden yâ hazf olunmagla feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hiffet-i dâl ile tehâdû ve tehâbû dahi yine tefâ'ulden cem'-i muzâri'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i muhâtab olup aslı tetehâbûne idi. Evvelinden tâlarin biri ve âhirinde cevâb-ı emr olmagla cezme 'alâmeten nûn hazf olunup bânın zamm ve teşdîdiyle tehâbû kalmışdır ve tehâdî hediyyeden me'hûz ve müştakk olup birbirine hediye vermek ve tehâbû mahabbetden müştakk olup birbiriyle sevişmek ma'nâlarıdır ve müfâd-ı hadîs-i şerîf dahi her biriniz dost ve muhibbinize hediye virin. Zîrâ tehâdîde mahabbet artar demektir. Pes tehâdû kelime-i şerîfesinin imlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-yı kâ'ide-i sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre vech-i meşrûh üzre iken ekser nâs belki ba'zı zevâtı tadrîb-i istînâs dâline şedde virerek zamla okudukları keşîr ammâ kulagımızla işidilmiş ve yine Câmi'-i Sagîrde mazbût:

. ;ycüa Küw ;ycüa Munü vAhryma rymUa Mynü v

Hyn|n|s!üa Nqftü

hadîs-i sıhhat-tevrîsinde vâki' sülâsiden tüftah kelime-i mezkûre-i münîfesi müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i muzâri'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mechûl olmagla

harekâtı tâ-i müsbitâtı fevkiyye-i ûlânın zammı ve fânın sükûnı ve tâ-i sâniyenin dahi fethi ile olup ve âhiri olan hâ-i hutî zamm üzre mebnî iken kelime-i mezkûreye nûn-ı müşeddede-i mü'ekkelede ilhâk buyrulmagla kâ'ide-i muttaride-i sarfiyye üzre cem'-i mü'ennes-i muhâtabaya mültebes olmamak için hâ-i merkûmenin zammesi fethaya tebdil olunmuşdur. Hâl-i harekât-ı kelimât-ı mestûre böyle iken yine ekser-i nâs ve sahn-ı havâsda bulunan ba'zı zevât cem'-i mü'ennes-i muhâtaba gibi hâsının zammıyla **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** okudukları istimâ' olundığından başka Kostantiniyye Hyüüüa Lk Nm

YüAut >a AhnA* de kâ'in Ayasofya-i Kebîr Câmî'-i Şerîfinin ebvâbından Feth kapısı didikleri bâb hâricinde kâ'im sûtûn-ı mermer-i çâr-kûşenin bâlâsına sene *târîhinde* hadîs-i şerîf-i mezkûr

togrısı / becâ olarak nakş ve hakk olup lâkin Rabbimiz te'âlâ ve tekaddes ıslâhında ihtâr ile te'sîr-i tâb ve nakşına fakîri mazhar ide. Tüftahanne hâsının üzerine fetha **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yerinde koca kalın zamme yazılıp ve kazılıp tashîhi vâcib olduğu hâlde bu kadar enzâr ta'alluk itmiş iken iki yüzden ziyâdece müddetden berü öylece yanlış hareke **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yerinde turduğının keder ve fikri cân ü dile iş idilmiş olup ve çünki:

rAnüa Nm Ddu!m evbtyüfYüo B wk Nm hadîs-i va'îd-izhârı ki şerrâh-ı hadîs revvaha'llâhu te'âlâ ervâhahum anda olan kizbi tamîm birle ehâdis-i nebeviyyenin i'râb ve harekâtından bile velev 'an-cehl olsun galat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itse yine el-'iyâzü bi'llâh makrûn ve 'ıyd-ı mezkûr olur buyurmalarıyla: NAY*uüaNm

Nav-Üü Anv* hadîs-i şerîfeyn-i mezkûreyninde olan lahn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı i'râb ber-vech-i hasbî ihtâr olunmuşdur.

lAufUavlav!Ua Yf Bav*üa Anffv Mhüüa Fâ'ide: Menâbirde kavâ'id-i 'Arabiyyeden belki kendi dilinden gâfil burada oturalar mudhikesine mübtelâ takımından bulunan ba'zı hutabâ mev'ıza-i hutbede:

Dvuy|a v>a av!ta SAnüaAhya yerinde:

Nvuy|a v>a av!ta SAnüaAhya ve dahi minberde oturup kalkdıktan sonra ikinci hutbe didiklerinde dahi:

NyrkAŞüa admq >dmqüa bedeli

NyrkAŞ admq >dmqüa okudukları gûş-zed-i 'urefâ olmaktadır. Hâlbûki âhiri zammla olan etî'û emr-i hâzırın cem'-i müzekkeri olmagla âhiri

mezcûmdur ve ‘alâmet-i cezm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi nûn-ı cem’in hazfidir. Ya’nî aslı ve me’hazı etî’ûn olmagla cezmen nûn-ı merkûm hazf olunmuşdur ve dâhil olan hâ ki zamîr-i muttasıl-ı gâ’ib**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müzekkerdir. Ma’tûfun-’aleyhi olan itteku’llâhda vâki’ ism-i Celâle râci’ olup bu sûretde :

Dvuy|a v>a av!ta SAnüaAhya

terkîbinin mefhûmı: Ey cemâ’at-i hâzırîn. Hakk te’âlâdan korkun ve ana ya’nî Hakk te’âlâya itâ’at idin dimek olarak çünkü hutbe emîru’l-mü’minîn olan halîfe-i / Rasûlu’llâh salla’llâhu te’âlâ ‘aleyhi ve sellem hazretlerinin vazîfe-i ‘uhde-i hilâfet-penâhîleri olup ve hutabâ dahi bu hıdmet-i şer’iyyede vükelâ-i hazret-i halîfe olduğundan taraf-ı halîfe-i zî-şândan cemâ’at-i mü’minîne bir tenbîh ve nush olacaktır. Feemmâ gelelim itteku’llâhe ve etî’ûn kelâmına ki sûre-i şerîfe-i Şu’arâda evvelinde fâ ile vâki’ olan kavlihî te’âlâ fetteku’llâhe ve etî’ûn nass-ı şerîfleri sebkindedir ve nass-ı şerîf-i mezkûrla dahi sûre-i celîle-i mezkûrede ism-i şerîfleri mezkûr peygamberân-ı ‘izâm ‘aleyhimü’s-selâmın meb’ûs oldukları akvâma hitâben sâdır olan tenbîhleridir ki cenâb-ı Vâcib ‘azze şânuhû hikâyeten Kur’ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kerîminde inzâl buyurmuşdur ve mefhûm-ı şerîfleri müfessirîn tahrîrlerincede: Ey ‘ibâdu’llâh olan kavm. Allâhu te’âlâdan korkun ve bana itâ’at ve inkıyâd ve muktezâ-yı emr-i ilâhî olup size beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyledigim ahkâmın mücebini tasdîk birle emr ise icrâ ve nehy ise terk idin dimekdir. Pes anda olan etî’ûnda olan etî’û dahi emr-i hâzırîn cem’idir ve aslı etî’ûnenî olup nûn-ı evveli nûn-ı cem’ ve nûn-ı sâniye nûn-ı vikâye ile müsemmâtdır ki bu makâmda yâ-i mütekellimin evveline dâhil olur. İmdi nûn-ı ûlâ-yı cem’ berminvâl-i muharrer ‘alâmeten li’l-cezm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazf olunmuş ve ‘alâ-lugatin ve kırâ’atin yâ-yı mütekellim dahi hazf olunup ve ‘alâmet-i yâ-yı mahzûfe olmak üzere nûn-ı vikâye-i mezkûreye kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilüp etî’ûn okunmuşdur ki ol nûn-ı meksûre ‘ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı sâkine olur:

Dvuy|a v>a av!ta SAnüaAhya Ay Küwk rmUa Nak

awav

kırâ’atıyla derece-i nihâyetde hatâ iden hutabâyı i’râba vâkıf her mü’minin ihtârı ve üli’l-emrin zecr ve tenbîhi umûr-ı lâzime-i diyânetdendir. Fâ’ide: Ekser-i hutabâ bi-kaderi’t-tâka vâcibe-i zimmet-i ehl-i diyânet ve rabaka-i ‘ubûdiyyet olan na’t-i şerîf-i sultânü’l-enbiyâ ve’l-mürselîn ve vâf-ı latîf-i Habîb-i Rabbü’l-

'Alemîn salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem efendimizin hutbede olan senâ-yı sa'âdetleri sırasında ceddü'l-Hasaneynü'l-Ahseneyn fıkrasını okurlar. İşbu / fıkra ise te'emmül olunmadığı vaktde dîde-i zâhir birine zararsız görünür ve'l-hâl ki bir emr-i 'azîmdir . Zîrâ vasf-ı cemîl demek mevsûfun şânını tebcîl ve ta'zîmdir. Hasaneyn-i muhteremeyn hazarâtını radiya'llâhu te'âlâ anhümâ vasfda el-Hasaneynü'l-Ahseneyn sıbtan seyyidü's-sakaleyn dinmekte olduğu gibi ki işân 'aleyhimâ sicâlü'r-rıdvân hazarâtını sebt-i Fahr-i 'Alem salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem olduklarını beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile dahi şânlarını tazîmdir ve ammâ cedd-i sebteyn-i mükremeyn dinmekle bâ'is-i îcâd-ı Adem ve 'âlem sultânü'l-kevneyn ve sa'îdü's-sakaleyn salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem ve bârek ve kerem efendimiz hazretlerinin şân-ı mu'allâlarını ta'zîm ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunamayup ne fâ'ide ve ne lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fâ'ide-i haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâsıl olur fete'emmül. İmdi mütâla'a-i 'âcizânem üzre fıkra-i mezkûre bir mü'ellif-i hutbenin bilâ-şu'ûr kaleminden çıkup zıdd-ı müsâfih hutabânın diline düşmüş veyâhûd bir sâhib-i desîsenin kalem-i dek-i rakamı derc idüp şehd-yâb-ı hutbeye bu tarikle bal virmez arı üşmüş ola. Hulâsa terki vâcib bir büyük yükdür. Fâ'ide: Nihâye-i İbnü'l-Esîr ve Kâmûs ve sâ'ir kütüb-i mu'tebere-i lugâtda ve tefâsîr-i bihimâ Tefsîr-i Şeyhîde beyân olundığı üzre sübhân gufrân vezninde tesbîh ya'nî tenzîh kılmak ma'nâsına 'alem-i masdardır ve bu ma'nâda ism-i masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldukda ism-i Celâle muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kendi cinsinden ya'nî me'hazı olan tesbîhden bir fi'l-i**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mahzûfun mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mutlakı olmagla masdarı üzre mansûb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak ve menzile-i fi'lden kılınarak isti'mâl olunur ve Zemahşerî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** beyânınca 'Osmân gibi 'alemiyyeti ve kendinde ziyâde olduğu ya'nî nûn için gayr-ı munsarıfdır ki sâhib-i Kâmûsun velâ-yünker didigi işbu kavî Zemahşerîye işâretidir. İmdi sübhâna'llâh terkîb-i belîğinin ma'nâsı

giarb ivsüa Nm>a Yirba

ya'nî Hakk te'âlâyı zevce ve veled ve sâ'ir noksân sıfatlardan tenzîh ve takdîs eylemeklik ile tenzîh ve böylece i'tikâd iderim me'haz üzre 'alem-i masdar veyâhûd ma'nâsı Hakkın emr-i şerîfine imtisâlde sür'at ve keseli

terkle mübâderet iderim dimekdir ve üçüncü bâbdan / olarak sibh ile sînin kesriyle olan sibâhat suda yüzmek ve bir 'amelden fârig olmak ve tahsîl-i ma'âş için öte beri segirtmek ve yer

kazmak ve uyku ve sükûn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zıdd-ı sükûn olarak nâs-ı arza tagılmak seyr ü meşyde ib'âd ya'nî devr ve dırâz gitmek ve sözi çok söylemek ma'nâlarına gelür ve tesbîh ve tenzîh ma'nâsına olan mezkûr sübhân ib'âd-ı fi's-seyr ma'nâsına olan sibhden veyâhûd suda yüzmek ile segirtmek ma'nâsına dahi şâmil olan sibâhatdan müştakdır ki Hakk te'âlâyı nakâyısdan berî ve ba'îd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılarım dimekdir ve sübhân bir nesneye ta'accüb makâmında dahi isti'mâl olunup ta'accüb makâm-ı istihsânda ise sübhâna'llâh demek bir nesnenin hâlikını işbu halk-ı bedî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'acîb için mahsûs tesbîh iderim demek ve makâm-ı istihsânda bundan Hazret-i Hakkı tenzîh iderim demek olur ki Hazret-i Şeyh Kandî:

GyUa Ddbub Yrsa Ywüa Naqbs nassını:
iadoUa Hyüa H{yfb Byo Lk Nm >a avqbs Ya Bcutüa Ynum
Hyf v

.Ddbub Yrsa Ywüa Drma Yf

avbcuü v

deyü tefsîr idüp ol ma'nâlara işâret itmişdir kuddise sırrahû ve dahi sübhân nefis ve zâta itlâk olunur ki

KnAqbs Yf Amb Müoa Tna dimek fî-nefsike dimekdir ve gâhîce aslı üzre tesbîh sibhu'r-racül sübhânâ terkîbinde olduğu gibi masdar **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak isti'mâl olunur ki terkîb-i mezkûrun ma'nâsı şol kimse sübhâna'llâh didi dimekdir . Pes işbu tafsîl iktizâsınca ba'zı meşâyih-i müte'ahhirûn eserinde terâvîhde ve temcîd ve zâviyelerde ba'zı mü'ezzin ve kavvâl ve nâşid ve zâkirlerin ism-i Bârî te'âlâyı murâd iderek yâ Sübhân yâ Sübhân deyü nidâlarını ve nazm u nesr-i şu'arâ ve debîrâna zamânın Bârî ve sâ'ir esmâ-i hüsnâ-i ilâhiyye mevki'inde isti'mâlleri tahti'e olunmuşdur fetedebbür. Fâlide: Cenâb-ı Hudâvend-i zi'l-Kibriyâ celle şânuhû ve 'alâ hazretlerinin zât-ı mukaddesini Kibriyâ lafzından murâd iderek ba'zı nazm u nesr-i 'asr-ı sâbık ve lâhıkda Cenâb-ı Kibriyâ ve Habîb-i Kibriyâ 'ibâreleri görünmüş ise de ol lafza-i mu'allâ ve lehü'l-

Kibriyâ nass-ı celîli nâtık olduğu / üzre zâta isnâd olunan Kibriyâ 'azamet ve 'örfde rif'at ve tecebbür ma'nâlarında sıfat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup ism-i zât olmadığından isti'mâl-i mezkûr gayr-ı câ'iz olmagla her âyete ber-vech-i işâret sâhib ma'nâsına olan zû lafzı kendiye muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmek vücûben savâb ve 'Araba mukâbil 'Acem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sebkinde hazf muzâf kâ'idesi olmadığından Cenâb-ı Kibriyâ ta'bîrinde muzâf hazf olunmuşdur cevâbı ısgâya şây **Hata!**

Baṣvuru kaynağı bulunamadı.ân olmadığı bî-irtiyâbdır. Ammâ Veysî üstâdın mısra'ı:

Mef'ûlü Fâ'ilâtü Mefâ'ilü Fâ'ilün

İmdâd-ı lutf-ı Hazret-i Sultân-ı Kibriyâ

mısra'ında olan Kibriyâ zikr olunan ma'nâya sultân muzâfının muzâfun-ileyhi ve izâfeti lâmiyyedir ki murâd-ı Kibriyâ sıfatında sultân olan ya'nî sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı celîle-i mezkûre ile ittisâf ancak zât-ı münezzehine münhasır olan zât-ı ecell ve a'lâdır demekden 'ibâretdir yohsa evvel-i mısra'da ism-i zât-ı te'âlâ murâd değildir. Hulâsa Sultân-ı Kibriyâ, Sâhibü'l-Kibriyâ ve zi'l-Kibriyâ me'âlindedir felyuhaffız. Fâ'ide: Tarikat-ı 'aliyye-i siddîkiyye Nakşibendiyye sâdâtından müceddid-i elfi's-sânî eş-Şeyh Ahmed el-Fârûkî es-Sihrevendî kaddesa'llâhu te'âlâ sırrahû ve esrârahüm hazretlerinin tecellî ve halîfe-i mutlakı 'urvetü'l-Vüskâ Muhammed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** el-Ma'sûm kuddise sırrahû halîfesi Cârü'llâh Ahmed-i Yek-dest-i Bîkendî kuddise sırrahû hazretlerinin halîfesi eş-Şeyh Mehmed Emîn Tokatî kuddise sırrahûya nisbet-i sahîha ile müntesib belki âsârında tasrîh itdiği görülmemiş ise ba'zı ta'bîrâtı karînesiyle mecâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üstâzı Mütercimü'l-Mekâtîbü'l- Kudsiyyeti'l-Fârûkiyye ve'l-Ma'sûmiyye Mevlânâ Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Sa'du'llâh bin Süleymân Efendi merhûmun cümle-i âsâr-ı makbûlesinden 'Arabi'l-'ibâre Mecelletü'n-Nisâbında muharrer tahkîki üzre Nakşibend iki cüzden mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup biri 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hataî Baṣvuru kaynağı bulunamadı. olarak nakş ve dîgeri Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak benddir ki vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre âkidü'n-nakş ma'nâsına nakkâş demekdir. İmâmu't-tarîka ve Gavsü'l-halîka Hâcî Baha'e'd-dîn Şâh Mehmed el-Buhârî kaddesa'llâhu te'âlâ sırrahû ve efâza 'aleynâ bi-yerahû hazretlerine Nakş-bend lakab olmuşdur. Hazret-i îşânın ise san'at-ı nakş-ı sûriyyede 'alâkaları olmayup belki resâ'il-i muhakkikîn-i tarîkat-ı 'aliyyede beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı üzre mahabbet-i ilâhiyyeyi levh-i kalbe nakş itmek münâsebetiyle / olunmuş ve itlâk-ı mezkûr da ya'nî ol münâsebet üzre vücûh-ı sâ'ire dahi zikr olunmuşdur intehâ. Kavlü'l-Müstakîm li-İbni'l-Müstakîm fakîr dir ki 'asrımızda Nakşibendiyye müntesibânına binâ olunmuş tekyelerde bulunan cânlar didikleri kesânın ahvâl-i sülûklarına ittıla'ımız yog ise de kendülerine tarîkat-ı Sıddîkiyyeye nisbetinde biz nakşîyiz didiklerini işitmekdeyiz. Bu ise ber-tahkîk-i mezkûr galatdır. Zîrâ Nakş-bend vasf

terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur. Terkîb-i izâfî ve terkîb-i vasfîde sûret-i nisbet ise mürekkebin cüz-i evveline olmaz. Hattâ ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îde bile mürekkebi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** izâfîye nisbetde taht kâ‘idesi gibi her kelimesinden bir hisse alarak meselâ ‘Abdü’ş-Şemse nisbetde ‘Abüşemi dirler. Lâkin bu dahi muttarid olmayup semâ‘a mevkûfdur ve tarîkat-ı ‘aliyye-i îşâna nisbet Hazret-i Mollâ Câmî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ‘ir sâdât ve a‘lâm-ı tarîkin nazmen ve nesren tırâzende-i sahâyif-i âsârları olan kelâmlarında ancak Nakşibendiyye resminde görölüp tarîk-i Nakşî ve tarîkat-i Nakşîyye sûretinde nisbet müşâhede olunmamıştır. - Halkın meselâ Sa‘dî ve ‘Abdî didikleri nisbetden kat’-ı nazar ‘alem ve lakab menzilesindedir. Zîrâ mensûb-ı ilâhî Sa‘de‘d-dîn yâhûd Sa‘du‘llâh ve ‘Abdu‘llâh yâhûd esmâ-i ilâhiyyeden Rahmân ve Rahîm ve sâ‘iri midir, cehâletde kalur. Hattâ ‘asrımızda kendüyi fıkha nisbet ider bir mü‘ellif-i tefsîr Beyzâvî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Hidâyetü‘l-Muhaşşîsi Mevlânâ Şeyhü‘l-İslâm Sa‘du‘llâh ibni ‘Îsâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmı Sa‘de‘d-dîn zu‘m idüp te‘lîfine öylece yazmıştır. Eger maksûd dervîşân-ı zamân-ı zât-ı Hazret-i Şâh Mehmed müşârün-ileyh dâme ‘aleynâ feyzihîden başka tarîkat-ı Sıddîkiyye yâhûd sâ‘ir turuk-ı seniyyeden Nakş yâhûd Nakşî ile mülakkab ve mühallas bir zât ise bilmeyiz ve o tarîkat-ı ‘aliyye-i Nakşibendiyye silsile-i şerîfe, meşhûre ve meşhûdelerinde ve âsâr-ı îşânda kendüye nisbet olunacak haysiyetle müceddidü‘t-tarîka ve münevvicü‘ş-şerî‘a Nakş ve Nakşî şöhret bir mürşid-i mutlak olduğunu ne gördük ve ne işitdik. Eger ol haysiyetle muttasıf ‘alemde bir zât olaydı lâ-muhâle şâyi’ ve haberi Geylânî ve Monlâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ‘ir müctehid-i tarîkat kuddise sırrahüm hazarâtı nâm u şânı gibi her kese vâsıl olurdu. Hulâsa hazret-i hVâce-i büzürg-vâra nisbetde nakşî demek ‘ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı hâtâ olduğu nusretün li‘t-tarîkati‘n-Nakşibendiyye bu mahalle imlâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundu. Fâ‘ide : Ekser-i üdebâ ‘ala‘l-husûs Okcı-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-âsâ serâmed-i bülegânın kalem-râst-ı seyr-i müşkâfâneleri ile yazılmış olan mü‘ellefâtında edevât-ı cem‘-i Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan ler ve edevât-ı dır ve zarf olan de ve ‘an ve min ma‘nâsına olan den gibi edevât ve hurûf-ı ma‘ânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / âhirleri ittisâl kabûl ider olsa esâmî ve masâdır-ı ‘Arabiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve fârisiyyeye dâhil oldukda

resimde yanaşdırmayup meselâ mahbûblar gibi munfasıl yazıldığı görülmüştür. Ammâ esmâ-i hüsnâ-i Hüdâ-yı Ekber ve nâmhâ-yı semû-ihtivâ-yı Seyyidü'l-beşer salâvâtu'llâhi ve selâmuhû 'aleyhi mâ-tala'a'l-kamer ve sâ'ir esâmî-i mübâreke de bu husûsa ri'âyet ber-vech-i işâret-i sâbika müstelzim-i ta'zîmdir. Fâ'ide: Bâlâda işâreti geçdiği vech üzere lûgat-ı Fârisiyyede **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Türkî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi ism-i tafdîl sîga-i mahsûsası olmayup ol ma'nâya ter lafzını vaz' idüp meziyyet ma'nâsı maksûd olan ism-i Fârisînin âhirine ilhâk iderler. Kem-ter ve füzûn-ter gibi ve fusahâ-yı 'Acem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ism-i tafdîl 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasının âhirine dahi ter lafz-ı mezkûrını getürürler. Gülistân-ı Şeyh Sâdî-i Şîrâzînin kuddise sırrahû dördüncü hikâyesinde:

Tsart Yüva Ndrk O!nm NAnyâ dAsf Lsn

'ibâresinde vâki' olduğu gibi. Fâ'ide: Yine mürûr itmişdir ki lûgat-ı Fârisiyyede **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ism-i mekân için dahi sîga-i mahsûsa olmayup mekândan gâh ile ta'bîr iderler, kâr-gâh ve cây-gâh gibi ve ism-i mekân-ı 'Arabî âhirine dahi kezâlik ilhâk iderler, menzil-gâh gibi. Hulâsa ism-i tafdîl ve ism-i mekân-ı 'Arabiyye Fârisîde mülhak olan ter ve gâh ilhâkı haşv **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir ve müsta'mel-i bülegâ ve fusahâdır ki ma'nâda te'kîd demek olur ve mîsrâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -ı *târîh*de bulunursa haşvdır deyü redd olunmayup karîn- i intihâbdır. Fâ'ide : Fârisîde olan vasf terkîbi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile 'Arabî kâ'idesince olan terkîb-i mezcî kelime-i vâhide hükmünde olmagla lafz-ı evvellerinin âhiri lafz-ı sâninin evveline ittisâli resimde kabûl ider. Harf ile olursa / dilteşne ve Ba'lbek ve sîbeveyh gibi bu sûretler üzere birbirine muttasıl yazılır ve kâbil-i ittisâl olmadığı sûretde munfasıl yazılır, huçeste-eser ve zer-âlûd ve Hadramût gibi. Lâkin vasf-ı terkîbide evvelki lafz 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ikinci lafz-ı Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ bi'l-'aks olur yâhûd ol iki lafzın biri rübâ'î **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ hümâsî veyâ sūdâsî olarak ve 'alâ-ihtimâl yedi harfli masdar **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup ya'nî istif'âl bâbından bulunarak

/ bu vechlerle hurûfları kemmiyeti ziyâde düşüp şîve-i hatta yakışmaz ise mezkûr vasf terkîbinin cüz-i evveli sânisine / muttasıl yazılmamak ahsendir, hulûs-şumâr ve rastî-şî'âr ve dîde-i hakîkat **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -bîn ve

kalem-i dâniş-tebyîn ve pâdişâh-ı re'fet-mu'âmele ve şehen-şâh-ı istikâmet-meftûr gibi. Vâsf terkîbinin kâ'idesi 'Asım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi Terceme-i Burhânda yazdığına nazaran bi'l-icmâl şöyle beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunur ki mücerred tahfîf için mef'ûlüne muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan ism-i fâ'ilden fâ'iliyyet 'alâmeti hazf ve mef'ûli ya'nî muzâfun-ileyhi fâ'iline ya'nî muzâfa takdîmle olur. Cûyende-i râhda ende ba'de'l-hazf râha takdîmle râh cû terkîblerinde olduğu gibi ve gâh ism-i câyda fâ'iliyyet ma'nâsını ifâde ider. Ger ilhâkıyla dahi vâsf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur, zer-ger ve âhen-ger gibi ve gâh sıfatı mevsûf üzerine takdîmle dahi vâsf terkîbi olur intehâ. Kavlü'l-Mütercimü'l- müşârün-ileyh ol sûret-i sâlise-i vâsf terkîbi ki sıfatı mevsûfa takdîm şıkkıdır, gül-i ra'nâ gibi geh gül mevsûf ve ra'nâ sıfatıdır ve 'alâ-cevâzetihî terkîb-i mezkûr sûret-i izâfette âhir-i gül meksûrdur . Lede't-takdîm ra'nâ-gül dinürse de âhir-i ra'nâ sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmalıdır ve işbu şıkk-ı sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı hakîkiyye-i lâmiyyede de cârîdir. Meselâ sarây-ı bûstân cümle-i izâfiyyesinde izâfeti kat' idüp takdîm ve te'hîr ile yine ma'nâ-yı evvel üzre âhir-i bûstân sâkin olarak bûstân-sarây dirler. Sûdî merhûm Gülistân Şerhinde işbu şıkka ve tasarrufa terkîb-i mezcî itlâk iderler demiş ise de murâdı terkîb-i mezcî-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** demek olmayup vâsf terkîbi dimekdir fetedebbür. Fâ'ide: Nâzım-ı menâzım-ı 'irfân u 'ulûm ya'nî mütercim-i Mesnevî Monlâ-i Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kuddise sırrahû zikr-i âtî Nahîf Efendi merhûmun hattından icmâl olunmuşdur ki terkîb olan peymâne-i leb-â-leb ki kenârına dek tolu olan kadeh dimekdir ve bu ma'nâca peymâne-i leb-rîz dahi terkîbdir. Lâkin leb-âlebden ziyâde ma'nâyı müşribirdir ki kenârından taşra dökülici dimekdir. İmdi işbu peymâne-i leb-rîz ve peymâne-i leb-â-leb ve kelâm-ı âhâlî-pesend ve sühan-ı dîbâce-tırâz ve nâçîz-berg-i sebz ve nâ-sâmân-kâr ve câm-ı zehr-âşâmân / ve sühan-perdâz ve kîne-sâz ve benefşe-deste ve gül-deste gibi terkîbler kelime-i vâhîde hükmünde olup ber-vech-i işâret mâ-kabline sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve zikr olunan dîbâce-i tırâz, dîbâce düzici dimekdir. Tırâz tırâzîdenden sıfatdır. İsm-i fâ'ili tırâzendedir ve terkîb murâd olundukda sıfat-ı müşebbehe ile terkîb olundu. Sühan-perdâz, kîne-sâz dahi böyledir ve nâçîz-berg-i sebz terkîbinde olan sebzın ma'nâ-yı lugavîsi ma'lûmdur dâ'imâ ma'nâ-yı ıstîlâhîsi tuhfe-i fakîrâne ve hediye-i dervîşâne dimekdir. Müşârün-ileyh Nahîfî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm berg-i

sebz terkîbi ber-minvâl-i muharrer kelime-i vâhîde hükmünde olarak isti'mâl-kerde-i bülegâ-yı kudemâ olduğundan teslîm idüp lâkin nâçîz ile tekrâr terkîb olunup berg-i sebz-i nâçîz takdîrinde olan sebki ve kezâlik zikr olunan nâ-be-sâmân-kâr ve câm-ı zehr-âşâmân ve sâ'irleri tetâbu'-ı izâfetde olan kerâhet-i hafiiyyeye müşâbeheti ba'îd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** degildir. Asâr-ı müte'ahhirinde çok vâki' olmuş ise de eslâf-ı kirâmın eserlerinde çendân isti'mâli görülmemiş olmagla mütâla'asında Lütfî ba'îd görünür deyü dahl eylemiş ise de Gülistân-ı Hazret-i Sa'dîde vukû'undan fazla ehl-i beyânın tahkiklerince tetâbu'-ı izâfetde kerâhet-i hafiiyye itlâkı üzre mâdâm ki 'ibârede nazmen ve nesren tenâfür**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i lafzî ve ma'nevî olmaya dört mertebeye dek ki ba'zı zurafâ pür-nefes yedi kadarı deyü ta'rîf ider cevâzı bize de zînet-i kelâmdandır ve Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kerîm ve hadîs-i şerîfde vâki' olmagla bu fakîr dahlini 'âcizâne becâ 'add itmem. Fahtere mâ-şî'te. Lâhika: Tulû'-ı âfitâb-ı âlemyân Devlet-i Al-i 'Osmân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ebbeda'llâhu te'âlâ ve tekaddes bi-envâ'i't-tevfîkâtı ve'l-füyûzât ilâ-yevmi'l-hesâb ve'l-mîzândan evvel Konyayı pây-i taht iden Selçûkiyye Devleti hengâmında Aytogmuş ve Güntogmuş gibi isimler ol 'ahdin kâ'inâtını hâkî *târîh*lerinde görülmekle bu sûretde İrâna kıyâsla 'ahd-i kadîmde Türkîde dahi vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kullanıldığı zikr olunan isimler işrâb ider. Lâkin yalnız isimlere muhtas olduğu dahi muhtemeldir. Lâkin her ne ise yakışıksız söz olduğundan gibi ber-teraf olduğu pek yerindedir. Ammâ zebân-zedimiz olan / Beşiktaş ism-i mahallesi vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayup aslı Kız taşı gibi Beşik taşı olarak sûret-i izâfetde müsta'mel olup sonradan âhirinden beşige râci' olan Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zamîri ya'nî yâyı hazfla Beşiktaş didiklerine Beşiktaşî Yahyâ**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi kuddise sırrahûnun hâlâ türbesi olan mekânda ihyâ eylediği bağçesinde inzivâsı hâlinde nazm idüp Zeyl-i 'Atâyîde muharrer olan beyt:

Mefâ'ilün Mefâ'ilün Fe'ülün
 Cihânın zuhrufuna aldanup dil
 Yeşil kızılca bayragıyla oynar
 Huzûr-ı kalbi bulmak isteyüp dil
 Beşiktaşında topragıyla oynar

kıt'asından müstebândır ve bir kadîm hüccet-i mahkemede dahi Meclis-i Şer'de Beşiktaş Mahallesi ahâlîsinden fülân bin fülân deyü muharrer olduğu görüldü ve elsine-i nâsda tagyîrât-ı esâmî derkârdır ki Çengel karyesi dinilen karye Üsküdâr**Hata! Başvuru**

kaynağı bulunamadı. Mahkemesi sicillâtında Çengâr karyesi deyü mukayyed ve hâlâ ol kayd üzre hucec ve senedâtda Çengâr yazılmakda ve kıs ‘aleyh İznik ve İznikmid ve gayrîhümâ ve kezâlik Kumkapu didigimiz Eski bağçe kapusu gibi Kumkapusıdır ki bi’l-münâsebe Zeyl-i ‘Atâyî**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ’ir *târih*de görüldüğinden öyle olduğundan ‘akl ve tab’ dahi delâlet ider. Sonra kapunun sı gidüp yalnız Kumkapu kalmışdır ve çâresiz a’lâm-ı galebeden olmagla Beşiktaş gibi kullanmalıdır. Fâ’ide: Her ne kadar kavlı fikr-i fakîrâne nâ-hem-vâr olarak iktidâya sâhib degilse de yine elde bulunan hatt-ı esâtize pîşinde gördüğim üzre vukû‘ bulmuş ve olduğu hâlde ve ‘ibârelerini böylece munfasıl yazmakda ve ‘aynı bâya ve yâyi hâya ittisâlden kaçmakdayım. ‘Ala’l-husûs ol ‘ibâreler müseccâ‘ fıkraya mukârin olduğu hâlde munfasıl yazılsa ‘ibâre-i mezkûre san‘at**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak üzre sülûs hattâtlarının yazageldikleri keşkeklik bugday ve gelincik çiçeği gibi ibtilâ-yı murâhama-i hurûfdan kurtulup hakkâ ki şu infisâl güzel vukû‘ bulmuş ve fıkraların şem’-i sec’i bâhiru’l-lümû‘ olmuş vasfına sezâ oldu ve hulâsa-i kelâm terk-i ‘Arab**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve be-tahsîs kelime-i vâhîde hükmüne girmeyecek i’râbları başka lafzla birbirine karışdırılmayacağı bayagıca kâ’idedir. Fahter mâ-şî’te. Fâ’ide: ‘Asrın ba’zı lugat şerhi harrerehu’l-fakîr ileyhi sübhânehî fülân el-mevlâ / hilâfeti bi-Medîneti fülân gufira lehû imzâsında el-mevlâ lafzını hilâfet lafzına ittisâfla el-mevlâ hilâfet resminde yazmakda ve imlâ**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**-yı bayagıca ‘ünvân-ı senedâta getürerek mermere kazmakdadırlar. Zîrâ ‘ibâre-i mezkûre vasf terkîbi olmayup el-mevlâ sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hilâfeten temyîz-i mansûbdur . Bu sûretde vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yâhûd terkîb-i mezcî kılıgına gire ki kelime-i vâhîde şekline konup muttasıl yazıla. Ve’l-hâsıl işte böyle bitişik yazan merd mansûb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** temyîz-i sahîh fülân câhından bilâ-şekk ma’zûldür.

iYŞüa My)uüa Yüoüa >Ab Ua gv! Uv lvq UÉÜ|Ua Yüo

AkAq NAK Na v

.YnAqbsNair! Byr% rkwy

iYŞüAb

tercemesi Hakk bu kim üstâdâne ve belîgâne nakş-pezîr-i te’lîf iden Mollâcık-zâde İshâk Efendi kitâbcısı dinmekle ma’rûf ‘ulemâ-i eşrâf-ı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iliden vâkıf-ı her-fenn ve dânâ-yı dakâyık-sühan Sa’îd Efendi merhûm Mahmûd Paşa Mahkemesinde nâ’ibü’ş-şer’ bulunduğı ve fakîr

dahi mûsıla-i sahn rütbesinden bulunan müderrisîne li-cevfihî muntazır olduğu ya'nî yigirmi sekiz sâli hilâlinde bir gün ziyâreti kasdıyla mahkeme-i mahkiyyeye gitmiş idim. Gâlibâ hucece tahrîr-i imzâ iderken yâhûd âhar münâsebetiyle fakîri imtihânen mevlâ lafzına hilâfeten muttasıl yazılması revîş-i imlâyâ muvâfık olmadığının vechi ne ola deyü sordukda fakîr dahi ber-minvâl-i meşrûh ta'lîl idicek sitâyîş ve du'â eylediginin üzerine incirâr-ı kelâmla tekbîr-zeden Fârisîde bir nesneyi külliyyen terk ma'nâsından tekbîr-i cenâzeden me'hûz olarak kinâye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur didi. Fakîr dahi 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide olmak gerek ki işbu beyt:

Lym Lhqûa Yûa Lm v Yüyü- Ay Müuûa Yüo
rbk
MEAhbüa OüA|ü dusüAf adyus ;!n arAmq
Nk v

kıt'ası delâlet ider deyü kıt'a-i mezkûreyi kırâ'ata âgâz ve mısırâ'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı sâlis kırâ'atine geldigimizde anda olan sa'îd lafzı Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe tokunacağı hâtırına gelüp fi'l-hâl sa'îden lafzını bi-hayr lafzına tahvîl ile bi-hayr didigim gibi mısırâ'-ı râbî'-i kırâ'ate bırakmayup belî benim dahi kıt'ayı sen okurken hâtırına geldi. 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide dahi müsta'meldir. Ancak siz mısırâ'ı tagyîr itdiginiz bi-hayr yerinde sa'îden olacaktır. İşbu tagyîrin benim ve kâffe-i ehl-i insâfın 'indinde her ne kadar 'ayn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı îhâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise de ya'nî siz sa'îden okusanız dahi / kavlı-âhiri okurdunuz. Ammâ tagyîr ile îhâmı andırdınız, ta'rîz görünür ammâ der-cân ü dil ma'fûdur. Zîrâ def'ine tagyîr bir başka feyzdir. Bârî te'âlâ kâffe-i dil-hvâhın ile mu'ammer ü mazhar-ı 'izzet-i dâreyn ide deyüp ve dahi lafzen ve şefkaten tergîb ü teşrîfi müş'ir senâlar eyledi ve hiddet-i mizâcî meşhûr iken asl-ı kendüye tagyîr gelmeyerek hilm ve mürüvvet eyledi. Fakîr dahi 'afv buyurun, belki bi-hayr nüsha ola deyüp dest-bûs ile i'tizâr eyledim rahmetu'llâhu te'âlâ 'aleyhi rahmetin vâsi'atin. Fi'l-hakîka sonra kıt'a-i mezkûreyi bi-hayr lafzıyla mecâmî'in birinde gördüm ve üdebâ ve 'ulemâ-yı 'asr-ı Mahmûd Hân-ı Evvel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den tâbe serâhu Harîrî-zâde Mehmed Sa'îd Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**merhûmun mecmû'asında dahi:

rh) AxÜx Mhnqb* Tuü| d! vGubra Mhyüo Gubra Trbk d! v
dqavü
Ybruüa Yf awk Tsa Krt za TyAnk rybkt rAç Srf Lha
lv! Ya Hnm

. rAç .Mdrk Krt Ya Tsh Hk zyçrh rs rbMdz
rybkt

beyt ve şerhi mu'ahharan görülmekle bi-'aynihî tetmîmen li'l-kâ'ide kayd olundu. Fâ'ide: Meselâ şu husûsda lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelen tedbîri icrâ itdi 'ibâresinde lafz-ı lâzım gelen fi'linin mef'ûli olup lâzımın asla gelen imlâda muttasıl kılınması lâzım gelmez iken bir yerde olarak lâzım gelen (NükmzU) yazılmakta olduğu bid'at-ı gayr-ı hasene görülmektedir. Hemân Hakk te'âlâ ve tekaddes bed-terinden ve aklâm u zebânı galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nüvîsi ve mühmel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**- gûyîden saklasun âmîn. Fâ'ide: İsmi aksâmı beyânı bi'l-icmâl budur ki bir kimsenin şahsına ve zâtına delâlet için vaz' olunan edâ ger ol kimsenin kat'iyyen kâd olunan medh yâhûd zemmini işrâb iderse ana lakab dirler ve eger ol ad eb ve ümm ve ibn ya'nî peder ve mâder ve püserden birine muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olursa ana künye dirler ve bunlardan mâ'adâlarına ism dinilse ve işbu üç zâtdan birine muzâf olan isme ism-i 'alemi setr itdigiçün künye dinmiş olduğına ve aksâm-ı 'aleme kütüb-i lugât ile bi-husûsihî muhakkik Teftazânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Muhaşşî Mutavvel ve Şârih-i Telhîsu'l-Miftâh Mevlânâ Ekmelü'd-dîn Bayurkînin bahs-i kinâye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûrda yazdığı ve Mevlânâ Seydî 'Alî-zâdenin Şir'atü'l-İslâm Şerhinde yazdığı işbu akvâl-i âtiye delâlet ider. Kavl-i

Ekmelü'd-dîn el-müşârün-ileyh /

Nba vNÜf Ma vNÜf YbAk Ynküa Hnf vHb Qr*y Mü awa iYŞüa
No Ynk v

Ahtna MÜoUa MhEAmSAb Qyr*tüaHc viAf-a Nm Ahyf Amü
Ynk Tyms NÜf

Ma va BAB rd* Müüüa Na Müoa vDdAz Yüo Ydys Hyüa
rAŞmüa Yüvmüa lA! v

Au|! dv*!m Mwva Qdmb ruŞy Amm NAK NAF Gynk Ymsy
Ddnb va Nba va

Lha QÜ|*a Hyüo Amawh Amsa Ymsy MÜoUa Nm Amh adoAm
vAb!ü Ymsy

.Ahtna)fqAf

Hybruüa

ve dahi şu'arâ aksâm-ı mezkûreden 'ibâret olan 'aleme şî'rin ve 'ala'l-husûs 'gazelin makta'ında zikr itdiklerinden mahlas didiler. Lâkin şu'arâ-yı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** miyânında işbu mahlas ta'bîr ü ıstılâhı kadîmen ve hadîsen olmayup mukâbil-i 'Arab olan 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şu'arâsının müte'ahhirînine mahsûsdur ve müte'ahhirûn-ı merkûmûnun vaz'ı gibidir. Eş'âr u dîvân-ı Firdevsî ve Zahîr-i Fârâbî ve Enverî ve Hâkânîde görülemeyüp

ve yedi yüz a'lâmından Vassâf Târîhine derc itdiği gazel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kasâyidinde lakabı olan makâtı'ında görülmüştür. İmdi imzâda işbu 'alemden sâhib-i imzânın hem lakab ve 'alem ve künyesi oldukda kangısıyla ma'rûf ise 'ibârede meşhûrî takdîm olunur. Meger seci' ve kâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** irâde ide, o zamân meşhûrî iktizâ-yı seci' ve kâfiye yâhûd manzûm ise zarûret-i vezn için meşhûr te'hîr olunur. Meselâ: Fakîrin künyesi 'alâ-îstihâretin bihâ Şeyh-zâde ve 'alemim Mehmed, lakab-ı mahlasım Es'addır. Kalem-i kâsırım mutlakâ imzâ-yı kemterânemi harrerehu'l-fakîr Şeyh-zâde es-Seyyid Mehmed Es'ad**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** el-Hanefî el-Mâtürîdî en-Nakş-bendî el-İslâmbol**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** en-Nakîbü'l-Eşrâf müteşerrifen bi-rütbeti'l-kâdî bi-'asâkir-i Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ili gaferalehümâ 'ibâresinde yazar ve sec' olunur. Şeyh-zâde te'hîr ile ider ve âhirinde niyâzda enâle'llâhu te'âlâ mâ-erâdehû-âsâ bir fıkra mukaffâ getirür. Şeyh-zâde ve emsâli olan vâreste-i beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu üzere sebk-i Fârisîdedir ve asl ibnü's-şeyh ma'nâsına zâde-i şeyh olup ba'dehû asl-ı medârı olan tahfif garazıyla Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ'idesince vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılınmış ya'nî Şeyh-zâde sûretini bulmuştur. - İmzâda seci' ve manzûm olmadığı takdîrce mezhebe bi-hamdihî tarîkata ba'dehû beldeye nisbet-i a'lâm aksâmından sonra tertîb-i mezkûr üzredir ve câh-ı rütbe en sonra yazılır. Ba'dehû gufiralehû yâhûd imzâda veyâhûd tasrîh eyler. Eb-i mezkûr ise gufiralehümâ du'â ile imzâ hitâm-ı misk-feyzı bulur intehâ. Her çend işbu fâ'ide hâvî olduğu sözler erbâbının ma'lûmı ise de tezkîren li'l-ihvân ve teshîlen li'l-ezhân kalem-i leffâf-ı fakîr yerlerinden keşkûl-i karîhada toplanılmışı olup / ve ekser-i tahrîrâta tamga-zen olan imzâya dâ'ir mevâddı karışdırarak ozanlık itdi . Ma'zûr bâd. Fâ'ide: Fârisîde 'alâmet-i izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** muzâfın âhiri meksûr olmaktadır. Lâkin âhir-i muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hurûf-ı 'illetden olan elif yâhûd mâ-kabli mazmûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak vâv olursa muzâfın âhirine hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i meksûre için kesre**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** cinsinden olan yâ getirilür: 'Asâ-yı Mûsâ 'aleyhi's-selâm ve sebû-yı âb-ı Nîl ve âb-ı rû-yı cevânân gibi. Ammâ muzâfın âhiri mâ-kabli harf-i meftûh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vâv yâhûd meksûr olan vâv olursa telaffuzdan evvel

vâv kesreyi kabûl itmekle kesre cinsinden olan yâyı ityâna hâcet hiss itmez: Pertev-i âfitâb ve garîv-i bisyâr ve dîv-i bed-şekl gibi. Ammâ eger âhir-i muzâf hâ-yı gayr-ı melfûza olursa ol vakt muzâfın âhirine hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getirilür ki ol hemzenin ismine kelimededen olmayup bi'z-zarûre hâricden celb olduğundan ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasıyla hemze-i müctelibe dirler: Çeşme-i Paşa ile işbu hemze-i müctelibe 'ibâresinde olduğu gibi. Fâ'ide: Ammâ bir kelimenin 'ayne'l-fi'li ile lâmü'l-fi'li yâ olsa 'aliyy ve 'aczi 'ani'l-beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâsına olan 'ayy gibi ki 'aliyy isminin aslı fa'îl vezninde 'aliyyü ve 'ayy lafzının aslı 'ayyü olup bi'l-idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'aliyy ve 'ayy olmuşlardır. İmdi bu makûle kelimeler dahi vâzı'ın müşedded olarak vaz' eylediği yâ-i nisbet ile olan kelimeler ya'nî ism-i mensûblar isti'mâlimizde bir yâ ile meselâ: Bagdâdî Şeyh Efendi hazretleri terkîbinde olduğu gibi bir yâ telaffuzuyla olursa da 'aliyy ve 'ayy gibi kelimeler ve ism-i mensûb isti'mâl itdigimiz sebk-i Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre muzâf vâki' olsalar i'râb ya'nî 'alâmet-i izâfet olan kesre için hemze-i müctelibe celbinde vâreste olduğundan mâ'adâ getirilse tab'-ı selîme revîş olduğu üzre tenâfüri mücib olmagla hemân bilâ-hemzetin yâsına hareke virilerek kırâ'at / olunur. 'Aliyy-i kerrâr-ı kerâmet-meftûr radiya'llâhu te'âlâ 'anh ve 'ayy-ı zebâna râkîmu's-sutûr eslaha'llâhu te'âlâ şânuhû ve İslâmbol**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şîrîn-zebân kârenehu'llâhu te'âlâ bi'l-'ilm ve 'irfân terâkîbinde olduğu gibi. Lâkin ism-i mensûbda eger veznen mısra':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Geldi Bagdâdî Fâzıl beldeye

/ mısra'ında olduğu gibi şedde-i yâ-i nisbeti gösteren veznde vukû' bulur, hemzesizdir. Yok meselâ :

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

Geldi Bagdâdî-i Fâzıl şimdi

de olduğu gibi şeddesini göstermez. Veznde düşerse çünkü bu veznde şedde gitdikde hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i izâfiyye konya yâ-i nisbetde vaz'an olan yâ-i müşeddedde tefkîk görünür ve bu müsâmahadan kurtarmak mütâla'a-i 'âcizâne üzre ba'zı esâtize 'uhûd-ı sâbıkanın eser-i kalem ve destine iktizâ ânifen zikr olunan Bagdâdî Şeyh hazretleri sebkimiz menzilesine tutularak tefkîk olunan yâların biri hazf olunup yerine hemze getirilerek bu misâl:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

Geldi Bagdâdî Fâzıl şimdi

yazmak ve okumak müveccehdir. Fâ'ide: Bir kelimenin lâmü'l-fi'li yâ olsa çünki o kelimenin mâ-kabli elbette harf-i meksûr bulunacağından hîn-i izâfetinde hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** getirilse telaffuzı iki yâyı göstereceğinden hemze ityân olunur ve *târîh*de ol hemze dahi hesâb olunur. - Hâlâ *Îrân***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şu'arâsı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** işbu hemze-i müctelibeyi hâ-i gayr-ı mefûza izâfetinde yazup ve bi'z-zarûre okurlar. *Târîh*de hesâb itmediklerine fakîr *Îrân Sefâretinde* muttali' olup lâkin bedîhi'l-butlân olduğundan birisine sormadım. Fakat 'âcizâne mukayyed defter-i eş'âr-ı kem-terâne olan *târîh*lerden öyle hemzelisini gösterdiğimde görüp ve okuyup fakîr derân istintâk itmiş iken gâlibâ hatâlarını külliye i'tirâf idüp tecâhülden gelerek aslâ hesâbına dâ'ir bir nesne tefevvüh itmedi -. Gâzî-i düşmen-şikenle şâdî-i bisyâr-veş bahs ba'zı şu'arâ-yı asr bu makâmda bahs idüp nazmda vâki' olup âhiri yâ-i vâhide olan kelimeye hemzenin ityânı itlâk üzre degildir. Eger taktî'de âhiri yâ olan kelime-i muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kat' olunup taktî'-i sâniye muzâfun-ileyhden bed' olunursa hemze getirilür ve illâ hemzeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâcet yokdur me'âlini iddi'â eyledi ki takrîrinin misâli:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

Ne şekk bâdî-i şâdî nakd-i şâhen-şâh-ı devrândır mısra'idır ki hatt-ı 'arûzda mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûra ne şekk bâdî mefâ'îlün, -i şâdî nakd mefâ'îlün, -i şâhen-şâ mefâ'îlün, h-ı devrândır mefâ'îlün sûretini bulur ve kavli üzre 'adem-i ihtiyâcın misâli mısra':

Fâ'lâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün

Şâdî ehl-i dilân vuslat-ı yâr

mısra'idır ki bu dahi hatt-ı mezkûr resminde şâdî eh fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**âtün, l-i dilân vus fâ'ilâtün, lat-ı yâr fe'ilün rengine girer. Lâkin şâ'ir-i mûmâ-ileyh böyle demiş ise de Sürûri**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rahimehu'llâhu te'âlâ bakılsa bu dahi iki yâyı îhâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ider. Def'en li'l-îhâm. Ancak lâmü'l-fi'li yâ olan muzâfda mâdem ki muzâfun-ileyhi müfti'l-enâm mu'arref bi'l-lâm müfti'l-enâm terkîbi ser-â-pâ 'ibâre hilâlinde olursa 'alâ-kâ'ideti'l-'Arabiyye meselâ kâle müfti'l-enâm fî-cevâbi hâze's-su'âl hâkezâ gibi lafzen ve kinâyeten hazf olunup ve tâ-yı kesr ile kırâ'at olunur ve *târîh*de yâ-i mahzûfî hesâb olunmaz ammâ yalnız terkîb Terki yerine geçmiş hükmünde olan müfti'l-enâm fıkrası yine tânın kesriyle okunup lâkin yâsı hazf olunmaz ve kıs 'aleyhi emsâlehû fi'l-'Arabî ve't- Türkî. - Ammâ şâdî-i eh

fâ'ilâtün dinse bilâ-îhâmü'l-yâ'eyn şâdî yâsı meçhûlede kalup hemze gelmekle îhâm-ı mezkûr ber-taraf olur fetedebbür.- / 'Ala'l-ıtlâk iltizâm ve hemzesiz düşen *târîhi* nâkısdır deyü 'adem-i intihâbda tenbîh ve ikdâm itmişdir - ve zurafâ-yı 'ulemâ ve sikât-ı üdebâdan zikren ve hatt-ı destiyle olan ba'zı tahkîkâtı pîrâye-i eser ve dest-i fakîrânem olan Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm dahi şeyhü'l-İslâm nasbına her tesmîti *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak nazm eylediği beyt:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fe'ilün
Geldi kadr-i 'ilme hürmet menba'-ı cem'-i fünûn
Müftî-i kâmil fetânet Şeyhü'l-İslâm Halîm

beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i musammatında olduğu gibi yâya hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vaz'ını iltizâm eylediği bunda ve sâ'ir âsârında dahi görülmüşdür ve Gülistân Şârihi Şem'î ve Kânî rahimehüma'llâhu te'âlâ dahi âhiri yâlı olan kelimeye mutlakâ muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** oldukda izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** için bir hemze gelür. Sa'dî-i Şîrâzî kuddise sırrahûnun otuz tokuzuncu hikâyesinde vâki' Ddrk Yyad* iYvod r*m Küm didiği yerde tasrîh itmişlerdir. Feemmâ Sûdî merhûm minhüsünde mûmâ-ileyhimâyı redd idüp her giz izâfete hemze iktizâ itmez. - Zânn-ı âcizâneme göre bu redd cümle-i müsâmahât-ı Sûdîden biridir fetedebbür - Meger ki kelimenin âhirinde hâ-i resmî ola. Anda da hemze 'ayn-ı beteren şeklinde yazılup beyne beyne okunur. Bunda dahi ya'nî da'vî Hüdâyî terkîbinde hod yânın kesriyle okunur. Lâkin gâh olur ki zarûret-i vezn için bir yâ dahi isbât iderler. Nitekim Gülistânın bâb-ı sânisinde gelecek beyt:

Tst\$khNmŞç rd Bav- Md Ky Hk Srp Nm NAKjm za BŞ
Yyzar v

beytinde olduğu gibi demiş ve yine zikr olunan otuz tokuzuncu hikâyede vâki' tâ'ife-i harrâs terkîbinde hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** için gelmiş diyen Şem'î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Kânî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**yi tahtı'e idüp minhüsünde ta'lîl makâmında zîrâ izâfet için gelen yâdır hemze hemze degildir deyüp gümân-ı 'âcizânem üzre hem tenâkuz idüp ve hem beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûrda olan dîrâzî-i muzâfı vezni iktizâsınca yâya hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilerek okunamadığından bir yâ dahi getirilir diyerek 'ayn-ı beteren şeklinde deyü ta'rîf eyledi ki hemze-i müctelibeyi unuttığından mâ'adâ üç yânın cem'i

kerâhetini kabûl itmişdir ki biri dırâzın yâ-i masdariyyesi ve diğerleri

yâ-i masdariyyeyi teşdîdden hâsıl yâ-i müşeddede-i / mezkûre ‘adedinden hâsıl yâdır. - Minhü işâreti musannifin kenâr-ı âsârlarıyla yazdıkları mütâla’anın ma’lûm olduğu üzre âhirine yazılır. Me’li ve takdîr min- kelâmî’l- musannifdir ki min harf-i cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zamîr kelâm-ı musannife râci’dir. Sonra işâret-i mezkûre kelime-i vâhîde hükmüne girüp hattâ minhavât deyü sîga-i cem’de ityâna kalem-i a’lâm dahi tenezzül itmişdir. Lâkin minhü işâreti yerinde şöyle on iki dahi kadîmen yazılagediği görölüp lâkin bu fakîrin ve ba’zı a’lâm-ı mu’âsırînin celî emeli idi. Hele fakîr yine Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun bir mecmû’asında on iki rakamı Fâriside nâfiye olan bî harfine muvâfık olmagla bî- nakldir. Belki işbu kenârda muharrer kavlı bir yerden nakl olunmayup musannifin akvâliindedir dimege işâretidir deyü tevcîhi ve sâ’ir ta’lîlâtı görölür. Şübhe ve mutlaka fi’l-cümle kurtarmışdır kuddise sırrahû. Fâ’ide: Ahirinde hâ-i resmî olan kelime-i Fârisiyyeye iktizâ-yı ma’nâ ile yâ-yı vahdet getirüldükde hâ ile imtinâ’-ı telaffuzundan nâşî hâ-i mezkûreye bir hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ilhâk olunur veyâ kitâbet olunmaz ve böyle olan hemzeye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hemze-i tevessül dirler. Hemze-i müctelibe gibi kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile okunmayup medd**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile okunur ve ol medden telaffuzda yâ-yı vahdet-i mezkûre görölür. Gülistânda:

dmW rdb Hfvk za zAcq NAbRAk Ab Hnh rb Ap vrs ZdAyp
gibi ve işbu sûret mısra’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı târîh**de vâki’ oldukda hesâb oluna ve yâ-i gayr-ı mektûbe-i mezkûre hesâba girmeyeceği derkârdır. Fâ’ide: cnn (C N N) mâddesi kütüb-i lugâtda beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılındığı üzre külli mâ setera ‘anke ma’nâsına ya’nî senden setr ve pinhân olunan her şey ki görölmeyen nesnelere demek olmagla dîvâneye mecnûn didikleri zikri âtî ecennehu’llâhu fehüve mecnûn kavli iktizâsınca ‘aklını Cenâb-ı Hakk ‘arşına setr itdigiçün bu sûretde

adba éfy Mü GoAs Nc Nm

‘izze şânuhû ‘ibâresinde cünne fi’l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i** mâzîsi sîga-i ma’lûm ile ya’nî cîmin fethiyle okumak hatâ ve savâbı Fîrûz-âbâdî hazretleri kâmûsunda gâliben

MÛsUa Yf

Gyrsk grDrA! lve Syü

tesliyesince galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı** kadîmden olmagla remz ve îmâ yolundan sarf**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı.-ı nazarla: M{üAb Nc v deyü kuyûdât-ı tenbîhiyye-i mü'ekke ile tasrîh itmişdir ve işbu 'ibâre-i kâmûsiyyeden müstefâd olduğu üzre bu mâddede istif'âl ve tefa''ul ve tefâ'ul binâları sayrûret içündür ki cümlesinin ifâdesi meselâ fülân mestûrû'l-'akl oldu olup if'âlden ecenna'llâhu te'âlâ dahi yine ma'nâ-yı sayrûret Bârî te'âlâ el-'iyâzü bihî sübhânehî fülânı mestûrû'l-'akl kıldı dimekdir. Fâ'ide: Dest ve el ma'nâsına olan yedin cem'i eydî gelüp eyâdî gelmez. Feemmâ 'ArabHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.îde ni'met ma'nâsına olan yedin cem'i eyâdî gelüp eydî gelmez. Bu sûretde meselâ fülân, fülân ve fülân hazarâtlarının eyâdî-i şerîfeleri takbîl yazmak ve dimek lugata muhâlif ve eydî yâhûd yedleri yazmak muvâfık olduğu iş'ârına cür'et olundu. Fâ'ide: Hayretimden deli olayazdım tabîr-i Türkîmiz lisân-ı 'Arabîde dahi müsta'mel olduğu Se'âlibîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.nin 'Adâbü'l- MülûkHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-nâm kitâb-ı fâhîrinin fasl-ı sâdisinde bi'l-münâsebe / zikr eylediği Ebü'l-Feth el-BesnîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.-nâm belîgin kelâmı hilâlinde :

Hü Ydsq Mqav Hyüo Nca Tdkf kavlinden istifâdekerde-i fakîr olmuşdur. Fâ'ide: Lafz-ı TürkîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. 'ArabHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.îHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. ve Fârisîden bir lafza cümle-i izâfiyye sebk-i 'Arabî ve FârisîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. sûretinde olarak muzâfHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve muzâfun-ileyh olmaz ise de cümle-i mezbûre 'alem menzilesinde olduğu vaktde ba'zı fusahâ tecvîz ve isti'mâl itmişlerdir: Donanma-yı hümâyûn ve emsâli gibi. Lâkin ba'zı fusahây 'ala'l-ıtlâk isti'mâl itmişlerdir. Hattâ üstâd 'AtâyîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. ve muktedâ-yı sudûr-ı mevâlî beytû'l-'ilm ve'l-irebden Ahî-zâde 'Abdü'l-Halîm EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun Şevâhidü'n-Nübüvve-i CâmîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. Terceme-i belîga-i makbûlesinde tuman-ı keder ve kesret-i yagmur 'ibâreleri görülmüşdür ve NedîmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i şîrîn-sühan dahi bir gazelinde sırma-i kâküli dimişdir. Lâkin tab'-ı selîm nezdinde bir tatlı ta'bîr olmadığından taklîde sâlih ictihâd degildir. Hele miyâncı lafzı her çend miyân orta ma'nâsına Fârisî ise de Türkîde ism-i fâ'ilHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. edâtı olan cı ile terkîb olunup sevb-i hey'et-i Türkiyyeyi giymiş ve lisân-ı Fârisîdede tavassut idici ma'nâsına bi'l-isti'mâl Fârisî olduğına Vassâfu'l-Hazra târihinde kullandığı delâletiyle Fârisî olmuş ve 'Atâ'î belîg dahi muzâf

kılarak zeyli dîbâc-ı dîbâcesinde tavsît-i miyâncı-i iktidâr ile elinden hulâsa mecâl mecâl deyü nakş-ârâ-yı tahrîr olmagla bu vechle bi'l-izâfe isti'mâline diyecek kalmamışdır. Fâ'ide: Tibyân-ı nâfi'de 'Arabîde inşâ'Allâhu te'âlâ**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'an-karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-âsâ 'ibârelerde in ve 'an lafzları munfasıl yazılırsa da sebkimizde bu makûle 'ibâreler kelime-i vâhid hükmünde olmagla inşâ'Allâhu te'âlâ ve 'an-karîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretlerinde muttasıl resm olunur dinmişse de çünki bunlar hilâl-i sebk-i Türkîde müsta'mel birer ta'bîr-i 'Arabî olmalarıyla aslına ve kâ'idesine muhâlif sûretlere konmak bilâ-müceb bir ihtirâ'dır deyü ifâde esâtize-i pîşînin tahrîrâtlarında aslâ görülmemiştir. Evfak bu mütâla'a Sûdî merhûmun Gülistân Dîbâcesi 'üvân olan minnet Hüdâyra ki 'Azze ve Celle Celâl her nefsi ilh şerhinde 'Azze ve Celle 'ibârât-ı Türkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Fârisiyyede / i'râb ve ahvâline kat'â hâlel gelmeyerek Cenâb-ı Hakk sübhânehû ve te'âlâ ve Nebiyy-i zî-şân 'aleyhi's-salâtü ve's-selâm fikra-i şerîfelerinde olan sübhânehû ve te'âlâ ile tasliye-i mezkûre gibi olan ta'bîrâtdan 'azze fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî ve celle dahi fi'l-i mâzî olarak vâv-ı 'âtîfa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile 'azze fi'line ma'tûf her biri kâ'ide-i sarfiyye üzre âhirleri fethli mebnî ve vâv-ı 'âtîfa dahi meftûh**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak okunur. Terkîb-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ibârâtı arasında bulunmagla Fârisîye kıyâs ile buradaki vâv 'atf içündür . Fethalar okunmaz, 'azzenin âhiri mazmûm kılınarak okunur deyü eylediği tasarruf-ı garîbi kabîlindedir fe-fhem. Fâ'ide: Lisân-ı Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre belîgâne Mesnevî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i ma'nevî-i Mevlânâ kuddise sırrahû el-isnâ hazretlerini veznince büri'eyi muhammes ve sâ'ir âsâr-ı manzûme ve mensûre ile ihyâ-i tâmm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idüp bin yüz elli bir senesi şikk-ı sânî iken vefât iden Müstakîm-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Benî a'mâmından şeref-yâb-ı nisbet-i Nakşibendiyye Mevlânâ Nahîf Süleymân Efendi merhûm hatt-ı destiyle olan Mecnû'asında fâ'ide 'üvânıyla yazar ki: 'Atf-ı beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** makûlesi olan kelimeteyn beyninde vâki' vâv-ı 'âtîfa Türkîde mazmûm okunur. Bu makûle mahalde vâv lafz-ı evvelden münfekk olmamak lâzımdır, felihâzâ satr-ı evvelde yazılması muhtârdır, tâ ki meftûh okunmak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelmeye. Zîrâ satr-ı sânîde yazılınca lâ-büd meftûh okunur. Bu

resme vâv gûyâ ki lafz-ı evvelde bir cüz' gibidir lutfi zevk-i selîm ashâbına nümâyândır intehâ. Fakîr dirim ki işânın îzâh murâdı budur ki çünkü Fârisî sebkinde ma'tûfün- 'aleyhin âhiri vâv ma'tûfün-'aleyhe delâlet için zamm ile okunduğu gibi sebk-i Türkîde dahi ma'tûf ve ma'tûfün-'aleyh getirilir. Meselâ: İksîr-i hamd ü senâ-yı Mevlâ bir gelince müsâb-ı müdde'âya tarh ve ilkâ olunur 'ibâresinde olduğu gibi. İmdi burada senâ ve ilkânın evvellerinde olan vâvlar hamdin ve tarhın dâli ve hası zamme ile tahrîk olunarak kırâ'at olup vâv-ı 'âtıfadır ve meftûhdur deyü feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile okunmak ve ma'tûfün-'aleyhi meselâ hamdi satr-ı evvelin âhirine yazup senâyı vâv ile satr-ı sâninin evveline yazmak menfûr-ı tab'-ı selîm olduğundan başka çünkü vâv-ı 'âtıfa mazmûma**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'tûfün-/ 'aleyhin âhiri zamm ile okunmak arasında gösterileceğinden muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile muzâfun-ileyhi ayırmak gibidir . Eger ayrılrsa kendüyi vâv-ı ibtidâ'iyeye gösterüp fethle okunmak iktizâ ider. Bu ise ber-vech-i muharrer 'âtıfada câ'iz degildir. Fâ'ide: Kâdir-endâz ta'bîrinde olan kâdir ma'lûm olduğu vechile ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'Arabî olup meselâ nûr saçıcı ve atıcı ma'nâsına olan nûr-endâz ta'bîrine kıyâsen mefhûmı kâdir saçıcı ve atıcı demek olduğundan bozuk ise de fenn-i tîr-endâzîde sâhib-i mahâret ve kemâl olanlara vasf olarak kadîmen ve hâdisen bülegâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** âsârlarında te'vîli her ne ise öylece kâdir-endâz deyü isti'mâl olunduğu görülmüşdür. Artık bu husûsı dâ'ire-i hüsn-i zanna idhâl ile isti'mâlde be's yokdur ve gümân-ı fakîrâne göre bâlâda Müstazraf Tercemesine**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi bi'l-münâsebe derc itdigimiz üzre elfâz-ı 'Arabîyede a'câmın tevessü'an vâki' olan ta'bîrâtı kabîlindendir ki kadr-endâz yerinde hemân kâdir demiş olalar mütâla'ası üzerine Riyâzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Mustalahât-ı A'câmiyyeyi beyânda te'lîf eylediği Düstûr-ı'l-'Amel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm bir risâle-i ecmelinde kadr-endâz üstâd-ı tîr-endâz Kâtibi:**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Tsarm zadna rd! Krt Hk ryt Hmh Naz
MŞtqm dzadna Yrd! Nm Yvsb At vk T-b
vt za rvz Hk Nm zadna rd! Ya Yy Ybk
Nm Zdym- TmA! NAMk vcmh HtskŞ

Kâdir-endâz mesele Müşfikî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.:**

;rty rsrM YpAyp Müt!rb Hk Yrad NAMk
;rtyrbdAb Tmqr Tsys zadna rdA! ByAco

Hükm-endâz mesele İsfahânî **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.**:

L!o zadna Mkq vt Karda Hnk FA*m rd
Ht-adnaHtsk\$ ryt Tmyzh ryt Tmyzh rd

fâ'idesin görüp mütâla'a-i ahkarı medîd olmagla sebt-i eser-i kem-ter kılındı. Fâ'ide: Sec' **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.** ve kâfiyeye ri'âyet garazıyla irsâl yerinde isrâ demek ve yazmak lugata muhâlifdir. Zîrâ isrâ gice vakti yürümek ma'nâsına olan serâdan müştakk ve me'hûzdur. Ya'nî mutlakâ gice olsun ve gündüz olsun yürümek degildir. Bu sûretde eger mürsel gice gönderilmiş degil ise isrâ yazılmayup tesyâr ve irsâl ve tesbîl ve isbâl ta'bîr-i müsta'mellerinden biri yazılmak fasîhdir. Eger nesrde elif kâfiyesini iltizâm itmiş ise çünki nesrin ba'zı müte'ahhirînin te'lîf-i oldığı

gibi meselâ bir mektûbun evvelinden / âhirine dek bir kâfiyeyi iltizâm tefennün şîvesinden dûr ve bilâ-icâb ve itnâb-ı mümill ile bâdî-i fütûr olarak soguk ve yavan düşeceğinden halâvetlisi nihâyet dört fıkra miyânında olur - yavan yenin fethiyledir, zammıyla **Hata! Baŷuru kaynağı bulunamadı.** degildir felyuhaffız yüdhak - velev yigirmi fıkra da olsun zikr olunan tesyâr ve irsâl ve tesbîl ve isbâl ta'bîrlerinden birine uydurmak yâhûd işbu ta'bîrlerden birine elifli bir lafz 'atf itmek bi-keremihî sübhânihî kâbil-i 'ilm ve san'at-ı kitâbet olan insâna emr-i sehldir ve nazmda dahi isrâyı kâfiye **Hata! Baŷuru kaynağı bulunamadı.** itmemek mümkündür meger mısra' **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.**-ı *târîh*de vâki' ola. O zamân ilcâ ve hesâb ve vezn tebdîline yol virmez. İmdi ol mısra'da isrâ ma'nâ-yı vaz'ı hakîkisine mutâbık olursa fihâ ve illâ müsâmahalu olduğundan intihâba gelmez ve:

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fâ'ilün

Vasf şânında dinse ger şây **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.**ânem

Ehl-i fazl u nihâye Hind-i cihân dinilse elvirir gibidir. Hele caba ta'bîri bu mecellenin bir yerinde mürûr itdigi gibi Fârisîde hediye ma'nâsına olarak sühan-şinâsân-ı İrânda müsta'mel olup lâkin diyârımızda kahveler ricâli agzına ancak pişmiş kahve-bahşîde kullanılmaktadır. - Fâ'ide: Fülân Hind-i cihândır ta'bîri rind cihândır ta'bîrini tahrîf ile gâh medhen kâr-güzâr ve dirâyet-kâr ve geh zemmen hiyle-bâz ve fettân kimesnedir yerlerinde 'avâmm-ı nâs zebânına düşmüş bir galat **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.** sözdür. Lâkin fakîre kalsa bir teşbîh **Hata! Baŷuru kaynağı bulunamadı.**-i nefîsdir ki vechi Hindustân ülkesi dünyâda musanna' **Hataî Baŷuru kaynağı bulunamadı.**ât **Hata! Baŷuru kaynağı bulunamadı.** ve nefâyis-i eşyâ mahalli olarak

mümtâz olduğu gibi kâr-âşinâ ve hûş-mend dahi mümtâzdır demek ma'nâsına haml olunabileceği gelür. Kâş ki ta'bîr-i mezkûr inşâ-yı havâsda dahi kullanılarak hisset-i şürekâ 'aybından kurtulsa idi kem olmazdı. Fâ'ide: İf'âl bâbından olan ib'âsın sülâsî **Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup gönderdi ma'nâsına olan ba's yerinde isti'mâli muhâlif-i lugatdır ve bülegâ-yı eslâf âsârlarında isrâ-yı mutlak-ı mezkûrun görülmediği gibi ib'âs ba's yerinde kullanıldığı görülmemiştir. Lâkin ifti'âl bâbından olan ibti'âs ba's ma'nâsında olduğu münderic-i lugatdır. Fâ'ide: Müfâ'ale bâbından hâ-i mu'ceme ile muhâbere haberden melhûz ve müştakdır. Hâlâ inşâlarda bâb-ı mezkûr iktizâsınca isneyn beyninde bir mâddeyi mükâtebe ve müzâkere ma'nâsında müsta'mel ise de mütedâvel olan kâffe-i kütüb-i lugatda bâb-ı merkûmdan muhâbere müzâra'a ma'nâsına olduğu maksûd olup mükâtebe ve müzâkere ma'nâlarında isti'mâli görülmeyüp ya'nî istimâ' olunmamıştır. Her ne kadar fâ'ide el-akrânım iddi'âsında olup 'asrın inşâ-penâh olan Okcî-zâde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** si benim meydânında atup tutan ba'zı mu'âsırîn-i kâsırîn 'aleyhi'r-rahmeti'l-vâsi'a muhâbere ma'nâ-yı mükâtebede hatâ-yı sarfdır deyü sebt-i cerîde-i galatât itmiş ise de çünkü ihtârın şartı latîfi hatâ görünen nesneyi evvelâ taharrî idüp eger te'vîli ve mahmili bulunursa te'vîli bunca ehl-i kalemi tahti'e itmek evlâ belki evceb olmagla fakîr dahi bi-hamdihî te'âlâ lâyh-i hâtır-ı nâçiz olduğu üzre te'vîlini şöyle buldum ki çünkü maksûd-ı tarafeynden tezkire tahrîriyle mâddeyi müzâkereye havâle demek olduğundan mücidi gâlibâ hâ-i mühmele ile muhâbere yazmak gerekdir. Zîrâ muhâberenin / me'hazı hâ-i sâdenin kesri ve harf-i bânın sükûnı ile hibr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ki Kâmûs ve Râmûz tahrîrlerincede midâd ve nakş ya'nî mürekkeb **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** demekdir ki bu ma'nâ mükâtebeye münâsibdir. Hattâ ehl-i lugatın beyânları üzre Ka'bü'l-ahbâr deyü meşhûr-ı âfâk olan Tâbi'î **Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin ber-vech-i muharrer muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu ahbârı tashîhde ve Ka'bü'l-hıbrî **Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**

NAk NU rb-üa Yüa Ynuv Bsny Hyüav rAb-Ua L!t Uv didikleri muhâberenin mükâtebe ma'nâsında isti'mâli câ'iz olacağını te'yîd itdiginden mâ'adâ kütüb-i lugatda mu'cemeli muhâbereyi müzâra'a ma'nâsına hasr itdikleri gibi müfâ'aleden gelecek mühmeleli muhâberenin ma'nâ-yı mahsûsda isti'mâlini almayup ebvâbda icrâ olunacak kâ'ide ve kıyâsa terk itmişlerdir. Cenâb-ı Vâcibü'l-Vücûd ve hüsnü'l-kerem ve'l-cûd ve 'azze şânuhû hazretlerine kıyâsün bî-kıyâs senâ-yı safâ

istînâs olsun ki ‘abd-i fakîr kâ‘ide-i kıyâsa terk itmişlerdir didigim ru‘ûs-ı lugatdan iktibâs olmuş ya‘nî tasrîhi eser-i kalem-i a‘lâmıda görmedim. Yalnız mütâla‘a-i münâsebe idi. Nâgâh âhar matlab edâ iderken İbnü'l-Kemâl **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerine müntesib Keşfü'l-Haccâc ‘an-vechi's-savâb risâle-i nefîsede imlâ' mâddesinde ez-kalemen tezekkürü'l-kıyâsât fî-lugati'l-lugaviyye kavâfî görüp bu vechile dahi mazhar-ı feyz olmamla ve hades-i âhar rübâ‘îsine imtisâlen işbu sutûr kenâra zîb-i şükrân kılındı. Bu takdîrce kâ‘ideten ve kıyâsen muhâberenin beyne‘l-isneyn ve sâ‘iden mükâtebe ma‘nâsına kullanılması şâh-râh olacağı bî-iştibâh olup netîce-i kelâm mu‘ceme ile muhâberenin mükâtebe ma‘nâsına kullanıldığı bir nokta ziyâdesiyle muhâbereden azmış olduğu gelür görünür fetedebbür. İstitrâd: Hazret-i Ka‘bü'l-hibr ibnü mâni‘u‘l-Himyerî olup a‘lem-i ehl-i kitâb idi. Hilâfet-i Sıddîk-i Ekber radiya‘llâhu te‘âlâ ‘anhda İslâma gelüp hilâfet-i ‘Osmân-ı zi'n-nûreyn radiya‘llâhu te‘âlâ ‘anhda semt-i Cennâta irtihâl itdi. ‘İlm ü hıfzda mevsûk ve rivâyât-ı mahkeme-i vâfîresi mevsûkdur. Fâ‘ide: ‘Azm ve tâ ile ‘azîmet lugatda kasd ma‘nâsınadır ve bu ma‘nâca müte‘addîdir. Ya‘nî mef‘ûle bî-nefsihî ta‘addî ider. Fülân ‘azeme's-salâte ya‘nî fülân kimse namâz kılmayı kasd ve niyyet itdi dinür ve zehebe ma‘nâsına fülân kimse Hicâza ‘azîmet ve ‘azm itdi ve ‘âzim oldı, ya‘nî gitdi deyü isti‘mâl itmekte olduğumuz ‘azm asl ma‘nâsınca olmayup belki vaz‘ında lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup mef‘ûle ta‘addîsi ilâ-harf-i cerri vasıtasıyla olan zehebe ma‘nâsınadır ki bu ma‘nâ ve zikr-i âtî kâ‘ide-i tazmîne ve sebk-i Türkîde bâlâda işâreti geçdiği üzre harf-i cerr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vasıtasıyla olan mef‘ûlün ‘alâmeti harf-i hâ-i gayr-ı melfûzadır ki misâl-i mezkûrda olan Hicâza dâhil hâ gibi ve harf-i cersiz olan mef‘ûlün / ya‘nî fi‘l **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müte‘addî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mef‘ûlünün ‘alâmeti yâdır. Misâlde mezkûr namâza dâhil olan yâ gibi ve işbu bast olunan kelâm fülân kimse Hicâza ‘azm itdi sebkine nazarandır ve ammâ sebk-i ‘ibâre fülân kimse Hicâzı ‘azîmet itdi sûretinde olup bundan zehebe ya‘nî gitdi ma‘nâsı irâde olursa çünkü bir mahalli kasd iden kimsenin ol mahalle gitmesi lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelmekle lüzûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı ‘alâkasıyla mecâz **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur ve ‘alâ-kile't-takdîreyn gitdi ma‘nâsına ‘azîmet isti‘mâl-kerde-i fusahâ-yı ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ‘Acemdir ki bu ma‘nâca bir beldeye gidene ve gelene kâsıd dirler. Veysî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Siyer-i

Cevher**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** berâberinde Gazâ-i Tebük makâlesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**nde ‘azîmet-i hicret-i güzînân-ı Habeşeden sonra sûre-i kerîme Ve'n-Necm ilh. fıkrası ve Nef'î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i âteş-zebânın:

Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün Mefâ'îlün

İşidüp gulgul-i sayt u sadâ-yı jeng-i şeh-bâzın

‘Azîmet itdi kûh-ı Kâfa sîmürg ihtirâzından

beyti müdde'âya şâhideyn-i ‘âdileyndir ve kezâlik teşrîf lafzı müte'addî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak lugatda müşerref ve tezyîn kıldı ma'nâsına olup şerefe Zeydün menzilen dindikde Zeyd menzil ve mekânı müşerref kıldı demek olur. Eger andan ma'nâ-yı lâzımı üzre Zeydin geldiği demek maksûd ise hakikatda müsta'mel olan lafzda dindığı gibi yine ‘alâmet-i ma'kûl-i müte'addî olan yâ idhâliyle Zeyd mekânı teşrîf itdi dinür. Yok tazmîn tarîkiyle geldiği murâd ise ‘alâmet-i muharreresi olan hâyı mef'ûle idhâl ile Zeyd menzile teşrîf itdi dinür. Lâkin lafz-ı teşrîf mu'azzam olan ve ta'zîmi irâde olunan zevâtda kullanılır. Ve'l-hâsıl ‘azîmetin ve teşrîfin ‘alâmetlerine ri'âyetle isti'mâl-i mezkûrları sahîh ve şâyi' ve kadîm olmağa gitdi ve geldi ma'nâlarında isti'mâli galatdır deyü ‘asrın ba'zı nabz-âşinâyân-ı çeşm-i zarâfetin rûzgârda sebk iden i'tirâzı kilâb-ı elvân-ı ‘uyûbdan ism-i tafdîl gelmez dirler. İşte kitâblar a'ver ve ahvel gibi lugâtla toptolu deyü itdiği i'tirâz gibi nâbecâ ve münâfî da'vâ-yı hadâkat olduğu bî-merâdır. Tecâveza'llâhu te'âlâ ‘an-'uyûbinâ âmîn. Ammâ hulâsa-i ta'rîfi üzre tazmîn dinilen şey-i îcâz fâ'idesiçün bi'z-zât ma'nâsı kâsd olunan bir

kelimeden âhar kelimenin ma'nâsı / dahi bi't-teba' kâsd ityân ve zikr olunup ber-vech-i meşrûh ma'nâsı bi'z-zât kâsd olunan kelime ki ism-i fa'îl sîgasıyla mutazammındır. Ma'nâsı kâsd olunup zikr olunmayan âhar kelimenin sılasıyla olunmuyor ve ol âhar kelime ki ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasıyla mutazammındır ve işbu isti'mâl tazmîne karînedir ve bu sûretde zikr olunan kelime bi'z-zât ve zikr olunmayan bi't-teb' yine maksûd olunurlar ve işbu tazmîn ile olan terkîbde gâh kelime-i mezkûre ya'nî mutazammın-ı asl ve gayr-ı mezkûre ya'nî mutazammın-ı hâl ve gâh bi'l-'aks ya'nî mîmin fethiyle mutazammen-i asl ve kesriyle mutazammın-ı hâl olur. Kavluhû te'âlâ

Mkydh Am Yüo >a avrbktüv

nass-ı celîli sûret-i ûlâya misâl-i şerîfdir ki ehl-i tefsîr beyânının mefhûmunca Hakk te'âlâya tekbîr idin, size hidâyet eylediği şey üzerine hamd idici olduğunuz hâlde deyü müfesserdir.

Kyüa lzna Amb Ntm UNywüa vLc vzo Hüv! v

kavl-i kerîmi sûret-i sâniyeye misâl-i bâ-iclâldir. Yine mefhûm-ı beyânları üzre şol kimseler ki sana inzâl olunan şey'e ya'nî Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kerîme i'tirâf itdiler, îmân idici oldukları hâlde deyü müfesserdir.

Ahry% vA!büa Yba TAmük Yüa Crtüf MAtüa OÜ|Ua Tdra
Na vHyAnk Hyf v

Fâ'ide: Meselâ gâh merre ve gâh nâ-gâh ma'nâları maksûd olarak bir def'ada ve iki def'ada ve def'aten zuhûr itdi ve bu isti'mâl eyledigimiz kelâmı vâki' def'a dâlin fethi ve fânın sükûnuyla def'den me'hûz olup def' dahi lugatda ilâ harfiyle ta'addî ile bir kimseye bir nesne virmek ma'nâsına olmagla defa'tü ileyi şey'en dirler ve dahi bi-nefsihî ta'addî ile bir kimseyi men' ma'nâsına olmagla defa'tü'r-racül dirler ve def'in

A 78b

masdarı zikr olunan / def'dir ve binâ-i merresi dâlin fethi ve fânın sükûnı ve 'aynın fethi âhirde tâ ile nasraten vezinde mezkûr def'atendir ve zâlin zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** zübde vezinde olan düf'a yagmur ve sâ'ir suyun bir ugurdan gelmesi ma'nâsına mahsûsdur. İmdi ma'nâ-yı maksûd-ı muharrer üzre isti'mâl eyledigimiz bir def'a ta'bîrinde i'tâ ve def' ma'nâları dâ'imâ melhûz olmayarak hemân mâ-ba'dında zikr olunacak ef'âlin meselâ geldi ve yazdı ve şöyle böyle itdi gibi hadesin bir kerre yâhûd iki kerre ve dahi ziyâde vukû' buldıgı beyânda kerre ma'nâsı maksûd olup ve binâ-i merre Türkiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi 'adedi tasrîhle olacagından bir ve iki ve dahi ziyâdesi yazılır ve tekerrür-i fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir olsun ve dahi ziyâde olsun kasd olundukda ol maksadı beyânda def'anın cem'i olan defa'ât zikr olunur ve defa'ât dahi vâreste-i ihtâr oldığı kâ'ide-i muttaride-i sarfiyye üzre nasarât vezinde dâlin ve fânın fethaları ve 'aynın elif-i cem'den hâsıl olan medde mukârin fethi ve âhirde tâ-i cem' ile defa'âtdır. Yoksa kâ'ide-i sarfiyyeye muhâlif olan dâlin fethi ve fânın sükûnuyla def'ât degildir ki bu böyle iken Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun beyt:

Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün
Eser-i bûy-ı vefâdan dehenin pâk gibi
Aradım agzını def'âtle misvâk gibi

beytinde galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'avâmma tenezzül eylediği cây-ı ta'accübdür. Zarûret-i vezn iddi'â idebilür mi orasını anlayamam. Zîrâ eş'âr-ı Türkiyyede 'Arabda olan zarûret olamaz zann iderim. Fâ'ide: Erbâb u ahbâb u agyâr-ı Rab ve habîb ve gayrın cem'leri olmagla bir âdemîye erbâb u ahbâb u agyâr demek lugata muhâlifdir. Belki mine'l-erbâb u ahbâb u agyâr ma'nâsına erbâbdan ve ahbâbdan ve

agyârdandır dimelidir ve'l-hâl ki Sâbit**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müşârün-ileyh merhûm beyt:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'lün

A 79a

Şunda bir şahs var agyâr-ı / münâfık dirler

Lafzı siddîk gibi ma'nâsı zındık gibi

kavlinde agyârı bir şahsa itlâk itmiş meger gâlibâ sâhib-i hamse Nizâmî-i Belîgin zikri âtî virdiği cevâb yolunda dirler kaydıyla kendini dâm-ı i'tirâzdan kurtarmak dâ'iyesine düşe. Ya'nî ben dimedim belki agyâr dirler deyü nâsın itlâkını beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eyledim ki nâs beyninde bir âdemîye agyâr itlâkı zebân-zeddîr diye. Lâkin ba'de teslîmihî kavli-i mezkûrda ma'nâsı pek zihâflı düşmedi dinse ne dir bilmem intehâ. Ammâ cevâb-ı Nizâmî şöyle olmuş ki mesnevîsinin birinde Sitâyiş-i Şâhîde yazdığı:

KüAq Fyk dyvk DAK ar Nymz KrÜb S!o dtf Nvç Ay

rdB

beytine kâ'ide tahrîr üzre hâl lafzı burada merfû'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken bânın fethi ve lâmin feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve meddi ve rânın fethi ve âhirde kâf-ı sâkine ile şemşîr ma'nâsına olan balârek ismine muvâfakat için lâm-ı hâli fethle getürmüşsin. Bu ise lahdır**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** didiklerinde cevâbında başka tarîka gitmeyüp çünkü müfâd-ı beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i şâhın seyfi 'aks ve sâyesi deryâya düşdükte 'alâ-kavli'l-müverrih**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**în deryânın tahtında olan semek-i kebîre dehşet gelüp zemîne senin hâlin nicedir dir. Ya'nî ben 'aksinden işbu dehşete düşdüm. Sen ise zât-ı seyfin tahtında sın dimekdir. Bu sûretde kâ'il-i mısra'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sâni ben olmayup gâv olur ve gâvın 'ibâresinde belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** aranmaz ve lahn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vardır deyü ta'n olunmaz deyü istitrâf itmişdir intehâ. Fâ'ide: Ma'rûzun-'aleyh ve mürselün-ileyh olan zevâta ta'zîm kasdıyla 'arz-ı hâl-i zarâ'at-me'âlîme nazar buyruldukda ilh. ta'bîrine nazaran meselâ takdîm-i 'arz-ı hâle ictisâr kılındığı muhât-ı 'ilm-i 'âlem-şümûl-i rahîmâneleri buyruldukda yazıldığı râygân ve eger buyruldukda yazılmayup sebk-i sahîhi üzre rahîmâneleri oldukda yazılsa femm-i agyârdan ta'zîme mahaldir. İ'tirâz-ı sahîhası zuhûr idecegi vâreste-i beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ise de asl u me'haz-ı her-lisân ve sıhhat-i i'râb-ı sebk kendüsinden

A 79b nümâyân olacağı ‘ayân olan ‘Arabîde ta’bîr-i mezkûrun / medlûli Mküüü A|Aqû HbA|oa va érvüa rAyst rAstca NAK Am

‘ibâresiyle ifâde olunur ve ta’bîr-i mezkûrda muhât zikrinin delâlet eylediği muhît mukaddir ya’nî idici ola ‘ilm-i mürselün-ileyh ve muhât ya’nî ihâta olunmuş nesne ictisâr-ı mezkûrdur ve min-ciheti’l-i’râb sâre ma’nâsına olarak müte’addî**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunan kâne fi’line mürâdif olan oldu fi’linin fâ’ili ictisâr cümlesi ve mef’ûli muhât bu sûretde fi’l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mezkûr ‘aleme isnâd olunarak oldukda iktizâ idecek ve yerinde itdiye ma’nâda tavîl olan buyruldukda dinildikde terkîb-i mezkûr bilâ-fâ’il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kalacağı ya’nî çünkü buyurdı itdi demek olmagla ta’bîr-i mezkûrda buyruldukda bedelinde itdikde dinilerek takdîm-i ‘arz-ı hâle ictisâr kılındığı muhât-ı ‘ilm-i ‘âlem-şümûl-i rahîmâneleri yazıldıkda ma’nâyâ halel geleceği nezd-i üli’n-nühâda rûşenâ lâkin ta’rîz-i mezkûr-ı vehmden tahlîs için i’râb-ı sahîhi üzere ta’bîr nidügin bilerek yine ‘arîzalara mu’tâd hâdis üzere sebk-i mezkûr ve emsâlinde yine buyruldukda yazılmak eslemidir ve müşkilâtdan biri tafsîlini ba’zı ehîbbâ himmetiyle şîrâze-bend-i tertîb olup ‘âcizâne Mektebü’l-Edeb ve Vesâ’ilü’l-Matlab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tesmiye itdigim münşe’ât-ı hezeyân-ta’bîrât-ı fakîrânem mukaddemesinde yazıldığı üzere bâlâdan zîre ve zîrden fakîre yazılan nevâmîc ve tezâkîrde hasbe’r-rütbeti’d-dünyeviyse fevka’l-hadd yazılmakda olan elkâb-ı mut’amedir ki lede’r-rukka münâfi-i tedbîrdir. Lâkin ne çâre el-’âdetü’l-mahkeme sûretine vardırılmışdır. Meger ki âmir-i mücbirin hükmi sahîfe-pîrây-ı sudûr o zamân i’tirâz-vehmi ezhândan külliyâ ber-taraf ve her ashâb-ı tarîk haddini ve mertebesini öğrenüp ‘uzamâ dahi kavlen ve fi’len ve asl-ı şeref şeref olur. Fâ’ide: Olunan nasîhati kabûl itdi ve tutdı ma’nâsı kâsd olundukda tefa’’ul bâbından fülân mütenassih oldu ‘ibâresiyle ihbâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmak lugata ve isti’mâl-i ‘Arabü’l-’Urebâyâ muhâlif olup ma’nâ-yı mezkûrı lugat ve isti’mâl-i sahîh üzere infi’âl bâbından olarak müntasih oldu ‘ibâresi ifâde ideceği

A 80a sâhibü’l- / Kâmûsun:

Q*tna vAhq*nüAbHbŞt Q*nt v

kavl-i belîginden zâhirdir ki müfâdı teseddü ve temâruzan gibi tenassuh-ı sahîhi nushı kabûl itmeyüp kabûl sûretinde gösterdi demek olup ma’nâ-yı kabûl ve mutâva’at sahîhden întesaha dimekdir felyuhaffız. Fâ’ide: Meselâ fülân zât hasmını ilzâm ve tîg-ı bahsle münkiri üzerine iktihâm birle ikhâm ve Hâkk bu kim izhâr-ı Hakkda ihtimâm itdi yâhûd buyurdı fıkralarının

âhirinde gelen itdi ve buyurdu ta'bîri fıkârât-ı mezkûrede bulunan ilzâm ve itmâm ve ihtimâm masdarlarının bi'l-cümle medlûli olan fi'lHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müte'addîHataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı. mâzîyi ifâde ider. Edât-ı âmm-ı TürkîHataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı. olmagla ma'tûf-ı ahîr olan ve Hakk bu kim izhâr-ı Hakkda ihtimâm fıkrasının âhirinde vetîre îcâz yolundan bir kerre getirülmekle ma'nâ tâmmHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve bu vechile edâ olunmak nahven vâcib olduğu mâlâ-keîâm olup lâkin fıkra-i ûlâ ve sâniye kemâ-kân yerinde tutarak üçüncü fıkrayı değışdirüp meselâ ve Hakk bu kim Hakkı izhâr zımnında nâ'il-i lutf ve ecr-i Rabb-i 'Allâm oldu dinse çünkü oldu fi'li lâzımHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan sâre ma'nâsına olup fıkrateyn-i bâkiyeteynde olan fi'ller sayrûret ma'nâsı olmayup ber-vech-i muharrer fi'l-i müte'addî olmagla bu vechile oldu anda ma'nâ-yı gayr-ı merbûtHataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı. olmagla fıkrateyn-i mezkûreteyn ifâdede nâkısHataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı. kalur. Ya'nî fülân zât hasmını ilzâm oldu ve tîg-ı bahsle münkiri üzerine iktihâm birle ikhâm oldu dinmek me'âlinde olacagından bî-ma'nâ olur. Bu sûretde fıkrateyn-i mezkûreteyni ıslâha tarîk ikidir. Biri yâ sâniyesine veyâhûd her birine edât-ı fi'lleri ityânıyla fülân zât hasmını ilzâm idüp ve tîg-ı bahsle münkirin üzerine iktihâm ile ilzâm idüp dinüp yâhûd bu fıkraları vaslHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî 'atf muktezî olmagla idüp lafzını yalnız fıkra-i sâniyeye getirüp bu takdîrce oldıyı fıkra-i sâlise ehl-i ma'ânîHataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı.nin / beyânHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** buyurdıkları üzre fasl olunmak ya'nî vâv-ı 'âtıfasız getirilüp böylece ilhâk olunmak lâzımHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve ma'ânîce vâcib olduğundan hemân idüpden sonra vâvı Hakk bu kim izhâr-ı Hakk zımnında nâ'il-i lutf ve ecr-i Rabb-i 'Allâm oldu dinmek ile tashîh olunur ve ammâ tarîk-i sâni fıkrateyn-i mezkûreteyni dahi oldılı olan üçüncü fıkraya uydırup meselâ fülân zât hasmını def'de mazhar-ı tevfiîk-i ilzâm ve tîg-i bahsle münkiri üzerine iktihâm birle muvaffak-ı ikhâm ve burada vaslHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** dürüst olduğundan ve harf-i 'âtıfa ile Hakk bu kim izhâr-ı Hakk zımnında nâ'il-i lutf u ecr-i Rabb-i 'Allâm oldu dinmek ile hüsn-i sûret bulunur. Pes bu iki tarîkin biriyle sebk-i mezkûrı lahnHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** u rekâketden kurtarmak küttâb kavlince vâcibe-i zimmet-i münşî ve küttâbdır ve işbu kâ'ide-i dakîkanın mahkeme-i üslûb lisân-ı 'ArabHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzerine nâzil olan Kur'ânHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı i'câz- beyân ve

A 80b

ehâdis-i sıhhat-nişân aslî olup ‘ulemâ-i ma’ânîHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. ve beyânın şânına i’tinâ ile aksâ-yı belâgatdırHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. didikleri fasl ve vasl bâbı demek olmagla tahrîrâtda gözedilmesi elzemdir. Lâkin ahvâl-i dakîkadan olduğundan ve zararı çünkü taht-ı hükm-i Şer’ide görülecek akvâl u ‘ukûd u uhûdda lede’l-iddi’â zâhir olacağından tahrîrât-ı ‘âdiyede bir husûsda müsâmaha vukû’ı ba’zı fusahâ âsârında dahi görüldü. Hattâ ‘ahdini idrâk itdigimiz meşâhîr- i münşiyândan bir zâtın eser-i mütedâvilinde kavluhû İskender Dârâyı katl ve yerine pâdişâh oldu fıkra-i galatHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.-iştimâli müşâhiddir ki İskender Dârâyı katl itdi dinmeyince yerine pâdişâh oldu ‘atf olunamaz felyuhaffız ve’l-yütedebbir. Fâ’ide: Tahrîrâtda vâki’ birbirine ma’tûf fikarât ve karâ’inde eger fikarâtın havî olduğu fi’lHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i müte’addîHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. ise sonraki fıkraya itdi ve lâzım ise oldu lafzları bir kerre getürmekle ifâdeleri tâmmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olarak revnak-ı incâz u belâgatı bulur. Bu böyle iken fıkraların fi’lleri kimi

A 81a

lâzımHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. / ve kimi müte’addîHataî Baḫuru kaynağı bulunamadı. olarak kâ’ide-i sâbıka güzâriş-peziîr-i beyânHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olduğu üzere her fıkranın âhirinde fi’lHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i hâslarını ityân ile ‘atf olunmaları derece-i cevâza konuldukda meselâ birinin âhirinde gitdi ve birinin âhirinde oldu ve dîgerinin zîrinde getürülecek şec’i zîbâyışı bulunmadığından başka misâl-i âtîde gösterildiği üzere lede’l-mütâla’atü’-d-dakîka zâhir olacağı vechile fıkra-ı ahîre-i fikarât-ı mütegâyirü’l-i-râba olduğundan gibi bir ta’bîr ityânıyla nev’an şec’i ve bir kâ’ide-i belâgatı îrâs iden mış lafzını fikarât-ı mezkûrenin âhirlerine getürüp ve nihâyet fıkra mışından sonra ber-minvâl-i işâret olduğundan dinmek bir enseb-i üslûbdur. İşbu bâd-ı bahâr nikâb-ı bîkr-i güli açmış ve âyîne-i zamâna rû-yı bahtı göstermiş ve şâh-ı şükûfe bir sîm-ten nigâra benzemiş ve her bir nihâl mevzûn bir serv-kadd hayvâna dönmüş olduğundan gül-geşt ü beyâz u bûstâna tekâsül lâyıık-ı hâl-i ehl-i dil ve mükerrer misâlinde gösterildiği gibi. Lâkin işbu hüsn-i üslûbun üzerine buluşı kolay kâfiyeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i şâygândan ma’dûd şeyler ile iktifâ olunmayup eger fikarât tahrîrâtda işbu el-minnetü li’llâhi te’âlâ ve tekaddes üzerimize işrâk-ı mihr-i ikbâlden evrâk-ı şecere-i zakkum semere-i ehl-i reşk solmuş ve nev-bâve-i dıraht-mürabbâsı server-i ehibbâ olmuş ve kâse-i derûnumuz ‘akâr-ı mesârr birle tolmuş iken hasede-i fesede ‘afv-ı cemîl ü ‘atâ-yı

cezîl ile mesârr itmek şây**Hataî Ba[ıvuru kaynağı bulunamadı.**ân-ı şân-ı ‘irfân degildir misâlinde bulunduğı toldı, oldı, soldı kafiye-i mukayyedle tertîbe himmet buyrıla dahi aslı olacağı hüveydâdır ve evâhir-i fıkârâta getürilen olduğına, bulduğına, toldığına dahi bu revîş üzredir. Ahir-i fıkra-i ahîreye binâ'en gibi bir lafz getürmekle tahrîrât hüsn-i îcâzı bulur. İşbu miş tavrı nev-îcâd zann olunursa gafletdir. Zîrâ Kara Çelebi-zâde merhûm *târîhinde* ve ‘Atâyînin ba’zı ‘ibârelerinde dahi görülmüşdür ve’l-fazlu li’l-mukaddem. Fâ’ide: Lisân u aklâm-ı nâsda cârî ve sâ’ir olan ketebe

A 81b

oldı ve ketebe kodı ve ketebeli / hattatdır ve ketebe ziyâfeti oldı ve fülân hattât fülâna ketebeye izn virdi lakırdıları egerçi ma’nâsız olup lâkin bir medâr-ı galatı ve te’vîli var mı ola endîşesi çokdandır hârhâr-ı zihn-i kelîlim olarak âyâ bir ihtimâli çünkü ketebet lafzı âhirinde olan tâ hîn-i vakfda hâ okunarak kâtib ism-i fâ’ilin bir cem’-i mükesseri dahi olduğundan bu ihtimâlce ketebe ziyâfeti oldı ta’bîri ber-vech-i i’tiyâd-ı bed-i hurûf-ı teheccî ve hatm-i evvel-i Kur’ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kerîmde oldığı gibi kâtiplere ya’nî hattât h’vâcelere ve sâ’ir ahbâba izn-i ta’lîm-i şâkird zımnında şâkirdin tarafından ziyâfet tertîb olundu takdîr-i me’linde oldığı hâlde ta’bîr-i mezkûr te’vîl olunabilür mi ve ta’bîrâtta dahi hüsn-i melekesini der-dest iden şâkird üstâzından ta’lîm-i âhara me’zûn oldukda işbu izne ‘alâmeten şâkird-i me’zûn ismini hattının zîrine yazmak ya’nî imzâsını vaz’ itmek beyne’l-hattâtîn vaz’ olunmuş bir kânûn olup ve imzâ dahi ekseriyâ ketebehu’l-fakîr fakîr fülân ile ya’nî âhiri feth**Hataî Ba[ıvuru kaynağı bulunamadı.** üzre mebnî olan ketebe fi’l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzîsiyle mu’anven ve ketebe fi’l-i mezkûruna dâhil olan hâ dahi kâtib ve hattatın yazdığı kıt’a ve sâ’irine râci’ zamîr-i muttasıl gâ’ib olmagla ketebe aldı lakırdısı ve sâ’iri izne delâlet iden ketebe imzâsını yazmaga murahhas oldı ya’nî âhara ta’lîme kâdir hüsn-i hattı meleke eyledi demek ma’nâsına meydânda oldığı vechile ta’kîd lafzı ve ma’nevî tolusı bir ta’bîr-i muharref midir ve behusûsihî ketebe kodı ta’bîrini bir kimse ma’a-mâfîh izne dâl olan ketebe fi’l-i mâzîsini âhir-i tahrîrâtına yazdı deyüp ve âhir dahi çünkü fi’l-i mâzîsinin âhirinde olan feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** telaffuzda femden bir hâ-i mevhûme zuhûrını îhâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eylediginden ketebe yerinde ketebe resminde yazup bu vechile mi azdı mütâla’aları ma’a-ba’dehâ lâyah-i hâtır-ı fâtır olmuş idi. Bir de Bürdeden bir kaç beyti şâmil bir istîzân-ı ta’lîm kıt’ası tahtına bin yüz yetmiş bir senesiyle müverrah bir üstâd-ı hattın:

Qüa HbAtk Tqt Hmsa Btky Na Gu|!üa Dwh BtAkü
NÜf Nwa /

imzâsıyla dîger üstâdın :

r-W Yüa BtAküa Tbytk Sücm Yf Ydnfa NÜf Hmy!rüaDwh
BtAkm Tzca

iA{mUa . NÜf ry!füa Ana vHbtk

Am Tqt

deyü i'râbı dürüst ve san'at-ı iştikâk-ı bedî'yyeyi müstemil imzâsın bin iki yüz elli sekiz sâli evâhirinde meşhûdum olup mütâla'a-i fakîrânemi te'yîd eylediği tahdîsen li'n-ni'am bu mahalle ketb olundu. Hulâsa zikr olunan ta'bîrler halk miyânında isti'mâl olunursa da havsala-i tahrîrât-ı havâssa sıgmayacağı vâreste-i terkîmdir. Fâ'ide : İsteyüp aramak ma'nâsına olan cüst ü cûy ve muhâvere ma'nâsına olan güft ü gûy ve yaykamak ve arıtmak ma'nâsına olan şüst ü şûy terkîbleri ki sebkimizde dahi müsta'meldir. Zebân-ı Fârisîde fi'lHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i mâzî müfredHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. emr-i hâzırHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. müfreden mürekkebHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bir nev'-i masdardır. İbni KemâlHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. hazretlerinin Dakâyıku'l-HakâyıkHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ında beyânı ve Deşîşe-nâm lugat sâhibinin işâreti üzre işbu yazılan sûretlerde olduğu vechile vâv-ı 'âtıfaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ile yazılmak iktizâ ider iken ba'zılar manzûm ve mensûrda bilâ-'âtıfa cüst-cûy resminde yazup ve yazmaktadırlar. Lâkin beher hâl müsâmahâtdan âzâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. olması şart olan mısra'ıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i muntehab târîhinde vâv ile yazmak fesâhaten resm-i vâcibdir.

Hattâ bülegâ-yı 'AcemHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve RûmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. ve husûsan beyt:

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün

Asumân-ı belâgatın mâhı

Okcı-zâdeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Mehemmed

Şâhı

Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

ve beyt:

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün

Bâg-ı 'irfânda bir sehî şimşâd

Nev'î-zâde 'Atâ'î-i üstâd

âsâ belîglerin kendü yazılılarıyla olan ba'zı âsârlarında velâ-siyemmâ Câmî-i RûmHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. Mevlânâ Lâmi'îHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûmun

nüshasından yazılmış Şem' ü Pervânesinde **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Fâ'ilâtün Mefâ'ilün Fa'lün
Ah kim kasd-ı 'uzlet itdikce
Güft ü gûdan ferâgat itdikce

beytinde 'âtıfa ile muharrer olduğu manzûr-ı fakîrdir ki Rabb-i Vehhâbdır **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Fi'l-hakîka zikr olunan terkîblerde ma'nâ-yı 'atf melhûz degilse de emri mâzîye cem' için olan vâv-ı 'âtıfa **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile vaz' olunmuş ve vâv dahi üslûb-ı lisân-ı Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre âhir-i ma'tûfün-'aleyhe zamme ile hareke **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / virilerek kırâ'at olunmakta bulunmuş olmağa beheme-hâl vâv kitâbet olunur. Eger kitâbet olunmaz ise fi'l **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî olan cüst ü şüst ü güftün âhirlerinde olan tâlar ilhâk olunan emr-i hâzır **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı mezkûrlar ile okundukda 'ala'l-inhisâri'l-'aklî yâ sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd mazmûm **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ meksûr veyâhûd meftûh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılınur. Sâkin kılınsa usûlüne muvâfık olmadığı hâlde vasf terkîbiye mültebes olduğundan başka nazmda bülegâ hazarâtı her ne nükteye mebnî ise tâya sükûn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virilecek vezne getürmeyüp tâya hareke virilür veznde getürmişlerdir ve ammâ tâ meksûr kılınsa izâfet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** demek olur. Bunlar ise bu terkîblerde maksûd olan ma'nâlarınca hilâf-ı kavâ'id-i i'râb-ı lisân-ı Fârisî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir ve ammâ tânın fethle kırâ'ati lugat-i merkûmede karîn-i butlân olduğu **âzâde Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i beyândır pes tâyı mazmûmen kırâ'at gelür görünür ve ol tâları zammile kırâ'at dahi ber-vech-i muharrer müsted'î-i ityân-ı vâv olmağa terkîb-i mezkûrlarda ber-vech-i müdde'â vâv yazılması lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğunu intâc ider fetedebbür ve kün mine'l-munsafîn. Fâ'ide: Sebk-i 'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide müsta'mel ve Fârisî ve Türkî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sebklerde dahi isti'mâli hâtır-nişân-ı merd-i ekmele olan kıyl

ü kâl isimlerdir ki fuzûl-i kelimâtda ya'nî mâlâ-ya'nîde kullanup Fârisîde bu ma'nâdan zikri geçen güft ü gûy ile dahi ve Türkîde söz saz ile ta'bîr olunur. Efsah-ı bülegâ-yı beşer salla'llâhu te'âlâ 'aleyhi ve sellem efendimiz hazretleri: 1A! v

Ly! Nm Yhn deyü rivâyet olunan eser bu ma'nâdan me'hûz

oldığı ve ba'za göre fi'l-asl kıyl ü kâl fi'l-i mâzî olmagla binâ-i muhakkî üzere kemâ-kân âhirleri meftûh ve 'inde'l-ba'z ismiyyet üzere mecrûr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu sâhibü'l-Kâmûs hazretlerinin Besâ'ir**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-nâm kitâb-ı fâhîrinden menkûlen Vakâyî'-nûvîs 'Asım Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Kâmûs Lugatı Tercemesinde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** musarrahdır ve işbu kıyl ü kâl terkîbi güft ü gû ve sâ'irinin 'atfla yazılacağını te'yîd ider fetebassır. Fâ'ide: Reften ve âmeden işbu masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Fârisîlerin gâhîce tahfîfen nûnları hazfıyla reft ü âmed dinür ve 'alâ-kile's-sûreteyn

miyânlarında harf-i 'atf / lâzımdır deyü Mevlânâ-yı mûmâ-ileyh Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lugatına olan tercemesinde yazmıştır. Artık bunlarda 'atf oldukda cüst ü cû ve âhiresinde dahi lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olacağı evlâdır.

Ammâ sebkimizde dahi müsta'mel olan âmed-şüd ki istimrâr üzere gelüp gitmek ma'nâsına lisân-ı Fârisîde tevessü'an müsta'mel bir nev'-i masdardır. Bunda âmedin âhiri şüde zamm oldukda selâset**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** birle asl-ı kelimât-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzere sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** okunmagla bülegâ ve asl-ı lugat ne vâv yazmışlar ve ne hâcet hiss itmedigine ber-minvâl-i meşrûh okumuşlardır ve 'Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun bir kerre varılmış olan mahalde ya'nî tekerrüren iyâb bulunmamış mahalde isti'mâl eyledi ve sebebi âmed-şüdünden haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virüp ve bu yazdığı ta'bîrden mutlakâ gelmek yerinde âmed-şüd müsta'mel olacağı müstefâddır. Lâkin zikr olunan ma'nâ-yı masdariyyet ki lafzeyn-i mezkûreyni lafz-ı vâhid hükmüne komuş idi. Nez' oldukda ya'nî her biri lafz-ı müstakill olarak vaz'ları üzere fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ma'nâlarına isti'mâl oldukda elbette 'atf iktizâ ider. Fülân kes âmed ü reft ya'nî fülân kimse geldi ve gitdi gibi. Fâ'ide : Mihr-i mâh şöylece bir zâta ism-i 'alem oldukda vâvsız ya'nî 'âtıfasız yazılması Sürûrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mültezemidir ve nefsü'l-emrde dahi vâvsız olmak lâzımdır. Zîrâ her ne kadar 'alemiyetinde ma'nâ-yı izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** maksûd ve melhûz degilse de mir'ât-ı zihn-i tab-nâk-ı ehl-i zekâ ve idrâke rû-nümâ olduğu üzere muhayyelen ma'nâ-yı mezkûrun mülâhazası ba'ide degildir. Lâkin Müzeyyil-i Şakâyık Mevlânâ 'Atâyî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun vâv ile yazdığı ba'zı müsveddâtında

görülmüştür. İşbu ‘alem olan mihr-i mâha kıyâsla târumâr vâvsız yazılmak galatdır. Fâ'ide: ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îde cevhere-i Kâmûs-vâr Fârisîde zîver-i enâmil-i i'tibâr olan sikât-ı ehl-i lugâtдан Burhân ile mütehallas ve İbnü'l-halef ile mülakkab Muhammed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Hüseyin Tebrîzîni**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n Burhân-ı Kâtı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**‘ tesmiye eylediği lugat-ı mu'teberesinde beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kıldığı târ u mâr kâr u bâr vezninde ya'nî târ ile mârın aralarında vâv-ı ‘âtıfa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile müsta'melât-ı etbâ'ından olarak perâkende ve rîze rîze ve ziyâdesiyle perîşân olmuş ma'nâlarına olup nâçîz ve nâbûda dahi dirler. Bu sûretde gerek Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve gerek sâ'ir lugât-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tasrîhleri üzre ta'bîr-i mezkûr vâvsız

/ târmâr yazılmak lugate ve esâtize-i pîşinin resmlerine muhâlif olur. Fâ'ide: Bârî te'âlâ ve tekaddes rûhunu enîs-i hûrî vü gilmân eylesün Dîvân Kalemî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Mühimme-nüvîsânından ve zekâsı nevâdir-i devrândan olup hengâm-ı şebâbında nâ-kâm giden Dâniş Beg**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm eser-i kalemiyle tîrâzende bir sahîfeyi bir gün fakîre gösterdikde anda târ u mârî aslî vaz'ı üzre vâv ile yazmış imiş. Bu husûsda vukûfuna ıttılâ' garazıyla ya'nî ihtibâren Mevlânâ bu vâv ekser-i tahrîrâtda görülmüyor didigimde mizâcî hiddet üzre olduğundan parlayup bana bu su'âliniz sû-i zanndır. Feyz-i Hakk ile anda vâv yazmak gayr-ı savâb olduğunu derk ider makûledenim diyicek fakîrin su'âli sû-i zann yolundan degildir. Garaz sahîhim ancak kendi mütâla'a-i kem-terânemi te'yîden senin gibi ehl-i dâniş ü dîdden istintâkdır. Bârî te'âlâ dil-h'vâhın üzre seni mesrûr ide. Bilürüm ki dürüsti bilürsün ve senin kadrini bilenler nezdinde ma'ârifde muktedâsın. Muttasîf olduğın isti'dâd-ı Hüdâ-dâd ve 'urefânın sûrâh-ı kilkinden öyle târmâr kelâm-ı mühmel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-dârını çıkarup nâsın aklâmına sardırmaz ve rîşe-i hâme-i tahrîrât itmez didigimde tevâzu'-ı dest-bûsa meyl ile i'tizâr u memnûniyyet izhâr eyledi 'aleyhi'r-rahme intehâ. Ziyâde kara ve zîre zîre ve zerre zerre ma'nâlarında mâr u mûr vezninde olan târ u tûr dahi lugat-ı ittibâ'dandır ve vâv-ı 'âtıfa**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iledir. Fâ'ide: Elfâz-ı Türkiyyede bir kelimedede ve dahi sebk-i Fârisîde olup lisânımızda dahi kullandığımız muzâfî cümle-i izâfiyye ki merrâran zikri gecdiği üzre muzâfının âhiri egerçi meksûr olur. Lâkin vasf terkîbinin cüz-i evveli sâkin**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. olduğu gibi muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı âhiri sâkin olmak dahi ‘ala’l-ıtlâk câ’izdir diyenlere göre ki bi-mennihî te’âlâ karîben beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunacaktır. İşte öylece muzâfının âhiri sâkin kılınan cümle-i izâfiyyede olan iki kelimedede ya’nî âhir-i muzâf ile evvel-i muzâfün-ileyhde bulunan harfler bir cinsden vâki’ olup şerâ’it-i idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi mevcûde bulunsa ya’nî kelime-i vâhideden olan harfeyn-i mütecâniseyni**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**n yâ mütekâribeyn ya’nî mahrecleri birbirine yakîn olan iki harfin evvelkisi sâkin yâhûd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** müteharrik bulunup ikincisi müteharrik**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** / bulunsa ve cümle-i izâfiyye-i mezkûrede bulunan ve kelimeteynde olan harfeynin ancak evvelkisi sâkin **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bulunup mütûn-ı sarfiyyede mestûr sâ’ir şerâ’it-i ma’lûmesine dahi muvâfık gelse lugat-ı ‘Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi birbirine idgâm câ’iz degildir. Bu sûretde güzellik ve bolluk ve kullanmak gibiler iki lâm ile yazılır ve kâ'im-i makâm mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** izâfisi ki asl u sebk-i ‘Arab**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**îsi kâ'im-i makâm olup Fârisîde ve isti’mâlimizde elif lâmı hazfile keyfiyet-i izâfetde ya’nî kâfin mîmi meksûr kılınup lâkin ber- işâret-i sâbıka ve ber-vech-i âtî vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi âhir-i kâ'im ya’nî mîmi ‘alâ-cevâzihî sâkin dahi kılınur pes ‘alâ-kile't-takdîreyn mîm-i mezkûr her çend mensûr kelâm hilâlinde tevessü’an kâ'imın mîmi makâmın mîmine idgâmla kâ'im-makâm sûretinde yazılmakda ise de *târîh***Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**-i mu'teberde belki kendüye li-maslahatin tâ ya’nî mürselün-ileyhin hâline nazaran i'tinâ ve dikkat lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olacak tahrîrâtda bilâ-idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iki mîmle kâ'im-makâm resminde yazılmalıdır. Tâ harf-endâz u i'tirâz olmayalar ve *târîh*de ikisi dahi müstagnî-i tezkîr olduğu üzre hesâb olunur ki seksen ider ve bu müdde'âya Seyyid Hâşimî**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun Enmûzec-i Tıbb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** takrîzinde her mısra'ı şâhid-i sâdıkdır. Hattâ Sürûrî**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun çünkü muhâlif-i üslûb olan kavâ'id-i imlâ**Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** ve i'râb olan tevârîhi ta'lîmen li'l-kavâbil tertîb eylediği işbu şerhine ‘âcizâne ibtidâ' itdigimiz intihâb-nâmeye idhâl ve tastîr itmemek vazîfe-i üstâdânesi olduğundan müdgamlı kâ'im-makâm vâki' olan tevârîhi terkle dü-mîmi olan masâri'-i makbûle intihâb itmiştir. Lâkin Burhânda**Hata! Başvuru kaynağı**

bulunamadı. tibyân olundığı üzre kelime-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup lisânımızda dahi müsta'mel ve vasf terkîbi sûretinde olan ba'zı ism ve vasflarda bi-husûsihî idgâm-ı harfeyn-i mütecâniseyn-i mütecâniseyn ve hazf-i ahad-i harfeyn-i mütecâniseyn şıkkı vukû' bulmuştur. Şeppe, şebbû, nermende, şermende, yegâne ki asılları nerm-mende ve şerm-mende ve şeb-per ü şeb-bû ve yek-gâne olup mezkûrâtdan birer mîmler ve kâfın biri hazf ve harf-i bâlar dahi idgâm olunmuştur ve lîkin bunlar bi'l-husûs semâ'î olmağla / sâ'irine makîsün-'aleyh olmayacakları usûl-i lugatdandır felyuhaffız. Fâ'ide: Anifen zikr olundığı Türkîde dahi idgâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı harfeyn olmayup bu kâ'ide lisân-ı hikmet-efşân-ı 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**îye mahsûsdur. Lâkin el'ân inşâlarda ve elfâzda gâh elif ve ekseriyâ elifsiz mütedâvil olan ve aklâm-ı sühan-şinâsândan çıkan yassı lafzı endîşeyi teşvîşe düşürmüştür. Şâz**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mı dimeli yâhûd müsâmahada mı bırakmalı bilinmez. Zîrâ mütâla'ası derkâr olan yollara bakılsa yassı sivri mukâbili olan satıh ve musattah şey'e itlâk olunur. Sivri kıyâma münâsib olduğu gibi yassı dahi yatmışa münâsib olur. Yatmış ise tâ ile yatmak masdarından me'hûzdu ve sı dahi lisânımızda fülân kuş kazsı ve fülân belde İstanbulsı terkîblerinde olduğu gibi edât-ı şebîhdendir ki kaza benzer ve İstanbula benzer dimekdir ve husûsan lugat-ı Türkiyyeyi tashîhde Anadolu**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** diyârı ahâlîsi 'Arabîde 'Arab-ı 'Urebâ gibidir. Lafz-ı mezkûr ekser diyâr-ı mezkûre ahâlîsinden yatsı deyü işidilmekte ve o resmde yazıldığı görülmektedir. Bu sûretde *târîh***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** mısra'ından başka kelimât-ı manzûme ve mensûre ne şekilde yazılırsa yazılsun aranmayup ve Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lisânımız olmadığından ana karışmayup ve bulduğumuz gibi kullanup lâkin işbu yassı hesâb-ı hurûf matlûb olan kelâmda zikr olunan müsellemler usûlüne tatbîkan yatsı yazılıp hesâbda dört yüz seksen birdir dimelidir. Nitekim işâreti sebkât itdiği vechile iki yüz lafzı hesâb-ı matlûb olmayan kelâmda kâfdan sonra bir yâ ile yazılmak mu'tâd ise de iki isneynin ve yüz mi'enin mürâdifi olarak resm-i mezkûrda mevzû' olmağla hesâbda vaz'ı üzre iki yâ ile iki yüz yazıldığı gibi felyuhaffız. Fâ'ide: Hâ-i mu'ceme ile selh lafz-ı 'Arabîsi soymak ma'nâsına olup ve agnâm zebh olunan mahalle vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile selh-hâne resminde iki hâ-i sehhazla yazmak çünkü asl-ı terkîb-i mezkûr hâne-i selh olduğına binâ'en muvâfık-ı lugat iken bir hâ ile selhâne yazılmaktadır. Eger

yegâne ta'bîrinde olduğu gibi hânın biri hazf olunmuşdur dinürse hazf-ı mezkûr mütevâtiren ehl-i / lugatdan semâ'a mevkûfdur deyü cevâb virse ne dinür bilmem. Devlet-i 'Aliyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mü'eyyedemizde Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** husûsı îcâd olundığı zamân ki bin iki yüz kırk yedi mutanassıfları olup bu fakîr-i bâhirü't-taksîr hıdmet-i idâre ve nezâretine bilâ-istihkâk irâde-i ihsân-ı 'âde-i şâhâne ile me'mûr olmuş idi. Sahâyif-i matbû'asına taraf-ı kem-terâne biraz esâmî arayup ve bulup takdîm eylesün deyü levha-pîrây-ı sudûr olan fermân-ı re'fet-fermâ-yı zılliyyet-penâhîye bi'l-îmtisâl yazdığım varaka Bâb-ı 'Alî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**den 'arz-ı 'atebe-i 'aliyye-i saltanat kılındıkda cümle-i esâmî-i muharrereden Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nâmı pesendîde-i sultânî olmagla ol vechile müsemmâ olmuş idi. O hilâlde meşâhîr-i debîrândan bir zât-ı sâhib-karîha makâm-ı i'tirâzda ba'de-ez-în Müneccim-başının takvîminden temeyyüzi için sahâyif-i matbû'aya Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-hâne demek iktizâ ider diyicek fakîr dahi cevâbda ıtınâb bu makâmda belâgatdan görünmekle sultânım meselâ 'Abdu'llâh gibi iki lafzdan mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ism ki ehl-i mîzân 'indinde yine müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hükmünde ya'nî 'Abdu'llâh mürekkebinin medlûli müsemmâsı olan zât-ı vâhid olup 'Abdu'llâh ile ism-i fülânın başka başka ma'nâları var ise de ism olduğu cihetden 'alem ma'nâları işbu Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-hâne demek melhûz degildir. İşte Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi 'Abdu'llâh gibi basılan sahîfenin nâmı olup her ne kadar sahîfenin vakâyi'i câmi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve hâvî olduğu mukaddem ya'nî sahîfe-i ahbârın olması hîn-i vaz'da bilâ-mütâla'a olmuş ise de ism olduğu haysiyetle vakâyi' ile takvîm ma'nâları kendüsinden maksûd degildir. İmdi meselâ 'Abdu'llâh-nâm kimsenin hânesi olup zikri iktizâ itdikde cümle-i izâfiyye ile hâne-i 'Abdu'llâh diriz ki hâne-i muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Abdu'llâh muzâfun-ileyhidir ve ma'nâsı dahi 'Abdu'llâh-nâm kimsenin hânesi dimekdir. Ba'dehû dönüp kâ'ide-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre cümle-i mezkûreyi vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdigimizde 'Abdu'llâh-hâne diriz ki yine 'Abdu'llâh - nâm kimsenin hânesi dimekdir. İşte Takvîm-i Vakâyi' dahi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

bi-'aynihî 'Abdu'llâh gibidir. Ya'nî / sahîfe-i mevsûme-i mersûme tab' olunan mahalli zikr kâsında sahîhan yâ Hâne-i Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.**-hâne diriz. Eger sahîfenin adı yalnız Takvîm lafzı olaydı ve tab' olunan mecelle de hîn-i îcâdında Vakâyi'-hâne ad konaydı o zamân Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.**-hânenin ma'nâsı dürüst olurdu. Lâkin sahîfenin adı mürekkebe**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.** iken ve mahalline Vakâyi'-hâne o zamân Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.**-hâne sahîh olmaz ki temyîz-i mezkûr için Takvîm-i Vakâyi'**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.**-hâne dinse didigimde zehr-i hand-ı hicâb ilzâm iderek sûret-i kabûl gösterüp

lAutmüaryb-üa >a dno Müuüa AmAf

hoşimdi defter-i va'îdine yazmak gerekdir. Mısrâ':

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Mâr-ı sermâ dîdeye Rabbim güneş göstermesün

Minhü: Ehibbâdan bir zâtın gül-geşt-i şâhâneyi tebrîk zımnında 'arz-ı sütte-i sedîde-i saltanat kılınacak 'arîzasın iltimâsıyla sâhibi gibi nâdân olan hâme-i fakîr tesvîd itmiş idi. Miyân-ı sutûrunda bulunan Hazret-i Rabb-i Mennân vücûd-ı feyz-endûd-ı mülk-dârâne ve zât-ı veheb-âlûd-ı cihân-sitâneyi ilâ-inkırâzi'l-edvâr dîhîm-i celâdet-nedîm-i hüsrevânelerinde kemâl-i feyz ü nusret ve envâ'-ı safâ ve meserretle dâ'im ve berkarâr ve revnak-şiken-i târ-ı neyyir-i a'zam olan tebâr-ı envâr-ı merâhim-enzâr-ı şâhânelerin şa'sa'a-endâz-ı 'ümrân-ı büldân u emsâr eyleye du'âsı hilâlinde kâ'in veheb lafzına yine meşâhîr-i münşiyân-ı ricâl ebnâ-yı tarîkımızdan bir ulu zât lugatda yokdur hibe olmalıdır deyü dahl eylediği gûş-zed oldukda fakîr dahi ma'lûmât-ı nâçizânem îşânın melekâtları gibi kesbî olmayup belki fazlan ve ihsânen 'alâ-kadri'l-kâbiliyye vehbîdir. Ancak Sıhah-ı Cevherî**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.** ve Kâmûs-ı Muhît**Hataî Ba[ç]uru kaynağı bulunamadı.**den me'hûz ve nuhbe-i manzûme-i matbû'a-i Vehbîye baksunlar. Veheb lafzının Au{v O{y O{v misâlidir ve va'ad (dov) fi'linin masdarı va'den va'deten geldiği gibi veheb fi'linin masdarı dahi ma'lûmları olan kâ'ide-i sarfiyye üzre vehben vehbeten gelür ve mevhibe ismidir deyü bi'l-vâsıta cevâb virdigimde dahl-i mezkûrî güm idüp mülâkâtda açmadı ve hâlâ açmamaktadır intehâ. İşbu şîveden çend-sâl mürûrunda Mevlânâ / ve min-küllî'l-vücûh Evlânâ Seyyid-i Sâni ve 'allâme-i bî-müdânî Kınalı-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'Alî Efendi merhûmun Ahlâk latîfesi mütâla'a

olunurken kibel-i matlab-ı ‘ilâc-ı betâlet ü keselde cümle-i emvâl-i re’âyâ ve berâyâyı ahz u nehb idüp murâdâtına sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** u vebh ilh. fıkrası görüldi ve bi-hamdihî te’âlâ ‘adem-i hatâya bir mü’ekked güvâh olmagla ma’nevî safâlar sürüldi. Fâ’ide: El-Câmi’u’s-Sagîr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve dahi ed-Dürr-i Muhtâr gibi sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mevsûfdan mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** esâmî-i kütüb ve sâ’irinin sebk-i Türkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** arasında meselâ bu Dürr-i Muhtârda mes’ele böyledir gibi zikr ve edâsı lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde çünki mevsûf muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretinde âhiri meksûren isti’mâl-kerdemiz olduğundan ma’nâsına hâlel gelmediği hâlde sıfat ve mevsûfdan elif lâmla hazf olunup ber-vech-i muharrer yazılır yoksa sebkimizde mes’ele ed-Dürrü’l-Muhtârda böyledir deyü yazılmaz ve ‘alem tagyîr olundı deyü i’tirâz-ı bârid vârid olmayacağı tab’-ı selîme rûşenâdır. Nitekim Gurretü’-d-Dâreyn ‘ibâresi Türkî sebke girdikde muzâfun-ileyhden elif lâm kalkup tâ dahi tavîl yazıldıkda ma’nâ-yı izâfete hâlel gelmediği gibi fetedebbür. Mühimme: Ber-vech-i işâret sebkimizde sıfat ve mevsûf sûret-i izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i müsta’melemizde müsta’mel olduğundan kesîran tâ ba’zı ‘ulemâ-i ebnâ-yı Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ’ide-i ‘Arabîyyeye ‘ârif iken lisân-ı ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre te’lîf ve tekellümde mevsûf mu’arrefin harf-i ta’rîfini tayy ile ed-Dürrü’l-Muhtâr yerinde Dürrü’l-Muhtâr deyü gaflet eyledikleri vukû’-yâftedir. Lâkin sûret-i mezkûre Kâmûsda:

A| - Dwh va OmAcüa Mvyüa dcsM Ya NATfüa OmAcüa dcsMüa v OmAcüa dcsM

‘ibâre-i mücezesiyle beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olundığı ‘Arabü’l-’Urebâ kelâmında dahi vâki’dir. Meselâ Cum’a**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** câmi’i vasfı olan el-mescidü’l-câmi’**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** yerinde mescidü’l-câmi’ dahi dirler. Ammâ sâhib-i Kâmûs bunlar yâ lugatlardır veyâhûd mescidü’l-câmi’ gibi hatâdır deyü terdîd ile zikr itmişdir. Tahtı’e itmeyenler te’vîlinde çünki şey’ nefsine muzâf olmadığından bunda bir muzâf olmadığından mahzûfdur. Ya’nî aslı mescidü’l-yevmü’l -câmi’dir. Ya’nî mu’arref olan el-câmi’u’l-yevm mevsûf muharrefin sıfatı ve mescid dahi el-yevme / muzâfdır. Tahfîf için el-yevm için el-yevm hazf olunup mescid lafzı el-câmi’e muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretinde kalmışdır didiler ve tahtı’e idenler işbu te’vîli kabûl itmediler tafsîlini ‘ibâre-i müceze-i mezkûresiyle

ifâde itmişdir revvaha'llâhu rûhahû. Şârihu'l-Kâmûs Mevlânâ es-Seyyid eş-Şeyh el-Murtazâ el-Yemenî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** sümme'l-Mısrî kuddise sırrahû tahtı'e iden ancak leys-i lugavî olup sâ'irleri bi't-te'vîli'l-mezkûr kabûl itdiler. Hattâ 'Arabda baklatü'l-humakâ terkîbi şâyi'dir ki baklatü'l-habbetü'l-humakâ te'vîlindedir ve e'imme-i nahvden ferrâ' lafzların mugâyeretinde izâfeti tecvîz idüp deynü'l-kayyime bu kabîldendir ve 'Arab **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** îde dahi mevsûfun sıfatına izâfeti zâyi'dir didi dimişdir intehâ ve hâlâ sebkimizde müsta'mel hablü'l-metîn hablü's-şer'i'l-metîn te'vîlindedir. Hikâye-i latîfe: Ebu'l-Gusn-ı Cuhâ-nâm sâhib-i zamîr bir câmi' **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** -i kebîr pîş-gâhından geçerken bu kasr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** -ı bülend kimin binâsıdır deyü sorar. Mescidü'l-câmi'dir didiklerinde izâfetini lâmiyeye tab'an haml ile Allâhu te'âlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rahmet eylesün Câmi'-nâm zâta kim böyle bir güzel mescid binâ eylemiş deyü du'â ider intehâ. Fakîr dirim ki eger işbu hikâye-i latîfe ve nâdire-i zarîfe yâ dîde-i dirâyet ve 'ayneki dürbet ile mütâla'a ma'nâsına dikkat olursa ânifen zikr olunan mescidü'l-câmi' terkîbi ki Kâmûsdan **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menkûldür. Şıkk-ı sâninin fûrûgunı ya'nî ev hâzihî hatâ' didigini te'yîd ider. Zîrâ Ebü'l-Gusn Cuhâ **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** Rûmda **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** HVâce Nasre'd-dîn **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm-âsâ nevâdir ü mütâyebât-ı hikem ü dakâyık-me'âbı 'Arabda meşhûr ve mesel-i sâ'ir olan 'ukalâ-yı belâhet ve humk-nümâ ve fusahâ-yı letâyif-gûyâdandır fetedebbür. Fâ'ide: Kütüb-i ma'ânî **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve bedî' **Hataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.** ve'l-hâsıl kütüb-i 'ulûm-i 'Arabiyyede müsta'mel olan mübâlaga lafzı meselâ G+üAbm MÜküa v)füüa awH Yff veyâhûd G+üAbmüü G+y*üa Dwhf didiklerinde maksadları te'kîd ve ihtimâm ve ziyâde-i ma'nâ dimekdir. Meselâ nassâr gibi ki nusretde ziyâde ma'nâsına delâlet itmekle mübâlaga ile ism-i fâ'ildir dimişlerdir. Yoksa bizim sebk-i Türkîmizde kullandığımız mübâlaga ma'nâsına degildir. Ya'nî biz mübâlagayı bayagıca kizb yerinde ve şekkde isti'mâl ideriz. / Meselâ fülânın bu sözi mübâlagaludur ya'nî nefsü'l-emre çendân mutâbık degildir ya'nî şübhelidir dimegi iş'âr ider. Eger 'ibâre 'Arabiyyede husûsan ehl-i tefsîrin veyâhûd fî-hâze'l-kavl mübâlagaten deyü görülen kelâmlarında bizim ıstılâh eyledigimiz ma'nâya olmayup her çend ehl-i dâniş bilürse de kavâ'id-i 'Arabiyyeye ıttılâ'ı olmayanların tevehhümü

ya'nî isti'mâlimizce sanmaları ber-taraf olsun deyü mesûbâtından 'add olunarak ihtâr olundu. Hulâsa sebk-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide olanlar te'kîd içündür ve's-selâm. Fâ'ide: Cevâmi' ve medârisde ve hânelerinde meclisine kim gelür ve oturursa anları okudan ya'nî müte'allimînin ve şâkirdlerin konaklarında ve hânelerinde bi'l-husûs ya'nî tilmîz-i mahsûsa dersi kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** itmeyen hulâsa tadrîsi meşhûr ve mebzûl ve belki şâkirdânı muntehî dânişmendân olan büyük hvâcelere fülân hvâce efendi ders-i 'âmmdır dinüp ve sahâyife ve lâ-siyemmâ 'Arabî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** imzâlara meselâ ders-i 'âmm der-Câmi'-i Şeh-zâde ve Fâtih deyü 'alem gibi olarak resm-i mersûm üzre muttasıl yazılmakta ise de dü-bâlâ galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve zırva te'vîl götürmez didikleri mesele mısdâk-ı kelâm-ı sakatadır. Zîrâ ders tadrîs itmek ya'nî okumak ma'nâsına ve 'âmm dahi dersin sıfatı olmagla 'umûm ve şümûli olan ders demek olur. Bu sûretde fülân hvâce efendi ders-i 'âmmdır terkîb-i 'Arabînin me'âli hvâce efendi şümûli olan dersdir dimege varır ve bu ise ya'nî 'umûmî olan dersdir haberi hvâce efendiye nice isnâd ve haml olunabilür ve bu terkîb-i müsta'mel-i 'acîbin aslı mütâla'a-i fakîrânem üzre tatbîkan li'l-kavâ'id-i'l-mukarrere fülân el-mu'allim bi-dersi'l-müderresü'l-'âmm ev müderresü'd-dersi'l-'âmm ya'nî fülân hvâce efendi 'umûmî olan dersi tadrîs ider terkîbi me'âlinde olup andan bozularak müsta'mel-i mezkûra 'kadd-i elifden sonra başlayan tagayyür-i kavânîn-i ta'lîm ve ta'allümden berü

A 87^b refte refte terakkî iden / indirâs-ı 'ulûm-ı edebîye girdirmek gerekdir kemâ eşâre ileyh Taşköpri-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Fî Medhiyyâti'l-'Ulûm Dwh rmUa

Yf Am awa v bir muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ityânıyla fülân hvâce efendi sâhib-i ders-i 'âmm yâhûd ders-i 'âmm sâhibidir deyü yazılıp söylenmek lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelür. Ma'nâ-yı mezkûrı imzâda hod ta'bîr-i tevâzu'la tahrîr vâreste-i tezkîrdir velâ nihâyetün fi't-ta'bîrât fakîr-i bâhirü't-taksîr Takvîm-i Vakâyi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Nezâretine**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** me'mûr olduğım hengâmda vasf-ı mezkûrun bir tevcîhât tahrîrinde zikri iktizâ itdikde hasbeten li'llâhi te'âlâ ihtâr-ı ihvân-ı dîn niyyetiyle tashîh-i mezkûr üzre sâhibü'd-dersi'l-'âmm fülân efendi şu vechile ikrâm olundu deyü ve merâtib-i 'ulûfe-vârmış sahâyif-i Tahvîm-i Vakâyi'e basdırmış idim. Fakat ehibbâdan bir zât Hüdâ-yı müte'âl senden râzî ola bu gafletden âgâh eyledin deyü insâf ve du'â eyledigini istimâ'

itdim fe-fhem. Fâ'ide: Bi-hamdihî te'âlâ hasbe't-tâka nibras-ı ifâdesinden iktibâs istifâde itdigim nâdire-i zamân Seyyid-i Zekâ ve Sa'de'd-dîn-i 'İrfân Dımışki'ş-Şâm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kazâsından Tarsus**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menfâsına mübtelâ olup garîbü'd-diyâr olduğu hâlde anda irtihâl-i dâr-ı bekâ iden meşhûr 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve 'Acem**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Rûm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ulemâ-i mevâlîden Kastomonî 'Osmân Efendi-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** İslâmbol**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** es-Seyyid Mehmed Emîn Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun pâşîde-i meclis-i ders-i 'âmm kıldığı Cevâhir-i tahkîkâtından ihtilâs itdigim tedkîk-i mücez ta'bîridir ki şu mâdde hâsılı tahsîl kabîlindedir demek müsâmahalu olup evlâ belki sahîh olan muhassalî tahsîl dimekdir. Zîrâ maksûd olan intifâ'ı hâsılı tahsîl şübheler ifâde ider felyete'emmül. Fâ'ide: Hâlâ tahrîrâtta kullandığımız el-hâletü hâzihî ta'bîrinin asl ma'nâsı evvelinde vâv-ı lâzım olduğu hâlde mâddesinin mevzû'un-lehi delâletlerince hâlet ve keyfiyyet böyle olduğu hâlde dimekdir. Lâkin yalnız bu ma'nâ ile kelâm-ı tâmm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayup sibâk ve siyâkında kelâm-ı âhar / olmasını dahi iktizâ ider. Ya'nî ve'l-hâlet lafzında olan vâv-ı hâliyedir. Zü'l-hâl ve siyâkında dahi haber**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmalıdır. Sûretde aslı üzre kullandığı yerde elbette husûs-ı mezkûr böyle olduğu keyfiyyetde olduğu hâlde şöyle dahi olduğu kelâmı vardır. Feemmâ ve'l-hâletü hâzihî ya'nî el-hâletü hâzihî ta'bîrinin asl-ı vasfîsi su'âl-i meşrûh üzre iken şimdi ekser-i tahrîrâtta el'ân ve şimdi ve henûz ve hulâsa vakt ü zamân yerinde ya'nî ahvâl-i hâliyeyi beyânda kullanılmakda olup hattâ ibtidâ-yı kelâma getirür ve vâv-ı ibtidâ'iyeye ile getirüp el-hâletdeki harf-i ta'rîfin elifini dahi vesâ itmezler. Meselâ el-hâletü hâzihî havâlar mu'tedil geçdiginden kömür az sorulmadadır ta'bîrinde olduğu gibi. Lâkin sebkimizde çünkü artık şimdi bunda kullandığımızdan her kes ol ma'nâyâ intikâl itmekde olmalarıyla kol kırılır yen içinde fehvâsınca be'si yokdur. Lâkin 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâhûd Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ibâre ile tahrîrât yazmak farazâ lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikde lisâneyn-i latîfeyn-i mezkûreynde bizim sonradan vaz' itdigimiz şimdi ma'nâsına müsta'mel olmadıgından asl-ı vaz'îsi olan mahallinden tecâvüz itmemek ider ise galat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olur fahfaz ve en iştebehte. Fâ'ide: Şöyle ve böyle ol terkîbinde vâki' ol lafzı ki 'Arabî olan kün emrinin

mürâdifidir. Lafz-ı mezbûr ta'lîl ve râbıta için olan ki lafzına hasbe'l-'ibâre mukârin oldukda şöyle ol ki resminde munfasıl yazılmak ve zamîr olan ol lafzı yine ki lafzına karîn oldukda ol ki resminde muttasıl yazılmak ba'zı esâtize hattında müşâhede olunmuşdur ve vechi dahi câ'iz ki ol iki ol lafzlarını ehadühümâdan temyîz için ola ve bunda mütâla'a olunan dîger nükte dahi ashâb-ı dirâyete rûşendir. Fâ'ide: Eşrâ eşerr sığârahû durûb-ı emsâl-i 'Arabdandır ve ma'nâsı dahi şerrin te'sîr ve cereyân cihetiyle elecc ve müstemirr ve dâ'im olanı hurde ve ufaklarıdır dimekdir.

Kelâm-ı mezkûrda olan eşrâ hattâ vezninde dördüncü bâbdan ve nâkıs **Hataî Baḫvuru kaynağı bulunamadı.** bâbı olan şerrâdan ism-i tafdîldir ve şerrâ

bir nesne yazılmak ya'nî çoğalmak ma'nâsınadır. / Şerr bir kavim beyninde çoğaldığı ve müstemirr olduğu vaktde şerrâ eşerr beynehüm dinür ki berkin lema'ânı çoğaldıkda ve at yanında ve seyrinde lecc ü 'inâd itdikde 'Arabın şerra'l-berk ve şerra'l-feres kavllerinden me'hûzdur ve kelâm-ı mezkûrda kâ'in eşirrânın muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu şerr ikinci bâbdan şerre yeşirrûnün ve evvelki bâbdan şerre yeşirrûnün masdarıdır ki hayrın zıddıdır ya'nî yaramazlıktır. Bâb-ı evvelden gelenin şerâret dahi masdarıdır ve cem'i kubûr vezninde şurûr gelür. Vâsf-ı müşebbehesi kalîl vezninde şerîr geldiği gibi sekkîn vezninde şerrîr dahi gelür. Evvelki ya'nî şerîrin cem'i eşrâr ve şerrîr sekkîn cem'i musahhah olarak şerîrîn gelür ve ism-i tafdîli dahi elifsiz şerdir ki fülân şerra minhü dirler. Bu sûretde min ile isti'mâl karînesiyle tafdîli olduğu münfehim olur ve elif ile eşerr sîga-i tafdîli bu mâdde lugat-ı kalîle belki reddiyyedir ve mesel-i mezkûrun emsâl-i meydânîde yazılan mevridi Şefîk-nâme-nâm makâle-i elgâz ve îcâz-ı 'ibâre-i belîga sâhibi Şefîk-i belîg-i dakîk merhûm makâle-i mezkûre lugâtını hall ü beyân **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** eylediği eserde terceme itmekle ol terceme-i me'âli üzre bir gün bir sayyâd-ı a'râbı bir bakkâla bir tulum bal satdıra düşen katresine bir zembûr konar. Meger berây-ı def'-i mûş bakkâlın beslediği gelincigi zembûra pertâb idicek sayyâdın dahi yanında bulunan sek-i murabbâsı gelincigi tutar. Bakkâl dahi kelle-i kelbini 'asâ ile hurd ider. Şikârı dahi muşt-ı dürüştiyle bakkâldan köpeğin sârını ahz itdikde ekârib-i bakkâl fi'l-hâl cem' olup sayyâdı helâk iderler. Bu haber **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kabîle-i sayyâdın kabîlesine irişdikde tecemmü' idüp cânibîn-i cânibeynin kabîleleri dem-i inkırâzlarına dek mukâtele iderler. İşte mebde-i kîtâl bir katre kem-ter şehd iken bu kadar sefk-i dîmâya bâdî olmagla beyne'l-'Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâdise-i merkûme

zuhûra bu geldikte DrA+* YrŞüa YrŞa dinüp darb-ı mesel olmuşdur ve

me'âlde mısra' **Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**: ry%* rvmUa

Tarybk Cyhn

dahi bir mesel-i bî-bedeldir felyete'emmül. Artık mesel-i mazbût-ı meşhûrî inşâlarda ve müsâmerât ve sohbetde eşerrü's-şerrü sığâra dönüp yazmak vücûh-ı kesîre mestûre

meşrûha ile binâ' / ve 'ala'l-husûs bir deyü müsâmaha ile ve mevrîdi zükûr ve inâs cinslerinden yâ müfred **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** veyâ tesniye veyâ cem' edâtıyla ve'l-hâsıl

kangı 'ibârede vâki' olmuş kemmiyyet ü keyfiyyeti aslâ tagyîr olunmamak tenbîh-kerde-i ehl-i 'Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken 'ibâresini yolunda tagyîr nerede

lafzen ve ma'nen tagayyüre ibtinâ' ile eşre's-şerr demek her ne kadar mücessem-i mubsîrândan değil ise de hilâf-ı savâb bir büyük hatâ olduğu ma'lûm-ı üli'l-elbâbdır. Hikâye-i latîfe:

Sürûrî **Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** merhûm ile ehibbâdan bir zâtın hânesinde yevmen mine'l-eyyâm ve't-tesâdüf-i iktinâm birle sohbet hilâli fakîre mûmâ-ileyh dünki gün başıma bir nesne geldi. Sakal-tırâş itmez dükkânına halk-ı sarây çün gitmiş idim. Başına günbed-vârî bir kavuk giymiş mücessem ve muhteşem her çend içlerinde erbâb-ı dânişi var ise de nâdânından bir Arnavud efendisine kazâya dûçâr olma şekline

'aksine rast geldim. Meger benim şahsımı bilür imiş. Hemân Sürûrî Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu günlerde yaptığın bi-zammi'l-hâ sühan var mıdır görelim didi. Ben dahi mebd-i kelâmından egerçi hâlini anladım. Lâkin hoşemdi bakalım efendinin muhâveresi nerede karâr virür deyü bir kac gün evvel Sultân Murâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** isminde tevellüd iden şeh-zâde-i şâh-ı cihâna musannâ' olarak nazm itdigim *târîh* **Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.** kıt'ası

müsveddesi kenâr-ı destârımda idi. Çıkarup eline virdim ve kulagina tutup ve yalayup ve yapışup ve koklayup ve varakçe-i müsveddede havâss-ı hamse dâ'ir müstelezzât-ı zâhireden bir nesneyi hiss itmemele hemân makta'ı beyt:

Mu'cem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** biri mühmel **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** diğer *târîh* **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ikidir kıl nazar

Vechi virir devrânda fer togdı gice Sultân Murâd **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

darm NA|üs Hcyk Yd%v| rfDdnarvd rryv Yhcv

beytinde olan mısra' **Hataî Baḫuru kaynağı bulunamadı.**-ı ifâdedeki mu'cem **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzına takılup söz anlar zurafâ ile dükkân leb-â-leb meliyân ve her bir yâd-gâr meger zavâllının hâl-i bî-vukûfânesine vâkîf

olmalarıyla zuhûr-ı udhûkesine nigerân iken hayâ itmeden Sürûrî**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** Efendi mu'cem böyle yazılmaz diye düşdi. Ben dahi çünkü çeşmimin hâli gördünüz gibi ma'lûm olduğundan kıt'ayı kemâ-kân âhara imlâ**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.** itdirmiş idim. Ayâ kâtib imlâsız mı yazmış ola deyü bakalım deyüp kâğıdı aldım. Mükrem resm ve vezninde / cîmin karnında nokta ile dürüst yazılmış ve'l-hâsıl aslâ hatâsını göremedigimden sükût lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken gaflet idüp hatâsı ne ise söyle öğrenelim deyü sordum. Yâ cîm ile mîm beynine hâ yazılmalıdır diyicek kazıyyeyi anladım ve yârân dahi benim cevâbıma intizâr ile derân gelecek zarûrî gülecekde togrısı sabr u sebât itdiler pes yâ efendi hazretleri çünkü mu'cemde hâ ister imiş mühmel**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lafzının suçu nedir ki yazılmamış didigim gibi gürûh-ı ferzendân bir ağızdan zimâm-ı kahkahayı itlâk ve o dahi utanmadan handânâne iltihâk birle merkûm mashara-i bezm oldı ve fi'l-asl şânını anlamadan evvel-i emrde gördüğüm şeyh ile zî-ehl-i 'ilmde olsa bile mükâleme itmek de'bim degil idi. Lâkin bâdî olmagla nefsim de'b-i mezkûrda sebâta 'azm itdi deyü teşbîh**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**ât-ı belîga-i mezkûre ile mâcerâ-yı mutâyebe ihtivâ-yı mezkûrını hikâye ile yâd-gâr-ı bezm-i zurafâ eyledi 'aleyhi'r-rahme ve fi'l-kıssati hissâtün li-men i'tibârehâ. Fâ'ide: 'Arabda bir kimse cemâ'at u kavmden ayrıldığı ya'nî cümleye ve cumhûra muhâlefet itdigi hengâmda fülân şakka'l-'asâ meselini îrâd iderler. Bu sûretde ba'zı inşâlarda yine ma'nâ-yı mezkûrı kasd iderek ya'nî muhâlefet-i cemâ'at mevki'inde 'ibâre-i mesel-i mezkûrun şakka'l-'asâsı üzerine 'isyân lafzını zâmma şakk-ı 'asâyı 'isyân itdi ta'bîri görülmüşdür. Bu ise ol ma'nâ kasdıyla hatânın 'aynıdır. Zîrâ 'ibâre-i mutasarrıfa-i mezkûrenin ma'nâsı fülân kimse 'isyân 'asâsını şakk itdi demekdir. Bu ma'nâ ise 'isyâna muhâlefet itdi demek olur ve 'isyâna muhâlefet ise inkıyâddır ve'l-hâl ki maksûd-ı münşî ol kimsenin 'isyânını beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** idi fetedebbür. Fâ'ide: Bu fakîr-i bâhirü't-taksîre meselâ fülân zât şu mâddeyi rü'yet ve tesviyeye me'mûr olup malzeme-i râhı tedârik birle şu günde savb-ı me'mûriyete 'âzim oldı 'ibâresinde vâki' malzeme-i râhı tedârik ta'bîri işkâl virir. Zîrâ kâ'idelerince mâ ism-i mevsûldür. Lezime dördüncü bâbdan lâzım olarak fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzîdir ve lezime lafzına idhâl olunan / hâ zamîr-i muttasıl-ı gâ'ibdir ve'l-hâl ki lezime lâmla sılalanup mâ-lezime leh demek iktizâ ider. Bundan nazarı kat'la ma'nâ-yı 'ibâre ana lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan şey'i tedârik demekdir ve izâfetden ise yola lâzım olan demek ma'nâsı çıkar

ve işbu malzeme kelime-i vâhîde olmayup elfâz-ı ‘umûmdan olan mâ ve fi’l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî ve zamîrden mürekkebdır ve böyle mürekkeb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve kelime-i vâhîde hükmünde olan vasf terkîbidir terkîbi mezcîden biri degildir ve böyle olduğu hâlde dönüp mutlakâ ismin ya’nî ism-i müfredi tesniye ve cem’ havâsından olan izâfet**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sûretine konan ya’nî malzeme vâki’ olan hâlî zamîr olmagla kelimedden degil iken gayr-ı melfûza veyâhûd hâlet-i vakfda mâdan munkalib hâ ile hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mücmeliyye ityânıyla râha muzâf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kılmak şıkları âyâ uyabilür mi deyüp ba’dehû yok ‘ibâre-i malzeme-i râhî zamîrini aradan kaldırup ve mâyı mâ-i masdariyye iderek mâ-lezime deyüp melzûmiyyet-i râhî tedârik dise ma’nâsı var ise bu vechile müdâl olabilür mi ve bunun ma’nâsı olduğu farz olduğının üzerine izâfeti mülâhazasıyla melzûmiyyet-i râhî mefhûmı sahîh olabilür mi. Yok yine dönüp mâyı mevsûle tutarak tedârik-i eşyâ-i râh ki bir dürüst ma’nâdır ve maksûd dahi budur. İşbu ma’nâ tedârik-i mâ-lezime râha vardırduğımız takdîrden çıkabilür mi vesveseleri zammıyla**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fakîre kalsa yazmam ve emsâli gibi ta’bîrâtı ser-i meşk olan kıdvelerin eser-i cân berâberinde görmedim râh-ı gayr-ı me’haza gitmem endîşe-i kâsırîma cevâb virüp malzeme-i râhdan mâyı bi’l-îcâb tayy ve lezeme yerine yâ müfred**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** tâsı vasfiyyetden ismiyyete nakle delâlet için ityân olunan lâzimeyi veyâhûd lâzime-i mezkûrenin cem’i olan levâzımı ihtiyâr ile lâzime-i râhî tedârik veyâhûd levâzım-ı râhî tedârik deyü tahrîre ‘âcizâne karâr virdim ve’s-selâm. beyt:

Orcty Am NyksmüaéŞAuüü v Mhmyun Myunüa BAb
UAEynh

Fâ’ide: Lugaççe ‘Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide ilâ ve hattâ ve Fârisîde tâ ve Türkîde ve bi’t-tahfîf dek ve isti’mâlimizce kadar gâyet ve nihâyet içündür. Bu sûretde nesrde meselâ Hakk sübhânehû ve te’âlâ pâdişâh-ı cihân efendimiz hazretlerinin

‘ömr ü şevket / ve nusretini haşre degin efzûn ve tevfk-i Rabbü’l-âlemîn ile hüsn-i karîn ve erkân-ı sadâkat-rehîne tâ haşre degin makrûn eyleye du’â-yı vâcibü’l-edâlarında gâyet için mevzû‘ olan lafzın biri veyâhûd ikisi bir fıkrada ber-vech-i muharrer cem’ olmak câ’izdir ki cem’-i mezkûr te’kîd dimek olur . Ya’nî tekrâr-ı mücerred degildir. Nef’î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i belîgin beyt:

Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lâ tün Fâ ‘i lün
Eyleye tâ haşre dek sâhib-kırân-ı şark u garb

Eşheb-i zer-pâlehang-i subhla cevlân-geri
beytinde ve sâ'ir bülegânın dîvânlarında olduğu gibi ve'l-hâsıl
işbu tekrâr 'ulemâ-i 'ilm-i ma'ânî**Hataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.****Hataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.** haşv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i melîh ta'bîr iderler ki yerindedir ve cây-ı i'tirâz degildir . Tetimme: Mu'âsirînden söz anlar ve inşâda tenbîhini ehl-i 'irfân dinler makûleden bir zât-ı Sa'îd-i Şehrî hattında ilâ ma'nâsına olan deginden muhaffef dek edâtını misli şu revîşden oluncaya dak vazgeçmedi ta'bîrinde olduğu gibi kâf ile bi'l-iltizâm dak yazdığı görildi. Bâlâda sebk iden masdar**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kaf ve kâfı yerlerine tatbîk dahi olunamadı. Hasılı vâzı' ve kâ'ili üstâd ise de taklîde şâyi' mezheb olmamak gerekdir. Fâ'ide: Ahz-ı intikâm deyü kullanılan 'ibârede ifti'âl bâbından olan intikâm ikinci bâbdan olan nakame fi'linin feth**Hataî Baḫyuru kaynağı bulunamadı.**-i nûn ve sükûn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı kâfla sâlârân-ı ehl-i lûgatın bir kimseye 'ikâb itmek ma'nâsına olan nakmdan müştakk ve me'hûzdur ve kesr-i nûn ve tâ ile nikmet dahi masdarıdır ki bir kimseye 'ikâb eylediginde nakamtü 'ala'r-racül dirsek ya'nî 'alâ ile ta'addî ider ve intikâm dahi 'ikâb itmek ma'nâsınadır ki Cenâb-ı Rabb-i Kahhâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'izze şânuhû müşrike 'ikâb eyledikte intakâme'llâhu mine'l-müşrik dinür ve ifti'âl bâbında bu mâdde min ile sılalanur. Lâkin terceme-i Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i Sıhâh olan Sarâhda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nakm ma'nâ-yı mezkûrda olduğunu 'itâb-kerden ber-kes deyü beyândan sonra ifti'âlden olan intikâmı kîne-keşîden ve bu tefsîr itmiş ve kîne dahi lûgat-ı Fârisiyyede**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir sıfatdır ki ahz-i sâr ya'nî güç almak için tolu olmak ya'nî ahz niyyetin derûnda tutmaktır deyü tefsîr olunmuşdur ve sâr dahi sânın zammı ve hemzenin sükûnı ile râmdende dem ve taleb-i dem ile tefsîr olunup ve mevzû'ı olduğu / 'adûya dahi ıtlâk olunur dinüp sâre't-taktîl kelâmının ma'nâsı maktûlün kâtilini katl itdim demek olduğu beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olunmuş ve Sarâhda: sârî kîne-keşîden fentakame nass deyü tefsîr itmiş ve Van-kulîde dahi intikâm almak ma'nâsınadır deyü yazmışdır. Pes Kur'ân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı 'Azîmü's-şân ve hadîs-i şerîfde intikâm 'ikâb ma'nâsına ve 'ikâb dahi lûgata gerek ber-vech-i muharrer güc almak ma'nâsına olan ahz-ı sâr zımnında olsun gerekse bilâ-kîn 'isyân-ı âhar mukâbilinde olsun cümlesine şâmil olmanın bu sûrette tasrîh-i ahz ile ahz-i intikâm itdim ta'bîri lahn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-âlûd ya'nî yalnız intikâm itdim elvirirken ve aslâ sebep ve nüktesi yog iken ahzı

tasrîh haşv**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i zâ'id-i gayr-ı melîh olduğu temhîd-i mezkûr ile peyveste rişte-i muhkem-i şuhûddur. Lâkin ahz-ı sâr ma'nâsında sâ yerinde halkın ahz-ı intikâm dimeleri intikâm lafzını sâr kılıgına komagla sâra lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan ahzı intikâmın başına getürerek ehl-i dânişin dahi kullandıkları görülmüş ve hattâ Vâni Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** dahi bilmem ma'nâ-yı sârı 'avâmma anlatmak garazıyla mıdır ber-vech-i muharrer sâr tefsîrini intikâm almak ile ta'bîr itmiştir. Lâkin sâhib-i Sarâhın intikâmı tefsîrde ânifen zikr olunan kîne-keşiden ta'bîr-i iştikâkından sarf**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı nazarla sâra mürâdifen kullandığını işrâb ki işrâb-ı mezkûrlar üzre intikâmı ahzın tasrîh ve zikri lâzım mıdır yoksa yalnız intakame minhü ma'nâ-yı mezkûrî ifâdede kâfi olup da ahzi tasrîhe hâcet mess itmez mi şıkkı cây-ı te'emmüldür ve âsâr-ı Veysî ve Okcı-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üstâdda ahz-ı sârı görüp ahz-ı intikâmı göremedik. Lâkin Nergisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Zarîf Edîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n hatt-ı destiyle fakîrin matmah-ı enzârı ve rind-i Merd yek-mütâla'anın mevsim-i nev-bahârı olan Nihâlistân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ının nihâl-i sânisî hikâye-i evveli ûlâsında bu ahz-ı intikâm ile şâd-kâm olup ferah ve fahûr mesrûr u magrûr ilh. deyü kullandığı ve Seyyid Hüseyin Vehbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Nâbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve sâ'ir ba'zı müte'ahhirînin manzûmâtında ve ba'zı resâ'ilinde dahi gördük. Hele fakîrin / 'âcizâne cezmim mücerred intikâm itdi ma'nâ-yı ahz-ı sârı bilâ-şekk lugatca ifâde ider iken ahz-ı intikâm itdi ve intikâm aldı demek kemâle münâfidir. Kemâ-lâ-yahfâ ve cezm**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'âcizânemi sonradan gûş-zedim olan işbu nakl te'yîd itmiştir. Ya'nî Ankarada beyt**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i 'ilm ü edeb olan Müderris-zâdelerden hâlâ ba'zı el-vücûh ahâlîsi beyninde mukîm-i sahn-ı sıhhat Sa'du'llâh Efendi İbni 'Abdü'l-Kerîm Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** fakîre nakl itmiştir ki Münîb Hâce Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûm Hüdâvendigâr-ı Cennet-karâr efendimizin evâ'il-i 'ahd-i saltanat-ı Mahmûdiyyede beldemizde mukîm-i menzil-i garîb**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iken gâhîce sohbet-i 'ilmiyyesinden iltikât-ı karâ'id ider idim. Bir gün bir münâsebet-i kelâmîyye vukû'uyla meger Nâbî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-Pîr dakâyık-ı lugatdan gâfil imiş ki intikâm lafzına hîc lüzûmı yog iken ahzı zamm itmiş didi fe-fhem.

Hazret-i Vassâfu'l-hazranın kân-ı belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve fesâhat olan *Târih***Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i nefîsinin cild-i râbî'inde ahlâk-ı saltana fi'l-ahvâl ve ezmine-i matlabında mezkûr ve zann-ı kudret-i intikâm ne-bâşed ve tasavvur-ı kudret-i intikâm hâsıl fıkârât-ı belâgat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı âyâtta şâhid-i intikâm ne câme istebrak-ı 'allâme gitmişdir görülsün ve ba'de-ez-în câmi'**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i usûl-i inşâ olan Delâ'ilü'l-Belâgat erbâb-ı fenn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ya'nî makâmât-ı hazret-i Harîrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Muhteri'-i Sühanda ahz-ı intikâm yokdur senediyle tumâr-ı münâzara-i gâlibâne dürülsün ve's-selâm. Fâ'ide: Meselâ kable's-şurû' fi't-tahrîr her kelâmı samt-ı tahrîre keşîde idecek ta'bîrinden her ne kadar mecâza gelürse de dikkat-i lugatı müşrib olduğundan silki tahrîre keşîde idecek ta'bîri evlâdır. Zîrâ simt sînin kesri ve mîmin sükûnuyla üzerindedir veyâhûd boncuk dizilmiş olan ipe ve silk henûz anlar geçürülmeyen sâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ipe dirler. Fâ'ide: Selef ü halef tahrîrât-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Türkiyyesinde ve el'ân meselâ kâse-i derûnı âb-ı hoş-güvâr-ı sürûr ile mâlâmâl oldı fıkrasında vâki' oldığı gibi bi'l-ittifâk kullanılan mâlâmâl terkîbinin keyfiyyeti ya'nî mâdde ve hey'eti ve mâle toldı ma'nâsına fi'l**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i mâzî-i 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**î**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğundan zebân-ı Fârisîye mahsûs sebk üzere kullandığının te'vîli fakîre şübhe olup mütedâvil olan 'Arabî ve Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lugatlarını hasbe'l-kadere aramış iken

sarâhaten hall-i eşkâl idecek / bir kavlı bulamayup fakat Burhân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-ı Kâtı' Tercemesi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** Tibyân-ı Nâfi'de**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hâlî veznde olan mâlî lafzı ma'nâlarını beyân**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sırasında ve toptolu ve mâlâmâl ma'nâsınadır deyüp lâkin metn-i Burhânda

YnAnvy T+üb vdŞAb Navarf vrAysb Ynumb YüA- Nzv rb
YüAm écna

.dynvk lAm ArnAb%AbNk vKüm rav AŞAm Lso Hk

dynvk ar Nybkna

deyüp ve mâlâmâl aslâ mezkûr olmadığından maksûda kâfî delîl olamayup ba'behû Şeref-nâme**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** lugat-ı mu'teberi hâmişine sudûr-ı 'ulemâ-i Devlet-i 'Osmâniyyeden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** 'ilm ü 'irfân ile mu'teber ve Muhaşşî-i Mennâr ve Dürer sâhib-i

dîvânü'l-eş'âr ve'l-inşâ ve'r-rubâ'ıyyât ve sâ'irü'l-âsâr mine'r-resâ'ili'l-mu'teberât Mevlânâ 'Azmî-zâde Mustafâ Hâletî Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun hattından nakl olunmuş işbu mâlâl pür-mâlâmâl pür-â-pür ve peymâne nakl-i lugat-ı mu'tebere-i Mahmûdîsini bulmamla bi-hamdihî te'âlâ hall-i işkâl itdim ki ol naklden mâl lafzı Fârisîde dahi bu makâmda pür ma'nâsına müsta'mel olduğu müstefâd olup ve iki mâlın ortasında olan elif ise mu'teberât-ı kütüb-i lugât-ı Fârisiyyede beyân olundığı üzre tesâvî kâd olunan yerde kâd olunan ma'nâ-yı mezkûre dâl olan kelimeye mümâseleti izâfe birle vasatlarına melhûz olan mülâbeset ve müsâvât ma'nâsını ifâde için getirilüp elif-i müsâvât ve mülâzemet ve müsâvât tesmiye itdikleri elifdir. Zikr olunan pür-â-pür ile leb-â-lebde olduğu gibi kâse kenârına kadar su kenâra münâsib ve kenârda olan cümle sunun eczâsı birbirine müsâvîdir ma'nâsını ifâde ider ve Türkîde bunda dudak dudaga ile ta'bîr olunur ve'l-hâsıl ta'bîr-i mezkûr kâ'ide-i müsta'melât-ı Fârisiyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olduğu nakl-i mezkûrdan tahakkuk itmişdir. Fâ'ide: İşbu fâ'ide Okcî-zâde**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun hatt-ı destinden bi-'aynihî nakl kılındı. Müşârün-ileyh dir ki rû-nümâ o yüzdür vech ma'nâsına nümâ-nümündenden ism-i fâ'ildir. Aslda nümâyende idi vasf terkîbi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ'ide üzre cüz-i âhiri hazf

olunmuşdur. Bu iki lafz terkîb olundukda / leyle-i zifâfda nikâb-ı 'arûsı ref' mahallinde zevcin 'atiyyesine itlâk olunur. Lisân-ı Türkîde ana yüz görümlüğü dirler. Nitekim şâ'ir-i sihr-âferîn şâyeste-i sitâyiş ü tahsîn pey-rev-i Hassân ve İbni Vâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hüccet-i tafdîlü'l-evâhir 'ala'l-evâ'il hazret-i Bâkî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bu ma'nâyâ isti'mâl buyurmuşdur:

Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün

Gün yüzün 'arz eyledi Nev-rûzda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ol meh-likâ

Mehr altun kaplu bir âyîne sundı rû-nümâ

Selmânın dahi bu beytinde zikr olunan ma'nâyadır. Mısrâ':

arm YbŞ dyAbn rka Yvr DAM NW

intehâ. En-naklü'l-mezkûr fakîr dirim ki bu sûretde yüz gösterdi ma'nâsına fülân şey rû-nümâ oldı demek nakl olunan ma'nâyâ muhtass ise elvirmez görünür ve te'vîli var ise febihâ ve fâzıl-ı müşârün-ileyhin ber-vech-i muharrer mecmû'asına tahrîri isti'mâl-i mezkûr elvirmeyeceğine tenbîh için olduğu derkârdır. Husûsân ki Burhânda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**:

dnhv Svro Ndyd Tlv rdHk Tsya Hfqt vHydh zaHyAnkAmn

Yvrv Amn vr

deyüp âhar ma'nâsına ta'arruz olunmamışdır ve ber-vech-i muharrer kullandığımız rû-nümâ yerinde reh-nümûd dinilmelidir ki rû-nümûden Burhânda:

dŞAb Ndvnm Dar vNtŞwk r|A- rd vNdŞ L*Aq za

HyAnk

deyü tefsîr olunmuştur ve rû-mâl ta'bîri dahi lugâtta mendîl ve hâvı gibi yüz silecek şey deyü yazılır. Bu sûretde dâmenini rû-mâl itdi elvirmeyüp yüzünü sürdi ma'nâsına rû-mâl oldu elvirmez görünür. Fâ'ide: Meselâ müsta'melâtımız olarak 'arıza ve hediyyeyi fülân zâta takdîm itdim ta'bîrinde olan takdîm lugatda bir nesneyi zikren ve zâten ve sâ'ir cihetlerle mukaddem ya'nî ilerüde kılmak ma'nâsına olup lâkin sebkimizde lugatda görülmeyüp lâzımı gibi görünen 'arz ma'nâsına ta'bîr-i mezkûrda olduğu gibi müsta'mel-i dîger lâkin 'ArabHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. İde dahi ol ma'nâya isti'mâli ma'kûlHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. görülmekle var mıdır mülâhazasında iken İmâm Suyûtî hazretlerinin ahvâl-i Mısriyyeyi hâvî Hüsnü'l-MuhâzaraHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-nâm kitâb-ı nefîsi âcizâne anlar anlamaz sevâd-ı hânî yolundan mütâla'a olunur. İmâm NevevîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. Muhyi's-Şâfi'î hazretlerinin mülûk-ı Fâtımiyyûndan asrında bulunduğu bir melike şâhdan hâzin-i melik-i müşârün-ileyh Bedre'd-dîn- nâm zâta

/ gönderdiği nush-âmîz mektûbunun evâhirinde:

Tary-üaHü >a Mada NA|üsüa Yüa Hmyd!t YüAut >a

Ddya NymUa Nm lvEsmüav

.Qüa HyorüAb éfrüAb grAŞUa Nm

Ddno Mükty v

'ibâresinde takdîmi 'arz ma'nâsına isti'mâl görülmekle cevâzına hüccet ve ba'zı zâtın takdîm 'arz ma'nâsına kullanılmaz deyü itdiği i'tirâz nâ-be-mahal idüğine şâhid-i bâ-'adâlet olmuştur. Tashîh-i galatHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı.ât dinmiş ba'zı zevât-ı mevâlî-i 'izâm dinmez. Zîrâ kirâm kerîmin cem'i ise de 'izâm 'azîmin cem'i olmayup belki 'aynın fethi ve zânın sükûnuyla kemik ma'nâsına olan 'azmin cem'idir demiş ise de BeyzâvîHataî Ba[çyuru kaynağı bulunamadı. hazretleri FâtihaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-i Şerîfeyi tefsîrde sıfât-ı ilâhiyye ki sıfatın cem'idir 'izâm sîga-i cem'iyile tavsîf itmişdir ve bu makâmda 'ulûm-ı 'Arabîyyede togrısı yedi tûlâ sâhibi olup MısrdaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. AnadoluHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. kâdî-'askeri pâyesiyile mütekâ'id ve sinn toksanı mütesâ'id iken bin altmış tokuzda irtihâl iden Muhaşşî-i Tefsîr-i Beyzâvî Şahâbe'd-dîn el-Hafâcî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. merhûm burada 'izâm fa'îl vezninde olan 'azîmet müfredinin cem'idir ve zânın

sükûnuyla kemik ma'nâsına olan 'azmin cem'i dahi 'izâm geldiğini Sadru'l-efâzıl tasrîh itmiştir. Ahîre kasr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** iden ya'nî ancak 'azmin cem'idir diyen vehm eyledi demiştir intehâ. Ve dahi 'izâm 'azîmet lafzının ya'nî mü'ennesinin sıfat**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** rûşen müzekker olan ise 'azîm lafzının cem'idir dinür ise cevâbında kerîm müzekkerinin cem'ine şebîhdır dinür. Pes işbu tetebbu' ve mütâla'adan sonra esâs Zemahşerî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Tehzîb-i Tebrîzî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve mühr-i Suyûtîden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve eser-i İbnü'l-Esîrden**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menkûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** bir nakle tesâdüf olunup anda 'izâm 'azîmin ve kibâr kebîrin ve cisâm cesîmin ve sığâr sagîrin cem'leri dahi olduğu ve ancak 'izâm lugat-i meşhûreden 'azmin cem'i dahi geldiği ve beyt:

Amy) o U ad- Ücr avr) na

hadîs-i şerîfi nâtık olduğu üzre fânın kesriyle fi'âl ebniye mübâlagadan olduğu hâlde meferr dahi olup hadîs-i şerîf-i mezkûrda vâki' ve 'izâma ey bâligâ deyü müfesser olmadığı müşâhede olundu. 'İbârât-ı manzûme ve mensûre hilâlinde müsta'mel-i nâdir ber-â-ber terkîb-i Fârisîsinde vâki' nâ fârisîde mâ-i nâfiye-i 'Arabîyyeye mürâdifdir ve der ve de ma'nâsına / zarfdır ve ber-â-ber işâreti geçdiği üzre mukâbil dimekdir ve bu terkîb-i sîfata bi'l-izâfe zikr olunur. Kelâm-ı nâdir ber-â-ber ve şî'r**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i nâdir ber-â-ber gibi ve söze mukâbil söz ve su'âle mutâbık cevâb olmadığı vaktde sühan-ı nâdir ber-â-ber ve cevâb ve nâsih-i nâdir ber-â-ber dirler. Bu sûretde nâdiri ism-i fâ'il**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sanup nûnun feth**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve meddi ve dâl-i ebcedin fethiyle nâder okumak zıdd-ı savâb olur. 'Ala'n-nedreti ve enne der ke'l-ma'lûm Binâ-i ber-în Fârisîde 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide olan binâ'en-'aleyh ma'nâsınadır ki ve takdîri ve isâbet binâ-i ber-îndir. Lâkin iktizâ-i sebk-i Fârisî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** üzre 'Arabîye mahsûs olan tenvîn**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** nasb ma'a'l-hemze**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazf ve înden dahi elif iskât olunmuşdur sübhâna'llâhi'l-'Azîm. 'Uzemâ-yı mu'âsırînden olup irtihâl-i dâr-ı bekâ iden bir zât bânın fethi ve nûnun ma'a'z-zihâf fethi ve harf-i bâ-i sâniyenin sükûnı ve rânın kesri ve yâ-yı huttî ve nûnun sükûnuyla dili tolaşmadan 'ala'l-istimrâr tahrîrâtda bülend-âvâz ile okumuş olduğu beyne'z-zurafâ meşhûrdur tecâveza'llâhu te'âlâ 'an seyyi'âtin senedâtî ve sırr-ı akvâl-i ahvâl ve seyyi'âti'l-'ibâd âmîn. Ehl-i

‘ulûm-i ‘Arabiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** beyânınca min ile müsta’mel ism-i tafdîlde tezkîr ve te’nîs müsâvî olup ya’nî yalnız sîga-i tezkîr ve mü’ennese dahi kâfî ve ism-i tafdîl-i müfredin vasfı olduğu nahven ve tab’an emr-i azher ve celî iken ve ism-i tafdîlin sîga-i mü’ennes müfredi fânın zammı ve ‘aynın sükûnı ve lâminin fethi ve âhire yâ resminde elif-i maksûrî ile fu’lâ vezninde iken ba’zı tahrîrâtda görülen şu husûs umûr-ı ehemmedendir ‘ibâresinde ve hemm ism-i tafdîline ‘inde’l-vakf hâ kırâ’at görülen olunan tâ-i te’nîs ilhâkı sarfın ve nahvın hilâfınadır ve Türkî **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** değildir ki keyfe mâ-teşâ tasarrufumuz câ’izdir diyelim. Ma’a-zâlik Türkînin dahi mühmel **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmayup lisân-ı kavm olduğundan bi’t-tab’ bir dâ’iresi vardır ki andan ilerü çıkılmaz ve ‘ibâre-i merkûmeden maksûd çünkü ehemm kasd ve irâde ma’nâsına hemmden me’hûz olmağla kendüsine ziyâde-i ihtimâm ve dikkat lâzım **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan husûs dimekdir ki işbu maksûd şu mâdde yâhûd şu mâddeler ehemm-i umûrdandır yâhûd çünkü emr fi’l **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gibi her fi’le ve fi’l-i vâhide ve müte’addideye şâmil / olan elfâz-ı ‘âmmdan olmağla şunlar emr-i ehemmdir ta’bîri idâre ve ifâde ider . Mîr-i mîrân yâhûd tavsîf ile mîr-i mîrân-ı kirâm ta’bîrinde olan mîr-i a’câmın ‘Arab **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan emîrden bi’t-tahfîf beg ma’nâsına olan kullandıkları mîr müfreddir ve mîrân mîrin cem’-i Fârisîsidir ve mîr izâfet **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i lâmiyye **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ile muzâfun-ileyhidir ve kirâm kerîmin cem’i olarak mîrânın sıfatıdır ki mefhûmı kerîm ve mükerrem olan beglerin begi dimekdir ki ıstîlâhımızda iki tugluların lakabıdır. İşte hâl-i i’râb-ı ta’bîr-i mezkûr kâ’idelerince böyle iken min teb’îziyye ma’nâsına olan den lafzını mîrâna yâhûd sıfatı olan kirâma idhâlde mîr-i mîrândan yâhûd mîr-i mîrân-ı kirâmdan deyü tefevvüh olunmakda ve menâşir-i dîvâniyyeye yazılmaktadır. Lâkin min ve den ba’zıyye ve beyâniyye oldukları şikkarla çünkü takdîr-i medhûlleri anlardan ba’zıdır ve şûd nev’endir demek olmağla her âyine müstesnâ-minh ve mübeyyin-’anh küll ü cem’ olmalarıdır ve ta’bîr-i mezkûr mîr müfredi mîrâna muzâf **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olup ve den ve dahi mîre olduğundan ol mîrden istisnâ demek olur ve bu ise mîr müfred **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olmağla âyâ elvirir mi bu fakîrin kâ’ideler iktizâsınca bildigim ta’bîr ümerâ-i mîrân-ı kirâmdan olursa sahîh olur ve ba’zı pîrân-ı sikâtdan istimâ’ itdigim üzre gâlibâ yâ Hayrî Efendi veyâhûd Râşid Efendi (**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**14) merhûmun

evâmire dürüstini yazdırırlar imiş ki bu nakl-i müdde'âyı tenvîr ider yok mîr lafzı veht ve kavm menzilesine tenzîl olunmuşdur veyâhûd bir muzâf takdîriyle sınıf-ı mîr-i mîrândandır deyü te'vîl olunabilür ve bu te'vîl makbûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i fuhûl olursa elvirir dinür fe-fhem. Fâ'ide: İbn lafzının elifi 'alemeyn beyninde vâki' oldukda kitâbet hazf olunmak ve yine 'alemeyn beyninde vâki' oldukda kitâbete hazf olunmak ve yine 'alemeyn beyninde vâki' olduğu hâlde nesrde 'alemin biri satırın âhirine düşüp 'alem-i âhara muzâf olan ibni fülân tahrîrine satır müsâ'id olmasa hüsn-i mîstara hâlel gelmesün deyü ibni fülân satır-ı mezkûr vely iden satırın ibtidâsına yazılmak lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** geldikte elif-i ibn-i mezkûr isbât olunmak kâ'ide-i imlâdır ve elif-i ibn sebk-i 'Arabîde bundan başka dört ve 'alâ-kavl altı mahalde dahi

isbât olunmak egerçi kâ'idedir. Lâkin sebkimizde / fi'l-hâl-i mezkûr müsta'mel olmadıgından zikrleri tayy olundu vukûfunu iden yârân Harîrî**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazretlerinin Dürretü'l-Gavvâsın**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve Şâfiye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** şürûhuna mürâca'at iderler. Fâ'ide: İşâret olundığı üzere beyne'l-'alemeyn ibn elifi ancak kitâbet hazf olunursa da yine vaslla kırâ'at olunur. Bu sûretde kelâm-ı mevzûnda bi'l-iktizâ elifi vaslla müsâ'ade olmayup bâyı ibne kesr ile hareke**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** virerek okumak her ne kadar lugate muhâlif ise de havâss u 'avâmmdan çoğı irtikâb itmişdir. Meger zarûret-i vezni mâ-bihi'l-i'tizâr 'add ide. Lâkin zarûret-i mezkûrun yerleri mazbût ve semâ'î olmagla bu mâddede kütüb ve lugatı istikrâ lâzım**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** gelür. Feemmâ bint isminin aslı ibnetdir. Andan elif beyne'l-'alemeyn oldukda hazf olunup sâkin**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** ola İbnet bâsını kesr ile tahrîk câ'iz olduğundan bu dahi ana kıyâs olsa dinilemez. Zîrâ ibnden elif bi'l-küllîye ya'nî kitâbeten ve lafzen tayy olunsa bin kalur. Bu ise iki harfdır ve 'Arab**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ide iki harfli ism olmadığı vâreste-i ihtârdır. Bin ise üç harfli kalur ki câ'izdir. İşte bu vech üzere binte kıyâs olunamaz. Tezkîr if'âl bâbından lâzım olarak müşîr lugatda gerek (maddî) ve gerek ma'nevî olsun bir nesne işâret idici fâ'ide ve re'y idici demek ve gösterilmiş nesne ki ism-i mef'ûl**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** sîgasıyla müşâr olup lâkin müşîr 'ibâresinin gösterdiği kelime ber-vech-i işâret binâsı lâzım olmagla ism-i mef'ûle harf-i cerr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.****Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** vesatâtıyla ta'addî itdiginden gösterilmek nesneye ve zikri sebk idene müşâr dinmeyüp isti'mâl-i sahîhimiz gibi beher-hâl

müşârün-ileyh ve îmâdan mûmâ-ileyh ta'bîri dahi bi-'aynihî böyledir. Bu sûretde câr ve mecrûr **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olan ileyh ile müte'alliki olan müşâr lafzı ve kezâlik mûmâ lafzı beynlerinde dîger kelime ve lafz-ı dîger idhâline dâ'ir 'ilm-i nahvde kavlı-i müselleme-i müttefakun 'aleyh oldığını müş'ir hatt-ı esâtizede bir işâret ya'nî öylece lafz-ı âhar idhâliyle 'ibâre görülmemiş iken gâlibâ ihtisâr mütâla'asıyla bâlâ-yı tahrîrâtta zikrleri mürûr iden vezîr ve kâdînin yine tahrîrâtta îmâ ile zikrlerini ifâde iktizâ itdikde zamîr-i tesniyeyi iki merci'e dahi müte'allik olacak.

Netîce

Ve'l-hâsıl işbu mecmû'ada derc olunan masâri' hakkı'l-insâf müdde'â-yı ecnâs-ı tevârîh **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**-i makbûleye câmi'u's-şevâhid ve husûsan rûd-ı pür-sûd-ı resm-i imlâya isne'l-mevârid yâhûd takdîm-i tahdîm-i imlâya asle'l-merâsıd

olarak ve husûsan şîve-i imlâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** olarak / usûl-i fenn-i mezkûrî şâmil bir me'haz-ı fevâ'id-kâfil olmagla tâlib-i dâniş ü 'irfân olan zevât-ı sûtûde-sıfât bu mecelle-i celîleyi sûret-i ta'allüme düstûrû'l-'amel-i i'tibâr ve sevâd-ı midâdını sürme-i çeşm-i istibsâr idüp ol dâ'ire-i mâ'ire-i fâhireden hârice nihâde-i kalem-i kadem itmek muktezâ-yı dirâyet ve mübtegâ-yı belâgatdır.

Myvkym vt Ab Ts%Üb |r\$ HçnW Nm
lÜm Dav- vryk dnp Mn-s za Dav- vt

Narf+üavvfua YüAut >a Nm liAsnv
NA*!nüavry-üAb iAodua NynmVmua Nav-UaNmv
Tebyîz fî 22 Safer 1248

Myqrüa Nmqrüa >a Msb /

Terâcim-i Mecelle-i Şu'arâ der-în İntihâb-nâme Tevârîh-işân Nüvişte

Harf-i Elif

1. İhyâ **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**

Şehrîdir. Şeyhü'l-İslâm esbak Sâlih-zâde Ahmed Es'ad Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mektûbcısı

olup mûsıla-i Süleymâniye müderrislerinden iken bin iki yüz yigirmi sekiz târîhinde intikâl itmiş defn olunmuşdur. Sâhib-i dîvândır.

2. Es'adHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.-ı Mürettibü'l-Hurûf

Sahhâflar Şeyhi-zâde-i ma'ârif-âzâde Seyyid Mehmed el-İstanbulîdir.

Yr-Ua vYüva YfHyua Nsqav A{rüü YüAut >a
H!fv

3. EmînHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Nazîrî-zâde Mehmeddir. Kapucı başılığla bekâm olup bin yüz yigirmi dört târîhinde Kıbrıs cezîresi defterdârı iken fevt olmuşdur.

4. Eşref

Şeyhü'l-İslâm esbak Çelebi-zâde 'Asım Efendinin hafîdi ve Şeyhü'l-İslâm Zeyne'l-'Abidîn Efendinin birâder-i mihteri olup.

5. ÜlfetîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Bagdâdiyyü'l-asldır. Der-i 'Aliyye**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye gelüp ikâmet ve evâ'il-i 'asr-ı Ahmed Hân-ı / Sâlis**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**de rihlet eylemişdir. Dîvânı vardır.

6. AgehîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Vardar Yenicesindendir. Nâmı Mansûrdur. 'Ülemâ-yı kuzâtdan olup tokuz yüz seksen beş senesinde İslâmbolda vefât itmişdir. Sâhib-i dîvândır.

7. EmînîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Burûsalı Mehmed Efendi**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir. Eyüb kazâsından ma'zûlen Anadolu Hisârında**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kâ'in yalısında bin yetmiş dört târîhinde vefât idüp Kanlıcada**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** İskender Paşa Câmî'i**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** hazîresine defn olunmuşdur.

8. EmîrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

'Acem-zâde dinilmekle Hakîm İdrîsin oğlu es-Seyyid Mehmed**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir. Tokuz yüz seksen sekiz hilâlinde intikâl itmişdir.

9. Emîrî-i Dîger Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Diyâr-ı Bekrlidir. Sâdât-ı kesîru'l-bükâtdan ve ashâb-ı iktidâr ve şiddetdendir. Bin yüz otuz yedi senesi Şa'bânü'l-Mu'azzamında Diyâr-ı Bekrde vefât itmişdir. Sâhib-i dîvândır.

10. Emîrî-Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.i Dîger

Ki bin yigirmi tokuz senesinde târîh söylemişdir.

11. Emînî-i Sipâhî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

İstanbulî Kâğıd Emîni-zâdedir ve Sipâhî-zâdesindendir. Sultân Süleymân türbesiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ne:

Meşhed-i Şâh-ı şehîd (974)

fıkrasını târîh düşürmüştür. Vefâtına zufr bulunmadı.

Harfü'l-Bâ

1. 'Uşşâkî-zâde Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. **Bâkî**

Hüsâme'd-dîn 'Uşşâkî kuddise sırrahû hafîdi 'Abdü'l-Bâkî Efendidir. Mekke-i MükerremeHata! Başvuru kaynağı bulunamadı. kazâsıyla ol savba 'âzim iken bin toksan senesi KonyaHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.da vefât itmişdir. Dîvânı görülmedi.

2. Sünbül-zâde Bâkî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Sünbül-zâde Vehbî merhûmun karındaşı oğludur. Eşrâf-ı kuzât-ı Rum iliden iken tarîk-i hvâcegânîye dâhil ve tezkire-i sâni mansıbıyla dahi be-kâm olmuşdur. Bir me'mûriyetle ŞumnıHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.ya gidüp orada bin iki yüz yigirmi yedi hilâlinde mat'ûnen vefât eylemiş.

3. Pertev Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

'Asrımız ricâl-i zevi'l-efdâlinden sâbıkan re'îsü'l-küttâb ve hâlâ kethüdâ-yı rikâb / es-Seyyid Mehmed Sa'îd Efendidir. 'Ammerahu'llâhu te'âlâ.

4. Bülbülî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

İstanbulda Mahmûd Paşa-yı velînin câmi'i civârında olan çeşmesine müntehab târîh yazmışdır. Ahvâl-i sâ'iresine tesâdüf

olunmadı. Fakat Müstakîm-zâde Mecelletü'n-Nisâbda şâ'ir-i Rûmî demiştir.

5. Belîg Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

İsmi Mehmed Emîndir. Zagra-i 'Atîk kâdısı iken bin yüz yetmiş beş târîhinde vefât itmiştir.

6. Bahâr Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Îrâniyyü'l-asl 'Alî Bahâr Efendidir. İstanbula gelüp tarîk-i 'ilmiyyeye dâhil ve bin iki yüz yigirmi sekiz hilâlide Üsküdârdan ma'zûlen fevt olmuştur. 'Ulûm-ı riyâziyyede mahâreti var idi.

7. Bahârî

Tırhalalıdır. Edirne müderrislerinden iken zümre-i kuzâta dâhil olmuştur ve Dil-bend-zâde Kâsım Paşanı**Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.**n oğullarına mu'allimdir. Tokuz yüz elli sekizde fevt olmuştur. Sâhib-i dîvândır.

8. Behcet Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

'Ahd-i 'Osmân Hân-ı Sâlisde defter-dâr şikk-ı evvel iken 1168 Zi'l-hiccesinin on dördünde vefât itmiştir. Cevdet-i hatt ve mutavassıt şi'r ü inşâ ile şöret-şi'âr idi. Mukaddemâ Sirozda**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** menfî iken yazdığı gazelindedir. Beyt:

Üç gün ârâm-ı safâya niçe ruhsat bulunur
Behcetâ meskenimiz şimdi ki Siroz oldı

9. Behcet Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Müderrisînden Müfettiş-i Haremeyn Mekkî Behcet Efendidir.

10. Behrâm

(Bilgi yok)

11. Beyânî Hataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

Germiyânî ya'nî Kütahyalıdır ve ismi Ahmeddir. Üsküdâr**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.** kazâsından ma'zûlen bin yetmiş beşde fevt olup Edirne kapısı hâricinde medfûndur.

Harfü 't-Tâ'

1. Tâ'ib Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

‘Osmân-zâde Ahmed Efendidir. Mısır kâdısı iken bin yüz otuz altı Ramazân evâ'ilinde vefât itmişdir ve sâhibü'd-dîvândır. Asâr-ı sâ'iresi vardır.

2. Tâ'ib-i DîgerHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Saltanat-ı ‘Abdü'l-Hamîd Hâna târîh yazmışdır. Ahvâl-i sâ'iresine tesâdüf olunmadı.

3. Tecellî

(Bilgi yok).

4. Tevfîk

Sâhibü'd-dîvân ve sâbıkan müftî-i zamân es-Seyyid Yahyâ Tefvîk Efendidir. Bin iki yüz beş senesi Şa'bânı evâ'ilinde şeyhü'l-İslâm iken fevt ve Fâtih civârında olan medresesi hazîresine defn olunmuşdur.

5. TîrîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Ahvâli görülmedi.

6. TîgîHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Edirnelidir. Bin yirmi yedide fevt olmuşdur. Sâhib-i dîvândır.

Harfü's-Sâ'

1. SâbitHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Sâhib-i dîvân ‘Alâ'e'd-dîn Efendidir. Mevâlî-i bilâd-ı devriyeden olup Amasya MevleviyetiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**nden ma'zûlen Sâbitü'l-kadem Târîhinde ya'nî bin yüz yigirmi dördte fevt olup Edirne kapısı hâricinde şârih-i Mesnevî Sarı ‘Abdu'llâh EfendiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** dâ'iresine defn olunmuşdur ve şârih-i müşârün-ileyhin neslinden La'lî-zâde Seyyid Mehmed EfendiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.**ye dâmâd olmuşdur.

2. Sâkıb

Keçeci-zâde ‘İzzet MollâHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** merhûmun mektûbcısı idi. Hâlâ imâm-ı sâni-i hazret-i şehriyârî Nûrî Efendinin hıdmetindedir. Yolunda bir târihe / muvaffak olduğundan müteveffâ-yı mûmâ-ileyh işbu intihâba derc itmişdir.

Harfü'l-Cîm

1. Cemâl Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Hâlâ mûsıla-i Süleymâniye müderrislerinden Karsî Mehmed Efendi-zâde Cemâle'd-dîn Efendidir. Muvaffak olduğu vilâdet-i hümâyûn târihi intihâb olunmuştur.

2. Celâlî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Mehâhîr-i kuzâtdan Mülakkab 'Abdullah Efendinin oğlu ve Haleb muvakkatı iken vefât iden Süleymân Mollanı**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n küçük birâderidir ve Rûm ili eşrâfındandır. Bin iki yüz senesi irtihâl itmiştir.

3. Cem'î Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Rûm ili kuzâtındandır ve ismi Mehmeddir. Bin yetmiş senesi fevt olmuşdur ve müretteb dîvânı vardır.

4. Cenâb Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Ricâl-i 'asr-ı 'Abdü'l-Hamîd Hânda meşhûr Recâyî Efendinin hafîdi ve Mektûbî-i Defterî Odasını**Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**n kâtib-i reşîdi bir cevân-tab' çelebi idi. Bin iki yüz kırk yedi sâlinde mat'ünen genc iken fevt olmuşdur.

5. Cevdet Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Ricâl-i 'Abdü'l-Hamîd Hândan meşhûr Recâyî Efendinin hafîdi ve Mektûbî-i Defterî Odasının kâtib-i reşîdi bir cevân-tab' çelebi idi. Bin iki yüz kırk yedi sâlinde mat'ünen genc iken fevt olmuşdur.

6. Cevrî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Sâhib-i dîvân meşhûr İbrâhîm Cevrîdir. Bin altmış beş hilâlinde fevt olmuşdur.

Harfü'l-Hâ, Hâ

1. Hâzık Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Erzurum Müfettişi Mehmed Efendidir. Bin yüz yetmiş altı senesi leyletü'l-Kadrde vefât itmiştir.

2. Hâkim

Vak‘a-nüvîs es-Seyyid Mehmed Efendidir. Küçük Rûz-nâmçe mansıbından ma‘zûlen bin yüz seksen dört Rebî‘u'l-âhirinde intikâl itmiştir.

3. HâletîHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

‘Azmî-zâde Mustafâ Efendidir. Rûm ili sadâretinden ma‘zûlen bin kırk Recebinde ‘azm-i cennât-ı na‘îm itmiş ve Sofılar mahallesinde olan mekteb sâhasına defn olunmuşdur. Dîvân-ı şi‘r ve inşa ve rübâ‘iyyâtıve Dürer ve MenârHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** İbni Melikine hâşiyesi ve sâ‘ir âsârı vardır.

4. Hâmid

Hattât-ı benâm Yesârî merhûmun birâderidir ve eşrâf-ı kuzâtdandır. Kısmet-i ‘Askeriyye Mahkemesinde baş kâtib iken bin iki yüz otuz senesi intikâl itmiştir.

5. HüsâmîHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

(Bilgi yok)

6. Hasîb-i ÜsküdârîHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

(Bilgi yok)

7. Hikmet

Hânedân-ı ‘ilm ü ma‘ârif es-Seyyid ‘İsmet Beg Efendi-zâde Ahmed ‘Arif Beg Efendidir. Hâlâ İslâmbol pâyesiyle nakîbü'l-eşrâf ve ‘ulûm-i şer‘iyye ve edebiyede ma‘mûrül-etrâfdır. ‘Ammerahu'llâhu te‘âlâ.

8. HilmîHataî Başvuru kaynağı bulunamadı.

Şeyhü'l-kurrâ Yûsuf Efendi-zâde ‘Abdu'llâh Efendidir. Yûsuf Mehmed Efendinin sulbünden 1088' de tevellüd itmiş 1167 Zi'l-ka‘desinin yigirmi altısında fevt olmuşdur. Topkapu hâricinde medfûndur. - NAmzúa GmÜo Yfv -
târîh-i vefâtıdır. On cild Neccârî ŞerhiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** ve nısfına karîb Müslim ŞerhiHata! **Başvuru kaynağı bulunamadı.** Kara Dâvud ve Ebi'l-Fethden hamîr üzerlerine hâşiyeleri ve yigirmi tokuz mihdârı resâ'ili ve elsine-i selâsede eş'ârı vardır.

9. Hamdî

İslâmbolî Ahmed Efendidir. Mâliye Kalemî halifesidir. Sultân Ahmed Hân-ı Sâlis ‘ahdi evâhirinde fevt olmuşdur.

Harfû'l-Hâ'

1. Hızır Beg Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

İbtidâ İstanbul kâdısı olan Corâbü'l-'ilm ile mülakkab Kasîde-i Nûniyye Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. sâhibidir. Sekiz yüz altmış üç senesinde vefât idüp Zeyrek civârında ve Nîk-Şücâ' Mescidi Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı. bağçesinde medfûn oldılar.

Harfû'd-dâl, râ

1. Dürrî Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Yek-çeşm Vâni Ahmed Efendidir. Baş muhâsebeci iken bin yüz otuz beş senesi Rebî'u'l-evvelinde fevt olup Şeyh Ebü'l-Vefâ civârına defn olunmuşdur. Dîvânı vardır.

2. Dervîş Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

(Bilgi yok)

3. Reşîd Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Çeşmî-zâde Reşîd. Çeşmî-zâde Vak'a-nüvîs Mustafâ Efendidir. *Mâte Mustafâ Reşîd* târîhinde ya'nî bin seksen dört senesinde Dârü'l-Hadîs-i Süleymâniye müderrisi iken vefât itmişdir.

Harfû's-sîn

1. Sırrî

Hvâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûndan Üsküdârî İbrâhîmdir. Elifât-ı erba'adan vefât itmişdir. Müretteb dîvânı vardır.

2. Sa'îd Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Meşhûr hvâcegândan Şehrî Efendinin oğlu yine Hvâce Sa'îd Efendidir. Şehrîdir. Takrîben toksandan sonra intikâl itmişdir.

Harfû'l-'Ayn, Fâ

1. 'İzzet Ankaravî

Müderris 'İzzet.

Gül-i nevreste idi soldı çiçekden âhım

2. 'Arif Süleymân Beg Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

‘Amuca Beg-zâde Hüseyin Paşanın akrıbâsındandır. Mektûbî Kalemine devâm itmiş ve tezkireci olmuş ve Vâsıf Târîhinde yazdığı üzre sene 1200 târîhinde Baba Tagında defter emîni iken fevt olmuşdur.

Harfü'l-Fâ

1. Edirneli Fehîm Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Müderres-i Edirne. Sene 1226' da Edirne'de fevt olmuş. Sâhib-i eş'ârdır.

Harfü'n-Nûn

1. Nâ'ilî

İsmi Mustafâ ve Ma'den Kalemi halîfesi ve Sâbit ve Nazîmin üstâdıdır. Bin yetmiş yedi senesinde vefât itmişdir. Sâhib-i dîvândır.

2. Süleymân Neş'et HVâce Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Sultân Mahmûd musâhiblerinden hvâcegândan Ahmed EfendiHata! Başvuru kaynağı bulunamadı.nin oğlu. Babasından müntakil gediklülerden ikâmete mutasarrıf ba'dehû vüzerâ dâ'irelerinde bîrûn agalığı husûsan Hekîmoglı dâ'iresine güzâriş-i âlât ba'dehû Sultân Mustafâ evâhirinde Asitâne'ye gelüp Hvâce Cevdetden Fârisî okumuş Şeyh Emîn Burûsiden münîbdir. Vefâtı Rebî'u'l-evvel sene 1223 medfeni Topkapu hâricinde Sakız Agacı dinilen hazîre pederi halfesinde civârındadır.

3. Nevres Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.

Kerkükî 'Abdü'r-Rezzâk Efendidir. Hekîm-zâde 'Alî Paşa merhûma kitâbcı olmuşdur. Mukaddemâ bilâd-ı devriyeden olan Kütahyadan munfasılan Burûsaya nefy olunup anda bin yüz yetmiş beş senesinde vefât itmişdir.

Harfü'l-Vâv, Yâ

1. Vâsıf Osmân-ı Enderûnî

Tophânede Enderûndan muhrec bir kimse oğludur. Çukadâr agalığından hvâcelik ile silehdâr olduğu târîhde Bolayır tevliyeti pâyesiyle çıkup sene kırk bir idüp Üsküdârda mugâyereten ümmeti dîvân şî'rinin hasteligi buhrânına yakmışdır.

2. Yesârî

(Bilgi yok)

Kıbrıs muhassılı Şehrî Hâfız ‘Alî Efendi **Hata! Başvuru kaynağı bulunamadı.**dir.

Târîh-i vilâdet-i Müstakîm-zâde:

Myd!üa Yqüa Yüo Tükv